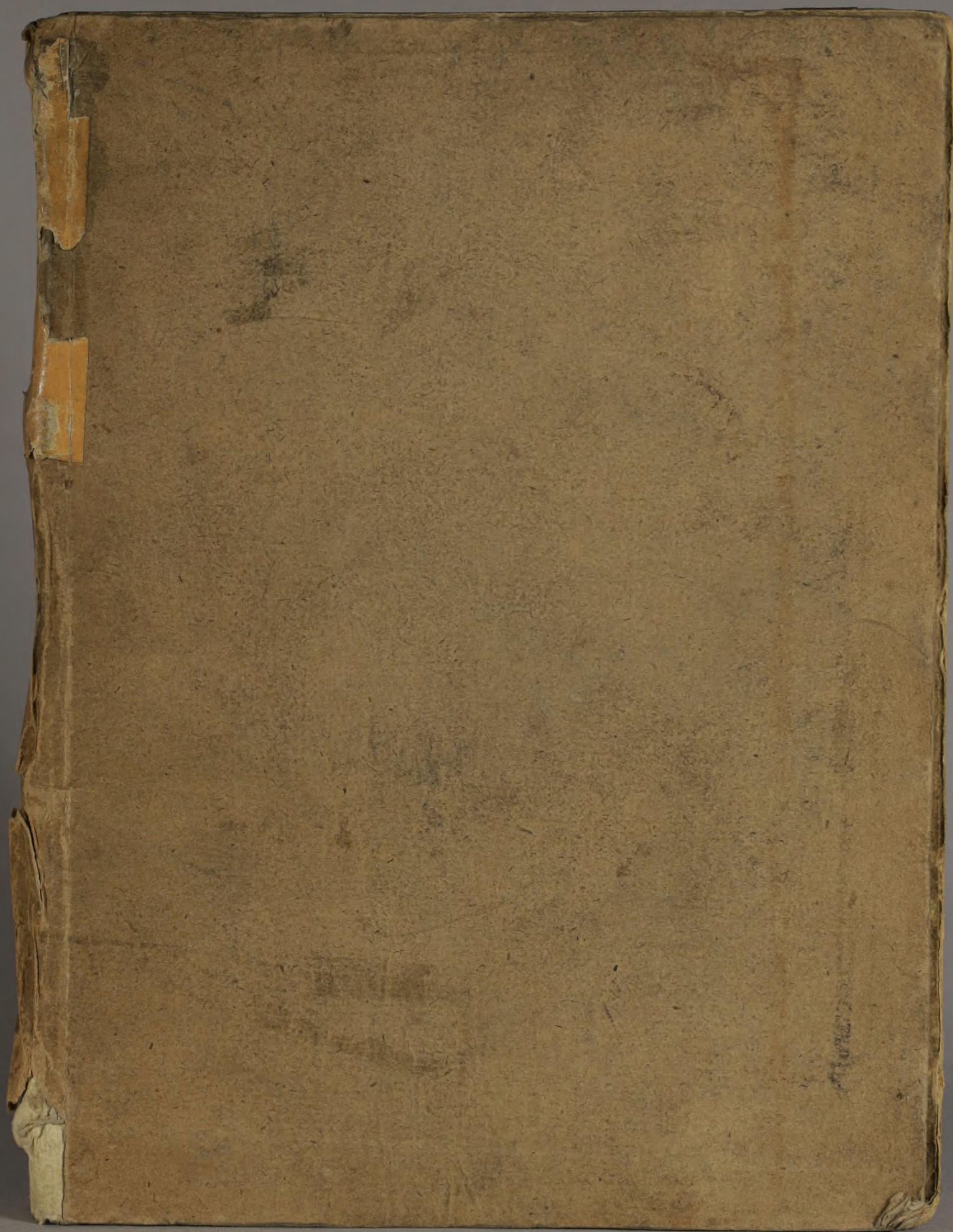

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU

Ine. 284

INKUNABULY

Confessio
nale

Batholomaei

de

Chaim

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

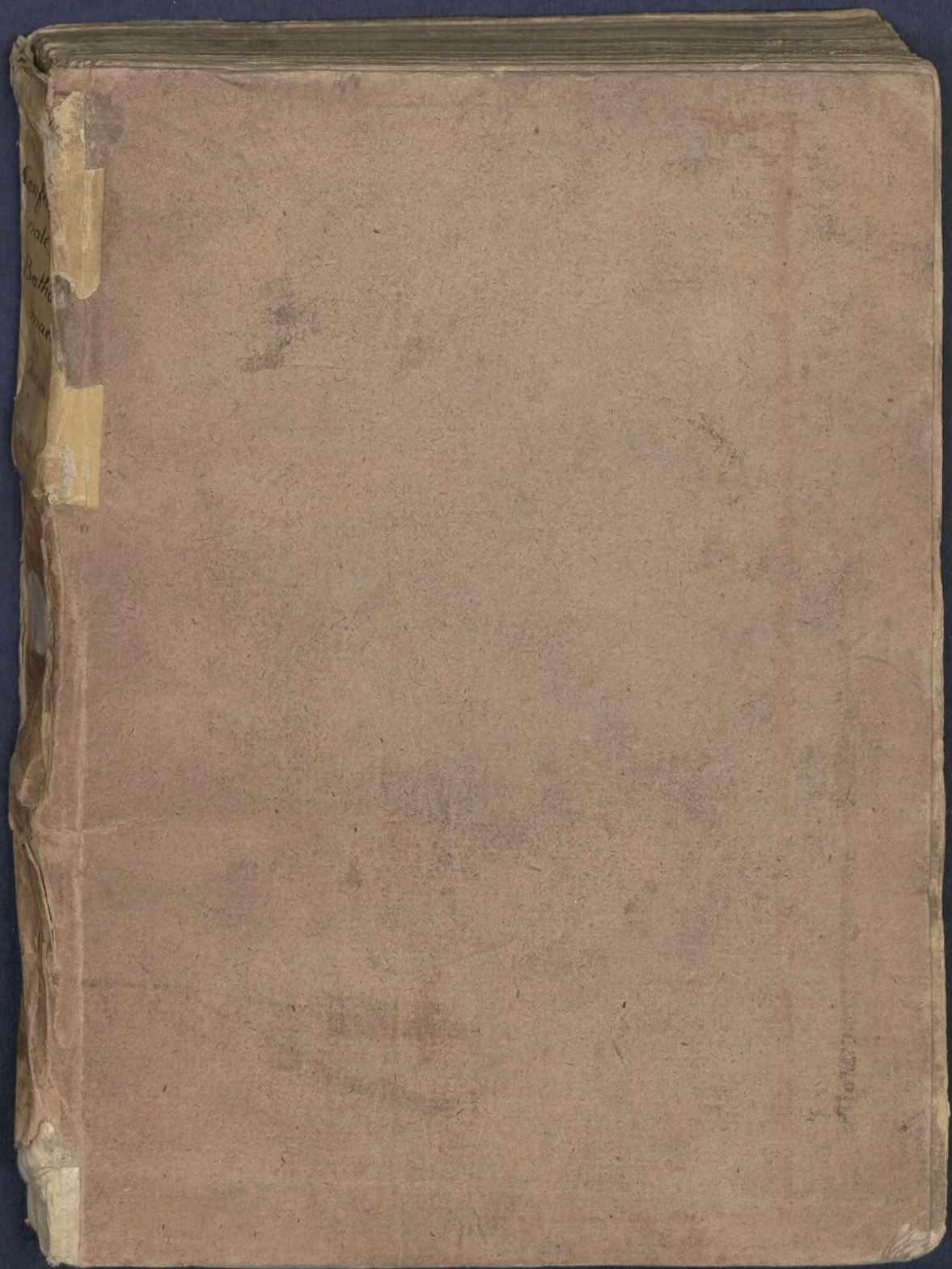
Confessio
nale

Bathoni
maei
de
Charmis

1. 1. 1.

Confessionale Bartholomei.

898 v.

= Hain 2480.

GW 6.5.50

Confessionale Bartholomei.

1448671

Inc. 284

Incipit interrogatoriū suū
p̄fessionale p̄venerabilē fr̄m
Bartholomēū de chainis d̄
mediolano ordinis minorum
p̄positū in loco sc̄e marie de
angelis apud mediolanū ⁊ di
stinguī in q̄tt̄ p̄tes princi
pales.

Quoniam ars artū
est regimen aīa
rū extra de eta
⁊ qua. Cum sit
Et inter hūa
na exercitia tō
to sit periculosū? si eo q̄s ma
le fungat̄ quāto aīe p̄ciosiores
sunt oib⁹ reb⁹ ⁊ corpib⁹. xii. q.
i. p̄cipimus. xxi. q. iii. Si
habes ⁊ de pe. ⁊ re. Cū ī firmi
tas. p̄foscō p̄stat quāta dili
gētia ⁊ maturitate. quāta ve
intelligētia ⁊ discretōe opus
habeat sacerdos cui cōmissa ē
audiētia p̄fessionū ⁊ cura aīa
rū. Mā vbi ē mai⁹ periculum
ibi cauti⁹ ē agēdū. xlii. distin.
Qui escam⁹. ⁊ c. vbi piculū. d̄
elec. li. vi. Est enī talis p̄fesor
iudex spūalis aīarū cōstitut⁹.
⁊ iudiciaria p̄tās exposulat
vt qd̄ q̄s iudicare debz discen
tiat ⁊ discernat. xxx. q. v. Judi
cātē. vbi d̄. Judicātes oportz
cūcta rimari. nā grane nimis
est sup̄ re incerta certaz dare

sniam. xi. q. iii. Graue p̄inde
merito extra de pe. ⁊ re. Qis
p̄cipis cuilibet cōfessori vt sit
discret⁹ ⁊ caut⁹. s. circa q̄litas
tes ⁊ circūstantias p̄ctōuz p̄
quirēdas ⁊ discutiēdas. alias
cū exp̄so piculo d̄gnatōis suū
⁊ sibi p̄fitētis cōfessiones au
dit iuxta illō Math. xv. cecus
si ceco ducatū p̄itet ābo in fos
neas. s. baratrū infernalis ca
dūt. Ad enitāda igit̄ h̄mōi pe
ricula ⁊ discriminā p̄cauenda ⁊
ne ignorātia sit alicui occasio
delinquēdi. Ergo licet imperi
tus ⁊ parui ingenii fiduciā tū
h̄ns in d̄no a quo est om̄e. daz
tū optimū ⁊ om̄e donū perfe
ctū q̄ gratiā suā dat oībus af
fluēt̄ diuidēs singulis prout
vult nō ex p̄sumptōne aut au
ditate laudis cōsequēde. s. ⁊ se
lo salutis fraterne ac. p. aliq̄l
p̄fessorū min⁹ eruditorū īstru
ctione interrogatoriū peruti
le cōponere decreui. Et licet
pleriqz acten⁹ h̄mōi tractat⁹
fecerint. attamē cū diuisiones
gratiarū sint ⁊ opationū ⁊ vni
cuiqz d̄f manifestatio spūs
ad vtilitatē. i. cor. xii. p̄cipiat
qz. i. pe. iiii. vt vnusquisqz sicut
accepit gratiā i alterutrū illā
admissret sicut bon⁹ dispensa
tor multiformis gratie dei co

gitas q̄ nemo sibi soli nascit̄ ⁊
 q̄ corpis ⁊ negligētie arguit̄ a
 dñō seru⁹ q̄ de talēto sibi tradi
 to lucrū reportare nō curat cū
 scriptū sit exod. xxiij. ⁊ ecclē. xxx
 iii. **¶** Ad apparebis i p̄spcū meo
 vacu⁹. talentū qđ hēo libenter
 cōmunico. vt p hoc q̄ p aliorū
 salute laborē subeo q̄si ad fen⁹
 illud erogādo tādē cū lucro re
 portare queā. Et vt opusculuz
 illud cūcti reddā gratū carū et
 autenticū. q̄stū potui resecat̄
 superfluis necessaria t̄mmodo
 vlt multū vtilia breuiter p̄scrip
 si. ⁊ singularia fere i eo ptēta
 m̄tipharijs iuriū allegatioib⁹
 sacrozū q̄ doctorū sentētijs ⁊ at
 testatioib⁹ corroborare studui
¶ At sic cōfessor erudit⁹ ac pra
 ctic⁹ q̄si p̄mēoriali habeat ⁊ i
 pitus ⁊ min⁹ practic⁹ p occur
 rentiū maiori dēclaratōne cū o
 portuerit ad iuriū originalia re
 currere ⁊ materias facili⁹ iue
 nire valeat igit̄ p euidentia di
 cēdorū. iij. p ordinem ānotāda
 sunt. **¶** Primū est de p̄fessoris li
 gādī atq̄ soluēdi ptāte. Sc̄m
 est d̄ penitētis solerti ad cōfes
 sionē admissiōe. Tertiū est d̄
 circūstantiū pctōrū diligēti in
 uestigatiōe. Quartū est de pei
 tētie iniūctione ⁊ peccatorum
 absoluteione.

¶ Incipit prima p̄bulus opu
 sculi de ptāte cōfessoris.

Orc̄a p̄mū notādū
 q̄ nō sacerdos r̄si
 possit audire pctā
 cōfītētis i articulo
 mortis nō tñ p̄t eū absoluerē.
¶ Ad solis sacerdotib⁹ date sunt
 clauēs ecclesie ⁊ ptās ligādī et
 soluēdi. cū. Jo. xx. do. dixit eis.
 quozū remisert̄. pctā remittū
 tur eis. ⁊c. De his clauibus ha
 beē. di. xx. s. i. ⁊ i. iij. s. e. di. xviij
 ar. i. q. iij. vbi. **¶** Rich. dicit q̄ licz
 due sunt clauēs q̄stū ad effect⁹
 ⁊ relatōes ad illos effect⁹ q̄ sūt
 ligare ⁊ soluere. claudere ⁊ ape
 rire. ē tñ vna i radice. **¶** Ad pote
 stas iudicādī i foro aimaruz ex
 duob⁹ integrat̄. s. ex ptāte dis
 cernēdi i causē exāmatōe. ⁊ ex
 ptāte diffiniēdi i causē p̄termi
 natiōe. **¶** Prima ptās d̄ clauis
 sc̄ie cui⁹ act⁹ ē discernere rem.
 Sc̄da d̄ clauis potētie cui⁹ ac
 tus est d̄termiare cām ligando
 vel absoluēdo. ⁊ ista clauis ē p̄i
 cipalior ⁊ p̄fessori p̄t̄ necessa
 ria. q̄ prima ordinat̄ ad istā iō
 de ea p̄sus dicendū est.

¶ Primū capitulum.
Rimo igit̄ debz cō
 fessor habere clauē
 potētie vt possit ab
 soluere penitētē. s. cū nō possit

absolvere eū nisi ligādo ad ali
qđ faciendū optet qđ hēat iuris
dictionē sup eū. ⁊ sic pcludit qđ
nēo pōt solui nec ligari nisi cō
fiteat. ppo sacerdoti. ex. d. pe. ⁊
re. Dis. ⁊ d. pe. di. vi. c. placuit.
Et dī. ppos sacdos oīs qđ habz
curā alicui⁹ ordinariā siue dle
gatā i foro aie. sz strict⁹ accipit
pprius sacdos ille qđ iure suo or
diario ⁊ imediate hz hāc curā
vt papa epos ⁊ curat⁹ prochia
l⁹ vt dīc hosti. ex. d. of. archip. c.
iij. his trib⁹ imediate qlibz aia
xpiana subest videlicet pape. qđ
curam hz oīm gñaliter ⁊ vbiqz
epo. ppo quo ad suā dyocesi
⁊ de his hētur expsse in cle. du
dū. d. sepult. ⁊ ppo curato quo
ad suā prochia. vt i. c. Dis d. pe
⁊ re. hi neduz pnt vbiqz audire
subditū suū ⁊ absolvere siue in
tra territorii suū siue ex. ff. de
offi. pco. l. ij. ⁊ de oi crimie vbi
qz cōmissio. sz etiā alijs hoc ipm
cōmittere. ⁊ sufficit subdito si
pfiteat alteri istorū triū cui si
bi placuerit. vlt etiā alteri de li
cētia cuiuslibz eorū. ar. ex. d. he
re. Excoīcam⁹. i. g. Q. x. ⁊ in
cle. dudū. Et rulariter idē ē d
quocūqz alio sacdote ordinario
qđ hz curā aliarū p electōem vel
etiā ex officio sibi ānexo. qđ sic
pnt audire subditū suū ita pnt ei

licētiā dare alteri pfiteri. scdm
pe. de palu. i. iij. di. xvj. Secus
autē ē de simplici delegato ⁊ oī
eo qđ ex cōmissiōe solū audit cō
fessiōes. qđ nō pnt alteri cōmit
tere audiētiā pfessionū. Vñ li
cet qđ pfiteri possit vicario cus
rati. tñ ipe vicari⁹ nō pnt dare li
cētiā illi qđ alteri pfiteat fm pe
d. palu. i. iij. di. xvj. Idē d archi
dyacono qđ licz sit index ordiari
us de p̄suetudie. vt notat arch
di. xvj. c. plect. nō tñ ē i foro cō
scie nisi sit sacdos. ⁊ tunc qđ au
dit ex cōmissiōe epī nō pnt alte
ri pmittere d. offi. archi. Cū sa
tis. Legat⁹ xpo pape ē ordiari⁹
i ytroqz foro i puitia sibi decre
ta. iō sic in exteriorib⁹ dat iudi
ces legatos ita pnt dare penitē
tiarios. ex. d. offi. le. c. i. Sūmus
penitētiari⁹ pape ē ordiari⁹ in
spūalib⁹ tñ. Vñ hz penitētiari
os suos sub se coadiutores. ⁊ cō
cedit licētiā eligēdi confessorē
Sec⁹ d alijs simplicib⁹ penitē
tiarijs qđ quis sint delegati pa
pe ⁊ ipe sol⁹ eos pōit ac possunt
oēs audire vñcūqz veniētes nō
tñ pnt sibi assumere coadiuto
res. nec dare licētiā pfessioē eli
gēdi. Archip̄s biter ecclie ma
ioris. dī etiā ordiari⁹ ⁊ ppos sa
cerdos ⁊ hīe curā toti⁹ dyocē
ex. de offi. archip. c. officiū. vbi

Solum

glo. 7 do. an. d bu. dīc q qlibz d
ciuitate 7 dyoceli pōt sacmēta
accipe: i maiori ecclia. 7q pere
grini 7 a foris veniētes qzdiu
morā trahūt in citate sunt sub
cura epi loci 7 archip̄s biteri. 7
si decedāt debēt ibi sepeliri. et
si alibi sepulturā eligāt q̄rta d
beť epi. de hoc p pau. i cle. du
dū. d sepul. Archip̄s biter rural
dī ordiari? q curā gerit p̄s bite
roꝝ 7 laycoꝝ plebanat? **Q**uā i
q̄libet plebe dī eē pleban? q 7
archip̄s biter dī. Et notat do.
an. de bu. vbi. d. c. vt single. **U**i
cari? etiā epi gñalis dī ordiari
us ex. de offi. or. inter cetera. 7 d
appel. rhomana. li. vi. 7 no. ar
chi. in. c. plecti. Idē dlegato pa
pe gñali. ar. ex. de offi. deleg. c.
sup q̄stionum. Idē de archiepo
dū visitat. puintiā. Et tūc cres
do q possit pmittere alteri au
dire p̄fessionē subditi suffraga
nei sui. ar. ex. d of. or. c. fi. **Q**uis
aut dicat. p̄pus sacdos p̄lato
rū 7 curaliū. regū 7 p̄ncipū ple
ne notat p hosti. i summa. ti. d
pe. 7. re. §. Qui cōfitendū sit. et
i pisa. Cōfessio. iij. §. xij. secūdo
Querit nūc an p̄s biter prochi
alis curat? q̄stuncūqz simplex
possit in adiutorii ipsi? assume
re sibi sociū ad tēpus quēcūqz
filiogiosus vel aliū sine cuiuscūqz

Tertium

q sui superioris licētia q beat ip
suz iunare forte in qdragesima
in sacmēt? cōferendis 7 in of
ficio p̄dicādi. **S**uil. in cle. Reli
giosi de p̄ul. dicit q sic ex quo
cura sibi cōmissa ē dūmodo sū
bi cōstet de ei? sufficiētia alle
gat notata p inno. de cle. pecu.
Tua. 7 de here. c. ex cōicam? .i.
§. q. vero. 7 ex quo tales q assu
munt in socios sunt rite ordia
ti ita pōt facere ipsi sicut curas
ti. nec deficit eis nisi materia.
Si ergo curat? parat eis mate
riā poterunt exercē. xij. q. i. Ec
ce. 7. c. addicim? Et notat io. d
legna. 7 Jo. de imo. in de cle. re
ligiosi 7 archid. xxv. di. plectis.
7. xvi. q. i. c. ij. **Q**uerit iuxta pre
dicta nunqd de licētia p̄p̄i p̄s
biteri prochialis possit prochi
an? recipe p̄niam a religioso seu
alio p̄s bitero nō curato. **G**lo. i
de cle. Religiosi sup. x. Et nos
tardic q nō pōt recipe nisi ab
alio curato ex. de pe. 7. re. **Q**u
vt ibi notat glo. sup. dbo sacer
doti. licz sec? in alijs sacramētis
Paul. dō de laza. hoc limitat
eēperū qn p̄pus sacerdos siue
cōfessor. nō cōmittit seu dlegat
vices suas. s3 solū licētiā pcedit
Sec? si cū licētia etiā cōmittit
vices suas. q. tē poterit prochi
anus recipe p̄niam a religioso

etiam a p[re]bitero non curato et assignat rōes diuersitat[is]. q[ui] in p[ri]mo casu videt[ur] suo iure ille q[ui] cōfert p[re]b[en]das inuigere q[uo]d eē nō pōt ex porroagatione iurisdictionis. cū iurisdictionē talē nō habet. de offi. dele. p. 2. g. Secūdo casu facit ex iur[is] alieno tāq[ua]m de legat[is] et gerēs vicē alteri[us]. ideo pōt. Facit. s. de here. c. fi. et d. foro. cōpe. significasti. Et hec opinio ha. nisi dicat[ur] q[uo]d cura p[er] inferiorē ep[iscopu]m nō p[otes]t delegari. vt notat archi. arguēdo de elec. Cū ex eo li. vi. q[uo]d nō ē verū i cōmissiōe sp[eci]ali certorū casuū v[el] ad modicū t[em]p[us] s[ecundu]m. 30. an. in. d. ca. Cū ex eo i noue vbi expo[si]t modicū t[em]p[us] i. p[er] tres septimanas. Facit q[uo]d notat hosti[us]. de of. vica. c. elicos. 2. c. Ad hec. Et notat i pisa. Simo. iij. Cū paulo cōcor 30. de legna. et 30. de imo. i. de cle. Religiosi. 3dē do. an. de bu in ca. Omnis.

De abilitate religiosorum ad cōfessiones p[er]sonarū secularium audiendas.

Respondū q[uo]d ad hoc vt religiosi possint audire cōfessiones p[er]sonarū secularium excepto articulo necessitat[is] o[mn]i q[uo]d sint habilitati a p[ri]mo ep[iscopu] de cōsensu sui p[re]lati. i. q[uo]d de eorū licētia audiāt. xvi. q.

i. placuit. 2. c. p[re]s[ent]at. et ibi glo. et archi. et dato q[uo]d aliq[ui]s h[ab]eat licētia a suo p[ro]p[ri]o sac[er]dote v[el] p[re]lato eligēdi sibi cōfessorē quēcūq[ue] etiam religiosus nō debet sūi licentia sui sup[er]ioris audire eos etiam si h[ab]mōi licētia h[ab]eat a papa q[ui] velle et nolle religiosi ē in manu sup[er]ioris sui. xj. q. i. nolo. 2. c. non dicat[ur]. ar. a simili. de elec. Si religiosus. li. vi. vbi d[icitur] q[uo]d electōi de se fctē nō o[mn]i nec pōt assentire sine licētia sup[er]ioris. Si tamē p[ro]p[ri]o nō in g[en]erali s[ed] sp[eci]fice et nominati eligeret aliquē religiosū ad aliq[uo]d officiu[m] p[re]sumeret idus l[icentia] pape p[er]sone noscere et eligisse ad illud siue elegisset p[er] in q[ua]litate siue p[er] p[re]dicatōe siue p[er] audiēda cōfessiōe v[el] p[er] p[re]latōe et tūcreq[ue]re alterius licentia.

De habilitatōe fratrum p[re]dicatorum et minorum ad cōfessiones secularium p[er]sonarū audiēdas.

Respondū q[uo]d fr[atr]es p[re]dicatores et minores possint audire cōfessiones p[er]sonarū secularium o[mn]i q[uo]d m[ag]istri p[ro]p[ri]i p[re]b[en]diales p[re]dicatores aut eorū vicarij. Et in l[oc]is g[en]erales et p[re]b[en]diales ac custodes ordi[n]is minorum ad p[re]b[en]diaz se cōferāt p[re]latores i singul[is] ciuitatib[us] et dyocesis i q[uo]b[us] ip[s]orum fratrum loca cōsistere dinoscūt[ur]. et i ciuitatib[us] et dyocesis locis ip[s]is vicinis in

q̄b⁹ loca h̄mōi nō h̄ntur ⁊ cete
ra put h̄ntur in cle. dudū. de se
pul. Et si iux formā illi⁹ cle. Du
dū dicti plati p̄fatos fr̄es ad cō
fessōes audiēdas elegerit sen
deputauerit audire poterunt.
Si x̄o plati fr̄ib⁹ p̄dicti iux for
mā dicte cle. a suis supioribus
electi ⁊ p̄ntatis absolute h̄mōi
licētiā exhibere fecerint Et
tūc ip̄is vt p̄fessōes sibi p̄fite
ri volētū libere liciteq̄ audire
⁊ h̄ficiū absolutiois possint i
p̄edere autoritate aplica ḡtio
se p̄cedit. Per h̄mōi tñ p̄cessi
onē nō intēdit p̄p̄ fr̄ib⁹ ip̄is ad
p̄fessōes taliter deputatū p̄tā
tē ipendere ap̄liorē q̄s curatis
seu prochialibus suis est a iure
p̄cessa nisi forte eis eccl̄iarū p̄
lati vberiorē in hac pte gratiā
specialē ducerēt faciendam vt
vbi. 3o. de legna. ibidē sup x̄bo
curatū seu prochialib⁹ dic q̄ p
x̄bū curatū itelligunt plati col
legiorū ⁊ p̄uentū vel archiep̄s
biteri in eccl̄ijs cathedralibus
absente ep̄o. ex. de ma. ⁊ obed.
Cū in eccl̄ijs. ⁊ c. his. q̄ de offi.
archiep̄s biteri. ca. officiū. vt sic
hoc x̄bū curatū differat a seq̄n
ti. s. seu prochialib⁹. Idē zen. ibi
dē nō tñ p̄nt p̄dicti fr̄es depu
tari ad audiēdū cōfessōes per
p̄uicias s̄ tñ p̄dictas dyoce

ses. Sed quid si p̄dicti fr̄es nō
p̄nt p̄ntari iuxta formā in d̄ cle.
dudū p̄tentā puta q̄ nō pōt ha
beri copia plati vel ē excōicat⁹
seu suspēsus dic. Pau. ibidē q̄
in p̄mo casu d̄nt petere licētiā
a vicario ep̄i in sp̄ualib⁹ si illuz
h̄z. ar. de tēpo. or. Cū nullus li.
vi. Si x̄o nō h̄z vicariū ⁊ mali
ciose facit dic q̄ forte ex licētiā
hui⁹ p̄stitutiois poterūt eligere
Tuti⁹ tñ est adire papā vel su
piorē plati ⁊ idē dic in sc̄do ca
su q̄n. s. foret excōicat⁹ vel suspē
sus ex. de p̄ces. p̄ben. Q̄ diuer
sitate. ⁊ notat 3o. de imo. i cle.
dudū. ⁊ collec. in. c. ois de pe. ⁊
re. Glo. sup x̄bo platorū dicit
q̄ appellatōe platorū itelligūt
ep̄i ⁊ supiores p̄ illō q̄ dic tex.
de ciuitab⁹ ⁊ dyocesib⁹. cō pau
ibidē q̄ dicit q̄ plati de iure cō
muni d̄nt ep̄i q̄ de iur cōmuni
h̄nt iurisditōes. ⁊ idē de eorum
loca tenētib⁹ de iure vel de cō
suetudie. Alij sunt plati ex p̄ui
legio ex. de p̄san. ⁊ affi. c. i. sc̄o.
3o. mo. qd̄ verū ē q̄n tales pla
ti p̄uilegiati h̄nt iurisditōes q̄
si ep̄s ē i loco ⁊ nulli subsūt dio
cesano de p̄uilegijs. Abbates.
li. vi. Et quo⁹ ad tales seu loca
taliū nō sufficiet licētiā dyoce
sani. vt notat Guilh. vbi. s. Et
p̄nt p̄dicti plati sine p̄dicta so

lenitate p̄dictos religiosos ad cō
fessiones acceptare cōmittēdo
eis iurisdicōez suā vt notat in
pisa. Cōfessio. iij. §. xiiij. i. d. e. ti
q; etiā sū iusto p̄uilegio possent
hoc eis cōmittere seu audiēdi
licētiā dare et. ā. ex. territorij
fm guil. pau. io. de legna. 7 io. d
imo. vbi. ā. idē collec. d. pe. 2 re.
Dis. q. xxxij. glo. sup. xbo p̄ces
serit dic q; dicti p̄lati licētiā
audiēdi p̄fessiones semel datam
non p̄nt vocare sine iusta cau
sa d. re. in. li. vi. qd̄ semel imo eo
tiā h̄nt ex p̄uilegio clem̄. iij.
q; hec p̄cessio morte p̄cedētis
nō expirat s; durat etiā p̄ mox
tē p̄latorū donec eccl̄ijs. p̄uissū
fuerit d. pastore. vt ibidē notat
B. zen. 3o. d. legna. 7 3o. d. imo
glo. sup. xbo ipendant. Querit
an fr̄es sic elci dicantur curati et
p̄cludit finalr fm 3o. mo. q; nō
idē pau. ibidē. B. dic q; nō sūt
pprii ordiarij nec pprie dele. s;
ex. ordiarij cū i eis nō cadat ali
q; p̄latio 7 p̄ p̄secūns nec ex pte
p̄ritetiū aliq; subiectio. 7 sic p̄t
poti⁹ dici qdā ḡtiosa ordiatio
p̄pe in fauorē aiarū. vt notat io
de imo. ibidē. Differūt ei; a cu
ratis in hoc. q; curati inq̄stuz
curati nō p̄nt audire nisi suos
prochianos tm̄. alios nō sine li
cētiā epi v̄l curatorū illorū. Se

cūdo q; p̄nt cōmittere alijs. vt
audiāt suos prochianos. vt. ā.
di. xi. 2 notat. zāba. i. de duduz
Tertio q; curati 7 eorū vicarij
p̄nt audire p̄fessiones subditorū
suorū itra dyocesiz 7 ex. fr̄es x̄o
electi 7 p̄ntati fm formā dicte
de. dudū. ex tali p̄ntatione 7 cō
missiōe p̄nt audire prochianos
oim curatorū illi⁹ dyoces̄ tātuz
vbi sunt p̄ntati. nec p̄nt hoc a
licui p̄mittere 7 p̄nt etiā absol
uere solū itra dyocesiz. d. p̄ctis
tm̄ cōmissis etiā extra dyocesum
7 si sec⁹ fieri q̄zuis eis p̄fessi. p
pter bonā fidē excusarent quo
ad deū credētes eos h̄re p̄tātē
tm̄ quo ad eccl̄iā nō eēnt ab
soluti. 7 si p̄taret eis deberent
iterū p̄fiteri. vt notat glo. sup
xbo Auditori. Cō. zen. pau. et
3o. de imo. ibidē vbi dicūt etiā
q; p̄f. s̄o: ex ordiarij q̄les sunt
fr̄es excercētes iurisdicōez etiā
in foro p̄cie ex territorij v̄l ius
dicēs itra territorij vltra suaz
iurisdictionem nihil ait. S; an
possint fr̄es sic electi absoluere
religiosos exēptos vel similes.
Glo. sup. xbo volentiū. R̄ndet
sub dubio 3o. d. imo. p̄ guil. in
glo. ipendāt. p̄cludit q; si sūt p̄
lati exēpti inferiores epis imedi
ate subiecti pape a iure h̄nt li
cētiā eligēdi sibi p̄fessore ex de

pe. 2 re. ne p. dila. tōe. sec. si has
bēti aliū supiorē immediatū. qz
tūc nisi licentiati sint ab eis q
possint eligere p̄fessore nō pote
rūt absolui p̄itos 2 s̄lr nec cle
rici subditi aliorū ep̄orū. Glo.
sup xbo libe. Querit an pro
chian⁹ possit p̄fiteri in religio
nō petita licētia a p̄po sacdo
te prochiali. 2 dicit q sic. 2 hoc
innuit x̄bū libere. 2 est s̄le qd
hētur de p̄bēdis l3 ep̄s li. vi. et
hoc tenēdū l3 p̄riū sentiat Jo.
mo. cōcōr. Enil. zen. Jo. d legna
2 Jo. de imo. Idēz do. an. d bu.
in. c. ois 2 de pe. 2 re. glo. sup x
bo iptiri. Querit an cōfessi et
absoluti ab in religiosis hēant
necesse iterato saltē semel i an
no p̄fiteri p̄po sacerdoti 2 dic
q nō nec obstat decretal ois i
pn. de pe. 2 re. qz ibi loquit̄ d il
lo q alteri nō ē p̄fessus legit̄ie
Sec⁹ aut h qz legit̄ie in religi
osis p̄fessus ē. 2 hoc id tenēdūz
fm glo. 2 pau. Enil. zen. Jo. d le
gna. Jo. de imo. 2 Ste. ibidem
Lō. do. an. de bu. i. c. ois. de pe.
2 re. 2 Rich. i. iij. dis. xvij. ar. iij.
q. ij. S3 an curat⁹ teneat subdi
to dicēti se p̄fessus dicti s̄ribus
seu alteri eucharistiā ministrare
dic q sic fm Richa. vbi s̄. nisi
forte sacdos h̄ret s̄ḡ pbabilia
q ille nō dicerz verū qz tūc nō

tēneret sibi eucharistiā ministra
re. nisi ille sibi faceret sufficien
ter fidē q ē p̄fessus. Mō obstat
si dicat q sacdos non d3 dare
eucharistiā illi cui⁹ p̄sciaz igno
rat. qz cū eq̄ tuta 2 bōa cōscia i
mo tutiori p̄t cōicare eū q p̄fes
sus ē sine licētia sua h̄sti p̄tātē
a supiore nē eū q cōfessus ē sibi
vel ei⁹ vicario. qz cognitō quaz
p̄t h̄re sacerdos i foro peniten
tie d̄ p̄scia subditi sui depēdet
a subditi volūtate. 2 d3 curat⁹
p̄sumere q meli⁹ cōfessus sit q
p̄fiteri illi quē p̄p v̄l ep̄s elegit
p̄fessore p totū mundū vel dyo
celis vt sunt dicti fr̄es cū sit ve
rile q nō elegerit nisi idone⁹
vita 2 doctria. et. de of. or. iters
cetera qz q p̄fessus ē sacerdoti
electo d̄ licētia ip̄i curati. Idē
scot⁹ di. xvij. q. i. i. iij. 2 Tho. in
quodā quolibz. Lō. pe. 2 hosti.
Sec⁹ tñ si eēt excoīcat⁹ v̄l noto
ri⁹ pctōr. qz tūc nō d̄ret sibi mi
nistrari nisi p̄staret de absoluti
one. glo. sup xbo p̄cessa. Que
rit an isti fr̄es sic electi possint
absolvere a casib⁹ ep̄is resuat⁹
2 dicit q nō. sic nec p̄nt curati.
S3 p̄maiori declaratiōe sciēdū
q circa hoc varie sunt opiones
doctorū. Aliq̄ ponūt p̄les 2 ali
q̄ p̄antiores. In p̄sa. Cōfessor
p̄mo poit. ix. eē cāus ep̄ales scz

Solum

quatuor de iur. et quicquid consuetudine. et addit quod nihilominus possunt episcopi in suis episcopatibus causas alias reuocare. putant eis videbitur expedire sic etiam possunt constitutiones facere et magis hoc potest periculum synodale vel provinciale a quorum sententiis etiam religiosi non possunt absolvere ut in cle. Religiosi de periculo. 30. an. ex. de penitentibus et remissionibus. Si episcopus. li. vi. glo. iii. enumerat plures. scilicet. Blasphemia dei et sanctorum. ex. de cle. male. c. ij. Sortilegium. ex. de sortil. cap. ij. Quid in monasterio clandestine pertractum vel interdictionem ecclesie. ex. de declaratione periculo. Cum ibi ibi. et de maiori tractatu. inter ec. c. i. et f. Opprobrium non filiorum homicidium filium testium. Falsificationem instrumenti per iuramentum iustum. Corruptio monasterii. coitus cum brutis et omnia crimina publica et enormia. hoc ille host. in summa sua e. ti. potest omnes periculosos casus et addit periculum per naturam. et quolibet enorme quod generalis vel particularis consuetudo seruatur episcopis. B. duran. Spe. in rectorio suo per dictis addit alios. scilicet. deflorantes agnoscere vi opprobrias vel seductas Contrahentes per sponsalia iuramento firmata. Fornicantem cum iudea vel saracena. Concipiendum per adulterium et virc redit esse suus

Sextum

Procurantem abortus vel sterilitatem in se vel in alio. Cognoscetes carnaliter filium suum ipsuale Baptisante vel tenente ad baptismum seu confirmatorem. proprium filium ex. casus necessitatis. Assassinos. Parantes exheredantes. et tandem concludit. tot casus ponere nil aliud est quam sacerdotem potestatem restringere quam eis plenarie a christo data est. An dico sacerdotes omnia posse quo ad forum penitentiale quam non sunt in iure specialiter episcopis reuocata vel superioribus et quam non sunt ipsi sacerdotibus directe vel per aliquam consequentiam interdicta. ar. ex. de iudi. Et si. et de sententia. ex. Dup. idem indirecte. ti. de pe. et re. q. lxxv. et sic videtur quod licet episcopi possint sibi reuocare certos casus qui de iure competunt inferioribus. non tamen hoc possunt simpliciter. secundum predictos doc. xx. et directum nisi in duobus casibus. Primo directe. ut cum aliqui fuerint legitime deprehensi quod merito fuerint tali potestate privandi. Secundo indirecte per aliquam consequentiam. ut cum aliquis casus emerferit in quo pro utilitate communi expediat quod talem casum episcopus retineat. et aliter non. xrv. questi. ij. de ecclesiasticis. Sed non expedit utilitati communi tot casus reuocare. Quia hoc esset incurrere

Solum

laq̃os. ⁊ viā salutis ipedire. Ad
de tertiū. s. qñ sic eēt p̃suetudo
vt. s. Ex dictis p̃dictorū doctorū
⁊ ex cle. dudū. Jo. de legna p̃clu
dit q̃ fr̃es p̃dicatores ⁊ miores
p̃ntati. p̃ audiētia p̃fessionū vt
s. p̃nt absoluerē ab oib⁹ casib⁹
p̃ctorū exceptis p̃cise que i iure
ep̃is reſuānt. Et licz ep̃is ali
quos casus d̃ p̃suetudie sue di
ocef. vel ex suo b̃nplacito. vel p̃
p̃ntitudoēs suas sinodales vl pe
nitētiales sibi reſuarēt. pote
rūt tñ fr̃es ab eis absoluerē qđ
pbat sic. p̃papa i cle. dudū. sta
tuit q̃ fr̃es p̃ntati iux formam
ibi p̃tentā habeāt eadē autori
tatē absoluedi circa p̃fessiones
quā hñt de iure curati. nisi p̃la
ti vellēt p̃ eis p̃ferre. Et fm x̃
ba durā. nō obſtat q̃ docto. po
nūt mltos casus ep̃is r̃ſeruatos
curati tñ p̃nt fm eū ab oib⁹ oc
cultis absoluerē q̃ in iure nō sūt
p̃cise ep̃is r̃ſeruata seu qui nō
sunt ip̃is ſac̃dotib⁹ directe vel
p̃ aliquā p̃ſequētiā iterdicta
vt. s. ergo ⁊ ip̃i fr̃es. Et si quis
pure vult d̃fendere p̃les casus
poſſe ep̃os r̃onabiliter reſuare
quo ad ſac̃dotes p̃ochiales q̃
sunt de foro ep̃orū ⁊ eorū cōſti
tutioib⁹ ſubiecti. tñ hoc nō p̃nt
facere ep̃i erga p̃dictos fr̃es q̃
exēpti ſunt nec eorū ordinatio

Septum

nib⁹ ſubiecti. vt ex. de exceſſi p̃
la. Dimis p̃ua. Cū ergo nō poſ
ſint dicti fr̃es absoluerē a casib⁹
b⁹ reſuatis in iure ep̃is. vt d̃ i
cle. illa ergo p̃nt ab oibus alijs
vt puta r̃ſeruatis ex p̃suetudie
pticulari loci vel ſinodali cōſti
tutiōe q̃ vnū negādo aliud ta
cēdo cōceſſit diſt. xv. q̃lis. Nec
p̃nt p̃lati dictā cōceſſionē reuo
care vel d̃ſalcare. Nec directe
negādo. licētiā audiēdi q̃ nibi
lomin⁹ hñt fr̃es p̃ cle. dudum.
Nec idirecte. p̃hibēdo p̃ochi
anos ne p̃ſiteant eis. ex. de pri
uil. quāto. ⁊ c. dilecti. Nec p̃ re
tentōnē multorū casuū q̃ fieri
in fraudē legi qđ fieri nō d̃z eſt
de p̃cef. p̃ben. c. cōſtitut⁹. Si
leat ergo h̃ Jo. mo q̃ dicit q̃ ſi
ep̃s p̃t artare ordinariā p̃tatez
curatorū multomagis p̃t artare
eē ordinariā ip̃orū fratrū q̃ qđ
p̃ſupiorē p̃cedit p̃ inferiorē arta
ri vel reuocari nō p̃t vt ptz di.
xxi. Inferior. Ad p̃ſtitutionem
aut cle. Religioſi da priuil. vbi
d̃z q̃ a casibus ordinarijs reſua
tis quēquā absoluerē nō p̃ſu
māt. R̃ndē q̃ itelligēda eſt de
casib⁹ i iure reſuati ſic intēdit
illa p̃ſtitutio. dudū. nō aut p̃ cō
ſuetudinē vel ſtatuta aliorū p̃
latorū q̃ illa remouet papa in
de. cle. dudū. a quib⁹ p̃nt dici

frēs absoluere. Et p cōsequēs
 et videt qd dicitur p ātiquos
 vñ p modernos de talib⁹ casib⁹
 p epōs refuatis totū reuocat
 p pītūtōēz dudū simplr qztū
 ad dcōs frēs. Si enī cōstitutio
 posterior lz nō faciat mētiōez
 de pōi ipaz reuocat vt i.c. licz
 de pñ. li. vi. mltomagis reuoca
 re dz dicta doctorū si i cōtrari
 um pmulgant. hoc. Jo. delega.
 Idē notat idirecte. li. i. ti. xv. §.
 lxxvi. Contra pdicta. s. q. frēs
 nō possunt absoluere a casib⁹ p
 epōs refuati qūo dtermiat glo
 vbi. s. idē tenet. Guil. ibidē. dū
 mō nō appareat d malicia pu
 ta si oēs casus vñ maiorē partē
 nō refuatorū sibi refuarēt. vel
 alias. Idē tenet paul⁹. Ste. lau
 dē. 3am. 7. Jo. d imo. 7 itelligit
 ista refuatio casuū epaliū. d a
 ctib⁹ exteriorib⁹ cū effectu 7 nō
 de interiorib⁹. Qz igit non est
 clarū vt ex pdictis ptz. 7 varie
 sunt opiones doctorum q sunt
 caus epīs fīuati 7 an possint d
 diei dīe caus pdicti frīb⁹ refua
 re tuti⁹ est q frēs faciāt sibi ab
 epō declarari quos casus sibi
 vult fīeruare. 7 tūc nō se impe
 diāt defuatis. d alijs xō faciāt
 sibi gñaliter liberā absoluendi
 licentiā pcedere. Absolutio ex
 cōmunicatōis maioris a iure

clarū ē q ptinet ad epm ex. e. c.
 Dup. 7 cōmunicatō quorūlibz
 vtorū. ex. e. c. i. except⁹ votis a
 postolice sedi fīeruatis. 7 notat
 Jo. an. in. c. Si epō. d pe. 7. re. li.
 vi. Itē relaxatō quorundā iura
 mētōuz ptinet ad epm. Vide
 plene de hoc i Spe. ti. delegatis
 §. Nūc ostēdendum. x. xxiij. et
 tho. ij. q. lxxix. ar. ix. 7 do. An
 de butrio. ex. d spōsalib⁹. Pre
 terea. An dispositō male abla
 torū icertorū cōputeť inter ca
 sus epīs de iure fīeruatis. Cir
 ca hoc p malori declaratione
 duo vidēda sunt. Prīmū est q
 dicat icerta 7 dic q oia ea q q
 bi fītinere nō pōt siue qz p rapi
 nā furtū vsurā fraudē damnuz
 illatū vel rē alienā inuentā non
 habitā p drelitta accepit. Vel
 qz rē aliquā illicite vsurpauit. 7
 psonē quaruz hmōi res sunt i
 gnozatur. vel si sciūtur nō inuē
 unt ipi nec heredes eorū. Silr
 dicūtur icerta ea q accepit ius
 dex a pte p corruptiōe iusticie
 vel etiā p iudicādo 7 testis pro
 testificādo. Et breuiter vbi cū
 q turpitudine est ex pte dātis 7
 accipiētis ex eo q pphibita est
 ipa datio 7 acceptio. Et debēt
 hmōi icerta erogari paupibus
 ex. de vsu. cū tu. Scōm est cui⁹
 auctoritate seu dispositōne ba

beāt hec erogari. hosti. i. c. cū
lit. ex. e. de indeis z i summa d
pe. z re. s. v. iuxta fina. sub. s.
Sed q̄ forā. x. Itē z vbi tenet
q̄ talis dispensatio seu distribu
tio male ablatorū icertorū sit
vn^o de casib⁹ ad ep̄m p̄tinēti
b⁹. z q̄ de el⁹ licētia z auctori
tate d̄beat fieri. idē tenet Jo
an. i. re. p̄ccatus de reg. iur.
libro sexto. z in. c. Si episcop⁹
de pe. z re. e. li. licz alter postea
dixerit in. c. Religiosus infra
allegato. Archi. x. o. i. c. Vñ sa
ne. xiii. q. v. z in. c. Religiosus
detesta. li. vi. solēniter tractat
hūc articulū z late z clare te
net z p̄cludit q̄ h̄mōi incerta
poterūt libere distribui z ero
gari paupibus absq̄ auctori
tate siue scia ep̄i vel alteri⁹ in
dicis ecclesiastici. Vñ vbi cer
ta p̄sona a testatore d̄putata
est ip̄amet debz exēq̄. xii. q. ii.
de laycis. c. de epi. z cle. l. Mul
li. ex. d̄ test. Qua z c. Johānes
imo. credit q̄ ille q̄ recipit ma
le ablata viues met pōt distri
buere si velit et est plan⁹ text⁹
in. c. Cū tu de vsur. s. i. ibi pau
perib⁹ erogare. Et hoc etiam
clare inuit glo. ex. d̄ homi. Si
cut dignū. s. eos Vñ obstat d̄
cre. Cū sit d̄iude. quaz allegat
hostien. qm̄ loquit d̄ iudeo nō

xp̄iano cui⁹ act⁹ z dispensatio
quo ad paupes xp̄ianos meri
to habet suspecta ab ecclesia.
Vñ h̄i d̄. ibi fm̄ prudētiā dyo
cesani ep̄i q̄ suspitio merito
cessare debz in fideli xp̄iano. z
sic inq̄t nō dubito q̄ ep̄s nō hz
se itromittere d̄ talib⁹ nisi in
defectū. s. vbi null⁹ deputat⁹ ē
a testatore q̄ hoc exequat⁹ nec
ip̄emet q̄ hz icerta restituere.
p̄ se. vult restituere. z sic hz in
telligi opinio hostien. hoc ille.
Lapp⁹ ab. p̄cordare nitit⁹ opi
niones di. q̄ i male ablat⁹ icer
tis i q̄b⁹ trāslatū ē dominiuz
nec p̄petit repetitio vt i. c. nō
sane. xiii. q. v. hz locū opio. Ar
chi. i. his auti q̄b⁹ d̄nium non
trāssere vñ si trāsseret cōpetit
r̄petitō vt i. c. Trāsmissa. d̄ de
ci. hz locū opio hosti. Jo. an. i. c.
Religiosus. de testa. li. vi. i no
uella. d̄t q̄ vtraz opio hz eq̄
tatē opio hosti. ad tollendam
fraudē q̄ facile eēt cuiq̄ asse
rere z iurare se soluisse. z sic
m̄ltipliciter paupes d̄frauda
re. Opio x. o. Archi. hz eq̄tatē
q̄ ex quo. debēs icerta r̄stitue
re fideliter erogat paupib⁹. p̄
ut disponit d̄cre. Cū tu d̄ vsur
vñ nō apparet q̄re ille nō d̄be
at eē absolut⁹. nō a p̄ctō. s. ab
onere satisfaciēdi. Et subdit

et ego hoc vere et pure faciente
 bene habere. per absoluto. hoc ille
 habet tamen distinctione. lappus ab
 cui videtur ibere. Jo. an. dicitur
 ita textus. c. Sic dignum est. de ho
 mi. §. Hos qui loquuntur in rapia et
 sic in casu in quo petitur petitio
 Et tamen dicitur textus. quod distributio
 ibi scilicet pauperibus per eos qui extur
 serunt eis non potest cum extaret
 illi. quibus debet fieri restitutio
 ergo si illi non extaret videtur vel
 le textus quod sibi perfuisset talis di
 stributio. Vnde igitur indistincte
 suam. Archi. esse verior. et habet
 promuniter tenet doctores. habet
 tenet. Pau. de leaza. in cle. du
 du. de sepul. §. huiusmodi super. x. a. in
 re. et i. c. Religioso. de priuilegiis. §.
 Quibus Jo. de imo. in d. cle. du
 du. Idem zabo. Idem io. cal. idem re
 cupans de scoto mi. idem Mat
 the. de roma i. d. cle. Religiosi
 Idem Alst. i. sum. fi. de usu. ar. vi.
 §. Cuius autoritate. Idem pisanus
 restitutio. vi. §. finali. Idem Hein
 ricus boyce. i. d. cle. Cui sit. Colle
 ctari. in de cle. Cui tu. de usu.
 idem Rich. in. iiii. di. xv. ar. v. q.
 iiii. Scotus ibidem. q. ii. idem iohan
 nes de legna. et gemi. in de cle
 Religiosus. de testa. li. vi. ubi re
 citatur opus doctorum percludit hoc
 idem quod tenet archidiaconus et
 eius sequentes scilicet per epus nullate

non potest sibi resuare dispensa
 tionem male ablatorum incertorum
 Absolutionem non a peccato sic. non
 recipit aliquid ius scriptum expresse
 prohibens illi quod habet restituere incertis
 qui erogare possit ea libere
 pauperibus per se ipsum dummodo sit
 liter faciat. Nec potest autori
 tas episcopi si male dispensaretur.
 Quia tamen repetere episcopus discretus
 ac timens deum quod non esset per pau
 perum. et qui largiter perpos reddidit
 eis dispensaret tunc posset ha
 bere incerta distribuere ad tale
 remitti ut de eis consilio distribu
 erent. et hoc non dico de necessi
 tate. sed de congruitate et ratione ta
 le caute facere quoniam quis teneat
 ad aliquid erogandum per male ab
 latis incertis et de hoc. stat aut
 testamento aut cantore si illud ero
 garet de conscientia episcopi et licetia qui
 posset distributione sancta de ea ratio
 nem exigere. Et an episcopus vel quis
 alicuius possit remittere seu con
 ponere cum eo qui habet restituere
 male ablata incerta per minori
 quantitate quam sit pecunia resti
 tuenda per ipsos male ablati. pau
 i cle. abusionibus de pe. et re. x.
 Ad hoc super. homo male ablata
 incerta. dicitur quod non quia receptio
 talis pecunie debet fieri nomine pau
 perum et i. eorum utilitatem conuen
 ti. et ideo recipiens quicunque sit ille

nō poterit trāſigere de offi. vi. ca. ca. fi. li. vi. Saluo. niſi ſuper hoc foret pūilegiat⁹ a p̄p̄ ſcōm euz. Lapp⁹ b. z Archi. xiiij. q. v. Nō ſane. referūt q. hoſti. dicebat q. i his i q̄b⁹ ē mortale pec catū ſm legē diuinaz vt infur to z in rapina. xiiij. q. v. penale. epus nō poterit diſpēſare nec etiā papa vt aliq̄ dicūt quo mi nuſ p̄niam agat z reſtitutio ſu at ex. de uſur. cū tu. xiiij. q. v. Si qd. z. c. mlti. z. eo. ca. q. vi. c. i. In his xoi q̄b⁹ eſt mortale pctm ſm ius poſitiuū. tūc ſi ē epus ſi ue iſeriorib⁹ iterdicta diſpēſa tio null⁹ diſpēſare vel patiētiā p̄ſtare pōt niſi ſol⁹ papa vel is cui ſpecialit̄ cōmiſerit. Si. vero nō eſt iterdicta tūc epus diſpen ſare poterit z notat i Spec. ti. delega. 5. Nūc de epōrū. x. do. me⁹ dicit. Ex dicti pauli z lap pi eliciē q. p̄poſitō ſctā p epōſ cōponētes cū heredib⁹ uſurari orū ſup uſur z male ablatiſ nil valeat nec patrocineſ q̄ſtuz ad deū eis q̄b⁹ tal fit dicta remis ſio. Optie facit regula pctm. d. re. iur. i. li. vi. z. xiiij. q. vi. Si reſ. z notat 3o. d. imo. i. d. de. Abu ſionib⁹. hec xā qn epus remittit vel cōponit abſq; rōabili cā cū eo q̄ bz reſtituere icerta z pōt reſtituere ſine notabili detrim

to ſui z familie ſue abſq; eo q. cogat mendicare vt ſolet fieri cū uſurarijs. vt ſi debeāt ducē ta. p̄ incertū dent cētū. v. qui q. gita. z reſiduū remittit eis. nā talē remiſſionē ſeu cōpoſitōem nō credo valere in foro dei z cō ſciētie. qz epī ſunt poſiti diſpen tores bonorū pauperū nō diſpē ſatores. Sec⁹ aut ſi hoc fieri ex cā rōabili vt cū q̄s nō poſſet to tū vel ptez ei⁹ qd. debet paupi b⁹ erogare ſine notabili detrim to ſui z familie ſue z ſine mag⁹ incurſiōe miſerie tūc enī poſſet tanq; paupi in toto vel in pte ſibi relaxari ſeu diſtribui. ita tñ q. ille ſine diſſimulatōe ſit pat⁹ totū qd. p̄t erogare ſic tenetur.

De ſcientia neceſſaria cui libet cōfeſſori. Capitulu. ij.

 Ecūdo p̄feſſor debz h̄re clauē ſcē q̄ non d̄z p̄prie clauis. ſz po teſtas diſcernēdi i cauſe exami natōe in foro cōſcie. z ſic clauis ſcie nō ē hitus ſcie nec act⁹ ſcie di q̄zuis clauis ecclie recipe nō debeat niſi h̄ns ſcie habitū cō uenientē ſeu ſufficiētē ad exco cutōez ptātis illi⁹ ſm Rich. in iij. di. xviij. ar. i. q. iij. qz vt dicit duran. i. ſumma. li. i. ti. d. p̄fel. q. ij. p̄feſſor quotiēs ſe ingerit ad cōfeſſiōes audiēdas totiēns ſe

offert ad mēdendū de quolibet
 2 iterdū de casib⁹ iopiat⁹ 2 a-
 lias audit⁹ 2 de d⁹ qōib⁹ valō p
 pleris. Jo. o. 3 q. sciat pgnoscere
 qdqd d⁹ iudicare. de pe. 2. d. vi.
 c. i. Interē tñ iter eū q spōte et
 volūtariē se ingerit 2 offert ad
 pffēdēs audiēdas. 2 iter eū q
 inuit⁹ 2 p sui obedientiā supio-
 ris coact⁹ ad eas pmonef. Mā
 mltō maior scia reqrit in pmo
 q. i. scdo. Et pmo tenef ad om-
 nē exactā diligentīā 2 imputa-
 bit ei etiā leuissimā culpa. ar. ff.
 depo. l. i. §. Sepe. Scdus xō q
 s. coact⁹ p obedientiā pffēdēs
 audit nō tenef. nisi inquantūz
 scit vel pōt cōmode scire. ff. de
 re. iur. l. i. Impossibile 2 spificit q
 hēat sciam 2 si nō eminentem
 saltē ppetentē vt. §. sciat discer-
 nere inter leprāz nō leprā. iter
 pctm̄ 2 pctm̄. 2 sciat q sint pec-
 cata capitalia 2 q mortalia sal-
 tē in cōmuni 2 q venialia ex ge-
 nere de quib⁹ hētur. xv. di. §.
 Criminis. Cō. alber. in. iij. ad-
 dēs qhec nesciēs credit q pec-
 cet mortaliter pffēdēs audi-
 endo Et plusquā ipse peccat eū
 instituens seu institutū mīstra-
 re pmittēs si sua inter est talez
 phibere. adde fm duran. vbi. §.
 q pffessor d⁹ etiā scire canones
 penitētiales de qbus infra p-

te. iij. nō tñ ppter hoc q sciat
 penitētiās iniūgere cuz hodie
 penitētiē sint arbitrarie. ex. de
 pe. 2 re. c. Questitū. 2. c. De⁹ q
 s. eitā vt p hoc sciat culparuz
 differētiās agnoscere. optet eti-
 am vt sciat discernere ytrū ea
 q sibi penitēs expmit sint pec-
 cata vel nō. puta si bella pncis
 pū sint iusta vel iniusta. Si tas-
 lie 2 exactōes iuste eriganf vt
 nō. Si negotia vel ptract⁹ mē-
 catorū liciti sint vel illiciti. et
 an teneant ad restitutōez vel
 nō vt p hoc sciat ytrū pfitentē
 debeat phibere vel suspēdere
 a cōmunionē aut licētiare. nā
 cū pceptū sit cuiuslibet adulto se-
 mel in āno cōicare si pffessor p-
 hibeat a cōione illū q nō habz
 pctm̄ mortale. q forte iudicat
 illicitū esse qd est licitū. vel ecō-
 tra si licētiat ad cōmunionem
 nō licētiandū. q iudicat licitū
 qd est illicitū implet in eis illd
 Mā. xv. Ec⁹ si ceco ducatur
 pñet ambo in foueā cadūt. nisi
 forte pphabilis ignorātia excu-
 saref puta si cōffessor iudicanes-
 rit fm opinionē alicui⁹ doctorū
 autēfici 2 famosi cui innititur.
 Ec⁹ si d⁹ opinionē cōmunē do-
 ctorū licz iudicanerit fm opio-
 nē alicui⁹ doctoris mīn⁹ auten-
 tici. Tenef etiā scire cōffessor

casus in quibus optet confessionem iterari. de quibus parte. ij. c. i. infra dicitur hec ille. Proinde addi quod etiam periculosus est audire confessiones non habenti preteritum notitiam casuum pape et episcoporum ut in cle. Religiosi de privilegiis. ex predictis etiam claret quod confessor qui nec per se scit nec in predictis casibus dubitare novit cum periculo anime sue et sibi preteritis confessiones audit. quia scienter tali imperito confiteatur ei criminis princeps efficiatur et eius confessio invalida reddatur nisi de novo homo scienti confiteatur. Proinde Augustinus. de penitentibus di. i. Quis penitet ait. Qui confiteri vult peccata sua ut inveniatur gratia grati sacerdotis scienter ligare et solvere ne si negligens circa se extiterit negligat ab eo quod eum miserum corditer mouet et petit etc. Et si tanta ignorantia in confessore reperietur quod nesciret saltem ea que dicta sunt super in principio credo quod non excusaretur a peccato si acceptaret homini officium cum sui periculo et aliorum. Et si iniungeretur ei obedientia nisi forte ibi non inueneretur vita et scia magis idoneus qui vellet et posset hoc facere quo casu etiam minus ydoneus et in predictis non instructus. si faceret ex charitate posset se ingerere. nam quod non est licitum necessitas licet

tum facit. ex. de reg. iur. Quod non est. Proinde tamen faceret confessor imperitus si hoc casu deprehendens penitentem grauius inuolutum consulat ei quod data oportunitate iterum de illis confiteatur perito. vel saltem ab eo precipue postulet. Sed quod si confessori occurrat aliquid in confessione de quo dubitet propter varietatem opinionum doctorum. An sit licitum vel illicitum sic est in non soluendo decimas ubi non est consuetudo nec ecclesia petit quia alii doctores dicunt tales excusari aliquid non. et notat Jo. an. in c. i. de decimis. li. vi. De emptione iurium locorum ianne. Adotus floretine. et impitatorum. Item. quia quodam dicunt hanc emptionem esse licitam. quidam illicitam. dicunt fm. xx. quod in his casibus et similibus confessor non debet precipitare suam de mortali nec condemnare prius facientes se prius opinionem tenentes nec propter hoc debet absolutionem de negare. sed terrorem incutere exponendo eis periculum consulendo si quod tutius est. scilicet ut ab homini se abstinant.

Incipit secunda pars principalis huius operis de penitentibus. ad confessionem admissionem.

Quia secundum notandum quod per confessoris peccato res venientem ad confessionem

feſſione benigne dulciter ⁊ caritatiue recipe dz. rxi. q. vii. p. totū. Et vt ſecure prudēter et diſcrete pcedat quia in pceſſu audiētie pfeſſionis penitētis ſe pius occurrunt aliqua ppter q̄ pfeſſor cognoscit ſe nō debere nec poſſe de iure ipm pſitentē abſoluere. debet añ oīa de huiusmodi inueſtigare diligenter ne ſi poſt audientia pctorū pſitētis aliqđ tale impedimētum inueniēs velit euz recuſare ſeu ſibi abſolutionē denegare moleſte ferat ⁊ merito de ipō pfeſſore poſſit cōqueri qz vt qdam ait turpius eūcitur qz non admittitur hoſpes.

Octo ſunt cāus quos ponit hoſti. in ſum. in qb̄ pōt q̄s alteri pſiteri qz ppo ſacerdoti.

Capitulū primū.

Primo igit̄ ſm hoſti. i. ſumma dz cōfeſſor inueſtigare a penitēte cuius patrie ⁊ ep̄at̄ ſine iuriſditiōis ſit ⁊ ſi nō ſue iuriſditiōis eſt ſz aliene imittat eū niſi in caſib̄ in quib̄ licz alteri pſiteri qz ppo ſacerdote ſine eiꝯſ licentia quos idē ponit hoſti. in ſumma ſi. de pe. ⁊ re. ſ. Cui pſitendum ⁊ ſunt octo quorū. Prim⁹ ⁊ qñ ppius ſacerdos eſt oīno indi-

ſcret⁹ ⁊ ignarus. vt qz nescit diſcernere inter pctm ⁊ pctm. nā qui vult pſiteri debet querere ſacerdotē qui ſciat ſoluere ⁊ ligare. de pe. di. vi. qui vult. ⁊ c. ſi ſacerdos. ⁊ de hoc ſatis p ar̄chi. Et licet tuti⁹ ſit in hoc caſu petere licentia a ppo ſacerdote vel ab ei⁹ ſupiore tñ nō videtur neceſſariū cū rōne ignorantie ppiū ſacerdotis ipō iure cōcedatur licētia cōfiteđi alteri. vt in. c. placuit. de pe. di. vi. Facit ad hoc gloſa. e. di. ſ. Quod aut. ⁊ de reg. iur. indultū. li. vi. cum ſuis cōcordan. ſollicitator ad malum vel pius ad peccatum q̄ quis debet cōfiteri vel ex confeſſione immineret periculum confitenti vel confeſſori vel ſi eſſet reuelator confeſſionis. etiā ſi dormiēs ſomnians do reuelaret vt aliquib⁹ acciđit de quo in ſimili in de. i. de homic. vel ſi ſit peccatū cōmiſſum ptra ipſum ſacerdotem vt ptra ſuos cōiunctos vel cōiunctas nō debet ſubditus ſibi cōfiteri ſed petere licentia ab eo extra de pe. ⁊ re. omnis. Cō. pe. tho. alla. anno. ⁊. xxi. Et licet qdam intelligāt hoc verū ſolum qñ cauſa ppter quam vult alie nō pſiteri nō pcedit ex defectu ppiū ſacerdotis. tñ quod pius

dictū est meli⁹ videf indiflicte
 siue causa pcedat ex defectu p
 priū sacerdoti siue nō. Et d3 sac
 cerdos credere petēti ⁊ allegā
 ti saltē in genere iustas cām qz
 nō est verisile q cū fallat⁹ va
 dat q̄s ad pniām vt dicit glo. i
 c. placuit. de pe. di. vi. Et si sac
 dos maliciose licentiā iusta de
 causa petitiā dare recusat. glo.
 in de. c. Dis sup xbo obtineat
 dicit q pōt postea ire ad aliū
 ar. de regula. c. licet. Al vadat
 ad ei⁹ supiorē si pōt vt illū com
 pellat vel ipe det licentiā ar. de
 iure patro. c. Null⁹. ⁊ de pe. et
 re. c. fi. in fine. Dicit tñ hostiē.
 q si piculū nō est in mora tunc
 hoc casu tut⁹ est p licentiā supi
 orē adire. Si aut piculus est in
 mora statim pōt libere aliū sac
 dotē adire ⁊ hoc referūt. Joh.
 an. ⁊ do. An. de but. sup dicta
 glo. c. ois. Qd si nō posset in p
 dictis casib⁹ ⁊ silibus aliū sac
 dotē habere cui p̄fiteat qz p̄p
 um ⁊ necessitas imineat. vel e
 ligat sine p̄fessione mori ⁊ soli
 deo p̄fiteat vel p̄po sacerdoti
 in genere de oibus alijs sub ti
 cēdo oino pctā ⁊ circūstantias
 ex quib⁹ verisilr posset pericu
 lū iminere. vel ex ei⁹ malum ali
 qd puenire. De⁹ enī sic ordiat
 opa sua q nō vult eē causa ma

li. hoc tenēt. Inno. host. Jo. an.
 do. an. de bu. ⁊ oēs moderni cō
 muniter. Si aut p̄pus sacdos
 esset ligat⁹ ecclesiastica cēfura
 puta qz est heretic⁹ excoīcatus
 scismatic⁹ interdict⁹ vel suspē
 sus quo ad se ⁊ quo ad alios. cū
 oēs tales. habita noticia de p̄
 dictis in diuinis officijs ⁊ sac
 mentorū p̄ceptione snt regula
 riter euitadi. pōt subdit⁹ tales
 p̄pnm sacerdotē iuste respues
 re nec debet sibi p̄fiteri s3 de
 bet ad supiorē recurrere vt sibi
 det licentiā alienū adire. vel si
 bī alias p̄uideat de remedio o
 portuno. Qd si nō pōt licentiā
 obtinere. nec sibi aliter p̄uide
 re dicit Thomas in. ii. distin.
 xvii. qd idē est iudiciū. qd de il
 lo q nō h3 copiā sacerdoti. Se
 cūdus est cū q̄s trāstulit domo
 ciliū de vna prochia ad aliā qz
 statiz efficif prochian⁹ illi⁹ ec
 clesie ad quam se trāstulit. Et
 subiect⁹ illi curato in oibus q
 ad ius prochiaie pertinet p̄ter
 qz in decimis p̄dialib⁹ q regu
 lariter illi ecclesie debēt dari. i
 cui⁹ prochia p̄dla sunt sita. ex.
 de pro. ca. fi. ⁊. xvi. q. i. Si quis
 layc⁹. Et hoc verū est si se tran
 stulit aīo remanēdi ⁊ ex toto.
 qz tūc statim q explicatis sacra
 nullis suis in domicilio pducto

recept⁹ ē. effect⁹ ē de foro illius
 alias solo possessio nō cōstituit
 domiciliū. vt notat hosti. i. sum
 ma. ti. proch. §. q̄s intelligat. ⁊
 archi. di. xiiij. q. ij. §. Ergo in
 fine. Attamēsi q̄s p̄ ānū mora
 ret i aliq̄ prochia licz nō se trā
 stulissz aio remanēdi bñ effice
 ret tūc d̄ foro illi⁹ vt notat Ino
 no. in. c. Dis d̄ penitē. ⁊ remis
 sio. Si xō i diuersis equaliter
 q̄s d̄git prochijs. v̄ loci vtrius
 q̄s prochia⁹ itelligit⁹ ⁊ poterit
 fcipe ecclāstica sacmēta vtro
 biq̄ tpe quo ibi morat⁹. puta si
 estuali tpe moraret⁹ i vna. hie
 mali xō in alia. Sec⁹ tñ si ap
 pareat q̄horū domiciliū sit pñ
 cipali⁹. Tuti⁹ tñ eēt si talis de
 licētia sui epi elegat. sibi p̄fesso
 rē. ⁊ notat hosti. vbi. s. Terti⁹
 casus est qñ q̄s est vagabūdus
 nulli hñs nec querēs domiciliū
 sz bincide circūiens tal⁹ enī p̄t
 vbiq̄ p̄fiteri cuilibz sac̄doti ex
 ecutionē ordis sac̄dotalis hñs
 bi nedū quo ad celebrādū. sz es
 tiā quo ad solūedū ⁊ ligādū. vt
 notat ifra in fi. viij. casus. ar. ff.
 de iudi. l. heres absens nā ⁊ va
 gabūd⁹ crimiosus vbiq̄ puniri
 p̄t. C. vbi de crimie agi oportz
 li i. ⁊ c. de rab. c. i. mōachus va
 gabūd⁹ vbiq̄ capi pōt. xviij. q.
 ij. Abbates. idē qd̄ de vagabū
 dis est ⁊ de mercatorib⁹ q̄ nuls

q̄z hñt domiciliū sz sp̄ sequūt
 nūdinas. Negociatores vero ⁊
 viatores romipede ⁊ peregrini
 si sine licentia pp̄ij curati iter
 arripiāt v̄ peregrinē nō pñt
 pñiaz seu ecclāstica sacmēta
 ab alio sac̄dote recipe nisi i ne
 cessitate p̄stituti. s. piculi. moro
 ti. v̄ nisi alicubi morā traxerit
 p̄ ānū seu paulomin⁹ vt ifra ca
 su. vi. Si xō cū eius licētia re
 cesserit tūc distigue qz in nego
 ciatorib⁹ ⁊ viatorib⁹ requir⁹ li
 cētia exp̄ssa ⁊ explicita ad hoc
 vt possint p̄fiteri ⁊ cōicare alijs
 as nō poterūt nisi vt. s. Romi
 pede xō ⁊ peregrinātes ad lo
 ca sc̄tā si de licētia pp̄ij sac̄do
 tis iter arripuerit siue peregr
 nationis insignia ab eo acceper
 rint eoip̄o videt⁹ eis tacite de
 disse licētiā cui maluerit p̄fite
 di de oib⁹ pctis q̄ cōmiserit in
 via v̄ p̄ obliuionē omiserint cō
 fiteri añ recessus. aut etiā sciē
 ter fm. xx. Cō. inno. in. c. Dis
 de pe. ⁊ re. subdēs. Credim⁹ eti
 am talib⁹ datā eē licētiā reci
 piendi ecclāstica sacmēta a
 quo maluerit. Al⁹ casib⁹ xō ep̄o
 rū resuat⁹ si pegrinatiōes insi
 gnia ab eo receperit v̄ alias d̄
 ei⁹ licētia iter arripuerit eoip̄o
 vt. s. videt⁹ eis ip̄licite data li
 cētia p̄fite di cui maluerit ⁊ ab
 soluere se faciendi etiā de casu

b^o ad ep̄m p̄tinētib^o. sic ⁊ de p̄
tinetib^o ad prochialem dictū est
Quart^o casus ē cū q̄s. p̄po do
micilio flicto nauigat v̄l inter
fecit q̄rens quo se trāsserat. q̄
pōt vbiq̄ p̄fiteri quosq̄ alicu
bi hēat cū talis dicat eē sūū do
micilio. ff. admunici. l. labeo i
p̄ncipio. ⁊. l. eius. §. cellus. ⁊. no.
Ric. in. iij. distin. xviij. ar. iij. q. i.
Quit^o est rōne delicti. s. q̄n q̄s
deliqt in aliena prochia. ex de
rap. c. i. ⁊. vi. q. iij. placuit. qd in
telli. verū i foro iudiciali scdm.
Rich. vbi. s. xvi. q. i. c. v. ⁊. collec
in. c. Dis. ope. ⁊. re. puta cū q̄s
est excōicat^o i loco delicti vt fi
eri solet in furto ⁊. filib^o. Nam
tūc pōt absolui a p̄po sac̄dote
sz ad excōicatorē mittēd^o ē ab
soluēdus. vt in iurib^o. s. allega.
Sec^o aut in foro penitēciali q̄
delinquēs i prochia alteri^o rōe
domicilij poterit bñ absolui a
p̄po sac̄dote nedū a p̄tis sz es
tiā ab excōicatōne iur^o cēmus
ais seu sinodalis aut p̄uicialis
quā p̄traxerat i aliena dyocesi
poterit a p̄po ep̄o absolui nisi
fuerit pape reseruata vt notat
collec. i. c. excōicatis. de of. leg.
Et hāc sniaz tenet abbas. si ex
ne. de. v̄l mo. sup. specia. ⁊. d. s. e.
ar. Dup. ⁊. idirec. li. i. ti. de pe. ⁊.
re. §. xix. fm archidyaco. Sext^o
l^o cāus est rōne studij. nā vt di

cit ino. in. d. ca. Dis. Scolares
⁊. alij icole ānales ⁊. mercenarij
debēt p̄fiteri sac̄doti prochie
quā incolūt p̄ ānū. ar. ff. d. iudi.
l. si lōgi^o. §. i. xvi. q. i. Quesiti.
vbi d^o q̄ ibi debēt soluere deci
mas p̄sonales. q̄ recipiūt ecclē
siastica sac̄menta p̄ āni circulū
Alij dicūt q̄ idē ē etiā. si ad m̄
nus t̄ps p̄ducēt domos. ar. ex d.
deci. ad apostolice marie si sūū
fraude p̄ductio v̄l hitatio. pro
gare^o vltra natiuitatē dñi vel
pasce. q̄a tūc ex p̄cepto decre.
Dis. sp. debēt p̄fiteri ⁊. cōicare
Et hoc qd dicit inno. de scola
rib^o verū est de scolari^o laycis
Sec^o autē de clericis q̄ vt dicit
hosti. i. sum. ti. de prochi. §. quis
intelligat^o ⁊. notat archidi. xij.
q. ij. Ergo in fi. si cl^o staret
p. xxx. ānos i studio sine licētia
plati sui nūq̄ p̄trahit domicilij
um. sz si de ei^o licētia se trāstu
lerit statim efficit^o de foro ⁊. iuris
dicti de illi^o ep̄i ad quē trāsiit et
si nō p̄petua tñ tpali. in oibus
igit^o p̄missis tuti^o est fm Inno.
q̄ ⁊. viatores ⁊. alij sp. a p̄po sac̄
cerdote licētiā hēant speciales
Inno nō licz cleric^o sine layc^o.
p̄fici sci sine licētia ep̄i de con.
di. v. M^o optet. ij. ⁊. ibi p̄ glo. et
archi. ⁊. ex. de vo. redēp. c. Ma
gne. Idē i direc. vbi. s. §. lxxvi
Septim^o cāus est rōne necessi

Solum

tatis q: in articulo mortis cō-
stitut⁹ siue occasione infirmita-
tis sue alteri⁹ periculi belli ma-
ris z hmoi in absentia pprii sa-
cerdotis cuilibet simplici sacer-
doti catholico dūmodo cēsurā
ecclesiastica nō ligato p̄fiteri
pōt z ab eo absolui ab oī pctō
z excoicatione siue a iure siue
ab hoīe. ex. d. sepul. prochiāno.
z notat Rich. iij. di. xviii. ar. x.
q. i. specialiter aliud sit statutū
vt in excoicationib⁹ p̄cessus cu-
rie. Cū tñ pōt epī copia habe-
ri v3 se simplex sacerdos de ea
sib⁹ reseruatis. etiā hoc articu-
lo intrōmittere sūm Inno. Et
hoc etiā casu absolūēs ab exco-
municatōe supiori resuata in-
iūgeret absoluto q̄ impedimē-
to cessante quā cito commode
poterit si illi rēp̄sentet a quo fu-
erat absolūendus mandatū ei⁹
hūiliter sup hoc receptur⁹ ex d.
sen. ex. ea noscīt alias reīcidit
in eandē sniam. vt in. c. eos. e. ti.
li. vi. Sec⁹ aut de casib⁹ resua-
tis epō qz ex quo semel absolu-
tus est nō expedit qz iterū epō
remittat absolūendus de neces-
sitate. s3 de bñ esse. Adde qz eti-
am talis in piculo mortis p̄sili-
tut⁹ pōt p̄fiteri layco deficien-
te sacerdote s3 nō pōt ab eo ab-
solui. Ideo euaso piculo tenet

Duodecimum

iterū p̄fiteri eadē peccata nūe-
ro sacerdoti cū eius copīa hab-
uerit. vt notat tho. in. iiii. diff.
xvii. Octau⁹ casus est si sacer-
dos nō ppus ponat spem i ras-
tificatione pprii sacerdotis.
hoc tñ cōmuniter nō tenet qā
in talib⁹ nō h3 locuz ratificatio-
tis. ff. de re. iur. l. act⁹ legitimū.
z. e. ti. c. Actus legitimū. z. c. ra-
tificationē. li. vi. z ibi p̄tinuz
z Joh. an. Et sic habes octo ca-
sus in qbus pōt quis p̄fiteri al-
teri qz pprio sacerdoti. Nō tñ
pōt p̄fiteri cuilibet sacerdoti.
sed his tñ qui habent executi-
onē ordinis sacerdotalis z ad
p̄fessiones sunt habilitati. licet
nō sint curati habilitati dico a
pprio epō si sunt sacerdotes se-
culares. vel ab eo de consensu
sui plati si sunt filigiosi. xxy. di.
c. plectis. z ibi Archi. Con. tho.
vbi. s. Et duran. in summa par-
te illa. ti. de cōfes. q. x. In articu-
lo tamē necessitatis potest ab-
soluere vt supra dixi. casu. vii.
quolibet simplex sacerdos etiā
ad cōfessiones nō habilitatus
sūm Rai. qz quod est illicitum
necessitas facit licitum. Con.
Bo. in. iiii. distin. xix. ar. iiii. q. i.
Et collec. in. c. Dis de pe. z re.
Cōsulant etiā Rai. z hostiē. et
cōmuniter moderni qz omni
b iij

casu quo q̄s pōt audire alienū
prochianū d̄z audies de bñ esse
pñtēti inuigere q̄ se repñtet
p̄po sacerdoti. ar. ex. de sen. ex
decreto. 2. c. ea noscī. 2. c. qd̄ d̄
bis.

Capitulū scdm.

Secūdo d̄z p̄fessor pe
nitentē interrogare si
se ad cōfessionē p̄pa
rauit 2 p̄ciam suā q̄tuz potu
it diligēter examinauit. Si re
rit ip̄paratū 2 nō bñ disposi
tū r̄mittat eū suadēdo vt se di
ligēter p̄paret 2 p̄cipue si o
portet p̄fiteri gñaliter vl̄ d̄ mī
to tpe. 2 nō sit periculū ī mora
inl̄ruēdo eū q̄ ad hoc vt facili
us r̄minisci possit oīm p̄ctōz
suorū. P̄rio discutiāt vitā suā
discurrēdo diuersas etates su
as. s. puericie. Adoleſcētie. viri
litat̄ 2 senectutis. Sc̄do p̄side
ret diuersos stat̄. s. x̄ginalē. vi
dualē. 2 m̄rimonialē. Tertō di
uersas fortunas p̄speritatis ad
uersitat̄. sanitatis 2 ifirmitat̄.
Quarto diuersa officia 2 exer
cicia que plerūq̄ exercitauit.
Quinto diuersas societates cū
q̄b̄ p̄uersat̄ est. Sexto diuer
sa loca citates castra villas et
domos in q̄b̄ fuit. Septio p̄si
deret diuersas culpas q̄b̄ deū
offendit. Forde p̄fentiendo ore
loquendo 2 ope adimplendo. Si

x̄o p̄paratū 2 bñ dispositū in
nerit vl̄ nō asit t̄ps ad p̄paran
dū ex corde tñ 2 oleat 2 bñ
negligētia. p̄cedat interrogā
do de casib̄ immediate sequenti
b̄ vt sciat si tenet iterare p̄fes
siones p̄cedentes vel nō.

Sex sunt casus. in q̄b̄ tene
tur q̄s iterare p̄fessionē. duo ex
parte p̄fessoris 2 q̄ttuor ex par
te p̄nitentis.

Drim̄ casus est si
p̄fessor defuit po
testas absoluenti
qd̄ pōt p̄tigere du
pliciter s̄m duran. in sum. 11. d̄
p̄fes. q. xxvi. Aut q̄ cōfessor h̄z
ptātez artatā quo ad aliq̄ pec
catū p̄fessus vt si p̄fites p̄fiteē
aliq̄ p̄ctm cui⁹ absolutionē si
bi refuauit ep̄us 2 tñ de facto
ip̄e p̄fessor ab illo absoluit. hoc
enī casu p̄fessus illi sacerdoti
de hoc sibi p̄stiterit tenebit ite
rū p̄fiteri sup̄iori illud idē pec
catū numero a quo nō potuit
absolui a p̄po sacerdote sup̄io
ri iterare nō tenet. nec hoc cas
su d̄z confessio diuisa. q̄ ex quo
oīa p̄ctā sua integre p̄fessus est
p̄mo sacerdoti. absolues sc̄do p̄
ficit qd̄ inceptus erat. 2 notat
Rich. in. iij. di. xvij. ar. i. q. viij.
vbi dīc q̄ d̄z p̄cedē absolutō su
perioris. aliqui tñ eo. aut q̄ cō

fessor nullā hz ptātem absolue
 di ordinariā seu delegatā. puta
 qz nō erat sacerdos licet repu
 tareſ vel irregularis vel carē
 titulo. erat intrusus aut excōis
 cat⁹ aut suspēsus ab officio et
 huiusmodi. **¶** Nā absolut⁹ a tali
 cū ei pſiterit de hoc tenet ite
 rum eadē pctā pſiteri. qz reali
 ter nō erat absolut⁹ quamuis
 ignorātia pbabili durāte q̄ ad
 deū excuset ſm docto. **¶** Idez in
 no. in. c. dudū. scdo de ele. **¶** Do
 test sic diſtingui. aut ipedimen
 tuz sacerdot⁹ absoluētis est ius
 ris diuini. vt qz nō fuit baptiſa
 tus seu nō fuit sacerdos ordia
 tus z hoc casu absolutus a tali
 hoc agnito tenet iterū pſiteri
 ſm Ric. vbi. s. ar. iii. q. iii. nec
 in hoc papa posset dispensare.
 vt dicit pe. de palu. ibidē. q. vi.
 Aut est iuris hūani seu positu
 ui. vt si est excōicat⁹ suspēsus z
 hmōi. z tūc si impedimētuz est
 notoriū. vt qz publice verbera
 uit clericū vel manifeste est in
 trusus carēs titulo ecclesie cu
 rate nec est a supiore pſirmat⁹
 z psequēter nō hz vllā ptātem
 sup prochanos illi ecclesie ta
 li pſessus tenet iterū alteri pſi
 teri. Si vero impedimentū est
 occultū pſites tñ scit illud pſi
 tēdo illi peccat mortaliter cōi

cādo ei in diuinis p iterū tene
 tur pſiteri. Si vero nescit illud
 qz z sibi z alijs est occultū pu
 ta qz pculsit clericū nullo vidēs
 te. hec est ignorātia facti q̄ excu
 sat. id hoc casu nō tenet ite
 rare q̄zuis postea illud impedi
 mentu fuerit detectū. **¶** Sec⁹ si
 hoc nesciret ignorātia iur⁹ pu
 ta scit illū excōicatus z tñ cre
 dit ab illo posse absolui. **¶** Hoc ei
 casu nō excusat. **¶** Cō. Ric. i. iii.
 di. xv. ij. ar. vi. q. i. vbi dicit q̄p
 ma opinio circa hoc nimis du
 ra videt. s. q̄ absolutiones z ce
 teri actus legitimi quos aliq̄
 exercent dū eorū latet excōica
 tio sint irriti z inanes iudican
 di postq̄z eorū excōicatio fue
 rit detecta. **¶** Ideo scda opio mi
 tior est z rōnabilior q̄ dicit abs
 solutionē occulti excōmunicati
 tenere etiam si postea detecta
 fuerit. **¶** Ar. de snia serui publice
 putabat liber q̄ rata est. z cer
 ta. z extra de iure patro. Cōsul
 tionib⁹. z extra de excep. Ex
 ceptionē in glo. z de cle. ex mi.
 Apostolice. **¶** Nō ob. extra d sen.
 z re iudi. ad pbandū qz ibi loq̄
 tur de publico excōicato. **¶** Idez
 pe. de palu. vbi. s. **¶** Hñs an. d bu
 in. d. c. dudū. scdo. dicit q̄ pma
 opinio tutior est. z ideo tenen
 dā ſm euz. **¶** Scdus casus est p

pter ignorantia p̄fessoris puta
q̄ nescit ligare nec soluere seu
discernere inter mortale ⁊ ve
ale ⁊ p̄sequēter nec rite absol
uere. ⁊ sic ille qui scit talē esse
p̄fessorē ⁊ aliū querere negligit
cum possit tenet eadē peccata
numero cōfiteri alteri ydoneo
p̄fessori de pe. di. vi. Qui vult
⁊ notat Rich. in. iiii. vbi. s. ar. ij.
q. viii. Tertius est ex parte pe
nitētis cū trib⁹ se. s. quādo sciē
ter vel aduertēter tacuit vel o
misit peccatū aliq̄d mortale v̄
de quo credidit seu pbabiliter
dubitauit vtrū fuerit mortale
seu etiā omiserit scienter elus
necessariā circūstantiā de quib⁹
bus infra parte. iiii. ti. ij. q̄ his
casibus sicut p̄fitendo fm̄ doe
to. peccat mortaliter ⁊ nō solū
si tacuit scienter sed etiam si
obmisit ex obliuione seu igno
rantia affectata vel crassa pus
ta q̄ de peccat⁹ aſi cogitare no
luit nec adhibuit debitam dili
gentiā put de lege communi
hūana p̄mittit fragilitas. Si
tamē talis p̄fessor nō mutat
⁊ cōfessor habet memoriā alio
rum peccatorū. sufficit ill⁹ idē
peccatū numero q̄d omisit ⁊ fi
ctionē p̄fiteri ei ⁊ reliqua in ge
nere. Si vero mutat p̄fessor
vel etiā si p̄fitetur eidē. sed cō

fessor nō h̄z memoriā aliorum
peccatorū tūc tenet oīa iterare.
v̄t notat duran. vbi. s. Lon.
Rich. in. iiii. dist. xvii. ar. ij. q. vi.
Secus autē si ignorantia pbabi
li aliq̄d etiam mortale obmisit.
tūc nō tenet iterare nisi q̄ ob
misit fm̄ eos. Quart⁹ casus ē
quādo penitēs penitentiā sibi
iniunctā scienter ⁊ deliberate
absq̄ legitima causa obmisit
seu nō p̄pleuit q̄ tūc tenet ite
rare p̄fessionē si penitētie obli
tus est ⁊ vltra hoc peccat mor
taliter fm̄ sco. in. iiii. di. xv. q. i.
⁊ Rich. ibidē. di. xviii. ar. i. q. v
Et hoc verū de penitētia inuol
cta p̄ mortalib⁹. Secus autem
si p̄ venialib⁹ tūc fm̄ tho. ⁊ ob
mittēs p̄niam sibi iniunctā eti
am p̄ mortalibus si recordat⁹
sem̄ p̄t p̄ficere ⁊ p̄ficiēdo nō
tenet iterare. p̄cipue quando
nō est sibi p̄fixus terminus quē
nō posset trāsgredilicz forte ei
sit declaratū infra q̄d tēpus d̄
beat eā facere vel supplē si. o.
miserit. Quintus casus est cum
quis fecte ad p̄fessionē vadit ⁊
sine p̄tritione puta q̄ nō dolet
de peccatis oībus vel nō inten
dit in futurū abstinere ab eis.
seu etiā nō intēdit facere id ad
q̄d ex̄cepto tenet. puta com
municare in pasca. circa hunc

casum tñ sunt varie opinionēs
doct. tho. in. iiii. di. xvij. dicit q
hoc casu nō oportet iterare cō
fessionē qz sicut in baptismo fi
cte accedes. licet tñc nō recipis
at rē sacramēti. tamē receden
te fictione recipit sic z penitē
tia. Cō. z pe. Rich. in. iiii. disti.
xvij. ar. ii. q. viii. Idem Joha. et
Bartho. alij cōtra de pe. di. iii.
Sunt plures. z s. his autorita
tibus. z c. si. z ibi p archi. q tes
net q talis omnino tenet iter
rare p̄fessionē. z hec opinio vis
detur verior tutor z cōmunis
or quā tenet z ap. pbant Rai.
z hosti. in summa. ti. de pe. z re
Inno. ex. in. c. Maiores d̄ bap.
duran. in summa. eo. ti. q. xxvi.
Idem Cō. Ro. Eco. z Bo. in.
i. di. xvij. z indirect. li. i. ti. de
pe. z re. Pōt dici p concordia
q in tantū valet illa p̄fessio si
cta nec oportet illā specialiter
iterari inquantū durat effect⁹
illius ex p̄fessionis vocalis que ē
pars sacramēti. alias nō. Ideo
distingue vt supra in tertio ca
su. Sext⁹ casus ē vt cū tpe quo
p̄fessus fuit erat excōdicatus qz
sive sciz se excōdicatū sive igno
raret p̄baliter vel etiā oblitus
fuisset tenetur iterare p̄fessio
nem cū hoc postea noverit qz li
gatus excōdicatione sive maior
ri sive minori nō potuit absol

ui a peccatis cū excōmunicat⁹
nō sit capax sacramentorū ec
clesie. extra. de di. ex. mis. si cele
brat. z sic illa absolutio fuit nū
la. Et licet ignorantia p̄babil
p̄vnet eū a culpa z a pena in
regularitatis. nō tñ facit eum
nō esse excōmunicatū. ar. e. ti.
apostolice z. xxxviii. di. cū itaqz
Con. Rich. in. iiii. di. xviii. ar. ix.
q. iiii. pe. de pal. ibidem. q. vi. z
duran. in summa vbi supra.

Tertio iterrogz eū
p̄fessor vtrū nouer
ri se ab aliquo in
dice esse excōdica
tum. vel vtrū inciderit in aliqz
excōdicationem iuris cōmunis
papalē seu ep̄alem vel etiā in
sententiā alicuius p̄stitutionis
sinodalis vel p̄uincialis p̄tius
lariter inuestigādo de aliqbus
casibus excōdicationū s̄m cōdi
tionem p̄sone z precipue de cō
stitutionibus illius dyocesis v
prouincie vel etiā a legatis fa
ctis. Et si reperit eum excōdica
tum. Primo z ante omnia ab
soluat eum ab excommunicati
one si autoritatem habet. sin
autem remittat eum ad habē
tem. vel si talis penitens foret
in articulo mortis posset tunc
absolui. vt supra parte secunda
capt. i. s. penet z fi.

Quarta dicitur p[ro]fessor i[n]terrogare p[en]itentē cui[us] vite sit et scire cuius sit et p[ro]uersati onis. cui[us] art[is] vel officij. Si m[er]ito monio ligat[ur] vel nō. Si religio ni quocumq[ue] sit obligat[ur] vel allric[us]. Si ex substantia licite acq[ui]sita v[er]uat[ur] vel nō. Si alicui aliqd d[icitur] ex p[ro]tractu vel maleficio seu ex legato p[re]decessorū suorū aut alias quouis mō. Si sic trāfactū ē tēp[or]e solutionis faciēde nō admittat eū ad p[ro]fessionē nisi si p[ri]us satisfecerit si p[ot]est vel salte[m] a creditorib[us] suis dilationē obtinuerit cū alias non possit debite p[ro]stari nec p[ro]p[ri]ū remitti. vt dicit ang[elus]. xiiij. q. vi. si res. et de reg. iur. d[icitur] dimittit. li. vi et hoc expresse tenet Rich[ardus]. iij. di. xv. ar. v. q. iij. et scot[us] ibidez. q. ij. et th[om]as. ij. q. lxxij. et quamuis sit fide digna p[er]sona in hoc nō est ei credēdū et si pure ei credendū ēet nō t[ame]n absolui d[icitur] donec p[ro]stet de restitutōe actu p[ro]pleta p[ri]pue si alias p[ro]misit p[ro]fessori suo satisfacere et nō satisfecit. Si vero nihil d[icitur] alicui et si in p[ro]cessu p[ro]fessiois occurrat aliqd necessario satisfaciendū sit dispost[um] ad p[ro]silū suae iudiciū cōfessoris debite satisfacere deo et p[ri]o tā in reb[us] q[ua]m in fama et morib[us] admittat eū faciēs ge

nuslecti ad pedes ei[us]. et ipse se sedeat ex trāsuerso. nec ei[us] facies respiciat siue sit vir siue mulier ne plusquā optet erubescētie eis faciat et dicat ei q[uod] p[ro]stiteat p[er] seip[s]m sua p[ro]p[ri]a put nouit Ipse aut[em] p[ro]fessor dū p[ro]p[ri]a sua exponit p[ro]p[ri]a diligēter attendat nec molestet eū interij[us] interrogādo nisi necessitas vigeat vt si aliqd dicat ita inolute q[uod] nō b[on]e itelliger[et] tūc faciat a p[ro]stite te b[on]e declarari vt sciat q[uod] sit actur[us]. Et si de p[ro]p[ri]a casum ad se nō p[ro]tinere vel p[ro]stite ad aliquā restitutionē obligari vel sup[er] p[ro]p[ri]a q[uod] exponit aliquā specialē p[ro]uisionē optere fieri statim ei dicat ne in p[ro]cessu obliuiscat[ur]. Et simil[iter] iterroget de circūstantijs p[ro]p[ri]a si a p[ro]stite si ne eis p[ro]p[ri]a dicat vt infra dicitur p[ro]p[ri]a tertia. ti. ij. et iux[ta] grauitatē p[ro]p[ri]a et p[ro]ditionē p[ro]stiteum quo ad arguendū p[ro]p[ri]a p[ro]fessor prudēter se h[ab]eat nō parifor miter ad oēs. s[ed] cū simplicib[us] se dulciter habeat eos diligēter de mō p[ro]stite diinstruēdo. Ruodes et rusticos ne eorum p[ro]p[ri]a e nomia reputēt leuia durius i crepādo. Sapientes et eruditos v[er]bani corrip[er]ēdo. Induratos et insensatos acriter arguēdo. Et quātū fieri p[ot]est x[risti] et exēplis ad p[ro]p[ri]a inductionē inducēdo et terrore

extremi iudicii eis incutiendo
Mulieres bladis xbis et mol-
libus non alliciendo sed poti⁹ seu eni
et rigidis corripiendo et quacitati⁹
pot⁹ fieri sup fluis colloquijs pe-
nit⁹ refecat⁹ de ipis se expediē-
do. Contra quosdā qui quotti-
die in p̄fessorio cū eis p̄falanē
et eis lōgas faciūt p̄dicacōnes
p̄pter qd et ipi multū tps amit-
tūt et alijs sepi⁹ occasionē scan-
dali tribuunt.

Incipit tertia ps hui⁹ opu-
sculi de circūstantiarū peccato-
rum interrogatione.

Quarta tertiū princi-
pale. Sciendū q
nō sufficit p̄fessor
rē solū audire ea
q sibi a p̄ctōre dīr
et de alijs ipm non interrogare
nisi p̄sona p̄fiteus sit in his bñ
perita et timorata vt sciat se suf-
ficiēter p̄fiteri qd raro p̄tingit
modernis t̄pibus cū pauci cir-
ca hoc debitā diligentia adhibe-
ant. et multi sunt adeo simpli-
ces q nisi interrogent nunq̄
vere p̄fitebunt. et qd maius est
multi q̄ fm seculū sapiētes cō-
sent in p̄tinētib⁹ ad p̄fessionez
ignorātes penit⁹ reperiuntur.
Ex quo p̄cludit⁹ qd postq̄z peni-
tus p̄fessus est p̄ seipm ea q no-
uit d̄s p̄fessor ipm interrogare

de his q̄ omisit aut min⁹ plene
dixit. **Uñ** aug⁹. de pe. di. vi. c.
i. dicit de p̄fessore loquēs. Sit
diligēs inq̄sitor subtilis inuesti-
gator. sapiēter et q̄li astute iter
roget a p̄ctōre q forsitan igno-
rat vel p̄ verecūdia vellet occul-
tare. Cognito aut crimie varie-
tates ei⁹ nō dubitet inuēstiga-
re et locū et tps rē. **Ad** hoc. ex. d.
pe. xre. c. Omis. s. Sacerdos.
Et hoc est p̄ multos p̄fessores
ignaros q̄ simpliciter audiunt
ea q p̄ctōr p̄fiteri voluerit et po-
stea fm audita et p̄fessa p̄niam
iniungunt qd est a debito suo
valde deficere. et se et p̄fiteus
pariter in dānationē p̄cipitare
Idio salubri igi⁹ p̄fessoris instru-
ctione q̄ttuor in hac pte videa-
mus et p̄ titulos distinguamus

Primū est de modo interro-
gandi quē p̄fessor habet tenere.

Scōm de quib⁹ circūstātijs
necessario habet interrogare.

Tertiū sup quib⁹ cōmūni-
ter debeat p̄fiteus examinare

Quartū est qd de p̄tinenti-
bus sp̄aliter ad statū v̄l offici-
um p̄fiteus debet inquirere.

De modo interrogandi quē
p̄fessor debet tenere.

Titulus primus

Quo ad p̄mū dico q
p̄fessor audienda p̄ctā

pfitentis studere d3 p posse in pncipio a pfitēte remouere ve recundiā nō exprimēdo statim magnitudinē seu gravitatem peccatorū eius. s3 dissimilādo trāseat vsq; ad finē pfectionis. z tūc exponat ei eorū magnitudinē z gravitatē incipiēs a minorib; terrore incutiendo z ad pstrationē puocādo. z si penitēs ex ignorantia aliquid omiserit ipse supleat interrogādo euz. vt infra in capitulis sequētib; ad particularia descēdendo plus. z minus s3m statū z pditionem confitentū. nā vt dicit tho. in liii. in interrogationib; tria d3bet cōfessor obſuare. Pri mo q; quilibet interrogetur de pctis q; pſuerūt in hoibus illius stat; z pditionis cōter res periri vt infra ti. liii. habet iō multū expedit q; a pncipio confessionis interrogetur penitēs de ei; statu pditione z cete. 1. vt. s. scda pte p totū. Secūdo q; interroget a remotis de peccatis z in genere z nō explicitē forte si statim ad speciez peccati quam ignorabat descēdat illud peccatum addiscat et sic quoddāmodo ad illud inducatur exempli gratia. si confiteatur se commisisse peccatuz car nale non statim queret si se ma

nibus poluit z huiusmodi. sed interroget de modo seu cum q; bus z huiusmodi. Tercio q; in peccatis carnalibus nō descēdat nimis ad particulares circūstantias nō necessarias q; hoc posset esse occasio temptationia in vtroq; vel saltem scādali ipsius confessoris si aliquādo confitens referret alijs q; i terrogasset eum sic z sic. Si igitur vir pfitetur se poluisse mulierem extra phas debitū non querat cōfessor in qua pte corporis z quomō sufficit enim q; habeat vltimā speciē peccati.

De quib; circūstantijs necessario h3 interrogare pſessor

Titulus secundus

Quo ad scdm quia nō solū pſessor debet interrogare cōfitentē de mortilib; sed etiā de circūstantijs. vt in. c. Dis. de penitētis z remissionib; s. Sacerdos. Priū videndū de numero earum Secundo q; sint de necessitate pfectionis. Ad primū dicendum q; circūstātie quib; peccatum aggravatur vel alleviatur s3m tiliū sunt septē z pſinētur in hoc. x. Quis qd vbi quibus cur quō quādo. ratio aut istius

numeri est quia septē sunt con-
ditionis singulares vel pprieta-
tes quib⁹ aggrauatur vel alleo-
uiatur peccatū vt. s. et circūstā-
tie sunt cōditiones singulares
actuum humanorū. Prima
circūstantia p̄sideratur ex par-
te finis et talis dicitur. Cur q̄ inter
oēs circūstantias est principa-
lis. vbi nota q̄ duplex est finis
scilicet opationis et intētionis. exem-
pli gratia. Forma domus est fi-
nis opationis domus. et habi-
tatio est finis intētionis. Sic a
simili finis opationis hominis
nō est finis qui dicitur circūstantia
sed finis intētionis qui quādo
q̄ ex malo actu bonū intendit
et ecōtrario. et hic finis dicitur circū-
stantia. nā a fine intētionis nō
moralib⁹ actus specie recipit.
Vñ Am. intantio opi tuo finē
imponit. Secūda circūstan-
tia cōsideratur ex parte operis
scilicet q̄ nec p̄sideratur quantū ad
substantiā facti. s. q̄ occidit vlt
furatus est vel fornicatus. sed
quantū ad cōditionē facti. i. p-
prietatē q̄nalitatē et quantita-
tem facti. q̄ occidit patrem co-
gnouit virginē vel maritatē
et sic hec circūstantia non con-
sideratur. put ē substantia act⁹
sed. put est p̄ditio actus. Nam
quidā actus sunt idem in spe

cie nature qui differunt in spe-
cie moris sicut fornicatio et cō-
cubit⁹ p̄iugalis. Tertia circū-
stantia est. quis q̄ considerat⁹
ex pte agentis. Principalis et nō
solū respicit substantiā p̄sone
agētis sed magis p̄ditionē vel
pprietatē p̄sone. s. cui⁹ sit offi-
cū p̄tatis vt serus et h̄mōi rō ē
q̄ ex p̄ditionibus p̄sone varia-
tur substantia actus eo quod al-
iquid cōpetit vni qd non cōpe-
dit alteri. Quarta circūstā-
tia est. quibus. s. auxilijs et cōsi-
deratur ex parte agētis instru-
mentalis s̄m philosophus ter-
tio ethicorū sed loco instrumē-
ti. Tullius ponit quibus auxi-
ijs eo q̄ oia auxilia sunt quasi
instrumēta actionis quibus a-
gens vtitur ad finem suum.
Quinta circūstantia p̄sideratur
ex parte speciei vel qualitatis
operis tripliciter. Primo ex
parte modi et sic est quinta cir-
cūstantia quomodo. vtrū. scilicet
uiter vel fortiter quis p̄cusserit.
Secundo ex parte loci. et sic
est sexta circūstantia peccatus
aggrauās vbi. vtrum scilicet in
loco secreto vel publico vel sa-
crato. Tercio ex parte tem-
poris. et sic est septima circūstā-
tia quādo vtrū. s. peccauerit tē-
pore oratōi cōdicato seu tpe se

Nonū z ieiuniorū hec tho. q̄rto
scripto sentē. vi. xvi. z Rich. ibi
dē z originaliter li. iij. ethicozū
c. iij. Sz p maiori euidētia p̄e
dictozū sciendū est q̄ dicte cir/
cūstantie tripliciter se hñt ad
actū pcti. Qñq̄ enī circūstan/
tia nec species pcti variat nec
pctm̄ aggrauat. vt puta accipe
re rē alienā manu dextra vl̄ si/
nistra de mane aut de sero. qñ
q̄ circūstantia specie pcti vari/
riat z aggruat siue act⁹ cui cir/
cūstantia aduenit ex suo gene/
re sit indifferēs. sic cū aliq̄s le/
uat festucā e terra in p̄ceptum
alteri⁹. Siue act⁹ sit bonus ex
genere. sic cuz q̄s dat elemosi/
nā ppter gloriā hūanāz. siue
act⁹ sit mal⁹ ex genere cū aliq̄s
furať rē sacrā cui⁹ rō est qz cir/
cūstantia addita actui hz z ad/
dit repugnantia specialē ad ra/
tionē exēpli ḡtia pctm̄ fornica/
tionis in hoc p̄sistit q̄ hō acce/
dit ad nō suā. si aut addat hec
circūstantia q̄ illa ad quā acce/
dit sit vxor alteri⁹. pctm̄ fomi/
cationis trāssert in aliō genus
pcti. f. adulteriū qđ est grauius
pctm̄ q̄s sit fornicatio z ita vbi
cūq̄ est alia z alia repugnātia
act⁹ ad rationē z alia z alia de/
fornitas act⁹ ibi est alia z alia
species pcti z maior pcti graui

tas vt patuit p exemplū supra
positū. Qñq̄ circūstantia non
variat specie pcti sz aggrauat
pctm̄. cui⁹ rō est. qz non iporat
p̄mo z p se repugnantia ad ra/
tionē sz ex suppositione illi⁹ q̄
p̄mo z p se iporat repugnāti/
am ad rōnez exēpli ḡra. Acci/
pe multū vel parū de se vel ex
se. nō dicit nec importat repu/
gnātia aliquā ad rationē. z tđo
nō iporat ex se aliquā d̄formi/
tatē. nec rōne boni vel mali sz
solū ex suppositione p̄mi qz scz
alienū accipe est graui⁹ pctm̄ q̄s
parū accipere non tñ est pctm̄
alteri⁹ species a p̄mo nec ille q̄
furať multū facit duo pctā sz
vnū q̄uius tanq̄s q̄ furať parū
vt. s. Quartū hō membruz
nō pōt esse. f. q̄ circūstantia spe/
ciē pcti variet z non aggrauet
pctm̄. hec tho. vbi. s. z p̄ma se/
cūde. q. lxxiij. in corpe q̄stionis.
ar. viij. Qđ scđm qđ erat viden/
dū. f. q̄ circūstantie sint de neces/
sitate p̄fessionis. z dico breui/
ter q̄ in p̄fessione circūstantia
rū. aliqd. est impossibilitatis. ali/
quid imp̄fectionis. aliqd. p̄fecti/
onis. aliqd. necessitatis. aliquid
maioris securitatis z vtilitatis
p̄mo enī oēs peccatoruz
circūstantias p̄steri est ipossū

bile cui⁹ rō est q² cū singulares
circūstantie pctōrū sint q²li infi
nite s³ null⁹ obligat ad p²iten
dū ea q² in infinitū p²nt pcedere
re q² d² talib⁹ nō ē ars neq³ scia
ergo null⁹ tenet oīa p²iteri.

Secūdo p²iteri circūstantias q²
alleuiāt pctm est impfectionis
nisi p²essor de eis inq²rat v²l cō
fite²s timeat si eas nō p²iteat
p²essorē ppter hoc occasione²
pturbationis v²l scādali accipe
re vel nisi itantū diminuāt pec
catū q² si nō dicātur videatur
mortale qd² erat veniale sic p²
pter infirmitatē comedere car
nes in q²dragesima. Tercio cō
fiteri aliq²s circūstantias q² ali
am spēz pctō nō tribuūt. v²l si
tribuūt nō tñ spēz pcti morta
lis est p²fectionis sicut est p²fel
sio venialiū. Quarto p²iteri
liquas circūstācias q² ad aliam
speciē pcti mortalis trahūt vt
coire cū muliere aliena cōiugu
ta x²gine vel deodicata est ne
cessitatis. Vñ q²libet de neces
sitate tenetur dicere z p²iteri
gen⁹ z speciē pcti mortalis.

Quinto p²iteri circūstācias in
eadē etiā specie pctm notabili
ter aggrauātes s³m Specu² est
maioris securitatis z volūtat²
ratio q² pcti quātitas sciri nō
pōt nisi scitis illis q² ei⁹ aggra

uāt quātitatē. z sic videt² non
sufficere illi q² centum marcas
argēti vel gregē ouīū furat⁹ fu
erit dicere ego feci furtū. cum
hoc ita bñ possit verificari si
accepisset vnū solū denariū. s³
militer nō videt² sufficere illi q²
gladio primū vulnerauit dice
re ego pcussi primū. s³ d² p²is
teri quātitatē pcti nō solum in
specie. s³ p²cise vt s³m quantita
tē culpe quātitas pene taxet²
a sacerdote. Tu dic² q² his nō
obstātib⁹ solū circūstantie tra
hentes in aliā spēm sunt de ne
cessitate p²essionis nec oportet
p²essorē scire totā pcti quātita
tē. q² nec ipse pctōr scire pōt s³
sufficit q² p²gnoscat quātitates
q² ex specie pcti p²surgit. nec o
portet s³m totā quātitatē pcti
penā taxare s³m alexā. liii. par
te sue. q. xxi. z thomas. vbi. 3. z
Bo. in. liij. di. xvij. z pe. de tarā.
ibidē. ar. iij. q. ij. Et in corpe. q.
Et hec est cōis opinio theolo
gorū quā etiā tenēt multi cas
nonisse. vt notat colle. de pe. et
re. Dis. Et he circūstantie p²i
nētes de necessitate ad p²esso
rē z aliā speciem pcti trahētes
p²nt esse octo. Prima est cō
ditō rei seu p²sone. vt si peccatū
fornicationis est cōmissū i²ter
roget² vtrū cū religiosa seu dōg

dicata q: sic est sacrilegiū. si cū
pingata est adulteriū si cū con
sanguinea vel affine. est incest?

Secūda est mod⁹ peccādi. q̄a
si cognouit mulierē alieno mo
do in naturali ex tali modo vl
tra p̄ncipale pctm̄ fornicatio
nis vel adulteriū inducitur alia
spēs pcti mortalis. s. sodomia.

Tertia est loc⁹ quādo. s. pec
catū cōmittit̄ in loco sacro seu
diuino cultui deputato tūc enī
inducit̄ alia spēs pcti mortal.
s. sacrilegiū de quo. s. Quar
ta est tps. cū enī cōmittit̄ pec
catū mortale in festo inducitur
alia spēs pcti mortalis. q. vltra
ppam deformitatē sue mate
rie ex hoc q. cōmittit̄ in festo
h3 aliā deformitatē specialem
impugnātem tertio p̄cepto de
calogi de sanctificatiōe sabba
ti quo p̄hibet̄ om̄ne opus serui
le ⁊ op⁹ pcti est op⁹ seruale ma
gis qz op⁹ manuale. ideo de ei⁹.
p̄cepti trāsgressiōe optet spe
cialiter p̄ferri ⁊ notat. M̄c. de
ly. exod. xx. S3 an idē sit quādo
pctm̄ cōmittit̄ in die ieiunij p̄
cepti ab ecclesia videt̄ q. sic d̄
cō. di. v. Nichil enī p̄dest. Rich
in. iij. di. xv. ar. iij. q. vi. dicit q.
triplex est ieiunij. p̄m̄z est ab
iniq̄tatib⁹ abstinerē ⁊ hoc per
q̄d cūq. pctm̄ mortale frangit̄

scdm̄ est act⁹ vtutis abstinentie
⁊ hoc frangit̄ p̄ gulā q̄ est pctm̄
mortale. Tertiū est ieiunij in
stitutū ab ecclesia ⁊ hoc vt pre
dixi frangit̄ p̄ gulaz q̄ est mor
tale pctm̄ in quātum nō inclu
dit illud q̄d est necessarium ad
actū vtutis abstinentie. s3 quan
tū ad illud q̄d ad dī ex statuto
ecclesie frangit̄ comedēdo pl⁹
qz semel vel cibos interdictos
ieiunātib⁹ ⁊ etiā pueniēdo ni
mis notabiliter horā comedē
di. vt infra. q. viii. hec ille. Quī
ta est numer⁹. q. quoties qz cō
mittit̄ aliqd̄ illicitū puta furtū
toties peccat mortaliter cū sit
diuersi act⁹ ⁊ in singulis actib⁹
est pctm̄ mortale essentialiter
ideo de necessitate oportet ex
p̄licite p̄ferri circūstantiā nūe
ri. Sexta est q̄lit̄ as. i. si pctm̄
est secretū vel publicū. ⁊ ad q̄d
puenit ei⁹ notici a q. ex hoc in
ducit̄ alia spēs pcti mortalis
q̄ est scādalu3. Septia est in
ductio. videlicz si in pctō q̄d cō
misit cū p̄mo ipe fuit p̄nci
palis causa puocādo suadēdo
⁊ hmōi q. p̄ncipale pctm̄ cōm
sit homicidiū spūale multo gō
uius qz corpale Octaua est
accidēs q. sepi⁹ qz committit̄
multa pctā p̄pter aliud pctm̄.
q̄d cōmittere q̄rit puta intery

mittēdo nūcios vel secum dū
cēdo socios ⁊ hūmōi. Et sic ha-
bes circūstantias pctōrū mor-
taliū necessario p̄fitēdas. q̄. scz
trahūt in aliā spēm seu genus
pcti mortalis. Et de his specia-
liter d̄z cōfessor iterrogare nō
solū quantū ad pctā op̄is. sed
etiā cordis seu volūtatis cum
sint diuersa pctā nō solū mate-
rialiter verūz etiā formaliter.
Si cōparet volūtas interior
ad opus exteri⁹ put sunt sepa-
ta puta qz vn⁹ peccat volūtate
tūm ali⁹ volūtate ⁊ opevt notat
Bo. i. iiii. di. xli. ar. i. q. i. Si igit̄
q̄s p̄fitef solū mēte mulierem
deliberate p̄cupiuisse interro-
gādus est vtrū mulierē solutaz
vel nuptā vel virgūē. quo tpe.
⁊c. qz hec oīa faciūt illud pec-
catū esse diuersē speciei. sz qd
horū sit graui⁹ an pctm volun-
tatis tūm. an op̄is. Bon. vbi. s.
q. ii. dicit qz si vterqz peccati⁹
ex eq̄li amore mouet ⁊ qz in v-
troqz sit plena volūtas pōt dici
vnū pctm dicitur altero graui-
us tripliciter. Aut rōne maior
cōtempt⁹ dei. Aut rōne maior
ris libidinis seu delectationis.
Aut rōne maioris dānificatio-
nis. Quantū ad p̄mū nō dicit̄
maius pctm volūtatis qz op̄is
qz volūtas plena ad pctm sic p-

se a deo auertit sicut cū est cū
opere p̄iūcta. Quantū xō ad
secundū dicit̄ grauius maxime
quantūz ad pctm carnale quo
quidēz homo peccat in seip̄o.
Similr quantū ad tertiū. s. ad
dānificationē qua addit supra
pctm volūtatis ⁊ grauius dicit̄
tur maxime erga peccatū quo
quis peccat in proximum.

Sup quib⁹ cōmuniter debz
p̄fessor penitēte iterrogare.

Titulus tertius.

Quo ad tertiū no-
tandū qz postquā
peccator p̄seipsuz
exposuit oīa pctā
sua que nouerit debet p̄fessor
diligēter aduerrere quid dixerit
⁊ quid sup̄leri oporteat ⁊ d̄
his que nō dixit vel minus ple-
ne dixit debet ipsuz interroga-
re plus ⁊ minus in totum vel i
partē secundū ordinē infra no-
tatum ⁊ put requirit status ⁊
conditio cōfidentis. nec tamē
secundū. x. debet esse nimis
scrupulosus circa interrogati-
ones si forte aliquam omittat
aut propter occupationēz. aut
propter obliuionem vel simpli-
citatem dū tamen crassa igno-
rantia vel supina non laborez.
aut negligētia dissoluta vix ei

hūc errorem nō offendat. hoc no-
tat. Bona. in. iii. di. xxy. Lōcor
dat Rich. ibidē z tho. ij. ij. q. ij.
Si psona pfitēs sit rudis q̄ de
dictis articulis parua aut nul-
la habeat noticiā p̄fessor inter-
roget eū. Vtrū ex corde voleat
de p̄terita negligentia z p̄po-
nat. scdm̄ capacitātē suā illos
addiscere simul z pater noster
si nesciret z ip̄e exponat ei vul-
gariter dictos articulos si pōt
de pe. z re. deus q̄. 3tē interro-
get. Vtrū ex corde credat oīa
que credit sancta ecclesia z v-
trū doleat si q̄ dictos articulos
z fidē catholicā. hacten⁹ men-
te vel verbo inciderit in aliquē
errorem vt q̄ nō sit alia vita pre-
ter istā. z h̄mōi.

**De septē ecclesie sacramē-
tis. Capitulu secundū.**

Primo p̄fessor iter-
roget. Vtrū sciat
sacramēta ecclesie
p̄cipue q̄ sunt cōi-
ter necessaria. videlicet baptis-
mus. p̄firmatio. siue crisma. pe-
nitētia. eucharistia. z extrema
unctio. De sacramēto ordinis
z matrimonij alibi diceť. p̄pri-
mo vtrū sciat z credat baptis-
mus necessariū fore ad salutē.
z p̄ ip̄m debite suscipiēti fmit-
ti oīa p̄ctā tā respectu pene

q̄s culpe s̄m doctores in q̄rto
to sen. di. iiii. Scdo vtrū sciat
at z credat crisma seu p̄firma-
tionē ad salutē aīe necessariaz
q̄ z si nō simpliciter nihilomi-
nus p̄tēptus ei⁹ dānabilis est
s̄m pe. z tho. in. iii. di. vij. Con.
Rich. ibidē. ar. v. q. i. dicens q̄
tūc p̄tēptor q̄s reputari d̄z q̄
habita sufficiēti oportunitate
recipiēdi illud tenuit aut nota-
biliter negligit. Idē scot⁹ ibidē
vtrū ip̄e sit crismat⁹. Terto
vtrū sciat z credat p̄niam z cō-
fessionē p̄ctōrū ad salutē esse
necessariā nec aliter posse deo
recōciliari post baptismum ex-
istentē in p̄ctō mortali. vtrum
quoties p̄ctā memoriē occur-
rerūt habuerit p̄tritionē d̄ eis
z p̄positū p̄fitēdi actu vl affe-
ctu. Nā ad hoc tenet alias pec-
cat mortaliter s̄m Tho. in. iiii.
di. xvij. Lō. ab. sy. in. c. Dis de
pe. z re. vtrū exis in p̄ctō mor-
tali statī actualiter p̄fessus est
habita copia sacerdoti ydonei
q̄ ad hoc tenet saltē in his ca-
sib⁹. Primo rōne p̄icali vt
si periculū mortis immineant
puta belli vel maris vel cū mu-
lier est in partu vel cū quis est
in alio quouis mortis articulo
p̄stitut⁹. Scdo rōne sacramē-
ti puta cū q̄s vult ordinē sacru
c. iij

recipe celebrare vñ cōdicare qđ
 nemo dñ psumere nō p̄fessus co
 pia sacerdotis idonei oblata ⁊
 necessitate nō vñgēte. Terc
 tio rōne stimuli. s. p̄scie vt p̄fcti
 entia sibi dictat qđ statim cōbe
 at p̄fiteri. Quarto rōne du
 bñ vt si hēat casum a quo solū
 papa velle p̄nitētiari⁹ potest
 absolvere ⁊ modo hñ coplā eo
 rum ⁊ dubitat ne illā in futurū
 habeat. Nā his q̄ttuor casib⁹
 exñs in mortali statim p̄fiteri
 tenet. ⁊ si differat peccat mor
 taliter vt notat tho. in. iiii. dis.
 xvij. Cō. Rich. ibidē. ar. iii. q. vi
 vbi addit idē esse rōne voti vel
 statuti qđ qñq; obligāt religio
 sos. Quarto vtrū sciat ⁊ cre
 dat sacramentuz sacratissime
 eucaristie omib⁹ ad salutē ne
 cessariuz post ānos discretiois
 qđ quo ad hoc sunt infemina ā
 ni. xij. ⁊ in mascolo. xiiij. Et vtrū
 credat in eo trāssomari panes
 in corp⁹ ⁊ vinū in sanguinē di
 uina ptāte ⁊ qđ sub vtrāq; spe
 cie sit tot⁹ ⁊ integer xp̄s eēntia
 liter, ⁊ p̄ntaliter quo ad diuini
 nitatē ⁊ hūanitātē vt habetur
 de cō. di. ij. panis. ⁊ c. oia. Vtrū
 sumpserit illud singulis annis
 semel cū debita p̄paratione ⁊
 legitima p̄fessione p̄uia vt te
 netur. ex. de pe. ⁊ re. Dis. Qui

to vtrū credat extremā vñctio
 nem necessariā ad salutē adul
 tis in articulo mortis ex infir
 mitate seu senio p̄stituti. Et si
 ip̄e in dicto articulo p̄stitutus
 eā petierit. Paruulus autē seu
 occidēdis vel leuiter infirmāti
 bus nō dñ dari. ⁊ notat. Rich. i.
 iiii. di. xxiij. ar. vij. q. iiii. Circa i
 terrogationes decē p̄ceptorū
 decalogi nota p̄ declaratione
 dicēdorū hāc regulā theologi
 calē qđ ois trāsgressio dictorū
 p̄ceptorū est p̄ctm mortale. pre
 cipue quādo est cōtra p̄cepta
 negatiua.

Preceptū primū de colen
 do deū.

Primū p̄ceptū est.
 Unus cole deum
 Hoc p̄cepto. phib
 et ois ydolatria
 hūe adoratio cuiuscūq; creatu
 re siue simulacri vel ymaginis
 rei naturalis. vt dicit. Mzc. de
 lir. exo. xx. ibi. Nō habes deos
 alienos corā me ⁊ nō facies rē

Primo igit p̄fessor inter
 roget p̄fitemē si adorauit ali
 quā creaturā p̄ deo puta dyas
 bolū. solē lunā. vel stellas. arbo
 rē vel herbā ⁊ hmōi. qđ mortuo
 le est ⁊ phibitū. xxvi. q. v. Non
 liceat. Si fecit vñ fieri fecit seu
 pcurauit fieri aliqđ maleficiū

seu malo q̄ sp sūt cū inuocatio
 one demonū occulta vel mani
 festa mortale est sp ⁊ p̄hibitū
 dentro. xviii. xxi. q. v. **Nō liceo**
 at. ⁊. c. **Nec mirū.** Si fecit v̄l si
 eri pcurauit aliquā incāratio
 nē cū sacramētis vel sacramē
 talib⁹ ecclesie vt aqua baptis
 mali. oleo scō. ⁊ h̄mōi ob sani
 tatē vel aliā causam mortale ē
 Si diuinavit vel pcurauit fies
 ri diuinationē ad inueniēdum
 furta vel ad sciendū aliqd sibi
 vel suis euenturū q̄ sit triplici
 ter fm **Zho.** ij. ij. q. xcv. ⁊ habe
 tur. xxi. q. iiii. ca. i. est mortale
 ⁊ p̄hibitū. xxi. q. v. **Nec mirū**
 Ideo dico si hoc inuestigauit p
 inspectionē astrolabij. Si didi
 cit artē notariā vel ea vsus est
 ad sciēdum aliq̄ de arte nigro
 mātie. q̄ vtrūq̄ p̄hibitū est ⁊
 mortale. Si ex p̄tellationibus
 ⁊ planetis sub quib⁹ q̄s natus
 est iudicauit determinate ⁊ cer
 titudinaliter futura hoīm ope
 ra pcedere. ⁊ ex talib⁹ homies
 cogi ad malū vel bonū hereti
 cū est ⁊ p̄hibitū. xxi. q. ij. **Illō**
 ⁊. c. **Illos ⁊. e. c. q. v.** **Nō liceat.**
 Idē tho. vbi. s. ar. v. Si obfua
 uit cursus lune aut stellarū pro
 domo faciēda. v̄l ppter seges
 tes v̄l arbores plātādas v̄l cō
 iugia sociāda. p̄hibitū est. xvi.

q. v. **Nō liceat.** Si tñ vtaf p̄s
 deratiōe astroū ad p̄noscēdū
 futura q̄ ex celestib⁹ corpibus
 creāf puta siccitates ⁊ pluuiaf
 nō est illicitū fm tho. vbi. s. et
 notat arch. xxi. q. v. Si q̄s cle
 ric⁹. licet etiā rustic⁹ p v̄tos et
 dispositiōes lune. p̄siderare tē
 p⁹ seminādi ⁊ medic⁹ tpa po
 tionū ⁊ minationum vt notat
 glo. in. d. c. **Nō licet.** Si obfua
 uerit tpa mēses dies egiptio
 rū vel horas ad aliqd inchoan
 dū vel nō. vel in colligēdo her
 bas medicinales q̄ p̄hibitū
 est. xxi. q. vij. **Nō obfuetis.** et
 c. se. **Sec⁹** si vt ligna incidat. si
 in kalēdis ianuarij q̄si pro bo
 no augurio aliqd donauit q̄ p
 hibitū est. xxxvij. di. legāt. ⁊. d. c
Nō obfuetis. Idē si tali die al
 liqd plus noui fec⁹ propter nos
 uū annū q̄ p̄hibet. xxi. q. vij.
 si q̄s. Si in kalēdis ocij vaca
 uit lauro aut viriditate arborū
 domos cixit. hecenī obfuetio
 paganorū ē. e. causa. ⁊. q. c. **Nō**
 licet. Si vaitates sup̄sticiosas
 obfuaui puta suspēdēdo car
 bones natitat⁹ dñi ⁊ grādinez
 v̄l accipiēdo i malū signū limē
 calcae cū aū domū suā trāst. f
 dire ad lectū si q̄s dū se calciat
 sternitauerit f̄dire ad domū si
 exiēs pedē offēderit ⁊ h̄mōi q̄
 cūij

Folium

oia tanq̃s sup̃sticioſa ⁊ peſtife
ra p̃hibent. **xxvi. q. ij.** Illud. Si
ex effuſione olei de lucerna ṽl
garritu aliquarū aniū vel ma
gnitudine ⁊ p̃tinuatōe vento
rū exiſtimat aliqd̃ boni ṽl ma
li venturū ſup̃ſticioſus eſt ⁊ va
nus notat. **Tho. ij. q. xcv. ar.**
vij. Si obſeruauit ſomnia. ⁊ ex
his q̃ ſomniat⁹ vult de futuris
⁊ occultis diuinare ⁊ p̃nūciare
ſup̃ſticioſus ē ⁊ mortale. notat.
tho. ibidē ar. vi. Si ſortib⁹ di
uinatorijs ⁊ p̃ſultorijs vsus eſt
⁊ q̃uo q̃ mortale eſt ⁊ p̃hibitū
xxvi. q. v. Sortes. ⁊ tribus. c. ſe.
Ex leuitate aut̃ vti. talib⁹ vide
tur veniale. vti x̃o ſorte diuiſo
ria nō videt̃ peccatū **ex. e. c. fi.**
Si vsus eſt brenib⁹ ſibi facien
do vel portādo vel q̃ fieret. p̃
curādo q̃ cōmuniter ſunt ſup̃
ſticioſa ⁊ illicita. **Mā** ſi ibi eſt
aliqd̃ p̃tinēs ad inuocationem
demonū vel ſi aliqd̃ falſitatis
p̃tineat. vel aliqd̃ illicitū ſub i
gnotis noib⁹ ſeu hebraic⁹ la
teat. manifeſte ibi eſt ſup̃ſticio
p̃hibita. Si vero ſunt x̃ba di
uina ⁊ bona cauendū eſt ne ibi
immiſceant̃ cū x̃bis ſacris ali
qua vana. puta aliq̃ characteres
p̃ter ſignū crucis. aut q̃ ſpes ha
beat i m̃ odo gloſandi aut ſcri
bēdi puta in carta nō nata vel

Viceſimū

in vno tpe magis q̃s in alio ṽl
in vno loco magis quā alio vel
p̃ vnā p̃ſonā magis q̃s p̃ aliam
puta q̃ ſcribatur a ieiunio vel
tpe miſſe vel in eccleſia vel p̃x
ginez vel in fine dicat̃ q̃cunq̃
portauerit ſup̃ ſe iſtō breue nō
periclitabit̃ in igne ṽl in aqua
rc. Nec enī oia ſup̃ſticioſa i ūt
⁊ illicita. **ſm. xx. ⁊ Tho. xvi. ſ.**
vt etiā notat **Archi. xxvi. q. v.**
Mō licet. Qui aut̃ talibus cre
dūt ſcribūt portāt ſeu docent
grauiter peccāt. **xxvi. q. vij.** **Mō**
obſeruetis niſi adeo fuerit ſim
plices q̃ ignorātia debeat eos
excusare q̃ tñ eos nō excuſat. cū
ſup̃ hoc fuerit moniti ⁊ inſtrus
cti. **Portare** tñ ſup̃ ſe reliquis
as ſanctorū ſimboū vel oronē
dñicam vel x̃ba euāgelij ex de
uotione ſeu fiducia dei ⁊ ſctō
rum ſiue p̃dictis ſup̃ſtitionib⁹
nō eſt re p̃bandū ſz tñ p̃hiben
dum p̃pter periculū ſimpliciū
Et qui h̃z p̃mōi breuia ſup̃ſtici
oſa vel libros nigromātie vel
artis notorie ſeu incātationū
⁊ h̃mōi nō abſoluat̃ niſi eos cō
burat igni. **Si** fecit vel fieri p̃
curauit aliquā incātationem
ſeu maleficiū vt ſup̃ naturā cō
ferat ſanitatē vel infirmitates
ſeu aliqd̃ ſimile qd̃ p̃uenit ſoli
deo ſiue hoc faciat x̃bis ⁊ in p̃

cationib⁹ siue p^osignationibus
ligaturis aut alijs q^ubusuis re^o
medijs q^u mediocruz disciplina
p^odēnat illicitū est z p^ohibitum.
deutro. xviij. z xxi. q. ij. Illud z
si hoc fecit sciēs p^ohibitū mor^o
taliter peccauit. z tales dñr i^u
mici xpi. e. c. q. v. puenit. Si ve
ro ex simplicitate ignorāter fe
cit credēs bonas esse oratiōes
vel xba videt veniale. neutro
tū casu absoluēdus est nisi velit
in furtū abstinere. Decido q^ua
quādoq^u malefici atq^u icātato
res egris medelā prebent z sa
nis egritudinē immittere p^ont
seu q^u quādoq^uq^u diuini p^odicūt
futura eueniūt credendū ē eos
in his aliqd p^oprie x^otutis ac po
testatis habere sed p^omissu dei
fit q^u oia iusto iudicio facit vt
ipī hoc audiūt vel vidēt pben
tur q^uli fide vel deuotione sint
erga deū. xxi. q. v. Decimūz
z deutro. xij. c. Si aliqd fecit
vel fieri pcurauit turpeāt ali
cui comedere vel bibere aliqd
nociuū dedit puta mulier viro
vel alteri vt amaret ab eo aut
ecōtra vel vt aliq^us oderet vro
rem suā q^u nō possit eā cognos
cere peccauit mortaliter. ex d^o
homic. Si aliq^us z sciat q^ud de
derit vel fecerit z si pōt tollere
maleficiū tollat q^u meritorius

est opa dyaboli destruere intē
tione curādi maleficiatū. scōz
host. z Sco. in. iiii. di. xxxiii. ar
ij. q. i. Si credidit n^oliquā in me
lius aut deterius posse mutari
aut trāsformari in aliquā spēs
vel similitudinē puta in cattas
q^u talē trāsformationē realiter
fieri est impossibile. nisi a solo
creatore z q^u aliter credit est in
fidei deterior. xxi. q. v. epi. et
notat. Augu⁹. xviii. de ci. dei. c.
xviii. Appareter x^o bñ pōt fi
eri x^otute demonū. patet de sa
muele. d. c. Dec mirū. Idē tbo.
prima pte. q. cxiii. Si credidit
quosdā mulieres ad ludū cum
dyana vel herodiade z in mira
multitudie mulierū nocturnis
horis ire vel deferri sup bacu
lum vinctū seu sup quasdaq^u bes
stias z multa terrarū spacia p
trāsire z h^omōi. nā hec oia erro
nea sunt z omnino falsa. z talia
fantasmata a maligno spū mē
tibus infidelīū irrogātur. xxi.
q. quinta epi. vbi de hoc plene
Lō. tbo. p^oia pte. q. cxiii. ar. iij
Si credidit p^odictas mulieres
siue lamias intrare hostia clau
sa z surgere seu interficere p^o
uulos z q^uq^u vulnerari a patri
bus eorū falsuz est z erroneuz.
sz demon hoc facit s^om Augu⁹
z plero. sicut filios Job inter

fecit. Job pmo. ⁊ septē viros fa-
re. Thob. xij. Idē tho. vbi sup
Si blasphemauit deū dicēdo
deū nō esse iustū vlt omnia. iuste
nō disponere s; esse acceptores
psonarū. vel nō videre q̄ fiunt
aut nō curare de actib⁹ hoim.
vel p̄ditores seu imerito puni-
re ⁊ flagellare aut nō posse istd
vel illud facere. ⁊ hmōi. q̄libz
horū sp est mortale cū aduertit
⁊ itelligit qd dicit. Si blasphe-
mauit deū vel aliquē sanctum
vel maledixit puta maledictus
sit de⁹ vel sc̄tus enī ⁊ hmōi. si
cut qñq; sit ex ira sp est morta-
tale cū aduertit ip̄a verba. Si
nō doluit de offensionib⁹ dei ⁊
de eius p̄tēptu. Si plus dilexit
corp⁹ ppriū vel aliā creaturaz
vel nūmos q̄z deū sapit idolas-
triam.

Preceptū sc̄dm de nō assu-
mēdo nomē dei inuanū.

Secundū p̄ceptū
est. Non assumes
nomē dei inuanū
Cōtra hoc p̄ceptū
facit oia q̄ false iurat vel sine
causa. Pmo igit p̄fessoriter
rogare pōt si p̄fite. piurauit
vel false iurauit in iudicio vel
extra sp peccauit mortaliter. si
hoc fecit sciēter siue spōte siue
coacte siue iocoso siue. etiā ex

lapsu lingue dū tñ aduertēter
secus si nō aduertit. vt notat.
Thob. ij. ij. q. xviij. ar. iij. ⁊ Ar-
chi. xij. q. i habem⁹. Si induxit
vel exegit ab aliquo iuramētū
quē sciebat vel credebatur falsū
iuraturū ⁊ recipiēs iuramētus
erat persona priuata peccauit
mortaliter. xij. q. v. Ille. Si xō
nō credebatur ip̄m iurare falsus
licet etiā nesciret eū iuraturus
verū videt tñ veniale. Sed si
erigēs iuramētū sit p̄sona pub-
lica vt iudex rōne publice iusti-
cie iuxta ordinē iudiciariū co-
gebat erigere pōt sine peccato
⁊ tenet fm Alex. de Malis.
in. iii. pte di. xxiij. ⁊ tho. vbi ē.
Si iurauit aliqd certitudinali-
ter de quo dubitabat an veri-
tas sic se haberet mortaliter
peccauit precipue in iudicio qz
piculo se exposuit piuradi. Se-
cūdo interroget p̄fessor si ioco
sa leuitate vel incaute sicut so-
let fieri in cōmuni sermone qñ
doq; iurauit aliqd licitū indis-
ferēs seu nulli⁹ importatīe vt
de cūdo cras ad villā. vel de co-
medēdo ⁊ bibēdo ⁊ hmōi veia-
le est. xxy. dist. 8. Criminis. Si
xō iurauit etiā licitū aliqd sed
indiscrete ⁊ male. id est sine ne-
cessitate vel vtilitate ⁊ hoc de
liberate ⁊ ex pposito mortale

est ut ibi z c. e. tua nos primo
 Optime circa hoc distinguit.
 Bo. ii. sen. dist. xxxix. ar. i. q. iii.
 Refert qualicūq; modo iur
 ret sine p deū sine p scā dei e
 nāgelia vel p sacras reliqas si
 ue iure p fidē meā vel p mīto
 to corā deo q; idē importāt vl
 parū differūt ut notat Inno. ex
 eodē. Et si christus. Concordat
 Rai. z archidiaco. xxi. questii.
 i. Nō est. z. eo. capitu. q. v. iura
 mentū z duran. in sum. eo. ti. q.
 lxx. z se. Et quotiēs sic delibe
 rate z ex pposito iuravit totis
 ens mortalr peccauit nisi vno
 impetu z ptextu verborum cō
 tinuato pluries iurauerit. qā
 tūc videt vñ solū peccatū. ff.
 ad. l. acquil. l. illud. z. ff. de pri.
 delict. l. i. z qd ibi notat. Facit
 ad hoc qd dicit de reg. iur. in rgu
 la delictū p Joh. an. in mercu.
 vbi tenet q pcuttēs clericum
 pluries vno ptextu z ipetu nō
 incidit nisi vñaz excoicationis
 sniam. Si iuravit alicui aliqd
 sic esse vel nō esse z hñdī intē
 dēs aliter qz xba sonēt. quia si
 hoc dolose egit z i fraudē mor
 taliter peccauit. xxi. q. v. Qua
 cūq; arte. Secus si simpliciter z
 z sine dolo iuravit vl coact ab
 eo cui iuramentū p̄stare de iure
 nō tenet tūc enī nō peccat qā

deus accipit iuramentū fm intē
 tionē iurātis sine dolo ut ibi. z
 ca. hoc videt. eo. causa. z. q. vbi
 hoc no. glo. z archi. l. d. Alex. d.
 hal. z tho. vbi. s. Si iuravit ali
 qñ p caput aut corp' xpi aut p
 alia ei' mēbra z referat verba
 ad diuinā naturā mortalr pec
 cat. Si xō ad psonā filiū z iur
 cū reuerentia p ei' mēbra vt p
 sanctū corp' ei' nō videt pec
 catū si p causa licita. s. p neces
 sitate vel vtilitate. Si xō per
 modū ob pbriosum iuravit vt
 p mēbra dñi q in alijs hoib'
 turpia cēset z inhonestā sic mī
 ti ribaldi q passim z assidue p
 ea iurāt mortaliter peccāt fm
 xx. z est blasphemia. xxi. q. i. si
 qd p capillū vbi hoc idē notat
 archi. Si iuravit p creaturas
 referēs ad eas pncipaliter ali
 qd numinis mortaliter peccas
 uit. si xō p eas ita iuravit vt ad
 earū creatorē tñi iuramentū re
 ferat venialiter peccauit z no
 tat. Archi. vbi. s. si iuravit ali
 qd temere. i. qd de sui natura
 sit mortale vel qd suatū xgat
 in interitū salutis z ne peccauit
 mortaliter iurādo. xxv. di. s. cri
 minis z no. Archi. xxi. q. iiii. in
 malis. qñ xō solū iuramentū ver
 git i peiorē exitū qd ptingit sex
 modis. Primo cuz iurāt aliquid

quod in se est mortale. Secundo cum iurat aliquid quod in se est veniale. Tertio cum iurat indifferens aliquid quod ex circumstantia efficitur mortale vel veniale. Quarto iuramentum excludit opus ex charitate faciendum. Quinto cum excludit opus de genere honorum. Sexto cum excludit opus indifferens pia intentione pro deo aut pro patrio faciendum. In primis autem tribus quilibet sic iurat auctoritate propria potest pervenire. Sed imponenda est ei penitentia pro temerario iuramento. Reliqua vero tria non sunt obligatoria nec pro transgressione eorum imponenda est penitentia tanquam pro mortali. Auctoritate tamen propria non expedit pervenire. tunc propter reverentiam sacramenti. tunc propter scandalum simplicium nisi propter urgentem necessitatem. alias debet haberi absolutio seu relaxatio a superiore. hec Archiepiscopus. vbi. s. c. se. Si iuravit aliquid secretum tenere quod tractatum est in periculo vel aliud quod sit periculosum reuelare. Nam si advertenter reuelaverit peccavit mortaliter ipse et quod eum fuisset ad reuelandum sciens esse secretum. C. Rich. in iii. dist. xxi. ar. v. q. iii. Si iuravit suare statuta alicuius loci vel civitatis iussa transgrediendo scienter peccavit mortaliter. Si

tamen aliquid statutum est abrogatum pro priora consuetudine. quia quotidie potest fieri prius et multo tempore non videtur prius si non servet illud dei. iii. s. leges. C. de. x. Si promisit cum iuramento se facturum aliquid licitum ad honorem dei vel sanctorum et non intendebat servare mortaliter peccavit. si autem intendebat servare sed veniente termino quo debebat implere promissum non adimplevit cum tamen posset. licet cum incommoditate sua peccavit mortaliter. idem est si iurando aliquid promisit homini quod daret ad certum terminum. quia si non implevit cum posset. elapso termino peccavit mortaliter nisi ille cui promisit ante terminum relaxaret iuramentum quod facere potest. ex. e. c. i. et c. si promissum credat solum in utilitate ei. secus si talis promissio concernat honorem dei vel sanctorum seu utilitatem communem vel alteri tertij ut notat plene doctores. An. de bu. extra de spon. propter terea. et Job. de imo. in cle. ex. g. vi de usus. si autem quod promisit non potuit implere excusatur protunc a peccato quousque poterit. Si aliquid vi metu vel causa iuravit servare tenetur secundum Ray. extra eo. si vero. et extra quod metus causa. Ad autem dientiam vide ibi clarius si iura

uit ex ipetu aliqd super quo. si
plene deliberasset nō iurassz
uare tenet si est licitū fm. xx.
Ad hoc. xvij. q. iij. sunt. qui.

De dispensatōe iuramētōrū

Quis aut possit a iuramen
to absolvere vel dispensare no
tat dñs An. de bu. vbi. s. z spe
cu. in tl. de legat. §. Nūc osten
dendū. x. xlii. Et duran. i sum
e. ti. q. lvi.

De adiuratione

Tertio interroget, pfeffor
si adiuravit aliquē p innuocatio
onē diuini nois vel p reuerēti
am alicui rei sacre. qz fm tho
ij. ij. q. xc. ar. i. si hoc facit alicui
nō sibi subdito p modū coacti
onis intendēs eū obligare ad a
liqd faciendū sicut obligare se
ipm iurādo illicitū est mortale
qz vsurpat ptātem in aliū quā
nō hz. Si xō hoc facit ergu. sū
ditos astringēs eos tali genere
adiurationis. licita est eo casu
quo liceret eis picipere alias nō
z tūc adiurat tenet illud dice
re vñ facere alias peccaret mor
taliter. Adiurare xō aliquē p
dicto modo p modū de pcatio
nis nō necessitatis tal. adiura
tio licita est respectu quorūli
bet si fiat ex causa. Si adiura
uit demones ad aliqd sciēduz
vel obtinendū ab eis p moduz

pdis. est illicitū z mortale scdm
tho. vbi s. ar. ij. nisi fieret ex sa
miliari pccilio spūsancti vel ex
quadd simplicitate qrendo ab
obsessis a dyabolo. Adiurare
aut eos p modū coactionis ne
nobis noceāt licitū est. Luc. v.
Si adiuravit creaturas irra
tionales ne dyabolus eis vtatur
ad nocendū nobis talis adiura
tio p modū pulsionis sicut fit
exorcistis licita est fm tho. vbi
s. Si aut vt dyabolus opetur ali
qd in eis nō licet z mortale est
Si in cantilenis fabulis seu in
narrationibz turpibz z amato
rys miscuit sciēter deū vñ san
ctos mortale est.

De trāsgressione vtorum.
Quarto loco iterroget cō
fessor si trāsgress⁹ ē seu omisit
implere aliqd votū licitū z si ad
uertēter cum posset. tūc sp est
mortale z totiēs quotiēs trāsf
gressus est. Sec⁹ si ex obliuiscē
vel impossibilitate. Si nouit se a
liqd malū facturū vt vindictā
vel aliqd bonū nō facturū sine
maioris pfectus impeditiuz
vt nō ingredi religionēz huius
modi mortale est nec suare teo
netur. imo autoritate ppria cō
trauenire pōt. Si nimis tarda
uit implere qd vouerat ppter qd
omnino excidit a memoria vel

nit in statu nō valēdi implē cū
bñpus potuisset mortale vide
tur. Idē quotiēs dimisit, pposi
tuz implēdi cū tñ posset. Et se
cundū. *xxv.* Si vouit absolute.
z sine tps pfixione tenet sta
tim implere cū pōt. alias si sub
pditione. vel cū tps pfixiōe nō
tenet nisi ex tate cōditione vñ
die determinato. nisi ex hoc li
mineret piculū nō valēdi imple
re. puta is qui vouerat in rare
religionē si ex mora timet ipes
dimentū tenet nō differre fm
sanctū tho. in. iiii. Si vouit ali
quid licitū se facturum. ppter
malū finē grauitē peccat z nō
tenet votū fm *Rich. in. iiii. di
xxxvii. ar. i. q. i.* Si exñs. pprie
ptātis fecit. votum abstinentie
seu pegrinationis z dubitat vo
trum possit implere vel nō z si
ne dispēatione vel cōmutatio
ne seu cōsilio sui superioris vel
pessoris cū de facili possit ha
bere recursū ad alterū iporū
frangit. mortale videt.

De votis subditorū.

Si exñs sub alteri^o potesta
te puta vxor. impubes. pupill^o
z seruus vouerit abstinentiam
vel pegrinationē z hñdī. sine
pñsu ptātem hñtiuz nō tene
tur nisi tacite vel expñse ratifi
cetur p eos puta p virū patres

tutorē z dñm. nec isti peccant
reuocādo vota subiectorū nec
subiecti peccāt nō implēdo vo
ta. *xxxij. q. v. noluit. z. c. Adant
festuz. z. c. Necymago. z. qd vñ
ctū est. de votis intelligit etiaz
de iuramētis. fm. *xxv.* z in talis
bus vir z vxor non sunt ad ipa
ria indicādi excepto vota vltra
marino de quo ex. de vo. z vo.
redēp. c. *Adagne.* imo plus qā
votū qd ante matrimoniū con
tractū emiserat vxor vñ cui vir
semel pñserat sine pctō ex iu
sta causa pōt etiā reuocare vt i
iurib^o pallegetis. *Con. Richa.
vbi. s. ar. iiii. q. i. z Inno. ex. eo.
scripture. vbi dicit idē esse de
puberibus qd de impuberib^o
dūmodo ipi puberes sub patria
ptāte sint cōstituti nisi patres
pñsiant expñse vel tacite. Cō
pdictis dñs An. de bu. i. d. ca.
Scripture cū limitatione tamē
dicit q forte nō esset maluz di
cere q pater vota filij z vir vxo
ris vota z ecōuerso irritare pos
sunt inquantū deroget patrie
potestati vel maritali seu pñs
gali. ideo sec^o si aliquis pñcto
ruz voueret dicere psalterium
vel aliqd hñdī qd posset face
re sine lesione z p iudicio iurū
pñctorum. Cō. hugo. d. c. *Ad
nifestū.* credit tñ inno. q etiam**

impubes si voli capax fit et fecerit votū abstinentie vel pegrinationis vel aliud huiusmodi quod debz illud implere postquā patri am exiuerit p̄tatem quā se obligauit deo quod potuit sicut et p̄ delictū se obligare pōt dyabolus. vñ extra de delictis. pue. cap. i. Cū talibz tamē est faciliter dispensandū vel cōmutandū. Cō. Jo. an. et dñs. An. de hu. in. c. d. c. Scripture. Idē dicit Archidi. xxv. q. i. c. Nuptiarū de vxore que ad p̄ceptū viri fregit votum abstinentie. s. q. eo mortuo tenet exequi votū suū. Et idē de alijs sub alteri p̄tate p̄stitutis quā scz eorum vota reuocata seu irritata a supiore cessante p̄hibitione tenent ea seruare. ar. xv. q. vi. Nos sanctorū. Con. hu. et Inno. idē in direct. li. v. ti. xij. §. xvi. et se. Si fecit aliqđ votū stultū vt de nō pectinando caput in sabbato et huiusmodi. et tñ si p̄ honore sanctorum fecerit huiusmodi vota potius sunt de rīdēda. qz obseruāda. quā similitudinē quandā hñt cum ydolatris et notat tho. ij. q. i. c. lxxv. Idē duran. in sum. c. ti. q. i. et archi. xij. q. ij. Qui bona. si fecerit votū sub cōditione generali vñ speciali et cōditio aduenerit votum seruare tenet. Si vero nō

aduenerit nō tenet nisi taliter vouens se obligare omnino intēdebat. etiā si intentū suū nō cōsequeret s̄m Rich. vbi. s. ar. i. q. ij. Con. Inno. Jo. an. et domīnus An. de hu. in. c. Scripture e. ti. vbi plene de hoc p̄ doc. Si existens in aliquo periculo seu angustia emisit aliquod votus puta mulier in partu vel quis alias in mari seu alibi quā si habuit deliberatā intētionē obligandi se obligatus est. s̄m. xñ ar. xv. q. iiii. Sunt qui opes secus si subito et indeliberate ex. e. litteraturā. nisi postmodum ratificetur s̄m duran. in sum. e. ti. q. i. licet igitur licitus quis mēte pponat vel voueat nontū ppositū vel votū cōplere tenetur nisi deliberatio pcesserit. Vñ s̄m Thomā. ij. q. i. c. lxxv. ar. i. ad votū tria de necessitate requirūtur. Primo deliberatō Secundo propositum voluntatis. Tercio promissio in qua p̄ficatur ratio voti. Abbas in. d. capi. Literaturam. dicit quod in voto possunt attendi tria. scilicet initium confirmatio. et cōsummatio. Inciatur enim votum cum propositum in mente semiat et cognoscit homo illud esse bonum quod proponit non tamen aliquid delis

berat. ideo ex hoc non obligat
quo ad deū nec quo ad ecclesi-
am. Cōfirmat cū sup pposito
figit et firme deliberatio et ex
hoc obligat quo ad deū. Cō-
summat cū ppositū delibera-
tū ore vel alio actu extrinseco
expmit. Et hoc obligat quo ad
deū et quo ad ecclesiā. et notat.
Jo. an. et dñs An. ibidē. In duo-
bus pfulat pffor qd tutius est
De voto religionis vide infra
hac eadē parte ti. liii. c. i. et ij.

De dispensatione votorum.

Quia dispensationem
votorū fm hos. tene.
p regula qd qñcunq
q aliq̃s vouet vel pmittit ali-
quid facere quo facto ṽl aliqd
nō facere quo nō facto cedit in
detrimentū salutis aīe vel cor-
poris vel peccatū mortale incur-
rit nō est seruandū votū nec in-
crementū nec pactū nec cōsue-
tudo nec lex nec pceptū nec a-
liqd aliud vinculū firmitatis.
xij. q. iij. §. si. et c. Inter cetera
et ex. de iur. iur. ca. q̃sto. Si vero
votū est licitū auctoritate supi-
oris et ex causa p̃t dispēfari seu
cōmutari. ex. e. c. i. vbi p̃t q̃ epi-
scop⁹ vel eo supior pōt oīa vo-
ta ex causa dispēfari vel cōmu-
tare in meli⁹ p̃ter ea q̃ sunt ei
exp̃se. phibita et pape resuata

q̃ sunt q̃ttuor. Prīmū ē vo-
tū p̃tinētie seu castitatis qd so-
lus papa pōt dispēfari ex mag̃
causa et p̃pter mai⁹ bonū vt di-
cūt hosti. et ala. di. c. i. pōt tamē
ep̃s dispēfari sup voto de non
petēdo debitū p̃ugale fm ala.

Secū⁹ est votū vltra marinū
ex. e. ex multa. Tertiū est vo-
tū de visitādo lūmina apostolo-
rum petri et pauli. Quartus
est votū sc̃i Jacobi hec due re-
seruant pape d̃ p̃suetudine cus-
rie. Ceteri x̃o plati et p̃fessores
ep̃o inferiores licet a pctō trās-
gressiois votorū possint absol-
uere cū nō sit de casib⁹ reserua-
tis. Nota tñ de iure comuni
nō p̃nt dispēfari nec cōmutare
et sic d̃ p̃suetudine seruaf vt di-
cit hosti. exceptis tñ platis res-
ligiosis. Mā om̃e votū qd quis
fecerit in seculo si ingrediēs re-
ligionē actualiter seu habitua-
liter intēdit illi ampli⁹ nō tene-
ri cōmutat in votū religionis
et ip̃o ingressu liberat. ex. eodē
Scripture. Si vero actualiter
seu habitualiter intēdit ingre-
diēdo religionē etiam obligari
ad illa remanet obligatus. Tñ
postq̃s deuenierit hoc ad notū
clā plati sui ip̃m ab illis absol-
uere poterit p̃cipue si tpe p̃fess-
ionis ei⁹ plat⁹ hoc ignorabat

fm Rich. in. liii. di. xxxviii. ar.
vii. q. 8. In religione nō religio
sus nō pōt aliqd sine sui licen-
tia p̄lati vouere. nisi forte esset
qd minimū ex quo nil mali ad-
mirationis v̄l scādali veire pos-
set puta orōnē z h̄mōi. Et si as-
lias vouerit nō d̄z sine p̄lati li-
cētia exeq. Q. si de licētia p̄la-
ti aliqd vouerit videē q̄busdā
q̄ hoc casu ip̄e idē p̄lat⁹ cū eo
disp̄sare nō poterit. s̄ ei⁹ sup̄i-
or bñ hoc poterit fm Ric. vbi.
s. ar. liii. q. iii. In his cōiter. Cō-
doc. Casu igit⁹ quo votū disp̄s-
sari seu cōmutari debeat p̄fess-
sor multa h̄z p̄siderare. Pri-
mo cām licitā. vt cur⁹ q̄s vouit
abstinentiā vel pegrinationē
z est senex debilis vel infirmus
vel ei⁹ absentia est multū dam-
nosa rei publice vel occasio ali-
cui⁹ magni mali. vel multū ve-
risim̄ redēptio seu cōmutatio
voti melior z deo ḡtior videat⁹
q̄s voti adimpletio. z q̄ sine cau-
sa rōnabili disp̄sant licet quo-
ad ecclesiā teneat tñ quo ad d̄-
um z in iudicio aīe dispensans
sibi dānationē acq̄rit. ix. q. iii.
Aliorū ex. e. Mō ē. Idē idirec.
e. ti. Scōdo p̄siderare d̄z qua-
litate p̄lone vouētis hoc ideo
dico q̄ si votū est pegrinatio-
nis z vouēs est robust⁹ cōmu-

tari pōt in vigiliis z ieiunia. si
vouēs est diues z debilis pōt
cōmutari in elemosinam Et si
vouēs elemosinā est paup̄ z for-
tis pōt cōmutari in itineratio-
nē z ieiuniū. vt notat dñs An.
de bu. ex. e. c. i. Tercio d̄z cō-
siderare maiore vtilitatē. Ex-
pedit enī vtilitatē reipublice
p̄ferri vtilitati p̄uate. vel scōm
Jo. an. ibidē. licet vouēs sit for-
tis z ieiunare z pegrinari pos-
sit pōt tñ z vult edificare eccle-
siā hospitale. puellas dotare
vel paupes reficere z vestire ta-
lis enī z tāta poterit esse f̄dē
ptio q̄ erit magis utilis z ḡta
deo p̄inde dñs. liii. di. pctā tua
elemosinis redime. Quarto
d̄z p̄fessor p̄siderare facultates
vouētis labore z exp̄sas itine-
ris. ad locū tñ pegrinationis
mittēda est oblatio quā vouēs
ibi erat factur⁹ fm Ric. z du-
ran. in sum. e. ti. s̄ hoc pōt itel-
ligi de honestate nō de necessi-
tate fm. xx. tene p̄mā opinio-
nē. q̄ verior ex tali enī pollicis-
tatione acq̄situs iā fuerat ius
illi loco seu ecclesie vt notat In-
no. z ab. z ab sy. ex de cē. ex pte.
Tollere aut⁹ votū absq̄ causa
vel alia cōmutatione nō videē
posse fieri nec etiā sine autoriz-
tate superioris quātumcūq̄ sit

causa posse differri si haberi p̄t
ex. e. nō est ubi hec notāt. Bar
z hosti. z notat in direc. libro
secūdo titulo. xxij.

Tertiu p̄ceptū est de obser
uatione festi.

Tertiu p̄ceptū est
Sabbata sanctifi
ces. de hoc etiam
dr̄ exod. xx. Adem̄
to vt dies sabbati sanctifices.
Hoc legis p̄cepto p̄cipit t̄ps a
liq̄ vacationis deo deputan
dū z indeterminate. z hoc mō p̄
cipit dies dñica tpe gr̄ie sicut
dies septima tpe legis mosay
ce qz talis vacatio s̄m t̄ps ali
q̄ indeterminatū est p̄ceptuz
morale legis nature. Sc̄dm
vero q̄ p̄cipit aliq̄ t̄ps vaca
tionis determinatū vacatō di
ei dñice tpe gratie est mortale
disciplinū. i. morale ex instituti
one diuina p̄ ministeriū eccles
ie ideo circa hoc t̄ps ecclesia
pōt disp̄sare necessitate v̄l pi
etate exigente s̄m Alex. de al.
tertia pte su. d. xxiii. ar. vlti. q.
ij. Et notat qz feriatio diei dñi
ce incipit a vespa vsqz ad seq̄n
tē vesperā. ex. e. Q̄es id est a se
ro diei naturalis p̄cedētis vsqz
ad occasum solis ipsius diei do
minice. vt notat. Vi. de lira ex
od. xx. Idē de alijs festis ab ec

clesia p̄ceptis. Est tñ s̄m quos
dā attēdenda cōsuetudo regis
onū circa festorū initiū z finez
ex. e. Q̄m. Est igit cessandum
dieb⁹ festiuis ab oī ope huili. q̄
duobus modis accipit. Pri
mo modo accipit op⁹ seruile. p
pctō. Joh. viii. Qui facit pctm̄
seruus est pcti z licet omni tē
pore pctm̄ sit dñabile eo ma
xime est dñabile cū sit tpe de
terminato vacationi diuine. qz
qui tali tpe peccat duob⁹ pec
catis s̄z rōne reatus sicut q̄ de
florādo interficit virginem ou
pliciter peccat vno actu iterfi
ciēdo. s. z sup̄rādo s̄m Alex. v.
bi. s. Alio modo hoc p̄cepto p
hibetur op⁹ seruile put deter
minat ab ecclesia. ex. e. oēs. po
terit igit p̄fessor sup̄ hoc p̄cep
to sic formare interrogatiōes.
Primo si fecit dieb⁹ dñicis v̄l
alijs festis p̄ceptis ab ecclesia
aliq̄ opus mechanicū vel ma
nuale vel agriculturā z hmōi.
qz peccauit mortaliter. excusat
tñ a pctō tripliciter. Primo
ex necessitate que nō possit dif
ferri. vt si iacentibus segetib⁹
in agris aut fenis in pratis im
minet tēpestas vel pluuia que
corrūpat vel deterior et seu gra
tia vindemiarū aut messiu z ob

necessitates hoīm vel est pericu-
 culū hostiū aut veniūt inunda-
 tiones aquarū et hmoi. ex. d. fer.
 c. si. et Alex. vi. b. i. s. hac de cau-
 sa excusant etiā minutores et
 fabri si pncipaliter propter ne-
 cessitatē et nō ppter cupiditas
 tē hoc faciūt. Idem de carnib⁹
 cib⁹ et pincernis qui in dieb⁹ fe-
 stis pparant ea q̄ debēt vende-
 re in crastinū in mercato vltima-
 tionib⁹ suis. Et reliq̄ qui ppa-
 rant victualia dieb⁹ festis et vic-
 pcedenti nō poterant cōmode
 pparare. Excusari etiā vident⁹
 hi qui a dñis suis cōpellunt o-
 perari dieb⁹ festis si iusto me-
 tu inducti hoc faciūt. ideo d̄ ve-
 ctorib⁹ mercū ad nūdingas vel
 loca remota. q̄ sine grani incō-
 modo nō possent dieb⁹ festis in-
 cessare ab itinerādo. De barbe-
 rīs aut ferratorib⁹ equorū. vi-
 detur ideo. s. q̄ excusant opā-
 do in festis si pncipaliter ppter
 necessitatē eorū quib⁹ hmoi o-
 peras impēdunt faciant. secus
 si pncipaliter ppter questū at-
 cupiditatē. Et illi etiā qui d̄ ta-
 libus eos requirūt excusant si
 aliter nō poterāt sibi cōmode
 prouidere. Viatores etiā et cur-
 sores si itinerent in festis non
 credo pdenandos siue hoc fa-
 ciāt p pecunia siue nō hec. xx

Idem duran. in sum. eo. ti. q. vi.
 Sūtes aut admercata q̄ sunt
 in festis si emit p aliqua sua ne-
 cessitate non credo q̄ peccent
 mortaliter fm. xx. Sec⁹ si cō-
 suetudinarie seu lucrādi cupis-
 ditate sicut solēt multi merca-
 tores facere qui propter frequen-
 tadas nūdingas et hmoi merca-
 ta etiā a diuinis in festis se sub-
 trahūt. Admercata d̄o que p vi-
 ctualib⁹ et quottidianis necessi-
 tatib⁹ sūt vt taberne et hospē-
 cia nō vident⁹ esse illicita si p-
 pter necessitatē egentū pnci-
 paliter sūt nō propter lucrum
 nec propter hoc omittat diuis-
 na. Idem de aromatorīs si vi-
 gēte necessitate puta infirmos
 rum et aliorū quibus sine scan-
 dalo nō subueniri nō possit la-
 borēt seu vendāt nō tñ ppter
 hoc apertas apothecas tenere
 debent. Idem de tingentib⁹ la-
 naz vel pānos p̄cipue in tinctu-
 ra gaudi si in festis laborāt ne-
 tinctura periclitet⁹ vel deterio-
 retur. Et breuiter oīa officia et
 exercitia que humana necessi-
 tas exigit exerceri vt coq̄re pa-
 nē et alia cibaria pparare scri-
 bere et hmoi in festis licite fie-
 ri pnt multo magis omnia spi-
 ritualia vt notat. Archi. de cō-
 di. iij. c. Jeiunia. Secundo excu-

sat pietas. *¶* Nā ex pietate licet causas debiliū vel miserabiliū psonarū in die dñico tractare et alia pia opa facere ex. e. c. et si *¶* Un dicit durā. in sum. eo. ti. q. vii. q. exceptis dieb⁹ dñicis et maiorib⁹ solēnitatibus xpi pñt p ecclesia arari agri pauperū et alia eorū opa fieri. ex. e. licet p̄cipue si sic se hz p̄suetudo religionis quā scit ep̄s loci et nō reprobat et talis sit paupertas pauperū q̄ hoc exigere videat. *¶* Cō xx. In p̄cipuis x̄o festiuitatibus nō sit p̄hibitū vel etiā cōsuetudini loci p̄riū s̄m duran. ibidē licet aliqd circa edificatiōē ecclesiarū locorū sacrorū hospitaliū vel circa edificatiōē domorū religiosorū et ministrorū ecclesiarū pauperū p̄feratim eorū q̄ redditus nō habēt et si opteat portari lapides cōduci ligna et h̄mōi q̄ alias vix vel minqz cōmode fieri possēt *¶* Nō tñ ppter hoc omittant si uina nec p totā diez laborent. *¶* Con. xx. et Alex. de hal. vii. c. vii. ubi addit hec licere maxime si interueniat disp̄satio illorū q̄ bus credita est. *¶* Tercio excusat opis paruitas vt modica itineratō et modica opa hoīs quā molēdina ad vētū seu ad aquā exercent et mouent. sec⁹ aut d

alijs molēdinis. et si exis domi n⁹ vel paterfa. seu patron⁹ fecerit fieri aut p̄misit fieri a subditis suis aliqd op⁹ seruale dieb⁹ festiuis exceptis p̄dictis trib⁹ casib⁹ peccauit mortaliter ip̄e et subditi nisi iuxta metu q̄ cade re posset incōstantē virū fecissent. vel nisi aliter q̄z ab eo vinctū et necessaria acq̄rere possēt p sustentatione nature p̄prie ac suorū. ex. de re. iur. *¶* Nō non ē. i. q. i. Remissione. Si p totas die festi vacauit venationibus et aucupijs qz licet de se nō sint mortalia excircūstantia tñ pñt fieri mortalia. si vacauit ludis et choreis et alijs vanitatib⁹ seculari in die festo. *¶* Nā ibi occurrunt sepe mortalia. *¶* Vide infra i p̄ctō gu. e. Si dieb⁹ festiuis fu it dedit⁹ ebrietatib⁹ et cōmestationib⁹ supfluis. qz si excersa scia nimū se ingurgitauerit vel biberit mortaliter peccauit *¶* Ut notat. Archi. di. iiii. capit. *¶* Quadragesima. si dieb⁹ festiuis iuit ad spectacula illicita puta basiliudia vel tomemēta qz videt peccasse mortaliter ex quo ea facere est mortale et p̄hibet tñ s̄m. xx. q̄cunqz inf̄tione fiant et sobrie s̄m Rich. in. iiii. di. xliiii. ar. ij. q. iii. Et qz q̄libet mortale dieb⁹ festis cōmissum

duplicat fm Alex. vii. s. 7. *De*
 de ly. exod. ix. Ideo de hmoi est
 pfitendū in specie. Si diebus
 dñicis 7 alijs dieb⁹ festiuis non
 vacauit orationi qz ad hoc te-
 netur fm doct. 7 hoc pcepto d
 calogi. *Ademeto* vt die sabba-
 ti sanctifices. Con. Rai. 7 du-
 ran. in sum. e. ti. q. v. Si in festis
 pceptis vt. s. audiuit missas in-
 tegrā sicut tenet de psecratio-
 ne. vi. i. *Des* fideles. 7. c. missas
Ma si omisit ex pteptu vel cu-
 piditate lucrādi vel alia rōnabi-
 li causa puta eūdi ad solacia vl'
 cōiuiua seu etiā ex negligentia
 vel ignorantia crassa peccauit
 mortaliter. toties quoties com-
 misit audire totā vel etiā nota-
 bilē partē. *Sec⁹* si omisit ex cau-
 sa rōnabili vel etiā si ex causa
 min⁹ iusta qñqz ante finē misse
 discessit. vt in dicto. c. *Adissas*.
Idem Archi. in. d. c. *Des* dum
 modo sine scādalo aliorū disce-
 dat. qd aut qd audit missam in
 prochia sua infestis nō est de p-
 cepto nec obstat decre. vt die-
 bus ex. de proch. qz antiqssima
 cōsuetudine illi decretali dero-
 gatū est quā romanus pōtifer
 scit tollerat. *Un* audies missas
 alibi qz i ppria prochia eccle-
 sia nō pstituit trāsgressor vt vo-
 lūt *Junio*. *Bof.* 7 glo. in. ca. i. de

treu. 7 pa. Et aliter sentire eet
 laqueū inicere fere oibus xpia-
 nis qd nō est verisimile fore de
 mēte pape. *Ma* aut quis audi-
 at missam a cōcubinario. simo-
 niaco 7 hmoi ex quo plati super
 hoc nō pudent nō videtur cō-
 fitētes stimulādi nisi sint adeo
 notorij q nulla possint tergiuer-
 satōe celari aut aliquo iure suf-
 fragio excusari. Si ad missam
 prexit ieiunus 7 studuit audire
 eā cū deuotione reuerētia. Et
 attētiōe absqz lenitate 7 gar-
 rulatione vt tenet. Si cū potu-
 it in festis ad pditionē ire cu-
 rauit qz si ex pteptu vel igna-
 nia accurata ire noluit de fac-
 to ibi mortale esse potuit.

De ieiunijs.

De obseruauit indicta
 ab ecclesia ieiunia p
 totū anni circulum. s.
 qdragesimā qttuor tpa 7 vige-
 lias festiuitatū. natiuitatis do-
 mini. pentheco. Assumptionis
 beate xginis *Marie* *Johis* ba-
 pti. oim apłorū pter qz *Philip-
 pi* 7 *Jacobi* 7 *Johis* euāgeliste.
 oim sanctorū 7 beati laurētij. 7
 ea q epi indicūt in suis epīscos
 patib⁹. de consecra. vi. tertia. c.
 i. 7 dist. v. c. ieiunia. Ad hec enī
 oia ieiunia quilibet post annus
 vicesimūprimū tenet sui pcep-
 o iij

tu iur positiui ⁊ quilibet omit
tens ea ieiunare ex cōtemptu
vel sine rōnabili causa mortali
ter peccat. Sec⁹ si ex causa ra
tionabili frāgit ieiuniū credēs
p̄babiliter q̄ si legislator adē
set eū in tali casu obligari nol
let nec tal' trāsgressor ē p̄cepti.
S̄m Tho. in. iij. di. xy. ar. i. q. iij.
⁊. ij. ij. q. cclvij. Idē Arch. lxxvij
di. ytinā. ⁊ de con. dist. iij. ca. i.
Soluunt enim ieiuniū tantum
tria. Primo soluit illud plura
lis cōmestio. Secūdo carniū
refectio. Tertio nimis notabi
lis hore p̄uentio sc̄m thomā
vbi supra. Vbi enī etiā dicit q̄
nō soluūt ieiuniū vinū aqua ⁊ e
lectuaria. Con. Rich. ibidez. ar.
iij. q. vi. Ex his patet q̄ multi
excusant a ieiunio iusta de cau
sa que dī. Etas infra annū vice
simūprimū. Infirmitas debili
tas ciborū penuria paup̄tas pe
regrinatio ⁊ h̄mōi de his tam
vide plenius in dīrec. e. titu. et
Tho. vbi supra. Et in p̄sa. Et
quādo causa nō ieiunādi est eo
uidēs pōt licite quilibet p̄ seip̄
sum ieiuniū omittē. Secus si
nō sit causa euīdēs nisi cū de fa
cili nō pōt quis ad superiorem
recurrere pro disp̄satione Et
incipit dies quo ad ieiunium a
media nocte vt habetur in p̄sa

L. cōmunicare. Quo vero ad e
sum carniū post cenā diei iouis
sue alterius diei vsq̄ ad mane
tertij diei cōp̄hendo duas no
ctes ⁊ vnā diem. de con. di. iij. d.
esu. S̄m hosti. ⁊ Bart. e. de fer.
Qm̄ Sed sc̄m Joh. p̄suetudo
habet ⁊ etiā lex civilis. ff. d. fer
l. Adore q̄ sicut quo ad iudicia
dies icipit a media nocte et ter
minatur in aliā mediā noctem
sic quo ad esum carniū vbi qd
videtur verius vt notatur in dī
rec. li. iij. ti. xxi. Interrogetur.
Deinde si pluries in die ieiunij
comedit sine dispensatione vel
causa legitima. Fregit enī iei
unium ⁊ peccauit mortaliter.
Nō tamē dicit quis pluries co
medere licetumat aliqua que
de se nō sunt p̄ncipaliter ordia
ta ad manducādū seu nutrien
dum. sed ad alium vsum putavi
num aquā electuaria que licet
aliquo modo nutriāt. nō tamē
hic est eorū p̄ncipalis vsus. nisi
fieret in fraudem vt eis quasi
alijs cibis vteret in magna q̄s
titate ad famem extinguendā
sc̄m Tho. vbi supra. Con. in
no. e. de sup. rubrica. Vbi dicit
q̄ circa ieiunia ab ecclesia indi
cta p̄t statui q̄ bis in die come
datur. Sed parū comedatur in
prima vice sicut faciūt clerici

entes nec frāgant ieiuniū eccle
sie. Idem de seruitorib⁹ nobili
um ⁊ religiosorum ⁊ lectoribus
mēse eorum qꝫ licet p̄bent ali
quid modicū ante horā nō fran
gant ieiuniū. *fm. xx. ⁊ dominū*
En. de bu. in. ca. Consiliū. eo. ti.
plenius ibi. Si in diebus ieiunij
abstinuit a cibis p̄bitis. Mā
li comedit illis diebus p̄bita
cibaria fregit ieiunij *fm. tho.*
vbi. s. vbi dicit qꝫ carnes vni
uersaliter interdiciūt in omi
ieiunio ecclesie. Idē de ouis ca
leo ⁊ alijs lacticijs in ieiunio
quadragesimali in alijs aut iei
unij de ouis ⁊ lacticijs di
uerse p̄suetudines sunt apud di
uersos q̄s quisqꝫ seruare debet
fm. mores eorū inter quos con
uersatur *fm. eundē Tho. ibidē*
Idem *Archi. de con. di. iiii.* Ro
gationes in fi. Si in dieb⁹ ieiu
nij notabiliter anticipauit ho
ram comedendi sine legitima
causa soluit ieiuniū *fm. Tho. v*
bi. s. ⁊ p̄sequēter peccauit mor
taliter. *xxv. di. Criminis ad fi.*
hora enī comedendi p̄grua in
diebus ieiuniorū est circa horā
nonā. si tamē p̄ modicū temp⁹
an comedat puta hora sexta nō
propter hoc frangit ieiunium
maxime cū in multis locis iam
inualuerit p̄suetudo qꝫ illa hor

ra comedat. Secus si hora ter
tia quis comederet sine legitti
ma causa *fm. Rich. in. iiii. disti.*
xx. ar. iiii. q. viii. Tardare autē
post nonā nō est p̄ctū nisi fieri
ex suppositione. Si in die ieiunij
peccauit mortaliter parū p̄fus
it ad salutē nō tñ trāsgressus ē
propter hoc statutum siue p̄ce
ptum ecclesie vel legis positue
eo qꝫ ius positiuū nō attēdit in
tentiones faciētis sꝫ ipm actus
fm. Tho. in. iiii. di. xv. ar. iiii. q.
i. Con. Rich. vbi. s. q. vi. si ieiunij
nādo ex debito voti vel p̄cepti
aliquid de sero comedit. nāz si
comedit panē aut fruct⁹ p̄ mo
dum cibi ⁊ ad nutriendū vel es
tiā p̄fectiones in magna quan
titate fregit ieiuniū. *sec⁹* si mo
dicū quid p̄fectionū vel etiam
fructuū sumpsit p̄ modū medi
cine ne vinū stomachū dilauet
bibere aut an prādium vel post
nō frāgit ieiuniū *fm. cōmunē*
opinione doctorū. si alicubi ex
istens tpe ieiunij ieiunauit scōz
morē ⁊ p̄suetudinē ciuitatis vl
loci vbi erat. put tenebat. *xij.*
di. c. illa. vbi beat⁹ Amb. beato
augusti. cū de hoc p̄sulēt ait tu
ad quā ecclesiā veneris ei⁹ mo
rem serua. si cuiqꝫ non vis esse
scandalum nec quenquaz tibi.
Ex quo textu innuit qꝫ medio

lanēses ante suū carnis priniūz
extra eorū territorii se reperiē
tes tenent se ceteris in ieiunio
pfirmare a quarta feria cinerē
vsq; ad suā quadragesimā. **N**ō
obitat q; Archi. ibidē fm lhu
go. q. c. Illa. est pfilij nō pcepti
nisi cū ex omīssione talis cōsue
tudinis scādalum oriret q; fa
teor hoc verū qd dicit de ieiunio
pticulariter obfūato i vna
ciuitate vel loco p̄suetudine in
terdicto z nō in alia. sicut erat
ieiuniū q; rome tpe beati Am
bro. obseruabat a matronis ro
manis z nō mediolani. z de ta
li ieiunio in vno loco pticulari
p̄suetudine indicto z nō in alio
loquitur dictū. c. Illa q; est cōsi
lij quādo pōt sine scādalo fieri.
Sed in casu nro loqmur de iei
unio gñaliter ab ecclesia indi
cto z pcepto. s. l. de con. di. v. c.
Quadragesime. quā qui pōt z
nō ieiunat totā post annū vice
simū primū mortaliter peccat.
z si nō pcluditur q; mediolanē
ses extra territorii suū existen
tes mortaliter peccāt si se cete
ris nō pformēt. vt. s. in ieiunio
quadragesimali. Con. collec. c. i
de obser. ie. in simili casu. q. xij.
qd de libardis. Similiter pec
cant ex p̄suetudine patrie pro
prie comedētes carnes die sab

bati vel alio tpe si alibi come
dant vbi nō est talis p̄suetudo.
qui vero in patria sua nō p̄sue
uerūt comedere simili vel alibi
vbi est p̄suetus se reperiant co
medēdo carnes nō peccant. de
con. di. v. q. dies. z notat Guil.
in cle. dignū de cele. missa. z in
direc. vbi. s. e. ti. in fi.

Quartū ē dō honore parētū.
Quartū pceptum
est. Habeas i hono
re parentes. Honor
q; hic p̄cipit filijs ex
hibere parētib; fm Alex. d. bat
in tertia pte sue di. xxiiij. in p̄
ci. p̄stitit in duob; .s. in reueren
tia z subuēctione. In reuerētia
tripliciter. s. in affectu. In effe
ctu z in ligno. In subuēctione. s.
corpali etiam tripliciter hono
r cōstitit. s. in solatio verborū. In
seruitio operū. In exhibitione
necessariorū. Ideo circa hoc p̄
ceptū p̄nt sic formari iterroga
tiones. Primo se obedivit pao
rētib; in oibus q; p̄tinēt ad ne
cessitatē eorū z dispositionem
sen vtilitatē rei familiaris. naz
ad hoc tenetur ex pcepto scēm
Alex. vbi. s. alias mortaliter pec
cat si ptumaciter inobediēs fu
it. Si obedivit eis in his que p
tinēt ad disciplinā honorū mo
rū. **N**ā ad hoc tenet qd intell

git verū Alex. ubi. s. de his que sunt ad salutē necessaria. In minimis tñ etiā licitis ex negligētia non obedire veniale est. Si dilexit eos cordialiter vt tenet. **Mā** alias peccauit si aliquādo deliberate optauit eis mortes quoquo respectu mortalit' peccauit. Si xba obprobriosa vl' cōtumeliosa eis intulit irrisit maledixit vel blasphemauit viuos aut defunctos mortaliter peccauit. Si eos signo vl' facto notabiliter inhonorauit vel despezit mortaliter peccauit. Si eos sciēter ad irā notabiliter puocauit mortaliter peccauit. **Secus** si nō ex pposito qz tūc veniale videt' si eos nō subportauit vel nō subuenit cū posset precipue in magnis necessitatib' vl' infirmitatibus corpo. alib' mortaliter peccauit. si eos voluntarie verberauit etiā leuiter mortaliter peccauit. si cōtendit vel dure locut' est z irreuerēter nō tñ ex cōtemptu veniale videt'. si eos phibuit testari invita vl' i morte aut impediuit ne dispoherent p aia sua seu a resitutioe tētraxit. z si forte hac d' can' phibuit sacerdotes seu reli' giosos ad eos accedere. mortalliter peccauit z pōt ab eorū hereditate repellī. **L.** si q's aliquē

testa. phi. l. ij. Si non impleuit legata parentū z pdecessorum suorū ad pias causas. qz si multū disfulit vltra tps. peos statutum cū posset implere licet cuz incōmoditate grauissimū peccatus mortale cōmisit. s. rapine furti z sacrilegij. xij. q. ij. **Amico** z qd' maius est fidē negauit. et est infideli deterior. xii. ques. ij. **Qd'** oblationes. ij. z. i. tbi. v. Et pōt cogi p epm z hereditate puari. vt in. c. si heredes. z in. ca. Johānes de testa. in fi. z ibi per docto. Si patris vota q' morte puentus adimplere nequit satisfecit post ei' mortē. **Mā** quis libet heres tenet adimplere q' cunqz realia vota ei' qui eū instituit heredē sicut z debita. alias hereditate puabitur eē. de voto. licet z hec vera sunt. **Etiā** si ei pater hoc nō iniūxerit si intēdit adire hereditatē z si vires hereditatis hoc patiātur leg tima tñ filio resuata. **Ad** vota vero psonalia nō tenet nisi pater ea sibi iniūxerit i vltima voluntate. tūc enī omnino tenet ipse fili'. etiā si nō acceptauit. alias hereditate puabitur. vt ibi. Et dicto. c. si heredes p dominum An. de bu.

Preceptū quintū est de nō occidendo.

Quāto pceptū est
 Nō occides. vbi nō
 q̄ trib⁹ modis cō
 mittit homicidi
 um corporale. scz voluntate. ca
 su. z necessitate. Homicidiū ve
 ro voluntariū etiā quadruplici
 ter cōmittit. s. facto. dicto. p̄sio
 lio. z pcepto. l. di. si quis viduas
 z fm hoc pnt sic formari iterro
 gationes. Primo si sponte ma
 nu. ppria occidit aliquē z si pa
 trem vel matrē filiū vel fratres
 seu extraneū z qua de causa qz
 peccauit mortaliter. dist. l. si q̄s
 volūtarie. Si pater filiā vel fra
 ter sororē fornicantem occidit
 mortaliter peccauit. Si vir vxo
 rem. ppter adulterius. vel vxor
 virū propter odium seu amores
 adulteri occidit mortaliter pec
 cauit. Si mulier grauida q̄suiit
 abortus p medicinas vel labo
 res nimios vel aliter. qz pecca
 uit mortaliter ip̄a z quēcūqz p
 sona ei ad hoc p̄sulens vel coo
 perans. etiā si nō sequatur effe
 ctus. Si vero sequat̄ effect⁹ et
 puerperū iaz erat formatū qd
 fit in masculo scz 3 Augustinū
 sup̄ Johāne. c. ij. in quadragin
 ta sex diebus. In femina vero i
 octuaginta. vt notat. v. di. i p̄n
 cipio. et habetur secūdo sentē
 tiarū distinctione tricesimapri

ma. tūc homicidiū cōmittitur
 per eā z per cooperantē vel cō
 sulentē. ij. questione quita. Cō
 sulisti z. xxx. questione. ij. Qd
 vero Si mater vel nutrix suffo
 canit filiū quē tenet iuxta se i
 lecto inaduertenter opprimens
 eum mortale videt. si ppter ei
 us culpā vel negligentia notā
 bilem extra de his qui occi. fi. c.
 si. ideo monēdi sunt parētes ne
 filios tenellos secū in vno lecto
 collocēt. ij. q. v. Cōsulisti in ter
 tu z glosa Concordat dominus
 An. de butrio. dic. ca. si. vbi dīc
 qz si casus pcedit culpa grauis
 puta qz in medio filiū posuerit
 imponitur penitētia septez an
 norum. l. di. si qua. Si vero pres
 cessit culpa leuis vt qz in eodez
 lecto. sed tamē a longe pōt im
 poni penitentia trium annorū
 vt ibi. Si vero nulla precessit d
 iure nō sunt puniēdi sed ad cau
 telam propter ambiguum pōt
 imponi aliqua penitentia arbi
 traria. hec ille. Si autē aliquis
 procurauit venena sterilitatis
 aut aliquid alicui mulieri fece
 rit vel ad potandus dederit vt
 nō possit generare aut concipē
 vel nasci soboles peccauit mor
 taliter. z dicitur homicida eī. d
 homiē. si aliquis. z dñs An. de
 butrio ibidem. z. ij. q. v. Confus

luisse. glo. si. Si dedit mala me
dicamina turpis amoris causa
alicui nō vt occideret z tñ mor
ritur. mortale est z punitur ac
si occidisset qz dedit operaz rei
illicite. Et notat dñs an. de. bu.
in. d. c. si aliquis. Si occidit ali
quem a casu pter intentionem
dando operā rei illicite vt i lu
do noxio sicut ad sara z huius
modi. vel etiā rei licite sed non
adhibendo debitā negligentia
vt pñtiendo tegulas de tecto
nō clamādo nō excusat a mor
tali extra. eo. Jobānes. z. ca. fi.
Et ibi dñs An. de bu. Idem A
lex. de balis tertia parte sue su
per hoc pcepto. Si mulier gra
uida dedit causam abortui etiā
am pter intentionē vt qz nimis
corizauit vel alias nimis lasciu
uendo ant grauibus oneribus
se submittēdo vel indiscrete la
borando nō videtur excusari a
mortali. extra de his qui fi. oc
ci. ca. de infantibus. Si ex neces
sitate euitabili vel etiā ineuita
bili ad quā dūenit ex culpa sua
puta qz adulter comprehensus a
viro occidit ipsum virū z eua
det mortē vterqz peccauit mor
taliter. vterqz imputatur culpa
homicidij extra de testib. sicut.
Et de homic. sicut dignum. Si
nō subuenit cū potuit exstēti i

articulo extreme necessitatē re
us est homicidij. lxxvi. di. pda
sce. Si mutilauit vel mēbrum
aliqđ alicui inutile reddidit vul
nerauit vel alias percussit ex iuu
riā nō hñs ex officio mortaliter
peccauit. Idē si iniuste z sine le
gittima causa aliquē carcera
uit vel p violētiā retinuit z ad
restitutionē dāni tenet vt isra
pcepto. vii. Si xbo. s. mādando
consulendo ratificando vel in
citādo coopertus est ad mor
tem alicuius mutilationē vel a
liam corporalem lesionem. Vel
dixit seu fecit aliquid propter
quod sequeretur aliqđ pdicto
rum z mala intentione mortā
liter peccauit. Ro. i. digni sunt
morte zc. di. l. Si quis viduam
z ibi archi. de offi. delega. ca. i.
vbi glo. plene de hoc. Et vltra
peccatum in omnibus pdictis
tenetur quilibet agens mādēs
consulens cooperās z inducēs
ad omne damnum z interesse. ex
odi. xx. z extra de iniur. z dam.
da. capi. i. z. ca. nullus. de regu.
iur. libro sexto. Si scienter ve
nenosa z huiusmodi vendidit
ad occidendū mortale est. Si
occidit vel mutilauit aliquem
in loco sacro sacrilegium com
misit z ecclesiam violauit. xviij
q. iiii. sicut. Si pviolētiā etiā

officialis malefactorē vel debitorē eduxit d loco sacro vel capere fecerit mortaliter peccauit et talis punitur sicut p crimine lese maiestatis. vt in cle. i. de penitē. et re. duobus casibus exceptis Si fecit vel fieri fecit torneamentum. currere ad brauium et homicidium vbi sit periculum vite spiritualis vel corporalis mortaliter peccauit si milititer oēs qui homicidium spectaculis delectantur.

Preceptum sextum est de prohibitione mechie.

Extimum preceptum est. Non mechaberis. hoc precepto vt dicitur cum doc nri prohibet ois concubitus qui est pter legem matrimonij. et quia hoc sp est mortale in oibus speciebus suis. xxxvi. q. i. Ideo tanquam necessario confitendis vniuersis de ipis oibus interrogare non tamen oīs de oibus ne quis discat pccatum quod nescit sed a lege prout puenit cuilibet pntēti prudenter semper et honeste. Et cum vltimam pccati speciem habuerit vltimam non pcedat ad alias particulares circūstantias non necessarias ppter periculum euitandum. q. eccles. xiii. d. Qui tetigerit picem coinquinabitur ab ea. Primo igitur interroget si solutus cognouit solutam tunc

de fornicatio et de interrogare si talia soluta est meretrix vel uasa sua vel alterius vel vidua. si induxit eam et quomodo et si tenuit eam p concubina. et si secrete aut publice. quia tunc ibi est scandalum primo num necessario pfitendum. Si deflorauit virginem pter matrimonium de stupro. et si adhuc induxit eam forte pmittendo ipsam i vxore accipere necesse habet eductor in foro iudiciali de adulterio in ipsam accipere in vxore aut eas dotare iuxta facultatem ipsius et pditionem puelle. si vero deflorauit eam voluntariam sine aliquo tractatu de pstrahendo matrimonium cum ea non tenetur ad hoc in foro iudiciali sim. xx. s. ab sy. dicit ibidem quod etiam hoc casu tenetur vt supra. Si cognouit vxorem alterius vel extrinsecus ipse vxoratus cognouit solutam hoc enim dicitur adulterium. Et est duplex adulterium si vterque est coniugatus. Si intus sit violentiam alicui. puta quia violenter abduxit puellam a domino parentum. hoc enim dicitur raptus siue rapuerit eam contra voluntatem suam. siue etiam contra voluntatem parentum et committitur non solum de virgine sed etiam de vidua et sancta

ctimoniāli fēxi. q. ij. Raptores
nō tñ dī raptor fm. canones q
ppriā spōsam repuerit. vñ p
sa. c. raptor. ij. Si cognouit cō
sanguineā suā. vel panguineā
vroris sue vsq; ad qrtuz gradū
psanguinitatis vel affinitatis i
clusiue dī incestus. Idē dico de
muliere q pmittit se cognosci
a psanguineo vel affine viri sui
Si cū moniali rē habuit agere
vel cū ea q pfessa est castitatez
hoc dī sacrilegiū. Idem dico si
mulier cū clerico vel religioso.
z bñdī se cōmiscuit carnaliter
Si cognouit cōmatrē vel eam
quā tenuit ad baptisimū dī in
cestus vel sacrilegiū. Idē si ecō
uerso. Si peccauit p naturā vo
lūtariē polutionē. pcurando p
semetipm vocat pctm immū
dicie vel moliciē siue hoc. pcur
auit. p pñs manibus vel alijs
modis. de modo enī nō est cur
randū. Si masculus cū mascu
lo turpitudinē opat⁹ est vel fe
mina cū femina. vel vir cū mu
liere extra vas debitū dī sodo
mia vel sodomiticū vicium. de
quo. Apō. Ro. i. Si cū bñtis o
perat⁹ est nephas z curz quibus
dicit⁹ bestialitas.

Mdreceptum septimū est de
furto.

Septimū pceptus
est. Nō furtū facis
es. Quo pcepto p
hibet⁹ oīs ptrecta
tio rei aliene z retētio iniusta
fm. Dic. de ly. exo. xx. vel die se
cūduz Alex. d. hal. in. iii. pte su.
disti. xxxviii. sup hoc pcepto q
furtū dicit dupliciter. pprie z
interpretatiue z vtrūq; hoc pre
cepto phibet⁹. Furtū pprie vi
dit⁹ ptrectatio rei aliene ignor
rante dño p suā volūtātē. z sic
sub. phibitione furti phibetur
etiā rapina z vsura. Furtū iter
ptatiue dī oīs illicita rerū pos
sessio. Et hoc multipliciter cō
mittit⁹ vt infra. Primo igit in
terroget si abstulit rē alienam
ignorāte. Vel inuito dño non
solū ab extraneo. s; etiā. s. filius
a parētib⁹. vroz a viro huns a
dño. Nā furtus est si fuerit qd
notabile veletia licz fuerit qd
minimū habuit tñ voluntatez
maiora subtrahēdi. xiiii. q. vi. c
fi. Et psequēter vtroq; casu est
mortale fm Thom. ij. q. lxxvi
Et vltra hoc tenet⁹ ad restitu
tionē domis rerū vel heredit⁹
eorū. Alias si ipi nō supsunt de
tur paupib⁹. de vsuris. Cū tu.
Si rem sibi mutuātā retinuit
vel alias rez alienā puentā ad
man⁹ suas nō restituit furtum

comisit nisi ille tātundē d suo
certitudinaliter haberet quod
nō vult restituere z ex hoc non
sequit̃ aliqđ malū vel scādaluꝝ
Scot⁹ in.iii.di.xv.clarius. Si
vltus est re deposita vel cōmo-
data ad aliū vsuꝝ quā fuerit d
posita vel cōmodata sine licen-
tia deponētis vel cōmodātis
furtū cōmisit. z teneť de omni
vtilitate quā inde habuit nisi
pbabiliter psumat dñm rei eē
ptentū. ff. de cō. fur. l. Qui fur-
tum. z ff. cōmo. l. si vt certo. ho-
stien. z gos. Si vltus est pignore
ad sui vtilitatē p voluntatē do-
mini furtū cōmisit z est morta-
le. ff. de fur. l. si pignore. Idem.
tho. ij. q. lxxviii. Si aliqđ iue-
nit qđ nō credit haberi p vere-
dicto z aīo retinēdi tulit furtū
cōmisit scđm Alex. vbi. s. Ge-
cus si inuenit thesaurū qui di-
citur pecunia ab ignotis domi-
nis vetustiorib⁹ tpe abscondi-
ta. cō. glo. xliiii. q. v. Si qđ. Et i
pmo casu si nō reperit cui⁹ sit
facta diligētī inquisitōne tene-
tur dare pauperibus.

De rapina.

Rapuit rē alienam
violenter peccauit
mortaliter z ad resti-
tutionē teneť. z vltra hoc si co-
mode pōť de iniuria illata vei-
am petere debz. Si pirrata fu-

it de pdans p mare quoscunq;
indifferēter mortaliter pecca-
uit z ad restitutionē teneť z eī
excōmunicat⁹ excōicatione pa-
pali. Idem de eo q̄ depredatus
ē romipetas vel necessaria ad
vsum curie portātes vt habet
in excōicationibus pcessus cu-
rie. Si in bello iniusto aliqđ ra-
puit vel etiā iusto sed ptra edi-
ctuz dñi. vel etiā de bonis sub-
ditorū iniuste bellātium q̄ inta-
li bello nō p̄titerūt domis p̄sio-
liū auxiliū vel fauorē. tales enī
nō sunt expoliādi nec religiosi
clerici vel cōuersi pegrini mer-
catores rusticieuntes z redeū-
tes. Et in agricultura existētes
Nec aīalia qbus arāt z cū hoc
semina portāt. z p̄faciens mor-
taliter peccat z ad restitutio-
nem teneť. et. de treu. z pa. In
nouanus. xliiii. q. si q̄s romipe-
das. Si aliquid rapuit in bello
dubio nō ex̄ns subditus mouē-
tis bellū vt sunt amici cognati
stipēdarū z hīdī. nō excusat a
mortali z ad restitutionē tene-
tur. xliiii. q. v. deniq; z ibi etiam
Archi. subditus vero in dubio
excusat propter bonū obediē-
tie. xi. q. iiii. qđ ergo. xlii. q. i. qđ
culpā hoc verū vñ. Ral. si fec-
quod potuit vt certificaretur.
Si aliqđ abstulit ex naufragio
siue de ipsa navi vel litore ani-

mo retinēdi furtum cōmisit. ff. de acqui. re. do. l. qua rōne. C. de fur. l. in eū. et tenetur ad restitutionē. ff. de naufragio. l. Si quis ex naufragio. Nec vlla consuetudine statuto vel precepto excusatur ab ea et est ipso iure excōdicatus. ex. de rap. Excoicationi vt in glo. si. Si mala intentio ne propria auctoritate cōbussit villā locū vel segetem alienam mortaliter peccauit et ad restitutionē tenetur extra de iniu. et dam. da. si egressus. si vero qd casu vel negligētia hoc fecerit licet in foro ciuili teneat. ff. ad l. acq. lacq. lia. In foro tñ pñe nō tenetur nisi ex dolo vel lata culpa hoc fecerit. notat Innoc. c. sicut dignum de homic. Idē hostiensis et dñs An. de bu. ibi dē. Si aliquid recipit a clericis de bonis ecclesie sine causa rationabili vt pro aliqua turpitudine vel p fraudes minas vel iportunitatem nimā grauiter peccauit et restituere tenet se cundū doc. idem de cōsanguineis clericorū qui recipiunt ab eis de hñdi bonis non qz indi gēt s; vt vitentur. xij. q. ij. Adonemus.

De usura

Si mutuauit pecuniā nu

meratā vel aliquid eorum que vsu consumūtur vt frumentus vinum oleū et hñdi cum intēti one aliquid recipiēdi vltra sortem mortaliter peccauit et vsuram commisit extra de vsuris. Consuluit vbi dicunt doc. cōsiter qz etiā ad restitutionē tenetur. precipue si verbo vel signo expresse vel tacite innuit debitori vt sibi ex hoc aliquid daret Si mutuauit super pignus rei mobilis vt vestis equi et hñdi. hoc pacto vt possit vti tali pignore vsqz quo pecunia reddatur usura est et mortale fm tho mā. et ex. e. c. l. Si mutuauit super pign⁹ rei immobilis vt domus agri et huiusmodi vt interim accipiat vsus fructū pignoris donec alius pecuniā tenuerit mortale est et usura et ad restitutionē tenet. extra de pign. illo vos. Excipit casus ca. salubriter. de vsur. de quo infra. Si pign⁹ rei mobilis pdidit seu deteriorauit tenet debitori dōdolo lata culpa et leui. C. d. pign. acti. l. ij. illi. et v. qz hic ptract⁹ celebrat grā vtriusqz. Cōcor. specu. e. ti. §. sed querit. Si mutuauit pecuniā principaliter cum spe psequēdi aliqđ munus ali gua vt obsequio qz pecunia ex

timari possit puta opa bonū in
mēti v^t p^{er}sonē v^t v^t p^{er}curet seu
aduocet p^{er} eo vsura est ⁊ ad re/
stitutionē tenet^r s^{ecundum} t^{he}o. ij. ij. q.
lxxviii. xiiii. q. iii. ca. putat. ⁊. ca.
pleriq^{ue}. Si deposuit pecuniam
penes mercatorē vel artificē si
ne aliquo pacto intēdens t^{em}p^{or}e
cipe aliqd vtilitatis ad discre/
tionē ei^{us} ⁊ q^{uod} in omi casu saluū
babeat capitale suū vsura est.
⁊ restituere tenet^r. sec^{undo} si inten/
dit vel etiā paciscit^r p^{ar}ti cipare
tā de dāno q^{uam} de lucro. Rich. i.
liii. di. xv. ar. v. q. v. Aliter t^{em}p^{or}e di/
cūt Jo. an. ⁊ ab sy. de dona iter
vi. ⁊ vxorē. ca. p^{er} v^{er}as. Si in
emptione fructuū terre vel ali/
arū rerū p^{ro}p^{ter} p^{re}meturā solu/
tionē emittim^{us} iusto p^{re}cio vsu/
ra est. Sec^{undo} si p^{re}ciū minuit q^{uod}a
t^{em}p^{or}e quo res empta tradet^r ve/
risimiliter credit^r q^{uod} ampli^{us} nō
valebit ⁊ forte min^{us} est. Naui/
gāt. Si vēdidit ad terminū p^{er}
ānos merces aromata ⁊ h^{ab}mdī
maiori p^{re}cio q^{uam} valeāt rōne di/
lationis vsura est. Si xō nō vē/
didit plus iusto p^{re}cio licz aliqd
plus lucri velit ab eo q^{uod} vult e/
mere ad credētiā q^{uam} ab eo q^{uod}
statim nūerat pecuniā nō est il/
licitū. Si mutauit alicui pecu/
niā ex pacto ⁊ intētiōne princi/
pali v^t sibi in posterū remutu^{us}

et vsura est. xiiii. q. iii. c. i. ⁊ i de
Ex graui. e. ti. si tutor ex^{er}ns vel
curator pupillorum seu p^{ro}cura/
tor aut factor cuiuscūq^{ue} pecu/
niā eorū dedit ad vsurā ad vti/
litatē illorū vltra p^{er}ctm mortuo
le cōmissū si illi nō possint vel
nolint restituere ipi tutor p^{ro}c/
urator vel curator ⁊ h^{ab}mdī ad re/
stitutionē tenēt^r s^{ecundum} t^{he}o. ⁊
Inno. in c. Michael. est. e. licet
aliq^{ui} dicāt q^{uod} nō tenent nisi q^{uod}n
p^{ri}ncipalis in cui^{us} vtilitatē con/
uersa est pecunia nō fuerit sol/
uēdo. Hec indubitāt^r xā sūt
de tutore curatore ⁊ p^{ro}curato/
re p^{er} eo q^{uod} p^{re}stāt autoritatē tali/
bus. Idē si ipi vel mater pupil/
li erigūt vsuras ex p^{ro}tractibus
vsurarijs factis ⁊ patre ipsius
pupilli. Sec^{undo} de eo q^{uod} non p^{ro}bet
nisi nudū ministeriū v^t sunt fa/
muli q^{uod} de mādato dñorū dāt
pecuniā ad vsurā ⁊ a debitorib^{us}
bus postmodū recipiūt eā cū
lucro. Tales enī nō tenēt^r re/
stituere s^{ecundum} t^{he}o. x^{xi}. si nil ad eos p^{ro}/
uenit p^{re}sertim si illi dñi alias p^{ro}/
seipos v^t p^{ro} alios ⁊ si nō p^{ro} istos
vsuras exerce^{re}t. Idē p^{er} de pas/
sul. Si vero sint factores stan/
tes ad dādū mutuū ita q^{uod} ap^{ud}
eos residet q^{uod}si p^{ri}ncipalis auto/
ritas suorū dñorū vel magistro/
rum. Tūc sūt p^{ri}ncipales q^{uod} habue

erūt lucrū vsurariū nil restitū
unt obligantur ipi factores ex
eo q̄ p̄stant cām efficacē. argu
mentū in. c. epi. de preben. lib.
vi. Si mutuauit alicui cōmuta
tati vel dñō cū pacto q̄ duran
te debito nō teneatur soluere
collectas sibi et ceteris legitti
me imponēdas vsura est. vt vi
detur tenere. Jo. an. in. c. Cōsu
luit de vsuris. Et pe. de ancha.
e. ti. c. i. et Collec. e. ti. post mise
rabile. Cō. Jo. de legna et Joh.
cal. Si mutuauit pecuniam ali
cui ea intentione vel pacto vt
molat. ad molendinū suū vel co
quat ad furnū suū vt vadat ad
apotecā suā ad emēdādū vel si
est doctor vt intret scolas suas
et hmoi alias nō mutuatur? vsu
ras cōmittit. Et si ppter hoc
eos dānificauit in aliquo tene
tur eis ad restitutionē. Si nō
eos nō dānificauit nec grauaz
uit in aliquo q̄ nec cari? vendi
dit nec plus ab eis q̄ ab alijs
accepit. tūc quicqd cōmodi vel
vtilitatis p̄ cursu molēdini fur
ni apothēce et hmoi augmēta
to p̄secut? est tene? paupibus
erogaē s̄m Jo. an. in. re. p̄ctm
de reg. inf. li. vi. in mercu. et Jo.
cal. in. c. nauigati. e. de vsuris.
Si posuit denarios in impressi
tis venetiarū mōte florēcie vel

locis Janue. q̄ si spōte posuit et
accipit aliqd vltra sortē vsura ē
s̄m multos doctores famosos.
et excellētes. licet aliqd dicūt hu
iusmodi esse p̄tract? emptiois
reddituū s̄ p̄ma opinio tutio
rem et verior videt a pluribus
doctorib? tene? et rōnes eorū
quas allegāt difficiliores sunt
ad soluendū. et opinio dicentū
q̄ sunt p̄tractus emptionis ad
mitti pōt p̄ vera scōm formam
p̄tract? extrinsecā sed nō s̄m ve
ritatē et naturā p̄tract?. Idē de
eo q̄ emit p̄dicta imp̄stita pro
ponēs aliqd accipere vltra sor
tem q̄ vsurari? est et lucrū inde
habitu restituere obligat scōz
p̄mā opinionē q̄ tñ hoc est va
ria doc. opinio nō est p̄cipitāda
sn̄a. s̄ p̄sulendū cuilibet vt ab
hmoi abstineāt habitū restitū
ant vel pauperib? dent. Si re
cipit aliqd in pign? puta domū
p̄ centū mutuatis vsq̄ ad annū
hoc pacto qd si nō soluit in ter
mino statuto cadat in cōmissū
et pign? in venditionē. Quia si
recipit mutuans in p̄mo anno
vsufructū dom? nō cōputando
in sortē illicitū est et vsura. e. e.
c. i. et restituere tene? illā pensi
onē scz vsufructum nec elapso
termino domū sibi retinere p̄t
q̄ p̄tract? nō tenet cū vsurari?

fuerit. Secus aliquib⁹ videt^r si
creditor nō reciperet usufructū
domⁱ cū tūc supfluitas valoris
cadat in debitoris penā suppo
sita vtriusq⁹ bona fide qū ptra
ctus mutui celebrat⁹ fuit. ar. d.
arbi. dilecti. nisi creditor ea in
tentione mutuauerit q⁹ crede
bat debitorē penā icurrere. sic
foret in fraude vsurariū. Hunc
casum ponit sc⁹ Bernardin⁹
in ptractib⁹ suis. sermone. xli.
ar. ij. c. iiii. Tu dic hmoi pactū i
vtroq⁹ casu reprobari vt in. S.
sequēti. Si emit pignora a pu
blicis vsurarijs ex lapsu t⁹pis p
dita q⁹ nō licuit cū nō sit trans
latū dominiū in vsurariū. Im
mo hoc pactū sc⁹ q⁹ nisi soluat^r
debitū infra certū tēpus pign⁹
pdatur reprobat^r in pignore.
C. de pac. pigno. l. fi. In p⁹trari
um videtur q⁹ ex hoc nō fit in
iuria domio pignoris si se volū
tarie hoc pacto cū vsurario ab
strinxit. Nec p hoc vsurarius ef
ficatur nō soluēdo q⁹ p⁹cium res
cipit pro pignore. Et cōmuni
tates z dñi pmittūt fieri hmoi
pacta. immo volūt ea firma ha
beri. his nō obstantib⁹ tene qd
dixi supra q⁹ tutius est z veri⁹
videt^r. Si gener sustinēs onera
matrimonij accepit in pignus
a socero suo pro dote filie licit⁹

tum est extra de vsuris. salubri
ter. nec tenet^r fructus pignori
cōputare in sortē. Sed ad hoc
vt liceat nō cōputare in sortē
absq⁹ vsura optet q⁹ ista onera
matrimonij sint certa z sic fru
ctus nō potest excedere quati
tatē oneris. Et q⁹ dos sit p⁹mis
sa simpliciter. Itā si gener pa
disceret de recipienda dote ad
certum terminū z interim per
ciperet fructus dicti fruct⁹ cō
putarentur in sortē. q⁹ interesse
nō pōt deberi añ morā. z mora
nō pōt adesse durāte termino
scdm dñm. An. d. bu. ibidē. vbi
etiā dicit q⁹ oportet q⁹ dicti fru
ctus subiiciatur fortune. An
si gener nō recipiat pignus sed
cautiones desoluēda dote certa
die z interim ex pacto. recipit
a socero certos denarios puta
ad rōnem. v. pro centenario est
vsura. Idō obstat. ca. salubriter
q⁹ loquitur de fructu pignoris
sub misso diuino iudicio. Idem
Jo. an. de zaba. licet paulus de
leaza. p⁹trariū sentiat. tñ opio p
ma tutior z verior est z p. verio
ri defendi pōt scdm Johan. de
legna. Ideo tenēda. Idem dicit
dñs Andre. ibidē de re pigno
rata cuius fructus sunt certi q⁹
forte illa res est locata ad fictū
vel pensionem vel talis res est

domus quā gener locat et recipit pensionē. quia omnes istos fructus gener tenet computare in sortem. Presupposito tamen pro vero eo quod dicunt. Ioh. an. et dñs An. de bu. de cautione recepta loco pignoris mulier potest et debet alimentari pro prem quousque dos solvatur et equissimuz est maritū sustinentē onera matrimonij debere alimentata recipere a socero non ut fructum pecunie dotis soluēde. sed ut uxorem nutriat frumentovino vestimentis calciamentis et alijs necessarijs ad arbitriū boni viri ab utraque parte electi et sic aboletur hoc casu omnis usura quousque cum hoc etiā cautionez voluerit. Quā dicta alimenta cedunt ei tanquam interesse et sic potest saluari opinio. Pauli. Si mulier vidua prediū vel aliud pignus recipit ab heredibus mariti pro dote restituenda quia non habent unde solvant tenet fructus computare in sortem alias usurā committit secundum hosti. in sum. eo. ti. Inno. et Ioh. an. in. c. salubriter. Cessat enim ratio in ea que excusabat virum cum socero. Sit ergo cauta mulier ut non recipiat prediū vel rem aliam in obligationem sed ut faciat eam distrabi vel recipiat i

solutum. Alioquin fructus computabuntur in sortem etiā si statutum sit quod soluto matrimonio quousque diu heres mariti dissulerit post annum tradere dotē uxori relictę teneatur ei dare alimentata quia tale statutum secundum Iohānem de legna. et Ioh. de imo. super cle. Et graui. de usuris post Matthēuz cōcludunt statutū non valere. eo quod soluto matrimonio cessat causa sustinendi onera matrimonij. Ad hoc facit quod notat. Rai. in sum. e. titu. et Inno. in. ca. salubriter. Immo plerique dicunt in dic. cle. Et graui. sed quod taliter statuentus incidunt in penam illius de. q. i. f. sunt excommunicati. Fran. jamb. dicit quod tale statutum vel consuetudo potest tolerari ut debeant alimenta tanquam interesse post mortem heredis in soluendo. alias non. Presupposito igitur quod violenter detineatur dos eius ab heredibus mariti nec potest se iuuare per viam iusticie propter illorum potentiam vel ipsius inopiam. Vel forte etiā quia heredes illius non sine magno sui detrimento restituere possent totē que est in pecunia nec possessionē habet quā ei dēt insolūtū. Et propter hoc mulier pietate ducta ne ni

mis eos grauet dimittit penes
eos ad tps nō credere illicitum
fore si interim nō hñs vñ alium
de honeste viuat recipiat ab eis
alimēta rōne mutui s; rōne in-
teresse. Sec^o aut quādo hoc fi-
eret ob vtilitatē heredū. s. vt il-
li magis possent cū illa pecunia
lucrari vel ob vtilitatē ipsi^o mu-
lier. vt cū p̄t dotē rehabere nō
curat vt ex integro suo capita-
li lucrū habeat vel psequat ali-
mēta tarata a statuto salua do-
te. Si psoneta seu mediator v-
sura extitit quoquomodo. q; si
hoc fecit id est mutuū adysurā
q̄sinit p aliquo absq; necessita-
te seu rōnabili causa. vel etiā si
necessitate cogēte mutuū ad y-
surā tribuere remittentē indu-
xit mortaliter peccauit. ar. d. ho-
mi. Sicut dignū. Et si hoc pri-
cipaliter fecit p lucro vsurarij
vltra mortale in solidū restitue-
re tenet si ita coopat^o est qabs
q; eo illa vsuraria p̄stando mi-
nime facta esset. sec^o aut si pro-
curauit fieri p indigēte r ab il-
lis q parati sunt dare fm Si-
ral. ob. Si dono vel alio quocūq;
q; modo lucratiuo habuit ali-
quid ab vsurario. q; si tpe quo
illud habuit vsurari^o erat nō sol-
uēdo ad restitutionē tenet. se-
cus si tūc erat soluēdo. Licet po-

stea impotēs sit effectus ad sol-
uendū nisi forte talis res habi-
ta p vsurā adhuc extaret eadē
specie. tūc enī quādocūq; vsura-
rius effect^o fuerit nō soluēdo d-
bet restitui fm opi. tenentiū q;
in vsura nōtrāssertur dñm. Si
vxoꝝ sciēter comedit bibit vel i-
duit aliqd de vsuris viri sui. q̄a
si vir nō est soluēdo h; tñ aliq̄ q;
nō sūt emptā vl̄ habita d vsurā
r dos vxoris fuit ibi p̄us q; p̄-
dicte vsure tūc pōt r d; mulier
ri dos solui. dato etiā q; vir ei^o
nō habeat sufficientiā ad soluē-
das vsuras. Si vero vxor habe-
at dotē de vsuris vel vir nichil
h; nisi emptā vel habita d vsurā
ris r dicte vsure primū ibi fue-
rint q; ip̄ius dos tūc vxor obli-
gat restituere q̄cqd p victu suo
se quocūq; alio mō acceperit i-
de fm Hiral. ob. Et hoc veruz
nisi i casu dñ cāz expoliatorū as-
git vtilit^o r quousq; x̄i sūt credit
pficē Si aut nō r̄maneat spes
d correctōe viri vsurarij vxor vi-
ctū sibi p̄curet aliūde vl̄ ab a-
micq; vel ab alijs subuētiōe vl̄
elemosinā postulādo aut mai-
bus pprijs laborādo seu res do-
mus p̄seruādo r licite augmen-
tādo aut denūciat his q; p̄ced-
re pñt vt ep̄o qui virū cōpellat
eā pascere d iusto. Vel si vir ei^o

habeat plura incerta ultra ea
q̄ sufficiūt ad satisfaciendū cer
tis prouideat ep̄s ip̄i mulieri.
Si filius vel filia vel quis ali⁹
de familia vsurarij viuit d̄ vsu
ris vel alijs restitutioni obliga
tus. q̄ sc̄dm Giral. ob. Si vsu
rarius est soluēdo ⁊ habz alia
ultra ea ad que satisfacere tes
netur ⁊ sunt sepata de illis po
test expendere seu viuere. Si
vero ibi sunt aliqui iuste acq̄si
ta sed ita mixta cū impie acq̄si
tis q̄ discerni nō p̄nt adhuc de
illis viuere pōt dū tñ in mente
habeat viuere de iusto. Lōcor.
Rodo. Si aut vsurarius nō est
soluendo q̄cquid p̄sumit filius
vel familia in victu ⁊ vestitu re
stituere obligātur q̄ reddūt eū
impotentē ad satisfaciendum.
Idem etiā dico de familia rap
toris. Excusari tñ p̄nt tales.
Primo propter procuratiōē
id est cū cām expoliatorū agūt
vt supra dictū est de vxore.
Secūdo propter recōpensatio
nem q̄ sc̄z filius vel filia seu fa
mulus tñ lucrāt in aliquo ex
ercitio vel laborat in domo vti
liter q̄ pōt merito recōpensari
cū exp̄sis sicut etiā p̄tingit in
emptionib⁹ vsurariorū ⁊ mer
cātis eorū. Tercio propter
restauratiōē sc̄z si proponit se

restauratū ⁊ ad hoc facultates
habere probabiliter credat nē
aliunde comodū viuere potest.

Quarto propter ignorantis
am q̄ sc̄licet nescit rem esse ta
lem videlicet vsurariam et hu
iusmodi. nec causaz habet hoc
sciendi si tñ postea cognouerit
videtur teneri nisi filius esset.
ita paruulus q̄ alias nutrirī nō
poterat. ar. de con. di. v. discipu
los. ⁊ de regulis iuris qm̄d est

Quinto propter necessitatē
vt cū filij atq̄ ⁊ filie in tali etas
te sunt q̄ aliter comode viuere
nō possunt. Hoc sc̄tūs Bernar
dinus in restitutionib⁹ suis ser
mone. xxxv. ar. iii. c. i. Si gener
habuit dotē vxoris a socero vs
urario qui nō sufficit ad soluē
das vsuras. Nā sc̄dm. xx. si sci
ebat hoc gener. vel etiā si igno
rabat ignorātia crassa nō debz
dotem ab eo recipere. ⁊ si reci
pit restituere tenet. Secus si
ignorātia nō crassa s̄ probabilis
li q̄. s. probabiliter credebat so
cerū nō esse vsurarium aut p̄ter
dotem vxoris habere sufficien
tia ad soluendas vsuras. quia
tunc reddere nō tenet. licz post
modū sciuerit veritatē sc̄z eū
Tutius est q̄ postea sciēs veri
tatez nō recipiat dotē aut si re
cipit restituat illis quib⁹ socer

tenebatur ꝑcipue si certi sunt illi qꝫ nullatenus potuit ꝑm de um de alieno dotari. Con. Si. ral. ob. Filia vero ꝑsurarū q̄ habuit dotem a patre eo tpe quo nō erat soluēdo. licet ip̄a hoc iꝑgnoraret omnino teneꝫ restituere nec pōt legitimā retinere. ¶ Si maritus nō patit̄ illā res titui culpa erit viri nō vxoris. si tñ illa proponat ꝑmoriēte marito dotē restituere. si ecōuerso vir vult doteꝫ restitui ꝫ ip̄a nō patitur ꝑcti erit vxoris ita tñ qꝫ ip̄e nō ꝑcipiat de bonis ipsius dotis ꝫ proponat restituere eū poterit. si aut̄ vterqꝫ in non satisfaciēdo. ꝑcordāt ambo ista tu dānationis vinūt d̄ reg. iur. ¶ Peccatū. lib. vi. Si. vero pater tpe quo dotauit filiā remanebat potēs ad soluēdas ꝑsuras. ꝫ gener ꝫ filia potuerūt secure dotē accipere nō tenētur restituere. Etia si postea impotens fieret. Si coopertus est seu quo quomō cām efficacē ꝑsure ꝑstitit ita qꝫ sine eo nō fieret. nā licet aliqui vt. d̄. dicant tales nō teneri ad restitutionem nisi quantū de ꝑsura puenit ad eū qꝫ qd accipit̄ ex ꝑsura nō est oī no inuoluntariū. Alij tñ qꝫ plures dicūt qꝫ teneꝫ in solidū etiam si nil ꝑuenerit ad eū. Et h̄c

opinio tutior est ideo ꝑsulēda. Si cooperat⁹ est seu cām efficacem ꝑstitit rapine furto aut violente ꝑsurationi vel dānis ficationi. ¶ Si ꝫ omēs doctores talis in solidū ad restitutionem tenet̄ vt ꝫ teneꝫ etiaꝫ versibus immediate sequētib⁹. Insusio ꝑsilio cōsensus palpo recur sus. ¶ Participas mutus in ob stans nō manifestans.

Insusio.

¶ Si iussit alicui suo subdito: vt fieret rapina furtū ꝫ h̄mōi. ꝫ ex hoc ei⁹ ꝑcepto secut⁹ est effectus dāni qd alias nō fuisset factū teneꝫ in solidū restituere: etia si nil ad eū puenit. Idem si noie suo h̄mōi dānuꝫ datus est ꝫ ip̄e ꝑostmodū ratum habuit.

Consilium.

¶ Si ꝑsuluit alicui ꝑdicta fieri. ita qꝫ ex suo ꝑsilio est vel ꝑrobabiliter credit̄ damnuꝫ datus qd alias nō fuisset datū teneꝫ in solidū. etia si nil puenit ad euz si aut̄ alias fuisset factū sine illo ꝑsilio sed ꝑpter illud aliquid plus factū est teneꝫ in solidum ad illud plus. Joh. an. in regula nullus ex cōsilio libro. vi. meli⁹ distinguit.

Consensus.

¶ Si ꝑsensus ꝑrebuīt scilicet cooperationis nō mētis tantū

nā si sine eius p̄sensu nō poterat dānum fieri vel inferri tenetur insolidūz exempli gratia si duo vel plures faciūt furtum vel rapinā vel iniustū bellum si multa q̄ vnus fecisset sine altero yndecima questioe tertia Qui p̄sentit. q̄. i. Notū ibi faciente z p̄sentientem par pena p̄stringit. Secus si sine eo damnum illatus fuisset q̄ quilibet sine alio vel plures sine illo fecissent tūc enim tenet solum d̄ damno quod ipse dedit vel ei causa datū est. **Idem.** Si adulando laudauit aliquē raptorez vel male factorem quasi strenuum z ex hoc induxit eum ad faciendū rapinā vel damnum. quod alias nō fecisset tenetur in solidum. Idem si detrahēdo vel vituperādo vt ad hoc inducat. puta quia dicit ipm pusillanimum z vilem q̄ nō sattagit rapere z male agere z ex hoc ille mouet ad damnificandum.

Rekursus.

Si receptauit fures z raptorez tuetur eos z ex hoc secūtur damna vel etiā rem raptaz cum queritur dolose occultat propter qd nō pōt reperiri nec restituit tenet in solidū leso. etiam si nil de rapina p̄ueit ad eū aut se nil damni intulit. **Dec**

tho. al. pe. z Rich. in. iiii. vi. xv.

Participans.

I participauit aliquid de rapina vel furto p̄sumendo ī victu z vestitu seu alias dono recepit tenetur restituere vt sup̄. Si vero huiusmodi rem sciēter z iob sui vtilitatem emit mortaliter peccauit. z restituere tenet eā domo cuius est quem si nō reperit pauperibus erogare tenetur vel p̄cium eius si forte iam consumpta esset. Idem si nō p̄babiliter credebat talem rem iuste posse emere vel dubitabat seu de hoc nihil cogitabat. **Idem.** In iobus his casibus tenetur rem integre restituere domino vt supra nec potest retinere ei p̄cium quod dedit venditori pro ea. Idem de omnibus qui successiue predicto modo emerēt eandem. vt plene habetur in summa p̄sa **Restitutio. iiii.** Et in restitu. sancti Bernardini. **f. mone. xxxiiii.** **Adutus.** Si vidit furtum fieri z dolose tacuit vt scit vbi res abscondita z nō reuelat vt infra peccat idem si potuit obsistere furto vel rapine z non fecit vel sciens rez raptam seu furtiuā nō indicauit cū interrogaretur. **Idem.** In his
e iiii

tribus casibus ultimis et mutus qui
dolose tacet cum posset impedire
et non obstat qui posset obistere
et non manifestas cum interro-
gatur in iudicio si obstando vel
veritate dicendo non imminet pi-
culum sui stat? vel proprie persone
secundum scotum tenet quilibet satisfac-
cere lesio siue talis sit officialis
siue priuata persona. ar. ad hoc. ij.
q. iiii. Quisquis. et extra de fur.
Qui cum fure Extra iudicium ve-
ro idem dico quo ad officialem
Si vero sit persona priuata que ad
hoc non tenet ex officio quauis
peccet. non tamen tenet ad aliquam
satisfactionem danificationis. Dic-
ti scoti in. iiii. q. quauis ad ali-
cuius officium pertineat obuiare
malis et danis que fiunt quando hoc
faciendo vergeret in aliquo ca-
su ad malum rei publice puta ma-
gnum scandalum vel euidentem picu-
lum persone proprie tunc non obuians
non peccaret nec ad satisfactio-
nem teneret. ar. di. l. Et constitu-
eret alias secus ut super. Si ha-
buit seu accepit rem alteri? quomodo
propter illi? meram voluntatem
puta pro metu pro importuni-
tate pro errore vel obreuerentia
et homini. Nam in omnibus predictis ca-
sibus tenet restituere. ut habe-
tur in supplemento. Resti. vij. Si
habuit aliquid a personis que non

poterant alienare. ut a pupillo a
filio familias non habente pecu-
lium castrense vel quasi a muliere
non habente bona propria a clerico
religioso et homini qui tenet resis-
tuere eis ad quos reuoluit do-
minum vel administratio pertinet
bat ut contra tenet theodorus in sen-
disti. xv.

De danificatione rerum et
teriarum.

 Alique danifica-
uit non soluendo in ter-
mino quod tenebatur
Nam ratione more tene-
tur creditori suo ad omne dam-
num et interesse extra de fideius-
Interuenit. 2. c. Constituitur hoc
interesse vide in sum. pisa. Res-
sti. i. Si pro usuris sibi solutos de-
bitor notabiliter danificat? est
et dana passus ex solutione usu-
rarium et careria ipsius pecunie so-
lute puta quia oportuit eum ab a-
lio ad usura accipere vel propter
hoc res suas multo minori precio
quam valerent vendere et homini tes-
netur usurari? ultra restitutionem
nem usurarium ad omnia dana que de-
bitor propter illam solutionem usura-
rium petiit secundum Ricardum in sum. Rich-
sco. et cal. Theodorus. ij. q. lxxviii. di-
stinguit aut res recepta pro usu-
ra non est fructificans ut pecunia
triticum et homini et tenet ut super

Aut estres fructificāz vt ager
domus z bmoī teneſ restitue
re rē cū fructib⁹ ex ea pceptis.
Si eiectus fuit aliquādo a cōi
tate vt pstantia vel collecta at
aliqđ onus iustū ad rōnez vni⁹
libre p cētenario soluendū im
poneret vnicuiqz de cōitate se
cundū lucrū z quantitātē cēsus
iporum habita pūs informati
one debita z ex certa scia plus
alicui imposuit qz debuit vt il
li noceat vel vt alios indebite
alleuiet min⁹ debito imposuit
peccauit mortaliter z tenetur
lesis de oībus dānis inde secus
tis. ar. de iniur. si culpa. Si vero
assignata fuit ei certa dtermi
nata summa puta mille floze
norū. diuidēda cuilibet de ciui
tate prata sua pportionabili
ter fm facultates suas relinque
do arbitrio pscie sue ita tñ q p
ueniat ad dictā summā z mille
flor. nā hoc casu si intendit ali
os granare z se z suos alleuiare
notabiliter citra pdignum pec
cauit mortaliter z teneſ resti
tuere vt sup oīe damnū lesis
inde secutū fm monial. in sum
ma si pōt sciri z discerni ipz dā
nū alias tenebit ad arbitrium
boni viri. Idem dico de discul
sionib⁹ z extimatorib⁹ bonorū z
Patrimoniorū alioruz q dolo o

dio vel inuidia plus vel minus
extimāt z primū vel rē public
cā dānificant. Nā z isti peccāt
z restituere tenent. vt. s. C. de
discul. l. i. li. x. Idē de messorib⁹
agri edificij frumēti vel vini si
dolo vel lata culpa inique meti
ant. ff. Si messor. fal. mo. di. l. si
messor. G. i. z. ij. Et gñaliter vbi
cunqz qđ dolose vel inique faci
id ad qđ assumpt⁹ est a iudice
vel a partib⁹ vt cū notarius as
sumpt⁹ ad cōputationē littera
rū male cōputat vel medicus p
perā refert de qualitate vulne
rū z bmoī. Nā oīes tenent rē
tuere vt. s. Si vero pdicti colo
lectarū distributores extimato
res z bmoī habita sufficēti dī
ligētia ad sciendū facultates z
lucra psonarū z ea q habēt ex
timare vel im etiri bonafide ta
xant vel extimāt zc. vident⁹ ex
cusari a pctō z obligatione sas
tisfactionis. licet alicui plus de
bito taxauerint. xlii. q. v. de oc
cidēdis. Si impediuit fructus
puētuos alicui⁹ agri vl vinee
arbores z semina effodiēdo at
eradicādo vel alias deuastādo
teneſ ad quātū extimātur fru
ctus in illo dubio valituri. Tho
in. lii. Si officiū vel beneficiuz
qđ quis iā psecut⁹ erat z possi
debat iniuste pcurauit sibi am

ferri tenet ad omne damnum et ad restitutionem equalē. Secus si iuste puta quod ille meretur puniri ex defectu suo quod tunc in nullo tenetur secundum Theodosium et Ricardum. i. iiii. di. xv. ar. v. q. iiii. Si impediuit aliquem a consecutione alicuius officij beneficij elemosine aut cuius cuiusque muneris puta cum aliquis volebat omnia sua bona vel partem ei legare vel donare et ipse dissuasit et impediuit ne hoc fieret. Nisi hoc fecit animo et intentione dampnificandi illum licet non teneatur restituere quantum illi valeret beneficium eo quod non est equalis valoris habere bonum in actu et esse propter habere tenetur tamen ad interesse ipsi dampnificato ad arbitrium boni viri. Si vero hoc fecit ut utilitati sue vel amici eius magis prouideret quam illi secundum Ricardum. vii. s. et Scotus eadem distinet. questi. ii. non tenetur ad aliquid. quod nulli erat ius acquisitum et ne mini facit iniuriam quod utitur iure suo. Quilibet enim licet potius procurare sibi et amicis suis aliquid liquid dari vel legari quam alijs precipue cum indigent. Con. Ide. de palu. Si quoquomodo abstulit sacrum de sacro ut calices paramenta et homini. de ecclesia aut rem sacram de loco non sacro. aut rem non sacram de loco sacro. fa-

crilegium commisit et restituere tenetur. xvij. q. iiii. Quisquis. De bellis iniustis et usurpatione dominorum collectis et pedagibus videtur infra parte ea. ti. iiii. ca. iiii. De turpi lucro et per ludum alearum acquisitione sita. vide auaricia. De cibus illicitis et societatis vide parte tertia. ti. iiii. c. xi. De habitis per simoniam et bonis ecclesiasticis male presumptis ibidem. c. xvi. et sequens. De damnis et fraudibus in contrahendo multipliciter factis ibidem. c. xi. de damnis per animalia ferarum et hominibus illatis ibidem. c. xiii. De dampnificatione corporum que quadrupliciter contingere possunt. scilicet per occisionem et per mutilationem per vulnerationem aut exheredationem per carcerationem aut violentam detentionem. Et ideo circa hoc potest sic interrogari. Si occidit aliquis hominem liberum cum libero corpore non recipiat extimationem et damnum illatum sit ex commissione. fiet extimatio interest se etiam extrinseci. ff. de actione. empti. l. Julianus et sic homicidia tenentur ad mercedes medicorum et alias expensas in curatione factas tenebuntur etiam alere filios aut propinquos et pauperes quos opibus manuum suarum occideret publice erat necessarius et ex eius morte res publica damnum

passa est occisor tenet ei ad cō
dignā satisfactiōē. Si vero oc
cisus erat seruus nō liber idem
dicendū qđ de rebus alijs vt si
at extimatio scđm valorē sui. ff
ad. l. acquil. l. ij. hec Richardus
z Scotus in. l. iij. di. xv. Concor.
xx. in spe. titulo de iniur. §. se
quit Si dānificauit aliquē mu
tilādo ei manum vel pedem et
huiusmodi. Nā vt dicit Scot⁹
vbi sup. q. iij. pro huiusmodi nō
est statuta pena in ecclesia nisi
pecuniaria que debet correspo
dere nō solū ad expensas medi
corum in curatione illi⁹ homis
sed etiā ad satisfactiōē dāni
ni et impediti lucri pro toto tē
pore quo vsuras erat illo mem
bro quo abscisus est habēdo cō
sideratiōē ad artificiū seu ex
ercitiū atq; industriam hoīs
mutilati. Et videtur plus pon
derāda mutilatio pauperis q̄
diuitis si multū indigebat mē
bro absciso ad necessarium vi
ctum. Tenet etiā truncator vi
uel alere a se truncatū si alimo
nīs eget z satisfacere p̄ sangui
nīs illi⁹ quos dānificauit puta
si ille cuius est manus abscisa a
lebat patrem z matrem filios.
z alios qđ nunc facere non pōt
carentia membri abscisi. ppte
rea talis abscisor ad equalia te

netur ad arbitriū boni viri. Co
cordat Rich. vbi supra. Non ta
men fiet extimatio cicatricum
nec deformitatis corporis extra
de iniur. ca. i. Si dānificauit
aliquem vulnerando vel verbe
rando tenetur ad expensas me
dicorum z ad operas quas tali
percussione amisit extra de in
iur. si rixati. Et originaliter su
mitur exođ. xxi. Concor. Rich.
vbi supra Si aliquē dānifica
uit iniuste carcerando seu deti
nendo. Nā tenetur ad satisfas
ctionem iniuriarū ad iudiciū
sapientis. Et vltra hoc tenetur
percussor seu iniurie illator pro
anima occisi orare elemosinas
facere. z aliquam peregrinatio
nem assumere in quantum pōt
z ceteris percussis seu lesis p i
uria veniam petere z sibi eos
reconciliare.

De dāno spūali z moris.

Quæda. Sco. vbi. §.
dicit qđ in bonis na
turalibus anime nec
morum potest quis directe il
lum dānificare. sed bene indi
recte dupliciter. vel in acq̄sitis
virtutibus que p̄ vicia corum
puntur. vel in acquirendis qua
rum acquisitio multipliciter i
pedit. s. inducendo. reuocando
scandalizando z seducendo. Et

ideo hoc ordine procedat inter
rogando. Si induxit aliquē ad
pctm suadēdo p̄sulendo vel p̄ci
piendo hoc est mortale. ⁊ q̄ sic
fuit occasio p̄ditionis illi⁹ ⁊ ab
stulit virtutes ⁊ gratiā ab eis
aia. iuxta illud Aug⁹. Si fratri
tuo male p̄suades occidis. s. il
lum quo ad aiam. de pe. disti. i.
Moli. Ideo s̄m sco. tenet f̄iti
tuere dam. mō sibi possibili in
ducēdo eū efficaciter ad p̄nias
⁊ virtuosos mores x̄bis orōni
bus ⁊ h̄mōi. si renouauit aliquē
a meliori bono puta a religiōe
nā s̄m sco. vbi. s. q. ij. si retraxit
aliquē iā p̄fessus tenet agere
vt redeat ad religiōnē ⁊ si no
lit r̄dire tenet aliquē eque idō
neus religiōi p̄curari qd̄ si nō
hoc pōt tenet ip̄e intrare si sit
p̄sona idonea ⁊ habilis ad it̄ā
dum. Si vero retraxit aliquē
dispositū ad religiōnē ne it̄as
ret nō tenet ad tantā restituti
onez religiōi ad quantā tene
ret in p̄mo casu q̄ interest m̄l
tum inter habere ⁊ p̄pe esse s̄
tenet ad aliquālē restitutionez
alteri⁹ equualētis ad ingressū
religiōis. Et istud intelligove
rū q̄n ip̄m retraxit int̄t̄iōe dā
nificādi religiōnē. Secus autē
si intentione vtilitati p̄prie si
ue sp̄uali siue tp̄ali p̄sulēdi non

suggerēs aliqd̄ falsū nō fraudē
q̄ tūc nō tenet ad aliqd̄ religi
oni sed tenet p̄sone quā retrax
it vt in p̄suasiōib⁹ ⁊ alijs bo
nis sp̄ualib⁹ bona equualētia
bonis illis q̄bus illū retraben
do dānificauit. Con. Rich. vbi
s. q. iiii. Idēz videt̄ dicendū de
p̄fesso tacite qd̄ de exp̄sse p̄fes
so. Mā talis obligat religiōi
saltē in genere. Si aut̄ quis a
uerteret aliquē a religiōis in
gressu nō simpliciter sed ab ea
vbi dissolute viuūt intendēs p̄
uidere salutē illius in nullo tene
tur. ar. xxiij. q. v. de occidendis.
Si aliquē dānificauit ei malo
exēplo. suo scandalū p̄bendo si
cut sepe faciūt mali p̄lati sub
ditos suos pōpis lasciuijs ⁊ ali
is malis moribus suis. Mulie
res suis sup̄fluis ⁊ vanis orna
mētis fucis ⁊ tripudijs ⁊ q̄cun
q̄alij publice peccātes tales ei
grauiter peccant. p̄cipue cum
credūt alios in diuersa vicia p̄
pter eorū malū exemplū ruere
nec curāt aliqd̄ ⁊ tenent satis
facere publice bonis exēplis ⁊
morib⁹ quantū p̄nt. Mō tū pro
pter hoc tenent ad aliquā pub
licā p̄niam scdm̄ albertus. Si
dānificauit aliquē seducendo
puta virgines de hoc supra p̄e
cepto sexto. ⁊ exod. xxiij.

Preceptū octauū est de p^o
hibitione falsi testimonij.

Octauū pceptū est
Nō falsus testimo
niū dices. Quo p
cepto fm Aug. p
hibet gñaliter omē mēdaciū
pnciosus iocosus siue officiosū
ex libidine mortali dictū. d quo
sapie pmo d^r. Os qd mentit oc
cidit aiam. Mēdaciū xō offici
osus et iocosum ex libidine vei
ali dictū nō phibet sicut nec i
alijs pceptis phibet culpa vei
alis. Dicit tñ Aug. q nullo ca
su mētiendū est. qz difficile est
scire an pcedat a radice morta
lis libidinis vel reialis. Potest
ergo sic fieri interrogatōes cir
ca pceptū. Si dixit falsus testio
niū ptra aliquē in iudicio mor
tali et peccauit fm Tho. ij. ij. q.
lxx. Et vltra pctm mortale tes
netur leso de oi dāno. xiiii. q. vi
si res. z. ij. q. i. notū. Idē si certū
asseruit illud de quo dubitauit
et est piurus in vtroq casu. non
tñ tenet significare se falsus di
xisse ppter piculum ex quo ille
punit^r est. Si extra iudiciū dix
it mēdaciū pnciosus ptra ho
norē dei veritatē fidei. vel i no
tabile dānu. primi spūale vel
tēporale. puta dixit fornicatio
nem nō esse pctm. Usurā et hu

iusmodi seu negauit qd ipse vel
alius v^o alteri dare et ipse nouit
mortaliter peccauit. Si in iu
dicio interrogat^r a iudice suo in
ridice mēdaciū dixit seu verit
tatē tacuit mortale est fm Aug.
gustinū et Alex. de bal. sup hoc
pcepto. Si in p^oicatione iudi
ose mētit^r est mortale est. secus
si ex surreptione. si sciēter mē
daciū dixit in p^oessione mortao
le est. s. de necessario p^oitendis.
Si dixit mēdaciū iocosus id ē
causa solatiū vel officiosus. i. ad
psequendā inde aliquā vtilitas
tem spūalē seu tpalem sine al
teri^r nocumēto veniale est taz
in viro pfecto qz imperfecto fm
Alex. vbi. s. Si testimoniū non
tulit p pecuniā mortaliter pec
cauit. et tenet ei restituere qui
dedit nisi dederit ad corrupen
dū eū. xiiii. q. v. non sane. pōt tñ
accipere interesse vt si pdidit
opam ppter hoc. Si assiduita
te et mala p^osuetudine mentiaē
etiā iocose fm bos. in sum. ti.
de pe. et re. S. Que interrogati
ones mortale est. De detractio
ne psequenter de interrogatio
nes pōt fieri. Si imposuit alter
falsē aliqd crimē xbo cātilena
vel libello famoso p se vel p ali
um mortaliter peccauit et te
netur ad restitutionē fame scdm

Rai. recognoscendo errorem suum
 et declarando illis coram quibus de
 traxit. et in alijs locis in quibus sen
 tit illud infamatum se falsum dixisse
 nisi ex hoc infamatur magis infa
 mare vel immineret ei ingens
 periculum vite vel aliquod magnū
 inconueniens sequeret. et ultra hoc
 tenetur infamato veniam postula
 re sinouit se infamatum ab eo et
 tenetur eum componere de iniuri
 a et hoc per se si audet vel per alium
 si non audet. Si crimen alterius
 verum sed occultum manifestauit
 mortaliter peccauit. et tenetur ei
 ad restitutionem fame in quantum
 potest sine periculo ut. s. vel nisi illud
 crimen prius occultum postea per alium
 iam viam fuerit publicatum. si crimen
 occultum alterius manifestauit non
 intentione diffamandi vel alias
 nocendi sed ex quadam leuitate vel
 loquacitate non videtur mortale.
 nisi per accidens ex illa manifesta
 tione sequeret ei infamatio.
 ut quia audientes inde de eo scan
 dalizati sunt. Con. Tho. ii. q. q.
 lxxiii. Si ad peccatum alterius quod
 narrauit addidit aliquid notabile
 ultra peccatum tenetur ad restituti
 onem fame si illud importat in
 famam. Si narrauit crimen alte
 rius coram alijs non expressse asseren
 do nec tanquam certum dicendo sed per
 ut audiret referendo nil addendo

licet peccet et periculosum sit ta
 lia audita referre non tamen tenetur
 ad restitutionem fame secundum scolasticos. in
 iiii. sed si hoc fieret intentione ma
 la. sed edd. primum vel infaman
 di non videtur posse excusari a
 mortali. si accusatur in iudicio de
 crimine quod commisit sed occulto
 negauit se illud commississe et sic
 directe crimen imposuit accusas
 tori et calumniam ostendens eum in
 hoc esse mendacem secundum scolasticos. et bisu
 pra non tenetur retractare nega
 tionem suam qua negauit in publi
 co verum crimen tenetur tamen restituere
 famam accusanti dicens si non
 habebatis eum per calumniatorem cre
 dendum est quia habuerit bonam in
 tentionem et homini. Si accusauit
 in iudicio vel denunciavit prela
 to crimen verum alterius non zelo iu
 sticie sed odio mortaliter pec
 cauit. Si vero ei vel etiam alijs per
 sonis que possint peccanti pro
 desse et prouidere denunciavit etiam
 iam si crimen sit occultum non pec
 cauit imo meritis est. xxi. q. v.
 hoc videtur. Si bona facta ab al
 ijs dixit facta mala intentione
 propter odium peccauit mortali
 ter. Idem si tacet ea odij causa
 cum sit necessarium dicere ad labo
 randum proximum et hoc verum pre
 sertim in foro conscientie de sent. ex
 cōi. Quato. et infra eo, dilecto.

li. vi. si cū delectatione absq̃ re
sistentia auduit detractores ṽl
induxit eos ad detrahendū pro
pter odiū ei⁹ cui detrahē non
min⁹ peccat q̃s detrahens. Si
vero pctm ei nō placuit s̃z ex ti
more vel negligētia ⁊ hmōi nō
ptadixit veniale tñ videt nisi
ei ex officio incubuit scdm tho
mā. ij. ij. q. lxxiii.

Preceptū nonū de nō cōcu
piscēdo vxorem proximi.

Nonū p̃ceptum est
Nō concupisces vxorē
alienā. Hic no
tandū q̃ q̃uis pec
catū volūtatis ⁊ opis vñū pec
catū sunt in radice. s. in libidine
⁊ intētiōe duo tñ sunt in effe
ctu de ordinatione s̃m Alex. de
hal. pte. iiii. sup hoc p̃cepto. 3o
sicut sexto p̃cepto decalogi. pro
hibet act⁹ exterior mechie. ita
hoc phibet act⁹ interior cōcu
piscētie prout est in p̃sensu rati
onis nō aut̃ put̃ est in p̃mo mo
tu s̃z suggestiōe vel delatiōe
prohibet simpliciter s̃z s̃m qd
pōt ergo sic interrogari. Si cō
cupiuit aliquādo cōmittere ali
quod pctm carnale cū muliere
aliena. Nā si deliberate ⁊ cum
cōsensu rōnis ad hoc consentit
mortalit̃ peccauit etiā si null⁹
effect⁹ secut⁹ sit. Adat. v. Qui

viderit mulierē ad cōcupiscēti
dum eam iā mechatus est eas
in corde suo. Idem est si concu
piuit peccare cū masculino. ⁊ q̃a
vt inquit Ambro. intentiō ope
ri nomē imponit sequit̃ q̃ qua
lis est cōcupiscentia talis suspe
cies peccati. exempli gratia. Si
cōcupiuit cōmisceri carnaliter
cum soluta virgine stuprum cō
misit. Si coniugatam adulteri
um. Si monialem sacrilegium
Si consanguineam incestum
propterea de singulis huiusmo
di concupiscentijs deliberate ⁊
cum consensu rationis factis o
portet specificē confiteri cū de
bitis circumstantijs. Nam tott̃
ens peccauit mortaliter quoti
ens concupiuit fornicari cum a
liqua vt supra factis aliquibus
intervallis. Sed si versetur cō
tinue in talibus desiderijs per
spaciu tempore erit solū vñū
peccatum mortale sed tanto g̃
uius quanto diutius in eo pers
euerat. Idem si mutat cogitas
tionem de vna persona ad alia
vel de vna specie ad aliam cum
eadem persona semper de no
uo peccat mortaliter vnde si cē
tum mulieres viderit vnam p̃
aliam et singillatim eas deli
berate carnaliter concupi

sceret ceteris mortaliter peccaret si una cogitatione eas appetere vnu solu pccm esse hns in se tot peccatoru de formita tem. Si pccit pccntu solu i delectatione cogitationis carnalis licet no infederet vilo pacto pueire ad actū mortaliter peccauit fm oēs theologos cōiter et notat durā. in sum. li. i. parte. viii. ti. de luxu. q. xx. Si oblectatus est morose in cogitationib⁹ carnalib⁹ absq; tñ cōsensu et de liberatione rōis. nā in hoc ē varia opi. doc. Ric. de lira. Dat. v. sup illud. Qui viderit. rē. dic hoc esse veniale pccm. Idē tho. Bo. ij. sen. di. xliii. ponēs duplicem pccntu expssu. s. et interptatū dic qd solu nō ē pccm mortale qñ rō pccntu expsse. s. etiam qñ homo pccntu nō expsse dū negligit repmēre delectationē aduertēs periculū retente cogitationis. Nā ipse sibi est cōdiscriminis qd nō pōt esse absq; pccptū pprie salutis et pccqñter mortale. Lō. pe. Alex. vero dbat. in. ij. q. ij. expsse asserit delectationē carnalē morosam esse mortale peccatum.

Decimū et vltimū pccptū d nō cōcupiscendi rem primi.

Quod decimū pccptū ē. Nō cōcupiscēs rē alienas

hoc pccpto phibet oīs cōcupiscētia rei aliene pccpmiter vt dictū est in pcedēti pccpto de cōcupiscētia carnali ideo sic poterit interrogari. Si cōcupiuit deliberate hñe nō mō licito rē alienā et qd et quō vt habeatur spēs pccī q necessaria est pcciteri cū debitis circūstantijs vt. s. pccpue si est qd notabile qd de siderauit habere illicite vel p modū illicitū mortale est et eius dē speciei pccm vt si desiderauit occulte tollere est furtum si violēter rapere rapina est. si rem sacrā est sacrilegiū. et sic d alijs nō tñ tenet pccntu. si cū aliquando abstulit aliqd alicui vel dānificauit in minimo desiderauit tollere qd magnū mortaliter peccauit vt sepe ptingit mercatorib⁹ et artificib⁹ qui pl⁹ se decipere cupiūt quā actu decipiant.

De vicij⁹ capitalib⁹ et eorū specieb⁹. Capitulū tertiū.

Ic p fundamento nota fm Alex. de bal. ij. pte su. q. xxxv ar. i. q. circa hec vicia pōt homo duob⁹ modis cor de peccare mortaliter. Primo modo cū aduertēter et delibera te cū pccntu rōis delectat cōcupiscere sup eo qd est pccm morta

lis puta fornicationis homici-
dij rapine furti et homici querēs
delectationē peti cogitati. Nā
hoc est mortale. licet nō inten-
dat actu illud cōmittere et est ei
usdē speciei cui⁹ est illud qđ ver-
satur in mēte. Scđo modo pec-
cat qđ mortaliter cū cogitādo
id qđ est mortalis culpe illō ap-
petit actu ppetrare. et si nunqđ
sequat effect⁹. Nā hoc volun-
tas pfecto pputat. poterūt er-
go sic fieri interrogatiōes. Et
pmo circa supbiā. Que est ini-
tium ois pcti. ecclī. x. et km Gre-
go. h3 qđtuor spēs. Si bona na-
turalia spūalia vel tpalia q̄ ha-
bet sibi attribuit znō a deo ha-
bere recognoscit. si bona ip̄a a
deo recognoscēs meritīs suis
pncipaliter recepisse existima-
uit. Si ea bona q̄ nō habuit si-
bi attribuit vel plus qđ habu-
it. Si reputavit vl reputari ap-
petiuit se ceteris meliorē alios
ptēnens nā in his qđtuor specie-
bus sp̄ est mortale. alias venia-
le est. Si existimavit se dignus
honore vel dignitate et mēte d̄
liberata appetiuit. ore protulit
seu ope pcuravit pncipalr. p-
pter honorē vel vtilitatē tpalē
mortaliter pecca. Si appetiuit
dignitatē vel officīū ecclesiasti-
cū seu seclare ad qđ est indign⁹

et ineptus vt qđ est ignorās vel
crimiosus mortale videt. si ap-
petiuit seu q̄sivit ad homici puei-
re etiā p faciēdo pceptis dei si
oportuisset mortale est. Si quo-
quomō q̄sivit honorē in aliqua
re ita inordinate q̄ ibi p̄stitue-
rit finē mortale est alias venia-
le videt. Si p̄sumens de virtu-
te sua et sup vires suas tempta-
uit. ea q̄ nō pueniūt ei⁹ pditioni
arti vel scie qđ si hoc fecit cum
piculo exp̄sō corporali seu spi-
rituali sui vel alteri⁹ mortaliter
peccavit. si alteri⁹ facta dubia.
in malā partē deliberate iudi-
cavit sine indicij manifestis
mortaliter peccavit deliberate
iudicavit de mortali alias vei-
aliter si iudicavit d̄ veniali. Si p-
tinaciter et sciēter contēdit ad-
uersus alterū ptra veritates et i-
reb⁹ alicui⁹ importatē mortā-
le videt. si curiose scrutat⁹ ē ea
q̄ sunt sup capacitatē suā vt de
trinitate pdestinatione et huius
modi. qđ qñqđ pōt eē mortale. p-
pter piculū. si ex ptemptu nō o-
bediuit deo et ceteris supiorib⁹
suis spūalib⁹ et tpalibus in p-
ceptis iustis q̄ ptinēt ad eorū
iurisdictionē mortaliter pecca-
uit. Si vilipēdit recepta dei bñ-
ficia vel murmuravit d̄ eis seu
in eorū ptemptū aliqđ peccatū

cōmisit q: mortale est ⁊ peccas-
tū ingratitudinis. Si deniauit
vel recessit ab obediētia pape
⁊ scē Romane ecclesie adhe-
rens alicui antipape scismatico
co vl' alicui secte rephate mor-
tale est ⁊ excoicatio. si tñ essent
duo electi ⁊ qlibet eorū crede-
ret se papā esse ⁊ sic crederet a
suis sequacib' neuter eorū pos-
set dici scismatic' ⁊ psequēter
excusarent populi si dispositi
foret illi adherē quē p certo sci-
rent esse verū papā ⁊ valēt ge-
sta p vtrūq: in locis vbi tollā-
tur. xxi. q. i. c. i. in glo. fi. ⁊ e. q.
ca. de decimis in glo. ii. Si fuit
nimis ptinax in sententijs suis
discrepās a cōmuni iudicio ces-
terorū est piculosus ⁊ pōt. qñq:
esse mortale qñq: veniale. s; si
discordant se ab alijs in his q
ordinant ad dei honorē vl' pri-
morū vtilitatē p eo q male af-
ficiūt ad eos vel vt p ceteris oñi-
bus dat se sapientiorē mortale est.
Si irreuerēter se habuit ad ec-
clesie sacramēta ⁊ alia diuina ⁊
derisit ea mortale est. Si ptem-
psit vel derisit bonos viros et
simplices vl' deo suire volētes
vt sic eos traheret mortaliter
peccauit. Si inrisit aliquē intē-
dēs ex hoc iniuriā ei' vilificati-
onē ⁊ notabilez pturbationem

mortaliter peccauit secus si ex
lenitate aut causa ioci.

De inani gloria
Inanis glia est ior-
dinatus hūane lau-
dis appetitus ⁊ ex
genere suo est veia-
le. Idē tñ esse mortale duplici-
ter. s. rōne finis ppter quē laus
appetit ⁊ rōe opis in quo laus
qñq: pot. rit' ergo de ea sic iterū
rogari. Idē si opa sua d' gene-
re bonorū vt ieiunia elemosinas
oñdes ⁊ hmoi fecerit pncipalit'
ad laudē humanā vel pp' lucrū
sicut pharisei q deuorabāt do-
mos viduarū simulātes longas
orones. Mat. xxi. mortale est
Si qñq: fuit gloriā ⁊ laudē ex ope-
re pcti mortalis peccauit mor-
taliter si hoc egit mēte delibe-
rata. Idē si se laudauit d' opere
mortalis pcti. Si gloriā qñq:
de ope indifferēti vt hēre diuici-
as vel vestes pciosas est veia-
le dūmodo de se nō sint inordi-
nate q pbeant occasionē scan-
dali. Idē si se iactauit de hmoi
ope indifferēti. Si ita inordina-
ta appetiuit laudē ⁊ gloriā q p-
pter eā psequēdas patius exten-
dit etiā d' d' pcepta facere mor-
taliter peccauit si adinuēit no-
uitas vestitū ornatū vanitatū
⁊ hmoi gūiter peccauit ⁊ si fuit

causa inducēdi aliquā malā cō
suetudinē oīa pctā inde secutu
ra imputabuntur ei. si edificia
sumptuosa et picturā curiosa vl
tra pdecētiā cū pprijs insignis
ad eius gloriā pncipaliter fieri
fecit. ibi finē suū pstituēs mor
tale etiā videt. Si vsus est ve
stimētis pcciosis vel mulier vsa
est vestib⁹ rechamitis et caudas
tis planulis altis coronis capi
tis fucis et alijs ornatib⁹ ad ostē
tationē et inanē glāz mortale ē.
si adeo i eis oblectata est vt nō
curaret propter hoc trāsgredi
mādata dei vel ecclesie. nec de
ruina proximī etiā si sciret euz
inde scādalizari. si vero vt pla
ceat viro suo vel ne ptēnat ab
alijs seu ex leuitate talib⁹ vsa ē
de se non videt mortale nisi sit
ibi notabilis excessus. vt verisī
militer possit esse occasio ruine
alijs. Si adhibuit nimīā diligē
tiā et studiū et psumpsit multū
tēpus ad orandū se vel si excē
sit i portatura vestīū quo ad nu
merū quo ad pcciositatē quo ad
formā nō scdm morā patrie vl
tra statū et pditionē suā pōt ibi
de facili esse mortale. Si simu
lauit sanctitatē hēre p opa ex
teriora cū malus sit si hoc fecit
ad psequendā laudē humanaz
ibi pstituēs finē vel intēdens a

liquid qđ si ptra honorē dei seu
vtilitatē proximi vt dissemina
re errores adipisci indigētie ec
clesiasticaz dignitatē decipere
proximū spūaliter vel tpaliter.
puta vt citi⁹ ei veni⁹ elemosine
quasi viro scđo vt faciūt cereta
ni et multi q̄suarij in his oībus
mortaliter peccauit et hū resti
tuere tenent sū Inno. Si lau
dauit vt iactauit se alios ptem
nēdo vt phariseus publicanum
mortale videt. Si laudes hoīm
vel reuerētie sibi exhibete deli
berate ei placue est pncipaliter
ad ppriā gloriā mortale videt.

De inuidia

Inuidia est super
bia oritur. et est odi
um felicitatis alie
ne. seu tristitia de
alienis bonis et ex suo genere ē
peccatuz mortale. quia directe
contrariatur caritati que non e
mulatur. i. Corinth. xiii. potest
tamen esse veniale cum consis
sit in primo motu absq; consen
su rationis et secundū Gregori.
habet quinq; filias que sunt.
Odium. Exaltatio in aduersis
Tristitia in prosperis. Susu
ratio et detractio. Nō potest addi
et blasphemia poterunt ergo

sic p ordinē interrogationes fu-
 eri. Si inuidet alicui puta plas-
 tus de maiori platione et digni-
 tate officialis existēti in digni-
 ori et meliori officio. doctor alte-
 ri doctori de maiori scia vel cō-
 cursu. scolaris alteri scolarī de
 accutioni ingenio. Mercator
 alteri mercatori de maiori cre-
 dito. Cuius alteri cui de maios-
 ri honore et reputatione. Arti-
 fer alteri de artificijs et cursu lu-
 cro et hmoi. Mulier alteri mu-
 lieri de mariti pulchritudine fi-
 lijs et ornamentis. In his oibus
 si adest sensus rōnis est mor-
 tale. qz ptra caritatē primi cū
 doleat de ei? bono si tñ doleret
 de bono tpali alteri? qz videt il-
 lud redūdare in dtrimentū aie
 sue vel cōitatis talis dolor non
 est pctm. Si odiuit deuz qz fla-
 gellauit eū vel impediuit mala d-
 sideria ei? vel qz phibuit pctā
 carnalia et hmoi. mortale est. si
 odiuit primū optās ei aliquod
 notabile malū mente delibera-
 ta mortale est. siue malū sit spi-
 rituale corpale vel tpale. Si ve-
 ro malū ei optauit nō vt maluz
 sz ppter bonū ei? puta infirmi-
 tatē paupertatē et hmoi. vt. s. bo-
 nis efficiat vel saltez ne peior
 fiat et alijs nocere nequeat hoc
 nō est odiū. Si odiuit vnuz vel

plures et qzto tpe in odio perse-
 ueravit. Quā quotiēs odio mēti
 ei? de inimico percurrit et ipe no
 uo sensu rōnis in illud sensu
 totiēs mortaliter peccauit. Quā
 tñ d3 petere veniā ab illo quez
 odiuit si odiū secretum fuit. Si
 exultauit aio deliberato d ma-
 lo et dāno seu de quauis aduerso
 sitate primi ex inuidia mortale
 est. Si pstritat? est ex inuidia d
 bono et pspertate primi mor-
 tale est si adest rōnis cōsensus.
 De tractione vide sup pcepto
 octauo. Si dixit blasphemiam
 in spm sanctū de qua habetur.
 Mat. xiii. q nō remittit nec in
 hoc seculo nec in futuro. qz cō-
 mittit ex malicia. Et h3 sex spe-
 cies quarū pma est. Inuidentia
 fraterne grē. Secōdo Impugna-
 tio veritatis agnite. scz cū quis
 ptradicit veritati fidei quā no
 uit. Tertia psumptio de impu-
 nitate cū scz q3 peccat assidue.
 et tñ psumit dei punitionē euā-
 dere. Quarta est obstinatio mē-
 tis. s. in pctis cōmissis. Quinta
 desperatio. s. cū q3 credit deuz
 nolle vel nō posse ei parcere et
 am penitēti. vt nolle saluare eū
 Sexta in pnia finalis. cum sci-
 licet quis firmiter pponit non
 penitere in futurum.

De ira.

Ita q̄onit̄ ex inuidia
 fm̄ Augus. est vlciscē
 di libido ⁊ ex suo ge-
 nere est mortale pec-
 catū q̄ p̄trariaf caritati q̄ non
 irritat nec cogitat malū. i. Cor
 xiii. Et hoc verū q̄n̄ est a volū-
 tate deliberata. i. cū p̄sensu rō-
 nis ⁊ h̄z filias sex fm̄ Grego. s.
 Rixā. Timorē mētis Cōtume-
 liā. Clamorē. Indignationē. et
 Blasphemīā d̄ q̄bus p̄ ordinē
 sic interrogari pōt. Si p̄pter a-
 liquā iniuriā damnū illatū vel
 nocumentū in se vel in suos cō-
 missus appetiuit deliberatē vi-
 dictā seu p̄uitionē offensoris
 quoquomō vel p̄ se vel a deo v̄l
 ab alio hac sola int̄tione vt se
 vindicet ⁊ satisfaciāt aīo suo i-
 rato mortale est. Si nō sit sine
 p̄sensu rōnis vel q̄d minimum
 veniale est. vt quotidie accidit
 curā familie gerētib⁹ si ex ira ri-
 xam fecit cū aliquo p̄cutiēdo i-
 uicē nā si hoc fit aīo nocēdi vel
 iniuriādi seu vindicādi in adul-
 tis mortale est. sec⁹ si aīo se de-
 fendēdi t̄m̄ cū moderamine in
 culpate tutele. Si timore mē-
 tis inflatos varios modos se
 vindicādi excogitauit ⁊ his m̄l-
 tum mentē implicauit pōt esse
 mortale ⁊ veniale fm̄ p̄cessum
 si dixit alteri n̄ba cōtumeliosa

aīo iniuriādi dicendo ei dese-
 ctū culpe. s. fur. adulter homici-
 da ⁊ h̄mōi. vel. defectū pene. s.
 rustice serue cōtracte cece ⁊ si-
 milia. hoc t̄n̄ proprie d̄r p̄uitiuz
 vel defect⁹ indigentie. s. in pro-
 perādo iniuriōse beneficiū q̄d
 ei ptulit. Itā in his in oib⁹ mor-
 tale est. si ex linore odij. s. causa
 dehonorādi ⁊ vlciscēdi. fm̄ tho
 ij. ij. q. xxvij. ar. ij. Si dixit verba
 iuriosa seu cōtumeliosa fami-
 lie sue discipulis vel sibi subdi-
 tis correctionis causa nō ē pec-
 catū nisi excedat v̄l nisi diceret
 aliquid vnde sequerēt eis insa-
 mia vel scandalū vel q̄ essz q̄d
 notabile falsuz. nā tūcēēt mor-
 tale vel veniale fm̄ excessum
 Verumt̄n̄ si p̄lat⁹ subdito pat̄
 filio vir⁹ uxori magister discipu-
 lo dñs seruo dic̄ n̄ba p̄tumelio-
 sa ex correctiōe ⁊ excedit modū
 fm̄ Aug⁹. nō tenet petere vei-
 am a talib⁹. lxxvi. di. Qñ. ⁊. c.
 faciētis. Si vero odio ⁊ linore
 vindicte vel multū iniuriōse di-
 cerēt tenent veniā petere ⁊ re-
 cōciliare lesū p̄uate vel publi-
 ce fm̄ q̄ p̄tumelia illa fuerit se-
 cundū Rai. Si t̄n̄ post p̄tume-
 liā q̄ iniuriā recepit domestice
 ⁊ familiariter p̄uersat cū eo q̄
 sibi p̄tumeliā intulit cū ex hoc
 videat remississe iniuriā ⁊ recō-

ciliatū fore nō tenet iniurians
venia petere sūm duran. in sum
ma. Si ex ira vocē exaltavit cō
tra aliquē inordinate clamādo
seu p̄fuso p̄tra eū p̄uitiādo. pec
cavit plus 2 minus sūm quāti
tem excessus. Si ex indignatio
ne quā habuit erga aliquē spū
tans se ab eo indebite iniuria
tuz subtraxit ei signa caritatis
extrinseca. 2 ostendit ei signa exp̄s
sua rācoris interioris mortali
ter peccavit. q̄ p̄tra caritatem
egit. **Mā** vt dicūt theologi ex i
urijs illatis quoquomō tria so
lent oriri lesa. **Prīmū** est rācor
in affectu. **Secūm** rācoris signū
in effectū. **Tertiū** est actio con
tra iniuriantē. **Prīmū**. s. rācorē
q̄libet tenet statim dimittere
etiā si nō roget. **Secūm** tenetur
dimittere 2 veniā p̄cedere ve
raciter eā petenti. i. p̄aso emē
dare s̄z facultatē suā. **Tertiū**
autē nō tenet dimittere nisi fas
cta satisfactōne nec tenet d̄ ne
cessitate salutis ille cui irroga
ta est iniuria querere amicitia
seu reconciliatiōne iniuriātis. ne
ei sit occasio mali puta quia ex
hoc iniuriās sup̄biret vel auda
ciā sumeret talia faciēdi nisi i
casu. s. cū credens p̄babiliter q̄
propter hoc liberaret aīam ei
a mortali odio. Licet etiā iniu

riato subtrahere se ab eius fa
miliaritate promaiori sui pace
s̄ ei loquēdū omnino tenere si
ue obuiādo ei alias diuertere
aut curuo vultu eū respicere 2
h̄mōi nunq̄z licet q̄ sunt iudis
cia odij mortalis. Si blasphem
auit aliquē aīmo deliberato
nō bono fine s̄ vt eueniret illi
talis blasphemia in maluz eius
mortale ē. Si x̄o ex subito mo
tu ire nō deliberate veniale est
sicut p̄tingit quottidie. Parens
tibus maledicere filijs. Si mas
ledixit creaturas irrationales.
Mā si fecit in detestationē cre
atoris vel in p̄damnū dñi earuz
mortale est alias veniale. Si
blasphemauit aīas parentū su
orum defunctorū vel etiā alio
rū videt mortale. Idēz si ex ira
seipm maledixit si blasphemauit
uit dyabolū. si p̄cialis fuit.
Suelsus vel Sibilin⁹ 2 ita ob
stinato aīo vel p̄tiali q̄ appeti
uit dampnū exiliū vel exterminū
p̄trarie p̄tis per fas 2 nephas.
patus etiā in his qui sunt p̄cti
sequi partē suā mortaliter pec
cavit 2 est in statu dānationis.
Et si x̄bo signo v̄l facto p̄tialē
se ostendit mortaliter peccauit.

De accidia
Accidia q̄ sūm dāmas
scenū est triflicia ego

grauas animū hoīs vt nihil ei
agere libeat. ex ira orit̃. ⁊ scđm
genus suū est mortale sm tho.
si est ex rōis p̃sensu in his q̃ p̃
pter deū cuilibet imminet faci
enda. puta cū aliquis p̃sentit in
fugas honore ⁊ defestationem
boni diuini carne p̃tra spiritus
omnino p̃ualente. Si tñ est abs
q̃ rōis p̃sensu veniale est. ⁊ se
cundū Grego. xxi. moral. Bez
cidia habet sex filias. i. Molici
am. Rancorē. Insillanitatē
Desperationē. Torporē. ⁊ mē
tis. Vagationē. Ideo poterit
sic interrogari. si ita p̃tristatus
est ⁊ attediatus q̃ habuerit in
horrorem bona diuina ⁊ spūa
lia seu opa virtuosa ad q̃ tene
ex dei p̃cepto ṽl ecclesie seu al
terius sui superioris. Nā hoc ē
mortale si affuerit p̃sensus rati
onis. Si adeo p̃tristatus est q̃
nollet esse creatus. Nec mundo
natus vel esse sicut aīal irratio
nale vel vellet mori qualitercū
q̃ siue bene siue male puta q̃
exiret hinc. nā q̃libet bonū est
mortale vt supra. si ita p̃trista
tus est de aliquo casu aduerso
puta de morte amici q̃ penitet
eū benefecisse vel p̃ponit am
modo a bono desistere mortu
le est. Si p̃tristatus est ex cōsi
deratione bonorū que habent

aliq̃ quibus ip̃e priuatus est ⁊ p
pter hec dona sibi a deo data.
vilipendens deuenit in tediū
bene operandi mortale est si ē
ex p̃sensu rationis alias non. si
ita cōtristatus est de aliquo ca
su aduerso q̃ incurrerit prop̃
hoc infirmitates p̃diderit som
nium dimiserit cibuz vel h̃mōi
videtur mortale si in hoc potu
it se iuuare ⁊ voluit in reliq̃ ve
ro que nō sunt p̃cepti vel etia
si sint p̃cepti. sed absq̃ p̃sensu
rōis veniale est h̃mōi tristitia
Si cōtempnit seu indignanter
sustinuit corrigentē eum ṽl ad
bona spiritualia inducere volē
tem vt propter hoc cū odio ha
beat mortale est. Si subtrahit
se ab his bonis que defacili po
terat operari timore deficiē
di vt a ieiunijs. ⁊ huiusmodi cō
muniter est veniale nisi alias
teneretur. Si sletit ociosus nil
boni operans ⁊ tempus p̃dens
veniale videtur secundū se nisi
ocio addat aliud vitium quod
sepe accidit. Si ex vagatione
mentis fuit somnolētus. distra
ctus ⁊ inq̃etus in orōne predi
catione ⁊ officijs diuinis vel et
iā ex diuina cogitauit vana ⁊
inutilia. hoc cōmuniter veniale
est nisi addatur aliud speciale
f l i i i

pectm vel si volutarie seu negli
getia accurata enaget p totus
officiu ad qd tenet ex pcepto.

De auaricia.

Auaritia q fm tulium
est inordinat appeti
tus bñdi. tripliciter
cōmittit. si iniuste ac
quirēdo. tenaciter retinēdo. et i
ordinate amādo. et in his trib.
auaritia est pectm mortale. cum
ptariat caritati dei vel prioris
mi vt si propter amorē diuitia
rū qd nō vereat facere p amo
rē dei vel primi vel cū amor et
appetit t p aliū bonorū est ita i
ordinat vt pstituat in eis vlti
mus finis. alias est veniale. fm
tho. ii. q. xlii. et fm Gregoriū
xxi. moral. Ex ea septē pectā so
riunt. scilicet. Sbduratō. inquietudo
violētia. fallacia. piuriū. fraus.
et pditio. Sz qz plura de ptinen
tib ad auariciā tacta sunt sup
pcepto septimo et vlti. et infra. c
se. de opib mie pauca q restāt
nec alibi posita hic breuiter an
notabo.

Illicita acquisitio.

Ex imoderato appe
titu lucri hinc inde di
scurrēs maiorē solici
tudinē adhibuit circa tempora
lia qz saluti necessaria mortale
est. Si ex auaritia pdidit ciui

tatē castrū sine terrā auferens
ab eo cui sunt et pditorie alteo
ri trabēdo q ibi ius nō hz mor
taliter peccauit. et tenet de ois
bus dānis unde secutis. Si tra
didit dñm suū. vel amicū in ma
nib inimici occidendū detinē
dū vel impediendū a negocijs
suis mortalr peccauit et tenet
ad omne interesse. Si pecunias
vel alia bona dñi sui vt amici
curat deuenire ad man^u inimi
corū vel maliciose pducit eū a
licui vt spoliē mortale est et te
net vt. s. Si secreta dñi vt ami
ci sui iniuste fuetat peccat mor
taliter. xlii. di. Merui. sec^o si se
creta iniqua piuratiōes vel tra
ctat^o et tra rē publicā vel in ali
orum piculū notabile et nocuū
tum prodidit ex caritate scēm
Rich. in. iiii. di. xxi. Tho. Alex.
et Eco. ibidē. Si nō fuauit fidē
promissaz pacta et pñctiones li
citas mortaliter peccauit et te
net ad iteresse. nā etiā hosti ser
uāda est fides dū seruāt ab eo
xxiii. q. i. Moli. Si vera sigilla
corrupt vel sigillū littere clau
se apperiēdo fregit mortale est
et. de si. instr. Inter dilectos et
de offi. deleg. Cū olim secundo
Idē videt si solū legit litteras.
alteri clausas nisi poneret spē
in ratibabitione dirigētis vlt

ei⁹ cui dirigatur. Si aliqd illici
te & turpiter acq̃sinit vt p ludū
taxillorū cartarū & hmoi fortu
ne ludos mortale est si ex cupi
ditate lusit etiā si non ducat in
psuetudinē sm. xx. & tenet res
stituere vt infra. Mā talis lud⁹
phibit⁹ est. ff. de alea. p totum
in auten. de san. epi. §. Interdis
cim⁹ & ex. de vi. & ho. cle. Cleri
ci officia. & xxxv. di. Eps. Si ve
ro nō lusit ex cupidine s̃ causa
recreationis p esculēto & pocu
lēto tñ nec vltra vnū ducatur
etiā si ludēs fuerit mltū diues
nec ludēs sit cleri⁹ nec laudat⁹
tpe luct⁹ nec ptra legē ludit. id
est cū dolo nec ludere nolentes
prouocet his oib⁹ pcurrentib⁹
talis lud⁹ alee nō videt⁹ phibit⁹
tus sm duran. in sum. Cō. Ric.
in. iiii. di. xv. ar. iiii. q. viii. vbi di
cit hec oia requiri in ludo sca
corū ad hui⁹ vt liceat hoc exce
pto q ludus scacorū nō est etiā
phibit⁹ clericis. Si tali ludo ac
liqd acq̃sinit ab his q alienare
non pnt vt sunt furiosi prodigi
minores duob⁹ annis & p̃cipue
pulli mēte capti surdi muti et
ceciz q ppetuo morbo laborāt
hui empticū qz q̃cqd hnt est do
minorū. Religiosi qui & si qua
bebeant ad vsuz sup⁹ vt p admi
nistratōez illa tñ donare non

pnt & multo min⁹ illicite aliena
re extra de dona. ca. Ceterum.
Con. Joh. an. de of. vi. Lū in ge
nerali. Clerici q̃ztum ad res ec
clesie. xvi. q. i. Quoniā filiū fami
lias nō emācipati nisi peculius
castrense vel quasi habeāt. vxo
res nisi habeāt res prop̃as vt
pafrenalia. Qui igit ab his p
ludū acquisierit restituere om
nino tenet tutorib⁹ curatorib⁹
vel platis aut dominis eorū se
cundū om̃s do. nisi forte sit qd
minimū. Si ludēdo vicit p frau
des puta vtēdo falsis taxillis vt
aliter recipiēdo restituere tes
net de iure diuino ei qui amis
sit vel habētī curā ei⁹ sm tho.
ii. q. xxxi. ar. vii. Si ei quez at
traxit ad ludū p vim vel nimia
importunitatē aliqd vicit siue
attraxit in pncipio lud⁹ siue in
medio cū ille vellet ludū dimit
tere tenet ei restituere sm tho
vbi. §. Si acq̃sinit seu vicit per
ludū alee vt viuif sub legibus
implalib⁹ vel nuptialibus ph
bētibus hmoi ludū & mādanti
bus qd possit repeti qd p̃dituz
est vt. §. & seruānt quo ad vtrū
qz. tūc licet circa hoc sint varie
opi. doct. Alzō tñ & glo. & archi.
in. ca. Eps. xxxv. di. & extra de
vi. & ho. cle. Clerici officia. di
cūt q̃tali iure durāte in suo ro
f v

boze sic acq̄sitiū est simpliciter
restituendū ei q̄ pdidit. Cō. ho
sti. in sum. de pe. z re. vbi dicit
q̄ vere om̄s doct. sic tenēt hāc
opi. tenēt etiā tho. z Richar. in
iiii. di. xv. Si xō acq̄sinit sen lu
crat⁹ est in hm̄i ludis sine frau
de ab eo q̄ pōt alienare z q̄ vo
lūtarie lūst z in locis vbi hoīes
legibus impialib⁹ nō sunt ascri
cti nec ibi sint alie leges nupti
ales. id ē statuta p̄formiter ta
lem ludū phibētia. vel si sint p
disuetudinē abrogate sunt sic
hodie in talia vere vbiq̄ abro
gate sunt leges impiales scđm
sco. in. iiii. di. xv. tūc nō tenet re
stituere ei nec pōt repeti. Non
tñ poterit tale lucrū cū tuta cō
sciētia retineri s̄ pōt z d̄z pau
perib⁹ erogari vt no. dñs an. d̄
bu. in. ca. Quia pleriq̄ d̄ imu.
ec. Qd̄ aliq̄ intelligūt esse d̄ ne
cessitate p̄ceptis. Alij vero solū
de honestate p̄siliū nisi forte q̄z
tum ex ludos factus est locuples
tior sibi remāsit de lucro facta
p̄pensatione pditi z lucri. Pri
ma opinio est securior ideo sem
per p̄sileda est p̄sertim q̄stum
ad id qd̄ sibi remāsit de lucro.
vt p̄dici z deinde alia paulatim
z p̄ intervalla tporum put me
lius poterit. Nō tñ ad hoc cogē
dus nec nollēti hoc facere. q̄ n̄

credit sibi necessariū ad salutē
absolutio denegāda est sic de
p̄suetudine obseruat scđm Jo.
an. in. d. c. Clerici officia. Si at
tractus ad ludū vicit ei qui at
traxit cū z in loco vbi phibitus
est talis ludus vt. s. nō tenetur
restituere illi q̄ amisit q̄ nō est
dignus recipe non tñ pōt licite
tenere tali iur̄ positio durano
te. sed tene illud i elemosinas
dare scđm tho. ij. ij. q. xxxij. Idē
p̄suleret etiā tali iure positio
nō durāte. vel etiaz si vicit vbi
talis ludus nō est phibitus. Si
sup̄ aliqua re vel facto occurrē
te aliquādo opposuit se alteri⁹
opinionī affirmās sic vel sic ēē
vel tale quid venturū fore p̄fra
certos dies z alio p̄rium asserē
te pueniūt inuicē vt ille cuius
opinio xā repiretur. c. ducatos
ab altero lucraret tale lucrum
est turpe z illicitū pcedēs ex a
uaricia. z videt habere simili
tudinē aliquas ad ludū ex eo q̄
subijciē futuro euētni nō tñ te
netur necessario restituere s̄ d̄
bet de p̄silio pauperib⁹ erogari.
ar. xiiii. q. v. Nō sane. Si que
sunt lucrū p̄ aliqua turpitudine
puta meretricio vltra mortale
peccatum lucrū debet pauperi
bus erogari. nō tñ de necessita
te sed de p̄silio scđm tho. ij. ij. q.

Item. Idem videtur de acquisito
ex adulterio secundum monachum in su-
ma. licet quidam dicant quod de dari
eis in cuius iniuria datum est. id est
marito si vxor eius adulterium com-
misit vel e contrario sed primus
verius edo. Si acquisit aliquid
per torquemeta. licet mortaliter
peccauerit et debeat acquisitum
erogare pauperibus non tamen ad
hoc de necessitate tenetur secundum
Richardum in. iiii. di. xiiii. ar. ij. Si
diebus festiuis lucrat est scribere
vel aliud manuale faciendo
nam ultra partem debet illud lucrum
erogare pauperibus ut quidam di-
cunt. sed hoc videtur potius de con-
silio quam de precepto. si tempore messis
vini vel vindemiarum emit bladum
vinum vel fructum ut alio tempore ven-
dat charius non eris talis rei
negociator nec ulla alia neces-
sitate vel utilitate pensata sed ut
pergregetur quod ceteri cogantur
ab eo emere. et ipse possit ad libi-
tum vendere more peccati non tamen te-
netur homini lucrum restituere certum
personis sed de pauperibus erogari
secundum Richardum. sed hoc verum est de con-
silio secundum. non nisi ex tali emptio-
ne aliqua foret dampnificatio quod proba-
biliter estimari videtur quando nota-
bile quantitate respectu loci emis-
set. Idem de his qui emunt monetas
vel alias res ut carissima inducant.

In iusta retentio.
Sciatur et ratio retinere
diretinet ea que restitui
ere tenetur mortale est. Si ha-
bens superflua quo ad sustentati-
onem nature ipsius et familie sue
et non subuenit primo indigentibus
cui imminet probabilius signa ex-
treme necessitatis mortaliter
peccauit secundum Richardum in. iiii. di. xv. si
habet superfluum quo ad naturam et de-
centiam statum sui et non subuenit ha-
bentibus communem indigentiam artem et
extremam nec disponit alias equum
bonum dispensare bona sua mortaliter
peccauit. et si non possit omnibus ceteris
paribus magis indigentibus subueni-
re tenetur secundum eundem. Contra. scilicet ibi
dicitur et latius de hoc loquitur. Si ali-
as in quibus potuit non fuit liber alius
erga pauperes et indigentes vel sub-
uenire tardauit seu exasperauit
eos vel etiam nimis sumptuosa
seu delitiosa sine urgenti causa quantum
antibus et male utentibus elemosinas
misit prout partem veniale est. si
produces operarium in opere vel misit
rius quodcumque notabiliter pro pro-
prio producit vel mercedem operis ei
dare multum distulit cum potuit
seu de precepto pro defalcavit at
loco pecunie debite sibi res de-
dit quod oportuit eum vendere cum pro-
prio in omnibus his ultra partem tenetur
ad omne dampnum quod potuit.

Inordinata affectio

Si appetitu ppleto appeti-
uit alienū ita inordiate q̄ si fa-
cultas adesset ope ppleret etiā
cū si offensa mortale est. Si iu-
lie acq̄sita ita inordiate diligit
vt is inhereat. vt fini cui signū
est si ne ea pderet pat^r est face-
re^r dei vel ecclesie pceptū est
mortale est cū pponat creaturā
creatori alias veniale est. si pro-
digalr expendit substantiā suā
in edificijs sumptuosis eq̄tatu-
ris puiūjs delictiosis et frequēti-
bus ornamētis et hmoi mortā-
le est si fuerit notabilis excessus
vltra pditionē status sui alias i
modico est veniale.

Dicto^r de quibz pctis spūali-
bus nūc dicendū de duobz car-
nalibz. Et pmo de gula.

Gula q̄ fm aug. ē imo-
derata cibi et potus.
auaritas ex suo gene-
re veniale est. Et fm
Greg. hz septē filias. s. scurrili-
tatē. multiloquiū. ineptā letici-
am. Ebetudinē mētis. Immū-
diciā. Castimargiā. et ebrietas
tem et peccat p ea quibz modis
In hoc. x. p̄ceptis p̄ propere. lau-
te nimis ardēter studiōse. De
q̄bus sic pōt interrogari. p̄p̄o-
mo si horā comedēdi sine cau-
sa rōnabili prouenit veniale est

excepto in diebz ieiunij pcepti
tūc enī notabiliter horā pueni-
re sine causa mortale est de cō-
di. i. solent. Tōcor. Rich. in. iiii.
di. xv. ar. iiii. q. viii. Si comedit
vel bibit nimis laute excedens
mensurā sue pplexionis in quā-
titate cibi et potus. Nā hoc fa-
cit propter appetitū veniale ē.
Si vero aduertenter et excerta
sciētia se nimis ingurgitat sic
a plerisq̄ fit i carnis pūio mor-
tale est. et notat arch. in. c. Qua-
dragesima dist. iiii. Si nimis ar-
denter et festināter comedit si
hoc facit solo appetitu cibi ne-
cessarij licet habeat delectatio-
nem et voluptatē in cibo venia-
le est. Sed si ex hoc patus esset
transgredi pceptum dei vel ecc-
lesie puta absq̄ necessitate sol-
uere ieiunij vel comedere car-
nes tempore prohibitō vt satis-
faceret gule delectationi mor-
tale est. Nō enim vltus ciborū
sed cōcupiscentia in vicio ē. Si
nimis studiōse cibaria et vina p-
ciosa quesitū. et preparauit vt
cum varijs saporibus et diuersis
modis. nā si circa hoc posuit fi-
nem suum nō parcēdo expēsis
vltra cōditionē suā. nec labori-
bus aliorum vt satisfaceret de-
lectatōni gule mortale ē alias
veniale. Si ppter gulā sciēter

vsus est cibo notabiliter nociuo ex quo verisimiliter credidit incurre re magnā lesionē corpis mortale videt. Si comedit carnes in q̄dragesima vel alijs ecclesie ieiunijs. vel sextis ferijs aut sabato p totū annū nō vigēte cā infirmitatis vel de pcilio medici peccauit mortaliter. si bibit vsq; ad ebrietatē aduertens nimirum tēte ad inebriandū vel d̄ hoc dubitans p̄babiliter peccauit mortale. *fm Tho. ij. ij. q. cl. Idem* si ebrietas sit frequēs vel assidue. *xxv. di. Criminis.* Si induxit aduertēter aliquē vt se inebriaret sollicitādo eū ad bibendū vel ponēdo sal iuinū ad hūc finē mortaliter peccauit. Si etiā cā medicine corporalis inebriauit aliquē vel p̄suasit ad hoc. mortaliter peccauit. *ex. de pe. z re. cū infirmitas.* Si induxit. vlt p̄suasit aliquē vt absq; rōnabili cā frāgeret ieiunium ecclesie mortaliter pecca. Si tabernas sine rōnabili cā vel cōiunia dissoluta frequētauit de facili potest esse mortale. Si ex nimia f̄pletionē prupit in x̄ba ociosa z scurrilia seu inania veniale ē. Si habuit ineptā leticiā. i. lasciuā carnis demōstrauit i mēte p̄ gesta corpis extrinseca inor

dinata. vt solet fieri in locis et choreis q̄ sp̄sunt cū mortali in quibz casibz. Primo cū fiūt ex libidine. Secdo cū fiūt in ecclesijs z locz deodicatiz qz q̄si sacris legiū est. Tercio cū fiūt a clericis vel religiosis cū mulieribus rōne scādali. Quarto cū fiunt cū tāta inania glia qz ibi p̄stituitur finis. Quinto qn tales choi zātes nō curāt de scādalo p̄rimo inductiuo etiā ad lasciuiaz mortalis culpe. Adde *fm. xx.* Chozantē de p̄suetudie. Licet nō faciat corrupta intētiōe peccare mortaliē. Si ex nimia repletione accidit ei in somnijs in mūdicia seu pollutio p̄ter intētiōnē veniale est. Si x̄o hac intētiōne p̄ncipaliter se repleuit vt scz h̄ret pollutionē suē in somnis siue in vigilijs mortali peccauit etiā si cā sanitatis fecerit pōt tñ pollutio p̄tigere in vigilijs absq; mortali si p̄tigat sine p̄curatione p̄ter voluntatē.

De luxuria.

Luxuria q̄ ex gula sepe orit̄ est inordinat⁹ appetit⁹ delectatōis venere z ex suo genere est mortale qz p̄ illō p̄ceptum est Non mechaber. *Ero. xx. z septē modis distinguē.* Prim⁹ mod⁹ ē cū p̄cupiscētia carnis p̄silit so

lū in pmo motu ⁊ hoc est venia
le. Scōus est cū sequit̃ p̃fessus
in delectationē lz non in op̃ si
ue ad actū veiat siue nō ⁊ sic i
terū est mortale. Quart⁹ est cū
pcupiscētia tenet̃ inō solū corō
sz etiā pascit̃ visu. Dat. v. q̃ vi
derit zc. ⁊ de his oib⁹ dictū est
sup̃ precepto sexto ⁊ nono. ⁊ sic
hoc restat iterrogare solū d̃ du
ob⁹ vltimis. s. d̃ colloq̃o lasciuo
⁊ tactu. Si quoquomō xbis et
colloquū ⁊ lasciuū pcurauit i
ducere mulierē ad q̃dē q̃ p̃ces
catū carnale siue cautionib⁹ si
ue aliter mortaliter peccauit.
Si lras scripsit misit portauit
vel recepit puocātes i ad lasciu
niā aduertēter mortā pecca. si
fecit cautiones vl̃ sonetos cāta
uit vel legit seu audiuit cū dele
ctatiōe hmōi xba lasciuia tur
pia ⁊ ibonesta ad puocādū se vl̃
alios ad lasciuiaz mortale ē. Si
recipit eusenium vel misit ex a
more libidinoso mortā. pecca.
Si associauit aliquē quē nouit
ire ad peccandū vl̃ turpiter ag
gendū seu ad faciendū serena
tas vl̃ matutinas mortā. pec
cauit. Idē videt̃ si associauit a
liq̃s mulieres ad choreas ⁊ alia
spectacula illicita ⁊ p̃hibita. Si
fuit mediator inter aliquos ad
hmōi turpia pplēda. vel posuit

aliquos mediatores iter se ⁊ a
lios i hmōi turpib⁹ mortā. pec.
Si osculat⁹ est vl̃ āplexat⁹ vl̃ a
lias tetigit aliquē mulierē nō su
am vel etiā masculū cū libidio
sa delectatiōe mortā. pec. etiaz
si nō p̃se q̃tur vltēri⁹ ad actum
turpē hm̃ tho. ij. q. cliiii. Cō. i
oib⁹ p̃dict⁹ oēs tho. naz ex quo
p̃sensu in delectationē carna
lē est pctm̃ mor. seq̃tur q̃ q̃cqd
hō agit excōsensu tal̃ delectati
onis ad hoc vt eā nutriet vl̃ te
neat vt sunt aspect⁹ tact⁹ āple
rus ⁊ libidiosa oscula. vel q̃cqd
est hmōi totū est pctm̃ mor. Et
si vno tpe p̃tinent hñtur p̃vno
pctō solū sz tāto g̃uius quanto
plura hmōi occurrunt. si xō di
uersis tpib⁹ vl̃ interuallis fiāt
sunt diuersa pctā iō in hmōi i
terrogādus est singillatī de ne
cessarijs circūstantijs. s. vbi cō
missus est pctm̃ qñ quotiens

De. vij. opib⁹ mie spūalibus
que hoc versu p̃tinentur.

Quoniam sole. castiga. sola
re. remitte. fer. ora. si
psulit ⁊ docuit igno
rantes p̃cipue ad salutē necessi
ria vt p̃cepta dei ⁊ ecclesie. arti
culos fidei ⁊ hmōi. naz ad hoc
teneri videt̃ saltē quo ad fami
liā suā q̃stuz pōt i bono mō. Si
i p̃dicta neglexit adiscere et

ad p̄licationē ire p̄cipue ex̄is
ideota mor. videf nā taliū igno
rātia neminē excusat. i. q. iiii. S.
notādū. Si fuit negligēs ad cor
rectionē f̄fnaz cū teneret. f. de
p̄ctō occ̄tō mor. 2 sparet inde
emēdationē fr̄is. Mā eo casu o
mittēdo eā oīno mor. peccauit
Sec⁹ qūt si tardauit p̄ maiori
oportūitate Si nō f̄uauit ordi
nē euāgelicū i frat̄na correctio
ne aut corrigēdo nimis. aspe vl
loco 2 tpe idebito p̄t eē mortas
le 2 veiale iux̄ excessū. Si tpe
ifirmitat̄ negligit. pcurare f̄i
bi 2 familie sue sac̄menta eccle
sie. 2 si q̄s absq̄ eis ex sua negli
gētia vl̄ oilatōe defunct⁹ ē p̄ci
pue. ples s̄iū bap̄mo mortale vi
des si fuit dur⁹ 2 tard⁹ iūrias
f̄mittere qū debuit vide. s. Ira
Si q̄stū licuit tolerauit malos
2 p̄seq̄ntes natura 2 p̄ditōe ru
des morib⁹ 2 p̄uersatōe iſolētes
Mā i hoc p̄sistit oīs p̄fectio. Ia
cobi. i. Si orauit p̄ salute oīz p
ut tenet. nā q̄libet d̄ necessita
te d̄z orare p̄mo. p̄salute. p̄pria
f̄m Triso. sc̄do. p̄ iūiū vt in dei
gr̄a p̄seueret 2 saluent̄. Ia. i. ora
te p̄ inuicē vt saluēmi. tertio. p̄
p̄ctō. 2 etiā inimic⁹. p̄p̄iis vt
p̄ut. 2. nā q̄libz in cōi saltē te
net orare. p̄ iūmic⁹. M̄at. vii. a
lias q̄ excluderet eos a cōi ora

tōe mor. peccaret f̄m doc. q̄rto
p̄ defunct⁹ q̄ sunt i purgatorio
vt a p̄eis citi⁹ liberent 2 cū be
atis visione diuina fruantur. ij.
M̄ach. xij.

De. vii. opibus mie corpali
bus q̄ in hoc versu p̄tinentur.

Inito poto cibo re
dimio tego colligo
p̄do. p̄rio horuz de
claratiōe scienduz
q̄ hec mie opa sunt oīb⁹ tanq̄
obligatoria 2 cadūt sub p̄cepto
de dilectiōe p̄rimi ad cui⁹ p̄e
cepti dilectionē p̄tinēt vt nō di
ligam⁹ tm̄ x̄bo. neq̄ ligua sed
ope 2 x̄itate pe. Jo. iiii. 2 q̄ vn⁹
q̄sq̄ alteri faciat sibi q̄ ab alte
ro vult fieri. M̄att. iii. q̄cunq̄
vultis 2c. Sed qm̄ hoc p̄ceptū
est affirmatiuū iō licet obliget
sp̄ nō tñ ad sp̄ s̄ p̄o loco 2 tēpo
re iux̄ q̄ erigit rō 2 ordo carita
tis q̄ vult q̄ exponat corp⁹ p̄o
aia p̄oximi 2 f̄ba p̄o ei⁹ salu
te corpali. p̄oterit ergo sic in
terrogari. p̄rio si exposuit cor
p⁹ p̄o aia p̄oximi ex̄itis in p̄i
culo d̄anationis exēpli gr̄a cuz
seduceret a fide ab heretici seu
infidelib⁹ si potuit eū a tali pe
riculo liberare sine piculo p̄o
p̄e aīe licet cū piculo. p̄pe vite
corpali 2 n̄ fec̄ mor. peccauit f̄z
tbo. 2 alios doc. si aliqui sciūēt

aliquez in extrema necessitate
positū ab oibus derelictus do-
lore sitire clamare auxili-
liū postulare et a nemine subueni-
re vt sepe solet euenire tpe pe-
stis ppter qd ipe mēte fragilis
in tāta anxietate posit⁹ et desp-
atus impatiēter tolerat. Nam
hoc casu cū verisimilr nō tñ d cor-
pore sed etiā de ei⁹ aia dubite-
tur qlibet talē hoiez derelinqns
nec subueniēs etiā si talis esset
su⁹ inimic⁹ capitalis homicida
est. lxxxvi. di. pascē. et mor. pec-
cat cū nō diligat primū suū sū-
cit seipm. Si sciuerit vel vide-
rit aliqū in extrema infirmita-
te corpali degentē ab oib⁹ dere-
lictū nō tñ despātū et nō ei suc-
currerit ore dulciter pfolando
et corpe obsequiū qstū potuit
pstando mor. peccauit. etiā si ta-
lis fuerit inimic⁹ capitalis pro-
ut missice exo. xliii. pceptū est.
Si videris asinū odiētis te. id ē
corp⁹ inimici tui iacere sub one-
re. s. infirmitatis nō ptransibis
sed subleuab cū eo. Quo
ad substantiā. Scdo si cum
potuit et nō visitauit infirmos.
vel tribulatos subueniēdo eis
tpalib⁹ subsidijs vel puidendo
eis de medicis et medicis cū in-
digerent. Na ad hoc tenet qli-
bet p. posse iux modū hic infe-

rius anotatū. Et q de sba nō
pōt subuenire studeat vel dul-
cibus verbis eos pfolari. Naz
qñq meli⁹ est verbū qz datum
Eccl. xviii. si paupi esuriēti et si-
tiēti cib⁹ et potū misit nauz
ad hoc tenet qlibet cū pōt si ta-
lis paup foret ei⁹ inimic⁹. Ro.
xii. si esurit inimic⁹ tu⁹ ciba illū
si sitit potuz da illi. et Esa. lyiii.
picipit. Frāge esuriēti panē tu-
um et noie panis intelligit ois
cibus. Sz significāter dic tuū
nō aleiū qz elemosinā de alte-
rius sba facere nil aliō est quā
pctm pctō addere et deū ad de-
teriora puocare. puer. Qd tñ
nō attendūt multi q potū sinūt
res in domo putrescere qz ve-
lit egenis dispēsare. si nudū cū
potuit vestimēto coopuit. nam
luc. iii. di. Qui hz duas tunicas
det vnā nō hnti fm hieo. pro
vna tunica intelligit vestimen-
tū qd est hnti et eius familiene
cessariū p alia xō tunica intel-
ligūtur cetera q sibi et ei⁹ fami-
lie sunt supflua. Et de his pci-
pit. Esa. lyiii. pauperē nudū ve-
stiri ibi cū videris nudū opt eū
et carnē tuā ne despereris qd p-
ceptū male fuant q mltiplices
vestes et multipharias serica p-
ciosas tenēt in scrineis clausas
nec curāt si paupes lacerat⁹ ve-

stibus frigore crucientē q̄ quos
clamat b̄tus Am. xlvij. di. sicut
ti. Madozū est vestimētū qd̄ tu
recludis ⁊ tunica quā inconclas
ui p̄suas. si pēgrinos in domū
ppriā hospicio collegit. Mā ad
hoc multipl̄r inducimur exem
plo sctōrū. Bēn. xix. Job. xxi.
p̄uide apl̄us heb. xii. ait. Hō
spitalitatem nolite obliuisci qz
tū hodie multi trutani cereta
ni latrūculi discurrunt aimad
uertendū est diligēter ne qūq̄
recipiat hospicio lup⁹ p̄ agno.
⁊ p̄ pēgrino fur vel latro. nam
vt inqt̄ hiero. nō mioris crimi
nis est posse decipi q̄s decipere
si captiuos ⁊ p̄ debitis carcera
tos inopos redemit magnū est
opus m̄ie. xij. q. ij. cū redēptor. ⁊
p̄cipue cū iniuste ⁊ sine culpa r̄
tinent. q̄ multos crudeles exas
ctores q̄ cū nō p̄nt p̄pter inopi
am debitorū suorū sua debita
exigere delectant̄ eorū crucia
tu ⁊ corpali afflictione eos eti
am p̄ mīmo in carcerib⁹ tenē
tes ⁊ oib⁹ suis spoliātes qd̄ est
valde detestabile ⁊ ḡue p̄ctm̄.
nec licet q̄cunq̄ cā debitori in
opi auferre vestimenta a dorso
seu a lecto q̄q̄bus necessario ip
se utit̄ ⁊ vxor ⁊ filij eis exo. xxiij.
nec q̄ hoc valet vlla lex v̄l p̄sue
tudo qz foret q̄ legē dei. Facit

ad hoc ex de solutionib⁹. Odo
ardus. ⁊ ibi p̄ doc. Si sepultus
rā mortuis exhibuit p̄cipue cum
nemo ali⁹ adesset q̄ hoc facerz
vt qūq̄ solet p̄tigere tpe pestis
Mā ⁊ hoc nūerat̄ inter opa mi
sericordie. Mūc aut sciat qū q̄s
ex p̄cepto teneat subuenire ⁊ e
lemosinā facere indigenti duo
p̄siderāda sunt. s. facultas h̄nt̄.
⁊ miseria indigētis. Si igit̄ q̄s
h̄z aliqd̄ supflūū vltra id qz est
necessariū sustentationi nature.
p̄pe ac familie sue ⁊ nō subueit̄
exiit̄ in extrema necessitate. s.
qū apperēt p̄babiliter si q̄ ex
trema necessitatis future ⁊ hoc
ip̄e nonit̄ mori. peccat fm̄ tho.
Ric. ⁊ durā. i. liii. di. xv. ⁊ Hein
ri. in q̄oli. De necessario nō ad
sustentationē nature p̄pe ⁊ fa
milie sue. s. sine quo non pōt vi
uere ip̄e ⁊ ip̄ius familia nemo
teneat elemosinā facere s̄z tho
Ric. ⁊ durā. vbi. s. qz esset p̄tra
ordinē caritat̄ ⁊ p̄sequēter pec
catū nisi q̄s daret alicui p̄sone
utilioni ecclesie v̄l reipublice q̄s
se vel familiā suā. Et iō subtra
hit sibi de necessario vite vt il
lius vitā p̄huet. Ad hoc tū non
teneat ex p̄cepto. Sed q̄s h̄z ali
qd̄ supflūū nature sustentationi
necessariū tū decētie stat⁹ d̄ ta
li necessario teneat ex p̄cepto

dare elemosinā ⁊ subuenire pꝛimo nō tñ exñti i extrema necessitate. sꝫ etiā exñti in arta si immineat signa pꝛabiliter ex treme egestatis. vt videt innuere illud. i. Joh. iiii. Qui habuerit substantiā huiꝰ seculi ⁊ videt fratrē suū necessitatē habere ⁊ clausit viscera sua ab eo quomō caritas dei manet in illo. qđ videt sonare nō solū dextrema sꝫ etiā de notabili ⁊ verēcūda necessitate. pinde Luc. xi. d. Qđ superest date elemosinā ⁊ hoc tenet Rich. ⁊ duran. scđm Tho. ij. ij. q. xxxij. dicit hoc esse nō de pꝛcepto sꝫ de pꝛilio cuius dictū nō videt bene tutus sed posset forte saluari qñ darz elemosinā de tali necessario cōdecētie pꝛopꝛij statꝰ pꝛpter eius carentiā cederet ei ad magnū damnuū ⁊ periculū corpis ⁊ aie. Si hꝫ aliqd supfluum vtriqꝫ necessitati. s. nature ⁊ pꝛopꝛij status pꝛdecētie ⁊ nō subuenit magās necessitates ⁊ miseras patientibus ⁊ si nō extremas nec multum artas sibi notas scđm duran. peccatum est.

De interrogationibꝰ pꝛtinētibꝰ specialiter ad statū. officiuꝫ. vel pꝛditionē cuiuslibet cōfiteētis. T. i. iiii. Et pꝛmo ab imꝰ puberibus ⁊ puberibꝰ vtriusqꝫ

secus. Capitulu pꝛmū.

Nec notandū pꝛ itelligēti vicedoz in hoc capitulo qđ tā puer qꝫ puella pꝛnt peccare mortaliter a septēnio supꝰ cū tūc sint voli capaces. vt notāt doct. ex. de delic. pue. c. i. Sic ergo interrogari pōt de infra scriptis nō tñ qꝫlibet de oibꝰ sꝫ put etas sexꝰ vel pꝛfiteētis pꝛditio reqꝫsierit. Pꝛimo si scit formā pꝛfiteēdi. s. pꝛfiteor dō oipotentī. ⁊c. Pꝛ nꝛ. Que ma. decē pꝛcepta decalogi ⁊ simbo lū aploꝝ ⁊ credit ea qꝫ in eo cōtinēnt ⁊ si nescit doceat ea vel saltē iniūgat qđ adifcat. Deindō dilecto pꝛfiteor. vt. s. pꝛfessor iter roget eū a quāto tꝛe citra nō ē pꝛfessꝰ ⁊ si pꝛfessꝰ ē itegre singulis ānis sic tenet qꝫlibet a septēnio supꝰ ⁊ si fecit pꝛniam sibi iniunctā. deinde iducat eū ad cōfitendū pꝛ seipꝰ oia pꝛctā sua qꝫ recolit cōmisisse a pꝛfessione pꝛecedēti citra quo facto cōfessor supplēdo qđ omisit interroget Si auduit missaz integrā in festis pꝛceptis sicut tenet de cō. di. i. Oms. ⁊. c. Adiffas ⁊ si ibi stetit honeste reuerenter ⁊ sine strepitu sicut decet. Si tñ pꝛbitus esset a supiore suo vt a patre vel matre vt sepe pꝛstigit pu

ellis nubilibus excusat a pctō:
ex quo p eū nō remāsit. s; q̄ eus
vel eā sine rōnabili causa. phib
uit mortali peccauit. Si ad p
dicationes ⁊ diuina officia cuz
potuit libēter prexit ⁊ si nō in
ducat in futurū quātū est pos
sibile q; nil pōt talib; vtili? sua
deri. Si tpus festi fere totū oc
cupauit in ludis iocis ⁊ vanis.
q; pctm est ⁊ dō doctrinā aposto
li. coll. iiii. Si placitauit in eccle
sijs ⁊ locis sacris vel ibi aliqd i
honeste egit q; phibitū est. de
immu. ec. decet lib. vi. ⁊ in de.
Graui. de cele. mis. si excōicat?
fuit? puta q; pcussit clericū. Nā
si hoc fecit aio irato vel iniuri
andi a septēnio sup excōicatus
est. ex. e. c. i. ⁊ si iniuria lenis est
⁊ modica poterit absolui ab e
piscopo suo. ex. e. puenit. Et si
militer si fuerit grauis. s; ante
pubertatē. etiā si post puberta
tē de hoc postulet absolui. ex. e.
ca. fi. Si xō fuit grauis vl enor
mis ⁊ post pubertatē ⁊ q; pcus
sit est masculus absolutio pape
refuat. Si xō femia pcusserit
absolui poterit ab epō indistin
cte ex. e. Mulieres. ⁊ ca. ea no
sciē. ⁊ c. quāuis. si sciēter pticio
pauit cū excōicatis. q; si pticio
pauit in crimine vel postq; mo
nitus fuit ne pticiparet vl par

ticipauit in sacramētis seu di
uinis vel etiā in ptemptū eccle
sie discipline mortaliter pecca
uit vt notat Tho. ⁊ Rich. i. iij
dist. xviii. alias pticipatio sim
plex est veniale vel nullū pctm
in multis casib; Sup his tñ q;
dā innouata sunt p pelliū bas
li. vide in supplemēto. Clericus
iii. in fi. si fuit aliquādo excōica
tus a iudice puta pro contuma
cia furto dāno infecto ⁊ hmdī.
Nā regulariter absolui optet
ab excōicatore facta pns satis
factione si pōt. Si ingressus est
aliqd monasteriū sciēs esse. ph
bitū ⁊ ingredientes esse excōi
catus. nā tal nō poterit absolui
nisi de autoritate epī si monas
teriu est sub ei? cura. Si xō mo
nasteriu est ordinis sancte cla
re absolutio reseruaf pape. si ē
ordinis pdicatorū requiritur au
toritas generalis eiusdē ordis.
si vero ignorāter intrauit ⁊ nō
mala intentione videtur excu
sari nec fuerit ignorātia crassa
vel supina. de pstitutionibus vt
aiaruz li. vi. Sed si intrauit cau
sa male agēdi licet habuerit ius
sā cām ignorādi credo qd inci
dit sūm pe. d palu. Si iurauit p
iurauit vel scienter mētiri con
suevit vide supra pcepto ij. et
viii. Si blasphemauit deus san

ctos vel aliā creaturā. Nā hoc etiā i impubere pōt esse mortale vt dicit Grego. in. iiii. dyalogorū. Si vouit votū abstinētie z pegrinationis z hmoi. de hoc habet sup̄ pcepto. ij. Si q̄s votū p̄tinētie vel religionis emisit an̄ ānos pubertatis licet si h̄z vsus rōnis quantū est i se obligeť ex voto suo poterit tñ reuocari a p̄re vel tutore. si x̄o an nos pubertatis excedat obligatur nec poterit reuocari s̄z tho. ij. q. vl. Idēz dico si puber sp̄ō te intrat monasteriū q̄ nō poterit exire. xx. q. i. sicut etiā. q. ij. puella. Si x̄o impubes intrat p se z autoritate pp̄ia pōt extrahi a parētib⁹ vel tutore. dcō capitulo. puella. z si pater z mater discreparēt in voluntate z vn⁹ vellet reuocare alter nō qd agendū sit vide dñm An. d bu. plene in. ca. si q̄s de regula. Si vero ab alio ponit in monasterio z ipe nō p̄sentit pōt egredi qñ voluerit. xx. q. i. puella. z. q. iij. c. p̄ns. Si vero p̄sentit nec ipse pōt exire nec p̄ntes reuocare. ante etatē legitimā q̄ quod se mel placuit āplius displicere nō pōt. S̄z q̄s cito puenerit ad legitimā etatē pōt ingredi. d. c. p̄ns et extra de regula. cū sim⁹ nisi faciat p̄fessionē tacitā vel

exp̄ssam de regula. c. i. li. vi. hec oia notat. glo. xx. q. i. in p̄ncipio z dñs An. de bu. vbi. s̄. Si alias quoquomō sit religioni obligatus professionē tacitā vel exp̄ssam in genere vel in specie. vñ hic infra. e. ti. c. ij. Si parentes honorauit z in eorū necessitatibus seu infirmitatib⁹ seruiuit z subuenit p̄cipue cū ipe lucros⁹ foret z ipe indigerēt. nā ad hoc tenet vide sup̄ pcepto. iiii. Si parētib⁹ obediuit. nā secūdū Alex. de bal. in. iiii. pte sum. sup̄ iiii. pcepto. fili⁹ tenet obedire patri in oib⁹ p̄babiliter pertinentib⁹ ad necessitatē vel vtilitatem rei familiaris z disciplinā bonorū morū. s̄. ad salutē necessariorū. In ceteris nō tenet et sic intelligit illud coll. iiii. Filij obedite parētib⁹ vñs p omnia Si fuit inobediēs z ptumat p̄ceptori seu magistro suo vel alias fuit in scholis insolens rixosus z ptumeliosus erga magistrus vel socios pōt esse mortale z veniale s̄m quātitates excessus. si fuit sup̄bus z maliciosus z i dō cōtēpsit correctiones magistri vel maiorū vt hodie faciūt m̄ti. si fuit maiorū reportat z contra illud eccle. xix. audisti x̄bus aduersus primū tuū moriāt a pud te. si detraxit seu d̄tracto

res libēter audiuit vide sup̄ p̄
cepto. viii. si inuidus ⁊ gulosus
seu in victu inordinat⁹ fuit sup̄
gula. Si iocose aliquādo ipor-
tune molestantur aliquē lapides
niue ⁊ hmoi p̄iciendo. **Ma** tas
les ludi nō sunt sine culpa ⁊ pe-
riculo eē de homiē. exhibita. si
studuit sciētis. phibitis vel li-
bris illicitis ⁊ inhonestis ⁊ q̄b⁹
Si lusit ad carticellas aleas et
hmoi fortunę ludos vide sup̄.
Auaricia. Si percussit vel vulne-
rauit aliquē aut quoquomō a
casu aut volūtariē occidit o hoc
vide sup̄ p̄cepto quito si semet
ipm mortis piculo temere ex-
posuit puta natādo in locis pe-
riculosis cū natare sciret vel ex-
quitādo seu currere faciēdo eo-
quos prauos ⁊ hmoi mortale
vide. Si aliquādo furtū fecit
seu bona parentū aut fratrū su-
orum occulte distraxit seu alias
dilapidauit ⁊ male cōsumpsit.
nā si est qd notabile qd abstul-
it mortali peccauit ⁊ eis ad re-
stitutionē tenet. **Mā** pater ei
mittere. Si aliquādo abstulit
fruct⁹ p̄cipue in magna quanti-
tate i agris vineis seu pomerijs
aliorū p̄tra eorū voluntatē. aut
alias propter hmoi auferēdos
damnum intulit notabile puta
spem frangēdo ⁊ hmoi. **Ma** fur

tum cōmisit ⁊ mortaliter pec-
cauit ⁊ ad restitutionē tenetur
Secus si qd modici valoris ab-
stulit. nec aio dānificandi scdm
Tho. Si venator extitit et ex-
posuit se piculo mortis vel ma-
gnū tps festi in hoc expēdit seu
sata aliorū deuastauit pōt esse
mortale ⁊ tenet ad restitutio-
nem. si est qd notabile nisi pro-
babiliter crederet illos p̄missu-
ros. Si quoquomō carnaliter
peccauit p̄ seipm aut cum alijs
marib⁹ vel feminis ⁊ q̄o. **Ma** 3
in hoc etas anticipat eē. de pō.
impū. c. de illis. In hmoi tñ ⁊ in
se. p̄fessor prudenter se habeat
ne innocēs qd ignorat adificat.
nec tñ oculis clausis ip̄transat
cū in his hec etas soleat multi-
pliciter inuolui. Si cū meretris
ce peccauit publica vel nō pu-
blica mortaliter semp peccauit
xxiii. q. iiii. meretrices. Si con-
cubinā tenuit vel tenet. ⁊ si pu-
blice vel occulte sp̄ est in pecca-
to mortali ideo nō est absolue-
dus nisi pus eā licētiet penitus
ab eo. Si fuit aliqui philocapt⁹
de aliqua muliere nubile iunga-
te aut vidua vel de plurib⁹ aut
quāto tpe ⁊ si p̄secut⁹ est eam
p̄ plateas sepi⁹ habitationē ei⁹
circūiēdo. **Ma** sine ei⁹ scandalo
⁊ aliorū mortaliter peccauit
g iiii

totiēs quotiēs hoc fecit. Si in ecclesijs q̄si p plateas post eam deambulādo impudice r̄spexit sen alias actitauit publice. z p̄cipue tpe missarū z diuinorum officiorū qd̄ cedit ad maximuz dei p̄temptū mortāl̄ peccauit vt. s. Si eā x̄bis litteris aut nū c̄ijs seu pollicitationib⁹ ad eius p̄sensuz induxit mortāl̄ peccauit. vt. s. Si noc̄nis siue diurnis tpibus solū vel comitat⁹ sine armis vel cū armis p̄phibitionē dñoruz inuit z hac intētiōne fecit senatas cū sono vel cātu z cū scādalo ei⁹ vel aliorum mortāl̄iter peccauit vt. s. Si aliquñ ppter hoc p̄cepit odiū erga aliquē q̄ eandēz diligeret z sollicitaret quā z ip̄e z si q̄siuit ip̄m offendere z q̄liter mortāl̄ peccauit vt. s. Si hac de causa piculo mortis se vel aliū aliquñ exposuit eundo p loca piculosa aut si repert⁹ fuisset de facili occisus fuisset. Et forte etiā occasio mortis mulieris extitisset mortā. pec. vt. s. Si aliquñ cū ea de impudicis colloquiū habuit castas honestas z religiosas personas detestādo. aut etiā eius virū sibi exosuz reddere studendo mort. pecca. vt. s. Si vt eā ad pctm̄ carnis inclinaret se falsolactauit vel etiā vere se aliqua

carналiter cognouisse vel aliqd̄ h̄mōi in honestū egisse mortāl̄iter peccauit. z ad restitutionē fame tenet. si psonā nomiāuit falsaz calūniāz et imponēdo vt sup̄ p̄cepto. viii. Si vt eā ad tactus oscula z amplex⁹ facili⁹ induceret vel se ab eo carnaliter cognosci pmitteret sp̄salia cū ea p̄traxit. vel p̄trahere pollicitus est vltra mortale pctm̄ teneatur vt. s. p̄cepto. vi. z infra. c. se z duran. dicit. Q̄is p̄cupiscētia lact⁹ affat⁹ vel aspect⁹ z huiusmodi hac d̄ causa intētiōne deliberata fact⁹ mortale est vt patet sup̄ in pctō luxurie in fine vbi h̄ntur plura de q̄bus si videbit⁹ poterit hic interrogari z sup̄ p̄cepto. vi. z nono. Si donaria hac intētiōe corrupta dedit vel accepit vltra mortale d̄ sic accepta de p̄silio dare pauperib⁹ q̄ est turpe lucrum. Si ppter hoc fecit expēsas in cōuiujs festis z h̄mōi mort. peccauit. Si vt abili⁹ cū mulierib⁹ pesset loqui se aliquando veste trāssormauit mortāl̄ peccauit z p̄cipue veste muliebrī q̄ phibitū est. xxx. disti. si qua mulier. Si x̄o veste monachali vel religiosa phibet similr z p̄iuter puniri d̄z ex. de vi. z ho. de. cū decorē z si habuit in sociū relis

grosus sub seculari habitu trās
formatū excoīcat^r est ipse cū eo
ēne cle. vel mo. vt piculosa. li.
vi. Si p̄suevit gironagari solus
vel comitat^r p̄ plateas aliq̄ la-
sciua intētiōe, puta 'oblectādi
se ex aspectu mulierū vel incitā
di vel attrahēdi ad sui cōcupi-
scētiāz quoquomō eas nutibus
aut x̄bis q̄ in his oībus z hui⁹
modi sp̄ est mortale vt. s. scōm
duran. Si p̄suevit inter vanos
z lasciuos iuuenes p̄caciter se
habere z faciliter de alijs oble-
ctare z alias insolēter se habere
sociis cōtumelias inferre, et
ad malū incitare vel aiare quia
mortale pctm̄ est. si hac intēti-
ōe deliberata vel ex p̄suetudi-
ne fiat si puella nubilis fuerit
ultra multa de p̄dictis q̄ etiam
ad ei⁹ statū z p̄ditionē ptinent
pōt interrogari si aliqñ iuit ad
spectacula / vel ad choreas aut
ad maiuma. i. cātilenas q̄ solēt
fieri in lōbardia in platels z in
vijs publicis cū magna insolē-
tia z lasciuia z qua intentione
ad hmōi iuit. z si cantilenis no-
men dei vel scōruz intermiscu-
it vt aliud turpe seu inhonestū
egit. nam si sit doli capax z hoc
corrupta intētiōe fecerit mor-
taliter peccauit. si vsu sit fucis
aut alijs vanis ornātib⁹ z illiciti

tis de hoc infra. c. se. Si h̄z p̄i
mā tōsuraz vel. iiii. oz. mi. inter-
roget qñ ordinat^r fuit. nā ante
septenniū nō licet ēē. de p̄ben.
sup inordinata. z no. Jo. an. in. c.
si eo. de rap. sup. x̄bo etatē. hoc
tñ. nō tenetur ad horas canoni-
cas. vt no. glo. in cle. graui. d̄ ce-
le. mis. Sed si vult clericali p̄ui-
legio gaudere optet deferre ra-
surā in modū corone tonsurā z
habitū honestū. vt ibi z in cle.
qm̄. de. vi. z ho. cleri. z Semi. e.
ti. clerici. ij. li. vi. dicit nec suffi-
cere videt portare vnū sine al-
tero. Si est bñficiatus. nā si est
septēnis aut maior ydoneus re-
putat^r p̄moueri z in bñficio si-
plici intitulari. vt no. in. d. c. sup
inordinata. z in. d. c. si eo. z ibi p̄
Jo. an. z p̄ archi. qđ verus est si
rite bñficiū habuit z modo de-
bito nec sumoniace z cū itentio-
ne clericādi alias nō. ante vero
septennium nō debet p̄moueri
q̄ tūc inabilis est ad ordines
mi. puer. Ad beneficiū vero cus-
ratum puer inabilis reputatur
i q. v. pueri z ad canoniam z pre-
bendā. extra de preben. ca. fi. z
multo magis ad p̄sonatuz vel
dignitatē. ad pensionē x̄o q̄ da-
tur p̄pter patrociniū defensor
nē puer nō est ydoneus z notat
dñs An. de. bu. in. d. c. sup inor-

dinata. taliter tñ bñficiatus es
 tiā si bñficiū sit simplex iurate
 7 nō cōpetens tenet dicere ho-
 ras canonicas. ej. de cele. mis. c.
 i. 7 ibi p glo. 7 hoc idēz no. Joh.
 de legna. 7 Jo. de imo. in cle. i. e
 ti vbi etiā dicūt q in minorib⁹
 bñficiat⁹ absens occasione su-
 dū vlt alias ex causa rōnabili ex-
 cusat⁹ ab horis dicēdis si tñ i ec-
 clēsia faciat dici p aliū ab. sy.
 sentit p trariū in. d. c. i. 7 si nō vi-
 cit p se horas nec p aliū dici fa-
 ciat vltra pctm tenetur ad fru-
 ctuū pceptorū restitutionē fm
 archi. lxiii. di. c. i. 7 no. ge. ca. fi.
 de rescript. li. vi.

A piugatis 7 curā rei fami-
 liaris. hñtibus. Capitulū scdm.

Ro declaratione i
 fra dicēdo:ū circa
 piugatos scienduz
 q duodeciz sunt q
 nō solū ipediūt sz etiā dirimūt
 matrimoniū iam ptractū vt in
 his xlibus ptenet. Error. pdis-
 tio. votū. cognatio. crimē. cult⁹
 disparitas. vis ordo. ligamē. ho-
 nestas. Si sis affinis si forte coi-
 re neqbis. Hec sociāda vetant
 pnubia iūcta retractant. Duo
 xosunt q impediūt sz non diri-
 mūt. de qbus extant xsus. Ec-
 clēsie vetitū. nec nō tpus feria-
 tum. Impediūt fieri pmittunt

facta teneri. Vbi nota q ex p-
 dictis impedimētis quorūdam
 trāsgressio obligat ad mortale
 vt sunt ea qbus mñimoniū con-
 trahi. phibet⁹. Quedā sunt quo-
 rū trāsgressio non solū obligat
 ad mortale sz etiā ipso facto ma-
 ioris excōicationis vinculo ple-
 ctit. vt in de. eos de psan. 7 affi-
 ni. vbi notat⁹ q sciēter p trahen-
 tes mñimoniū in gradib⁹. phibi-
 bitis. s. psanguinitatis vel affi-
 nitatis cū moniali cū p fessit a-
 cite vel expse religionē appba-
 tā vel cū clerico in sacris pstitu-
 to ipso facto excōicationē incur-
 rūt nec pnt absolui nisi pūs ab
 inuicē separent⁹. Et omēs pti-
 pes p sulētes sciēter p sentiētes
 auxiliātes vel fauentes in hoc
 eandē sniam incurrūt vt ibi. po-
 terūt igi circa hoc fieri inter-
 rogationes plus 7 min⁹ 7 a qui-
 bus. videbit⁹. Primo si p traxit
 sciēter mñimoniū in aliquo ca-
 su. phibitio q mortale pctm ē
 vt. s. nisi ignorātia facti. phabi-
 lis nō affectata excusaret puta
 q p trahētes ignorabāt se pā
 guineos vel affines sec⁹ d igno-
 rātia iur. puta q inter eos sci-
 ebat gradū. sz nō putabāt gra-
 dū esse. phibitū. Et si alter eos
 rū tñ hoc sciebat ille sol⁹ erit li-
 gat⁹. vt no. glo. in. d. ca. eos. Et

vt breuiter habeat allq̄lis notia de dictis imped. mētis aliq̄ quid dicetur de singulis.

Error.

Nō omis tñ error impedit m̄rimoniū s; error p̄sone z p̄ditionis nec isti de sua natura dīrimūt m̄rimoniū s; ex p̄tutit; ne ecclesiastice s̄m Rich. in. iiii di. xxx. exemplū p̄sone. cū. s. q̄s p̄trahit cū maria credēs eē ka; therinā. error vero fortune vel q̄lītatis nō impedit. p̄ditio z intelligit de p̄ditione serui exēpli ḡra cū q̄s p̄trahit cū ancilla credēs se p̄trahere cū libera. v̄l ecōuerso. sec⁹ si seruus p̄trahit cū serua quā credit liberā. quia m̄rimoniū tenet z multo forti⁹ tenet si p̄trahit seruus cū libera credēs esse seruā s̄m Raim. tho. z Innoc. Totū. si solēniter votū emisit castitatis aut religionis p̄ p̄fessionē ex p̄ssam vel tacitā factā alicui d̄ religioib⁹ approbātis. tale votū solēne i; pepit m̄rimoniū p̄trahendū z dirimit post p̄tractū. vt s̄m. c. q̄ votū. de vo. z vo. redē. li. vi. Idē si votū solēniter emisit p̄suscep̄tionē sacri ordinis. Idē z hoc votū impedit m̄rimoniū p̄trahendū z dirimit post p̄tractū. vt in. c. rursus. ex. q̄ de. vel vo. z v̄ltra hoc in v̄troq̄ casu iur;

rit snia excoicationis vt. s. Si p̄traxit m̄rimoniū post votum simplex castitatis vel in fraude religionis tenet m̄rimoniū vt i ca. q̄ de. vel vo. s̄m tñ Rich. i. iiii di. xxxviii. ar. vii. q. i. p̄ximo tal peccat mortaliter p̄trahēdo se; cūdo post p̄tractū matrimoniū p̄sumādo q̄ adhuc licitū est sibi nō p̄summare si vult religio; nē intrare. Cō. sco. ibidē addēs q̄ peccat etiā mortaliter p̄ cōsummationē totiēs quotiēs de bitū re q̄rit licet reddere teneatur exact⁹ siue exigat expresse siue interpretatiue. Idē aliter in mis onerosuz esset vxori si oporteret sp̄ exp̄se petere. Cō. tho. ibidē z hec vera intellige nisi fuerit dispensatū añ p̄tractū matrimoniū p̄ papā de p̄trahēdo z exigēdo debitū vel post iā cōsummatū p̄ copulā de exigēdo quā disp̄sationē pōt ep̄us facere. vt no. Joh. an. z dñs An. d̄ bu. in. c. rursus. ex. q̄ de. vel vo. Adde etiā q̄ p̄traxit m̄rimoniū post votū simplex de intrāda religione si vxor p̄moniat teneat iterū religionē ingredi s̄m Jo. mo. z notat Jo. an. in. ca. q̄ de. vel vo. z vo. redē. li. vi. z in

noue. in mercu. 2 Bemi. ibidē.
 2 notat glo. fi. xxvij. q. i. Nupti-
 aruz. 2 Archi. ibidē. Si habēs
 votū simplex intrādi religionē
 p̄traxit m̄fimoniū cū' alia q̄ eti-
 am h̄z simile votū simplex. Nā
 licz mortaliter peccauerit vter
 q̄ cū' m̄fimoniū tenz nō obstat
 q̄ neuter possit debitū exigere
 q̄ p̄t vterq̄ reddere. Imo si q̄s
 etiā vouisset an̄ p̄tractū matris
 moniū nunq̄z reddere si vxorē
 p̄tingeret ducere tenet m̄fimo-
 niū nec tenet seruare votuz. vt
 notat glo. xxvij. q. i. de viduis. ij
 2 Archi. in. c. qd̄ votū. Cō. dñs
 An. de. bu. in. c. dudū. de puerf.
 piugi. Cognatio triplex est. scili-
 cet spūalis. carnalis. 2 legalis.
 q̄libet horū impedit m̄fimoniū
 um. p̄trahendū. 2 dirimit iā cō-
 tractū vt seq̄tur. Cognatio spi-
 ritualis. q̄ est propinq̄tas. puei-
 ens ex sacramento regeneratio-
 nis spūalis 2 h̄z cōpaternitas 2
 p̄trahit p̄ cathecismū baptis-
 muz 2 cōfirmationē q̄ impedis-
 unt ac dirimūt m̄fimoniū vt iō
 mediate sequit̄. Cathecismus
 q̄ est instructio quedā suscipien-
 de. p̄fitende obseruādeq̄ fidei
 catholice veritatis ad quam si
 dem oēs tenent impedit tantū
 matrimoniū p̄trahendū sz non
 dirimit iā cōtractū. vt in. c. per

cathecismū. de cognat. spi. li. vi.
 2 ibi p̄ arch. 2 Jo. an. baptism⁹
 per baptismū p̄trahit cognat⁹
 tio spūalis triplici actu. s. bapti-
 sando tenendo 2 leuādo. primo
 actu. s. baptisando. impedit in-
 ter baptizātē p̄s biteruz vel az-
 lium virū 2 baptizatā puellam
 Inter baptizātē mulierē 2 ba-
 ptizatū. puerū. Inter baptizan-
 tem virū 2 matrez baptizati. v̄l
 baptizate. Inter baptizantem
 mulierē 2 patrē baptisati vel
 baptisate. Inter baptisatū 2 vx-
 orem viri baptisantis prius co-
 gnitā. Inter baptisatā 2 viruz
 mulieris baptisantis prius cogni-
 tum. Inter baptisatū 2 cōcubis-
 naz viri baptisantis prius cogni-
 tam. Inter baptizatā 2 cōcubi-
 nariū mulieris baptisantis pri-
 us cognitā. Inter matrē baptis-
 sati 2 virū vel p̄cubinariū muli-
 eris baptisantis prius cognitum
 q̄ aut̄ dixi p̄trahi cōpaternita-
 tem p̄ actū fornicariū tenz tho
 in. iiii. dis. xli. ar. iii. q. ij. Ad hoc
 xxij. q. iiii. in. c. vbi dicit̄. Qui
 adheret meretrici vnū corpus
 efficit̄ cū ea. 2. xxx. q. iiii. si quis
 vnus glo. hugo. hoc idem tenet
 2 Inno. in. c. marti. ex de cogni-
 spi. 2 licet aliū p̄trariū sentiant.
 p. tñ opi. adberendū est tanquā
 tutiori vel consulēdus papa. In

Solum

ter baptisatū z filias baptizā-
tis. Inter baptisatā z filios bas-
ptisantis indistincte vt sup.
Secūdo ex baptismo cōtrahitur
cōpaternitas tenēdo. s. inter te-
nētem virū z tentā puellā. In-
ter tenentē mulierē z tentū m-
puerū. Inter tenentē virū z ma-
trem tēti vel tente. Inter tenē-
tem mulierē z patrē tēti vel tē-
te. Inter tentū puerū z vxorem
z concubinā tenētis pūs cogni-
tā. Inter tentā puellā z virum
vel cōcubinariū mulieris tenē-
tis pūs cognitū. Inter patrem
tenti z vxorē vel concubinā te-
nētis pūs cognitā. Inter mres
tenti z virū vel cōcubinariū mu-
lieris tenētis pūs cognitū siue
musculus siue femia teneatur
Inter tentā z filias tenētis In-
ter tentā z filios tenentis indi-
stincte vt s. Tertio p̄trahitur
pariformiter leuādo sicut z te-
nēdo z inter easdē ipsonas z li-
cet aliq̄ doctores cōprehendant
hos q̄dus breuē ponendo. aliq̄
plures aliq̄ pauciores. Vñ dñs
And. de hu. in. c. marti. enume-
rat. xj. z Joh. an. ij. vt ibi recitat
dñs An. Ego aut̄ hoc posui ma-
gis specificē ad clariorē intelli-
gentiā z nota q̄ licet leuās aut
tenens ad baptismū nō tāgers
puerū de industria s; solū p̄an-

Quinquagesimumquartum

nos q̄bus inuolut' est nolēs cō-
trahere cōpaternitatē contra-
bit tamē vt notat archi. Jo. an.
z Semi. in. c. si. de cogn. sp. li.
bro. vi. Idēz de eo q̄ accedit ad
tenendū. s; nō rñdet ne contra-
bat q; tamen contrahit vt no-
tat collec. eo. titulo.

Confirmatio.

Per sacramentū enim cō-
firmatiois duplici actu cognos-
tio spūalis nō solum impediēs
sed etiā dirimens contrahitur
scz. Confirmādo z tenēdo. quo
ad primum actū contrahitur i-
ter confirmantem confirmatū
vel confirmatam. Inter confir-
mantem z parentes confirma-
ti vel confirmate. Inter confir-
matam z filios similiter vel fi-
lias confirmantis. Inter cōfir-
matum z vxorem vel concubī-
nam confirmantis prius cogni-
tam. Inter parentes confirma-
ti vel confirmate z vxorem vel
cōcubinā p̄firmātis pūs cogni-
tam. Et in his pcludit̄ quo ad
cōfirmantē de quo habet in. c.
De dum. de cogn. sp. li. sexto
Quo ad scdm actū p̄trahit̄ in-
ter tenentē virū vel mulierem
et tentum puerū vel puellā. In-
ter tenentes z parētes tenti vel
tente. Inter tentus z filiam te-
nentis. Inter tētam z filios te-

nentis. Inter tentū et vtorē vel
 ꝑcubinā tenētis ꝑus cognitā
 Inter tentū et virū vel cōcubia
 riū mulieris tenētis ꝑus cogni
 tum. Inter parētes tēti vel ten
 te et vtorē vel cōcubinā tenentē
 ꝑus cognitā dato q̄ tenens sit
 vir. Inter parētes tēti vel tente
 et virū vel ꝑcubinariū mulieris
 tenētis ꝑus cognitū. Cognatō
 naturalis siue carnalis h̄z tres
 spēs. s. ꝑsanguinitatē. affinita
 tem. et publicā honestatē. Con
 sanguinitas q̄ est vinculū dua
 rū ꝑsonarū ab eodē stipite vel
 stirpe carnali cōpagine descen
 dentū h̄z triplicē lineā. Prima
 est ascendētis q̄ sunt ꝑr mater
 auus auia ꝑauus ꝑauia. et suc
 cessiue vsq̄ ad adā. Secūda ē de
 scendentū q̄ sunt fili filia. ne
 pos neptis. ꝑnepos ꝑneptis. et
 sic successiue vsq̄ ad vltimū ho
 minē. Et inter illos ascendētes
 et descēdents ꝑhibitio de ꝑtra
 hēdo matrimonio s̄m saniores
 intellectū est ꝑpetua vt tenet.
 Joh. an. in apparatu arboris d̄
 ꝑsan. et affi. Tertia est collatera
 lium q̄ sunt frater soror fili vel
 filia fr̄is vel sororis. et inter hos
 durat ꝑhibitio vsq̄ ad quartū
 gradū a stipite inclusiue remo
 tum. vt in. c. nō d̄ de ꝑsanguī. et
 affi. et sufficit q̄ vna. ex ꝑtibz

trāscenderit quartū gradū licet
 alia nōdū applicuerit ad illū s̄
 fuerit in ꝑmo sc̄do vel tertio ḡ
 du. nā quotto gradu remotio ꝑ
 sona distat a stipite. i. a cōmuni
 parente toto distat a quolibet
 alio ꝑ aliā lineā descendēti ab
 eodem vt in. c. q̄ dilectio. et ca
 pi. si. e. ti. et ibi plene ꝑ glo. et do
 cto. de affinitate et publica ho
 nestate diceť infra suis locis.
 Cognatio legalis q̄ est quedā
 ciuilis ꝑpiquitas legaliter in
 terducta ꝑtrahitur ꝑ adoptio
 nem et arrogationē. et impedit
 matrimoniū ꝑtrahendū et viri
 mit iam cōtractum sc̄m veri
 orem s̄miam doct. extra eo. ca. i.
 Tripliciter. Primo inter ꝑres
 adoptantem seu arrogantem et
 arrogatum seu adoptatum fili
 um vel filiam nepotem vel nep
 tem. et hoc semper impedit et di
 rimit quoniā pater adoptator
 nō ꝑt contrahere cum filia ad
 optiuā vel nepte etiā post emā
 cipationē. xxx. q. iii. Ita dilige
 re. Secūdo inter ꝑcollaterales.
 scilicet inter filios naturales le
 gittimos et adoptiuos et hoc im
 pedit durante adoptione et nō
 vltra extra. eo. ca. vnico. et xxx.
 q. iii. post susceptum. Et quam
 uis quidā dicāt inter ꝑdictos
 hodie nullum esse impedimētū

tum tutior tñ snia est qđ supra
dixi. Qđ etiā tenet hostien. et
Guil. in spe. e. ti. Filij vero ad-
optiui bñ pñt licite mñmoniū
ptrahere inter se. vt notat glo.
in. d. c. vnico. Concor. dñs An-
tho. de bu. cū glo. z docto. cōi-
ter ibidē. s. q. adoptati inter se
pñt ptrahere. Tercio inter ad-
optantē z vxorē adoptatiū z vx-
orem patris adoptantis z hoc
omī tpe impedit mñmoniū in
sti. de nup. .i. z. ij. z notant
doctores moderni in. d. c. vnico
Crimen. Tria sunt crimina q̄
nedum impediūt mñmoniū cō-
trahendū. s. etiā dirimūt iā cō-
tractū vt in. c. Trāsmisse extra
eo qđ cog. p. an. vx. sue pñmū
est machinatio in mortē alteri
us cū effectu aīo ptrahēdi ma-
trimoniū cū pinge eius si vir fu-
erit siue milier occiderit vxorē
alicui⁹ vt illū accipiat in virū
Et intelligit occidere nedū p
prio actu s. etiā p silio consensu
auxilio fauore mādato ordina-
tione seu participatione quos
modocunq; dūmodo secuta sit
mors. z talis machinatio impe-
dit z dirimit matrimoniu per
se licet nō interuenerit adulte-
riū scđm Innoc. z hosti. Alij di-
cūt hoc verū quādo ambo ma-
chinati sunt in mortē occisi. se-

cus aut quādo alter tñ machi-
natus est in mortē q; tūc nō im-
pedit sine adulterio. z hoc tenz
Hein. Boye. in. ca. fi. ex de eo qđ
duxit in matrimoniū quā pol-
luit p adulteriū. z Jo an. in. c. i.
qđ cōuer. in fine in nouella z col-
lec. ibidē. Ric. z Sco. in. liti. di.
xxxv. z hec videt opinio verior
z cōmanior. Scđm est fides p-
stita adultere qñ. s. ligati matri-
monio siue vterq; siue alter sit
ligatus stāte legitimo mñmo-
nio promittūt si bi mutuo iurā-
do vel fide pstando qđ mñmo-
niu ptrahent post mortē piug-
is siue piugū. Mā siue ante p-
dictā promissionē siue post iter
ueniat pollutio adulterina im-
pedit z dirimit. vt. s. xxi. q. i. si
qs viuēte. z in. c. sup. eo. z. c. cuz
haberet. ex de eo qđ dux. in. ma.
Tertium est si de facto sciēter
cōtraxerit ma. z viuente altero
piuge secuta sit adulterina cō-
mixtio inter illos siue ante con-
tractū siue post. vt in. d. c. cū ha-
beret. z in. c. significasti z. c. ve-
ens. z. c. fi. e. ti. De nuda autē p-
missione cū adulterina pollutio-
ne an impediāt z dirimat vas-
rie sunt opinionēs. vide Ricb.
in. liti. dist. xxxv. ar. liti. q. liti. Et
scotū ibi. cul⁹ disparitas. s. qñ
fidelis ptrahit cū infideli. vt in

deovel pagano nō tenet matri
moniū. nā hoc est. phibitū d̄ in
re diuino Exo. xxxiii. ⁊ dentro.
vij. xviii. q. i. ex his. ⁊. c. ca
ue. Sec⁹ si fidelis p̄trabit cū he
retico. q. licet peccet si sciēter
p̄trabat nō tñ ppter hoc ē m̄ri
mo. dirimēdū ē. de diuor. quā
to. ⁊ p Ric. ⁊ theologos in. iiii.
di. xxi. tenet tñ fidelis reced
re ex p̄cepto ab heretico v̄l ecō
uerso si in notorio crimine he
resis pseuerat vt in. c. quemad
modū. de iur. iur. vis siue violen
tia vel met⁹ impedit m̄rimo cō
trahendū ⁊ dirimit iā p̄tractū
vt in. c. cū locū. ⁊ in. c. p̄sultatio
ni. ē. de spō. s. nō ois vis ⁊ me
tus impedit ⁊ dirimit vbi nota
q. duplex est coactio. s. Absolu
ta q. fit p vim ⁊ ista excludit to
taliter p̄sensum animi in quez
nō cadit coactio. Alia ē coactō
p̄ditionata ⁊ ista fit p metū cū
scz timore alicui⁹ mali ab extra
p̄sentit et iā ab intra ⁊ sic nō cō
sentit nec vult simpliciter. s. p
cedēte causa impellēte. iuxta
hoc sciendū quedā sunt in qbus
nō erigif nuda volūtas alicui⁹
nec cōqualitate libertatis ⁊ in
hmōi met⁹ ipso iure nō inficit.
q. coacta volūtas est. xy. q. i. me
rito. quedā sunt in qbus erigif
libera volūtas cū qualitate lib

tatis ⁊ tūc coacta volūtas cui⁹
nō sit libera inficit. xy. q. vi. Au
ctoritatē. xxi. q. iiii. Inter cetero
ra. ⁊. xxi. q. v. significasti. alias
notificasti. ⁊ ibi p glo. Casus au
tez in qbus libera ⁊ directa vo
lūtas erigif ponit glo. in. c. ab
bas. extra de his q vi metus ve
causa fuit. in. d. ca. significasti.
quorū p̄mus est m̄rimo. vt in. c.
cū locū. ⁊. c. cōsultationi. ⁊. cap.
Bēma. ⁊. c. si. s. de spō. Maz in
causa m̄rimoniali qualiscūq. iu
stus met⁹ qui pōt cadere in cō
stantem virū interueniat siue
culpa p̄trahētis siue nō matri
mo. p̄tractū non tenet nec obli
gatus est q hoc facit etiā si iu
rat reliquos casus vide ibi. si
d. c. Abbas. Que autē habeant
inducere iustū metū creantem
excusationē ⁊ p̄sensum excludē
tem notat. glo. in. c. cū dilectus
extra de his que vi met⁹ ve cā
fi. sup verbo nec metū mortis.
Ordo. s. sacer. Mā existens i sa
cris vt subdyaconus ⁊ sup p̄mo
pedif m̄rimo. p̄trahere. ⁊ si cō
trahit dirimi debet. xxi. dist. si
quis eorū. ⁊. c. de illo. ⁊ extra q
cle. vel vo. c. i. ⁊. ij. ⁊. c. rursus. ⁊ p
totū q. si de facto cōtrahat ex
cōcatus est vt in cle. eos. de cō
san. ⁊ affi. ⁊ fit irregularis vt in
ca. ij. extra qui cle. v̄l vo. Greci

in sacris constitutis pnt uti ma-
trimonio iā ptracto sz nō pnt
amplius ptrahere. Ligamē. nā
quā quis alteri pungi est alligat?
etiā si solū p matrimoniū ptra-
ctum p verba de pñti ea viuen-
te alia accipere nō pōt ut in. c.
licet de spōsa. duorū. Quāvis li-
gatus solū mrimonio p verba
de pñti ptracto ante carnalem
copulā possit religionē appba-
tam ingredi ut in. c. vetū. 7. c. ex
publico. de pueris cōiuga. etiā
in vita remanēte in seculo que
post professionē tacitā vel exp̄s-
sam ingressi 7 nō ante poterit
cū altero viro cōtrahere. Si ve-
ro post ptractū matrimonium
ut sup̄. Alter pūgum se absen-
tauit in regionē lōginquam re-
manens nō pōt cū alio ptrahere
re nisi p̄sus certificatus fuerit d̄
morte alterius ut extra de spō.
ca. in pñtia. secus aut̄ est i spon-
salibus de futuro ut in ca. de il-
lis. eo. titu. Quando aut̄ dica-
tur certificatus notat glo. in. c.
quoniam frequenter. si au-
tem extra ut lit. nō contest. sup̄
verbo presumatur. Hone-
stas scilicet publica est propin-
quitas ex sponsalibus pronen-
iens trahens robur ab instituti-
one ecclesie. propter eius hone-
statem scdm. Richardū in. iiii.

di. xli. cum enī aliquis ptrahit
sponsalia cū aliqua muliere ori-
tur ex illis sponsalibus publice
honestatis iusticia impediens.
7. dirimens matrimoniū in pri-
mo genere vsq; ad quartū gra-
dum vt. l. nullus cōsanguineus
sponsi possit habere illam spon-
sam in uxorem nec aliqua de cō-
sanguinitate sponse possit ha-
bere sponsum illum in virum vs-
q; ad quartum gradum de des-
ponsa. impu. continebatur. 7. c.
iuuenis. 7. capitulo ad audiens-
tiam. extra de sponsa. Et hec ve-
ra sunt si sponsalia sunt pura id
est sine conditione 7 certa licet
alias fuerint nulla ratione con-
sanguinitatis. affinitat̄ aut̄ al-
terius cuiuscunq; impedimen-
tis dummodo nō sunt nulla i ra-
tione consensus. nam tunc nul-
lum oritur impedimentum vt
in capitulo vnico. eo. tit. li. vi. in
glo. xxv. q. ii. Si quis de spōsa
uerit uxores. 7. ibi glo. 7. Archi.
Si vero sit dubiū de consensu
scilicet an cōtrahentes vere cō-
senserit bene oritur publica ho-
nestas extra de sponsa. iuuenis
sup̄ verbo dubia. et notat. Ric-
chard? vbi supra. 7. Inno. extra.
eo. ad audientia. vbi etia; dicit
idem si frigidus cōtrahat cum
aliqua monachus vl' sacerdos

Ma ex eorū spōsalibus oīē pu
blica honestas vt. s. xxvij. q. ij. si
q̄s hāc materiā bñ tractāt do-
minus. An. de bu. in. d. c. i. iueis
z Jo. an. in. c. i. de spō. impu. lib.
vi. in nouella. Si sis affinis. Af-
finitas q̄ est primitas psona-
rū ex carnali copula pueuens
omī carēs parētela fm Hof. cō-
trahit ex mīmoniali coitu z e-
tiā fornicatio. xxxiii. q. iiii. ca. si
q̄s vn. xxvij. q. iiii. c. in eo. xxvj.
q. iiii. c. nec eā. z. c. de incestuob.
z. c. extra ordinaria. z durat vsq̄
ad quartuz gradū inclusiue
solūmodo in pmo genere affi-
nitatis exēplgrā. Job. p̄traxit
matrimoniu cū maria omīs cō-
sanguinei Jo. sunt affines ma-
rie in eodē gradu in quo sūt cō-
sanguinei ipī Johāni. z oēs cō-
sanguinei marie sūt affines Jo-
han. in eodē gradu in quo sunt
psanguinei ipī marie. psanguis
nei aut vtriusq̄ ptis inter seip-
sos nullā affinitatē hñt vt ifra
c. qd sup his. sup de psang. z af-
fi. si forte coire. neq̄bis. impotē-
tia enī coeūdi est viciū aīme vl
corpis vel vtriusq̄ quo q̄s im-
pediū alq carnaliter comisceri.
z spēs hui⁹ impotētie pncipali-
ter sunt due. p̄ima est natura-
lis vt impotētia pueri vel frigi-
ditas senis seu letiā frigiditas

plerionis vel artatio mulieris.
Et hec si est ppetua vt in frigi-
di. nō solū impedit matrimoniu
um p̄trahendū sed etiā dirimit
iā p̄tractū. xxxiii. q. i. c. i. z. ij. z. c.
laudabilē ē de frigido. z malefi-
ci si vero est tpalis vt in puero tā-
diu impedit q̄diu icit. De nat-
turali tñ impotētia q̄ est in ses-
ne dicit glo. in. c. qd secunde. q̄
bñ pōt p̄trahere vt in. l. sanctis
m. de nupz. xxvij. q. i. nuptia-
ruz. Scda est accidētalīs vt ca-
stratio i viro vel destrūctio ma-
tricis aut alia ineptitudo i mu-
liere. vel cōmune impedimētuz
p maleficiū de q̄bus in iuribus
supra allegatis habet. ecclie. ve-
titū. hoc xbo. phibent matri-
clādestina de quib⁹ habet ex dō-
clande. despō. c. ij. z. c. cū inhibi-
tio. z. xxx. q. v. aliter. z oīa alia
mīmonia p̄tra ecclesie interdi-
ctū p̄tracta. Et licet p̄tra faciē-
tes hūc p̄cepto peccēt mortali-
ter tenet tñ mīmoniu nec diri-
mitur. Nec nō t̄pus feriatum.
Ubi nota q̄ mīmonia phibē-
tur a p̄ma dñica aduentus vsq̄
post Ephiphanīā scdm Ric. in
iiii. di. xxxij. ar. v. q. i. Et a dñica
q̄dragesime vsq̄ ad octauā pa-
sce inclusiue. z a trib⁹ dieb⁹ an-
tiscensionē vsq̄ ad octauā pen-
the. exclusiue. xxxiii. q. iiii. non

optet. et tribus capitulis sequen-
tibus. et extra de feriis. capella-
nus. his tamen temporibus non prohibet
consensus matrimonialis quo ad
contrahendum matrimonium seu sponsa-
lia. nam quocumque tempore contrahi
possunt ut in d. c. capellanus. sed prohibe-
bitur omnis nuptialis sollemnitas et
actus copule carnalis in pñcio
plo et sic traductio sponse in domo
mū sponsi. et transgrediens quodcumque
quod horum trium mortaliter peccat.
deinde interroget si post nuda
sponsalia de futuro contraxit con-
traxit. secundo cum alia sponsalia eti-
am de futuro. nam peccauit mor-
taliter non tamen propter hoc solu-
ta sunt prima etiam si secunda fuerit
iuramento firmata. nisi secuta fu-
erit carnalis copula. ex. e. is q.
capi tulo si inter fm Richa. ubi
sup. et hosii. Idem dñs An. de bu-
trio in capitulo. si ut ex litteris
e. ti. Si primo contraxit sponsalia de
futuro cum aliqua. deinde cum a-
lia contraxit per verba de pñti. nam
licet per secundam de pñti soluta sint
prima de futuro etiam si fuerint
iuramento firmata peccauit ta-
men mortaliter. ex. e. si inter et
capitulo sicut. et ibi per dñm An.
de bu. si post matrimonium contra-
ctum per verba de pñti contraxit cum
alia etiam de pñti mortaliter pec-
cauit. nec tenet secundum matrimonium

um etiam si fuerit consummatum
sed redire oportet ad primum nisi il-
la cum qua prius contraxerat ingres-
sa fuerit religionem approbatam et
ibi professam vel nisi papa dispen-
saret ex causa rationabili quod face-
re possit. ex. d. pueris. piuga. expu-
blico. et ibi glo. dñs An. de bu.
et doctores contra et in c. ex par-
te. ii. et de vino. quanto. Rich. in
iiii. di. vicesima septima. a. ar. iiii.
questione tertia et contra omnes. si
matrimonium contraxit cum debita in-
tentione. scilicet. procreandi prole sua
di fide et contrahendi inseparabi-
lem aiorum coniunctionem. nam sine
his bonis matrimonium contrahi non
possit vicesima septima. q. ii. omne.
glo. ibi. xx. tamen dicitur quod si aliquis
contrahit matrimonium intentione
adulterandi nihilominus tenet
matrimonium nisi hoc deducat in
pactum. arch. vero in dicto. capi.
omne dicitur quod licet matrimonium si-
ne intentione fidei servare non
tamen cum intentione evitandi prolem
nec frangendi fidem matrimonio. est. sed
si directe contrahat cum intentione
evitandi prole vel frangendi fidem
tunc non est matrimonio. xxx. q. ii. so-
let. et ex. de co. ap. ca. si in bono
aut sacramenti spiritus animus est ne-
cessari quod sine mutuo consensu
matrimonium esse non possit. cum plenus
sus sit de substantia matrimonii d
b

Spon. tua nos. 7 c. cū ap. Rich. vbi supra di. xxi. ar. ij. q. i. optime distinguit. si sciens se excōicatum maiori vel etiaz minori excōicatione p̄traxit videt mortale. qz excōicatio separat a sacramentis. Idē videt si exis in mortali cōtrahit matrimoniū in vtroqz tñ casu matrimoniū tenet ex. de eo q̄ duxit in matrimonio. c. significasti. 7 ab. sy. ibi si post p̄tractū m̄mo. p. verba de p̄nti ante vel post p̄summatōnem cognouit aliquā cōsan- guineā vxoris sue in q̄rto gradu vel citiori nō pōt absqz mortali p̄ctō debitū exigere ex. de eo qui cog. san. vx. sue. c. i. 7 finalis cū eo dispēsēt vt notat. Jo. bā. an. in. c. ij. c. trāsmisse. 2. ca. tue. e. ti. 7 dicit Andr. de bu. ibi reddere tñ sp̄ tenet. Si spons⁹ exis se nimīū relaxauit cū spō. sa verbis lasciuis 7 tactib⁹ impudicisse inuicē. puocādo qz in h̄mōi de facili p̄nt occurrē mltā mortalia p̄cipue si fuerit volūtas inordinata vel si propter hoc interuenerit pollutio in altero ip̄orum. si cognouit vxorē añ b̄ndictionē nuptiale de qua habet. xxiij. di. c. si mortale est fm̄ yuer. vbi est p̄suetū b̄ndictionē adhiberi nisi fieri cū disp̄satione ep̄i ex iusta causa. idem

dicit se omittant alle solēnitates circa m̄mo. p̄sue. con. alla. gos. 7 vin. 7 notat collec. ex. de spō. c. i. vbi subdit. Alber. tamē dicit qz hoc dictū est nimis durū 7 hoc idē videt sentire. Inno. 7 dñs An. de bu. ibidē. nam p̄suetudo viz legi v̄l canoīs obtinē. 7 canō v̄l lex nō obligat ad mortale nisi p̄tineat p̄ceptū v̄l p̄hibitionē de elec. generali li. vi. si vir spōsaz adornaui vestibus 7 localib⁹ p̄ciosis seu alijs vanis 7 supfluis ornāmētis 7 q̄bus 7 si traduxit ad domū cum magnis expēsīs 7 apparatibus ac p̄p̄is vltra p̄decētia status sui nā peccauit fm̄ quātitates excessus. si debita intētionē sp̄ cognouit p̄iugē. nā si cā suscipiēte prolis 7 ad dei gloriā educande aut cā reddēdi debitū nullū est p̄ctm̄ imo meritoriū fm̄ oēs doctores d̄ p̄mo. i. thi. v. volo iuniores nubē filios p̄creare 7c. De sc̄do. i. Cos. vij. d̄i vxori vir debitū reddat 7c. Si nō causa remediū seu vitāde fornicationis nō solū in se s̄ etia in p̄iuge v̄l ale est si sistat ifra limites m̄monij. factu v̄l habitu videlicet qz cū alia non faceret fec⁹ si ita exiret fines m̄monij q̄etiā si nō esset vxor faceret idē tūc enī ē mortale fm̄ Ric. in. iiii. di. xxiij

Folium

ar. iii. q. iii. **Cō.** Tho. ibidē. s; si cognouit eā causa delectationis seu saturadē libidinis. tūc si libidō pueniat volūtate ex fragilitate seu infirmitate carnis pueniēs. Et ex hoc q̄rī pūgalis delectatio sub deo tñ vt. scz dei a mori preponat illi delectationi hoc est etiā veiale q̄zuis nō fūat p̄dictis tribus de causis si xō pueniē libido a voluptate vt cū qs de induritia vtiē calidis z incētuis vel cū excitat in se ipso mori libidinis. ppter facietatē delectationis hoc est. phibitū z illicitū sūm Alex. de bal. iii. pte. li. vi. xxxvi. z sic videntē sentire q' hoc fit mortale. Con. Rai. it bug. si cognouit pūgē applicādo animū z appetitū deliberatū ad aliā mulierē mortale est si cognouit vxorē ppter corpales sanitatē pncipaliter nō excusatur a pctō sūm Tho. in. iiii. dist. xxxij. si cognouit vxorem ex vas naturale sp est mortale s; alex. vbi. s. z oēs doc. q; sic ples generari nō pōt. xxxij. q. vij. c. adulteri. si pgnouit pūgē in vase p pūo naturali s; mō p naturā puta lateraliter aut stās erectus vel cū mulier supgradiū virum aut vir ad eā accedit strosūm more iūntōrū. nā hoc s; Alex. de bal. vbi. s. videt esse mortale

Quinqua gesimuin octauum

le z tāto gñi? quāto plus discit a modo naturali. **Alb.** xō z tho. in. iiii. di. x. xi. dicūt q nō sp est mortale sūm se qūptū pōt esse signū mortale pcupiscētie qñ s. nō sufficit eis modus a natura ordinat. pōt dici p p̄cordia o'peri. q si pūges se carnalr cognoscāt s; mō nō naturali suato tñ debito vase z hoc faciāt nulla causa subsistēte s; causa solū voluptatis āpli? sic qrenō mortāl' peccāt p̄cipue in duobus vltimis modis. Si xō subsist causa aliq̄ z si nō oīno sufficiens vt q; aliter comisceri piculū est aborsus licet hoc casu meli' foret abstunere. attamen excusari vident a mortali z forte etiā a veiali in p̄mis duobus modis nī si sciēter ex semen effunderent tūc enī esset mortale. **Cō.** Rai. z glo. ei. Si tpe mēstruorū debitū exegit vl' redibit. **Mā** vtrū q; videt mortale z phibitum. **Leni. ij.** Tūc enī sūm Hiero. solēt generari fet' le. psi z morbo si z notat archi. vi. iiii. ad eius. tū. dic q; licet sup hoc varie sit opi. tñ satis equa videt opini. tho. in. iiii. di. xxxij. vbi dic q si fluxus mēstrualis ē innaturalis i ordiet' z qñ p̄tinuus nō est prohibitū erigere s; si est natural' phibitū ē mulieri petere. si ves
b ij

ro vir petat sciēter dē eū preci
bus auertere. s; si ignorāter de
bet aliquā occasione iptendere
vel infirmitatē allegare si tam
nullomō vult acq̄escere dē red
dere. Alex. tñ de bal. dicit hoc
verū qñ timef. p̄babiliter d̄ for
nicatione viri alias nō. Idē di
cendū videt si añ purificationē
post partū erigit vel reddit. si
debitū exegit vel reddidit tem
pore pegrinationis. Mā si p̄lu
mif vebemēter de p̄culo pare
nō licet erigi nec reddi s; alex.
Con. xx. si in solēnitatib; z ieo
iunys debitū exegit vel reddi
dit. nō hoc videt p̄hibitū ip̄io
Cof. vii. dic q; his t̄pib; exact
nō peccat si reddat inuit. Qui
vero erigit aliqua infirmitate
vel cōcupiscētia dūct sine con
temptu tñ t̄pib; seu ecclesiasti
ce exhortatiois excusat s; tho.
z alios cōiter glo. tñ sup. c. i. xxx
iii. q. iiii. dicit q; his dieb; cau
sa saturāde libidinis p̄iugē co
gnosceere est mortale licet alijs
t̄pib; sic cognoscere sit solum
veniale s̄m eā. videribi plene. si
alter alteri exigēti debitū red
didit. Mā vterq; ad hoc tenef
i. Cof. vii. s; vir nō solū tenetur
reddere vxori exp̄isse petēti sed
etiā si tacite vel p̄ signa hoc ap
pareat alias q; alteri absq; legi

tima causa d̄negauerit mortā
liter pec. s̄m doc. Megare tam
pōt licite alter alteri debitū rd
dere. p̄rimo si añ duos mēses
post p̄tractū m̄fimonij vir exi
gat debitū. xxv. q. ii. institutū
Idem tho. z alex. q. ii. nō tenetur
reddere alteri publice i adultero
rio ex̄iti vel occulte q; in vtro
q; casu talis p̄didit ius debitū
exigēdi. nec tenef reddere i loo
co sacro. p̄pter reuerentiā dei
nec in publico p̄pter scādalum
p̄rimi s; Alex. vii. s. Nec si p̄
babiliter timeret notabile no
cumentū p̄pe p̄sone vel p̄iugis
vel prolis i vtero ex̄itis. Mega
re aut debitū ex ira vel indigni
one vt qñq; p̄tingit nō videtur
posse excusari a mortali. si quo
quomō de industria cognosce
do p̄iugē prole euitauit vel hac
causa alter alteri debitū nega
uit mortale est. si alter p̄iugum
ab altero in adulterio publice
cōmorāte debitū exegit v̄l red
dit mortale est s̄m cōmunes
opinionē doctorū. xxv. q. i. c. et
se. Si vero adulteriū est occultū
circa hoc varie sunt opi. doc.
vide Ric. i. iiii. di. xxx. ar. i. q. ii.

Ab hūtib; curā familiarem
I scit se quoquomō
do excōicatus a iure
vel a iudice vel alias

pticipauit cum excoicatis pō
test esse mortale et veniale vt i.
c. pcedenti. Si vir viuūt de lici
to exercitio et de substantia p se
vel p pdecessores suos licite ac
quisita familiā suā pascit laut
de vsur vrozis dotē hobuit vi
de de hoc supra pcepto. viii. Si
vir vrozē dilexit et debite cū ea
se habuit vt pcepit. Apłus ad
ephe. v. an econtrario desperit
eā vel de ea nimis zelotibus et
suspiciosus fuit et sic p minimo
et sine rōnabili causa xberauit.
seu ptumeliā intulit si se ab ea
p multū tēpus absqz eius libero
psensu et sine vrgēti necessitate
absentauit. Si filios pcreatos
et filias baptizare et cōfirmare
fecit tpibz debitis et si ex dila
tione nimia aliqz mortuus est
sine baptismo mortale est si vir
nō puidit magnis necessitati
bus vrozis filiorū ac aliorū ser
uorū ex auaricia pcpue in infir
mitate mortalr peccauit. i. thi.
v. Qui suorū mar. Si vir bonā
diligentiā circa curā et regimē
vrozis filiorum ac familie adhi
buit vt xtuose viuāt et vt dei
mādata et ecclesie sic sciāt rob
seruent pcpue de pfeissione cō
munione misse auditione vite
bonestate et hmoi. et si filios di
ligēter educauit ac bonis mori

bus et doctrina quantū potuit i
formauit. qđ si circa hoc nota
biliter defecit mortale est. si ad
choreas et ad alia vana specta
cula vrozē vel filias ire pmissit
seu vanitates et ornat⁹ supfluo
os habere vel facere psensit qz
est pticeps pctōrū egrū. Rom.
.i. si dotē et ei⁹ bona ppria abs
qz ei⁹ libera volūtate distrahit
qz nō pōt extra de dona. inter.
vi. et vt. p vras et de emp. et ven.
puenit. si decimas pdiales et p
soneles soluit. Mā ad hoc tene
tur in duobz casibz. i. vbi est cō
suetudo vel indigētia ministro
rū dei qbus fm leges diuinam
debet sustentationē fm Alex.
iii. pte su. di. lv. ar. i. si mulier di
lexit virū suū et si fuit ei subie
cta et obediēs inlicitis vt tene
tur ephe. v. Mulieres viris su
is subdite sint sicut dño. quoni
am vir est caput mulieris. xxxiij
q. v. est ordo et qttuor capitulis
sequentibus. si vroz viro irreue
rens et male rñdens fuit vel cō
tendēdo eū puocauit ad iracū
diā vt ad dei et scđoz blasphe
mia hoc mortale videt pcpue
cū sit viri pnitatē ad hoc si ir
reuerēs fuit et discola erga soce
ros et cognatos et male tracta
uit eos seu viro reddere studu
it exosos mortale videt pcpue

in hoc ultimo casu. si viri domi-
cilium transferentē sequi noluit
it graviter peccavit. nā ad hoc
teneb. nisi p. babiliter dubitaret
de morte sua vel q. vellet eā ex-
ponere ad scortū. aut ire vaga-
būdus de hoc plene eē de spō.
de illis. 7 de p. u. lepro. c. i. 7 ibi.
vñs An. de hu. 7 alij doctores.
Si dotē ex usuris habuit vel d.
bonis viri male acquisitis con-
sumpsit teneb. vt supra pcepto
vij. Si exis sterilis illicite ope-
ram dedit vt p. ciperet filios pu-
ta p. medicinas 7 remedia sup-
fliciosa maleficorū 7 hñdñ mor-
taliter peccavit vt sup. pcepto.
p. mo. Si ex adulterio filius ge-
nuit vl. alienū partū sibi suppo-
suit. nā in primo casu ultra mor-
tale pctñ teneb. ipi viro satisfa-
cere de oibus expensis factis il-
li filio putativo vel eius here-
dibus si vir sit defunctus. In
secūdo vero casu si de viro p. sen-
su alienus supposuit absoluta ē
mulier. sed si eo ignorante fe-
cit teneb. vt in p. mo casu. nō tñ
teneb. mulier quoquomodo cri-
men suū reuelare viro nec etiā
filio fm sco. in. iiii. di. xv. q. ii. et
ibi allegat optimas rōnes. si vo-
lūtarie vel culpa sua se dispō-
dit aut aborsus procuravit. seu
etiā infantulos in lecto tenuit

qđ nō licet vl. ibi culpa sua ē
negligentia oppressit de hoc vl.
de supra pcepto. v. Si cū potius
it noluit lactare filios proprios
7 nutrire. peccavit. 7 ecōtaria
psuetudo prava psuetudo voca-
tur di. v. ad eius. Si se depila-
uit seu vsa est fucis 7 alijs signi-
tis crinibus tortis crispis aut
mortuis bombice nimio circa
dorsum odoriferis planulis al-
tis 7 hñdñ. q. i. his pōt eē mor-
tale aut veniale fm intentionē
7 excessum si vtis vestib. ex for-
ma sua illicitis vel inhonestis
puta rechamitis apte incisis a-
pertis scolatio multū caudatis
7 hñdñ. si nīmā diligentia assu-
dum adhibuit ad se omāndū
7 multo tpe se 7 alios propter
hoc occupavit 7 p. cipe in festis
illicitū est circa p. dicta vt meli-
possit discerni ornatus illicitus
alicito distinguendus est inter
ornatū fucationis 7 ornatū ve-
stīū 7 hñdñ. Nā fucatio euz spe-
cies fictionis seu adulterina fi-
ctio nō pōt esse sine pctō secun-
dū Aug. in. c. fucare. de con-
di. v. nō tñ sp. est pctñ mortale
scdm tho. ii. q. ca. lxx. qđ 7 no-
tat Inno. in. c. ex. ne de. vel mo-
s. solū qñ sit p. lasciviā vel i. dñ
ptemptū. Nā aliud fucis faci-
ei pulchritudinē nō habitaz st

gere qđ nō licet. Aliud ē aliq̃
causa extrinseca. pueniente tur
pitudinem occultare puta ex i
firmitate ⁊ hmoi qđlicituz est
qđ fm aplm. i. Cor. xij. Que pu
tamus ignobiliora esse mēbra
his honorē abūdantiorē circū
damus ornatus vero vestium ⁊
huiusmodi de se non est illicit⁹
scđm Alex. de al sup. ij. sen. vbi
dicit qđ licet scđm nobilitatem
psone ⁊ p̃suetudinem terre ⁊ oi
gnitatem officij se ornare vesti
bus p̃ctosis ita tamē qđ absit li
bido in volūtate ⁊ scandaluz in
exteriori opere his p̃suppositis
pro vero fundamēto pōt diciqđ
huiusmodi ornatus etiā nō nu
ptis mulieribus est imortale si
fit ad cōplacendū virozū aspe
ctibus ⁊ ad cōcupiscendū. Un
de Tris. inquit. Si se mulier dō
corauerit ⁊ ad se visus hoīm p
curauerit extremā vindictā su
sinebit. Si vero fit ex quadaz
leni vanitate vel iactātia vt qđ
si bene indute fuerint nobilio
res forte reputentur saltē est
veniale pctm. In p̃iugatis aut
idem dico si ex predictis causis
se oment qđ similiter peccant.
sed si se oment hac intentione
vt placeant viris suis ne per ea
rum p̃temptuz labant in adul
terijz nō est peccatū. i. Cor. vi.

qđ tñ circa hanc materiā varie
sunt docto. opi. proinde. Aug⁹.
ad possido. scribens sic inquit.
Nolo vt de ornamentis auri ⁊
vestis properā habeas in. phis
bendo suam nisi in eos qui nec
cōiugati sunt nec coniugari cu
pientes cogitare debent quali
ter placeāt deo illi aut qui sunt
mundi cogitāt que sunt mundi
scilicet quomodo placeant vel
viri vxoribus vel mulieres ma
ritis. ⁊ hec omnia notat. Jobā.
an. in mercu. in regula. ⁊ que fi
unt de regu. iur. li. vi. si vxor nio
mis inclita ⁊ negligens. fuit in
his que ad eius regimen perti
nent circa filioz ⁊ familie ac
rerum dom⁹ gubernationem ⁊
cōseruationē. ⁊ si puidit eis ius
xta merita quolibet tā in sa
nitate qđ in infirmitate vl' ecō
tra. si ex p̃suetudine hz maledi
cere filios vel eos qui mediato
res fuerūt vt copularet tali vi
ro peccatū est vt supra p̃cepto.
vij. Si vir seu mulier filios ac
familiā euz oportuit corrigere
neglexit. Nā ad hoc tenent a
lias imputabūt eis peccata
eoz. lxxxvi. di. inferiorū. ⁊. c. fa
cientis. Si aliquo aliter aliq̃s eo
rum dedit notabile scandaluz.
vl' malum exemplū filiis aut fa
milie puta in bonesse eius p̃sen
b iiii

tibus quoquomodo se habendo vel
filiabus iam adultis secum dormien-
tibus carnaliter se commiscen-
do, aut in his qui sunt peccati mortali-
s eis sentiendo mortale est.
Si uxor occulte de pecunijs seu
rebus viri in notabili quantitate
dedit sanguineis suis vel alijs
personis aut ludis fucis et vani-
tatis expendidit contra eius
voluntatem furtum commisit ac mor-
taliter peccauit et restituere te-
netur. Si tamen occulte abstulisset vi-
ro exiit furi raptor vel usurario
ut domino restituat, et hoc cum effe-
ctu faciat excusatur a furto et si-
mul a peccato. ff. de positi. l. Bona
fides. ut notat hostiensis in sum. ti.
de pe. et re. §. Que pena. x. quod
ergo. et collect. ex de usur. si quis
et multo magis excusatur si ipsa
uxor participauit vel sensit quo-
quomodo in taliter acquisitis. scilicet
per furtum rapinam usuram et homini se-
cundum. xx. idem dico de omnibus
qui per alios aliquid male acquisie-
runt quia possunt illis inuitis vel po-
tius ignorantibus accipere usque ad
quantitatem pecunie male acqui-
site et restituere his quibus debe-
tur quod verum credo in conscientia foro
nisi immineret periculum scandalum
fraterni ut quia primo innocenti.
pro furto imponi posset, vel per
iculum proprie infamie prope per-

sone vel vite aut periculum proprie
anime quia si forte exigeretur ab eo in-
strumentum an rem ablata vel pe-
cuniam habuisset aut de ea aliquid
sciret de facili periculum incurreret
si quando recessit a domo patris furti-
ue secum asportauit de bonis eius
ad iurum. quia tenetur omnia ei restituere
si per dote habuit suam legitimi-
mam vel ultra nisi obtineret ab
eo liberam remissionem. si vero post
mortem patris intestati nupsit et
aliquid a domo fratrum asportauit
de iure communi non tenetur resti-
tuere nisi computata dote aspor-
tauerit ultra portigentem sibi por-
tionem totius paterne hereditatis
vel nisi statutum aliquid municipa-
le obstarat vel nisi renunciaasset
cum iuramento paterne heredita-
ti certificata de preiudicio. nam
tunc eis restituere teneretur secundum
iura. Et viduis. si caste in vidui-
tate vixit et honeste puerisatio-
nis fuit ut vidualis statim requi-
rit. si post mortem viri tutrix vel
curatrix filiorum remansit. nam si eo-
rum bona male curauit aut dis-
straxit tenetur ad omne damnum
quod processit ei dolo negligencia
seu culpa. ut in l. quicquid. C.
arbitrium tutelae. Idem si notabi-
les elemosinas de eorum bonis se-
cit. si fecit vel erogit pro filiis con-
tractus usurarios seu alias illud

tos tenet ad restitutionē vt. s. pcepto. xij. si ab heredibus viri sui. p. dote nō soluta alimētū vlt aliud emolimētū recepit restitūere tenet vt. s. pcepto. vij. si deposuit dotē penes cāplore mercatorē vel artificē intēdēs pcipe aliqd vtilitatis ad discretionē ei⁹ saluo tñ capitali vsura est. vide. s. pcepto. vij. si trāsies ad scōas nuptias aut alias recedēs. a domo. viri asportauit secū furtiue de bonis ei⁹ vlt he redū vltra ea q̄ ad ipam de iure p̄tinēt tenet ad restitutionē vltra p̄ctm. Si. p sepultura ex equijs vel officijs viri vel filiorū dedit aliqd tpale symonia ē p̄cipue si interueiat pactū seu puentio. i. q. ij. quarū pio. Si tñ p̄sona secularis q̄ dat pecunias p hmōi spūalib⁹ celebrādis sit simplex rinnitēs mozi seu psuetudini patrie ex simplicitate taliter loquat ac si vellet ea emere videt p̄ie interptandū ei⁹ factū. s. q. dederit p modū elemosine erit tñ admonēda ne āpli⁹ sic loquatur.

Al p̄ncipib⁹ r rectorib⁹ secularibus. Ca. iij.

Quā p̄ncipes r retores seculares d̄ infra scrip tis fieri p̄nt interrogatios

nes magis r min⁹ put statui r pditioni eorū expedire videbit⁹ p̄mo si regimē p̄ignitatē seu dominiū ciuitatis vel castri sibi vsurpauit vlt obtinuit absqz villo tt. nā talis tanqz tirānus r raptor tenet oēm cēsuz puenitū r lucrū. i. pceptū restituere r salariū qd idē recipiunt officiales r rectores ei⁹ ab eo rapina ē Ideo r ipi ad restitutionē tenētur nisi forte illi officiales i omne euentū erāt necessarij r vtilēs p p̄seruatōe reipublice illius ciuitatis vel castri vt p̄tates r alij iusticie administratores. et talis tyrann⁹ carēs ti. dominiū sp̄ est in mortali. r gesta p eū ipso iure sunt nulla vt no. Innoc. r dñs An. de bu. ex. de elect. nihil. r de resti. spol. in lris. et ibi plene p eos de hac materia. si p se vlt p alios man⁹ violētas intecit p̄sonas eccliasiticas seu religioas nā pcutiēs si absqz superioris obediētia vlt etiā de eius mādato r est layc⁹ excōicatus xvij. q. iiii. Si q̄s suadēte Cape re tñ vel tenere etiā layco licet de mandato p̄latorū suorū. si vt hmōi p̄sonas eccliasiticas ab aliorū iniuria inferēda cōpescat in p̄latorū absentia r q̄s citi⁹ p̄t resignet de sen. ex. ca. vt fame. r c. yniuersitatis. r. e. ti. c. si cleris

cos. li. vi. si coegit psonas eccle
siasticas bona imobilia seu iu
ra ecclesiarū laycis quouomō
submittere seu alienare excōi
catus est si admonitus nō desit
terit dēre. eccle. nō alie. hoc con
sultissimo. li. vi. si aggrauauit ec
clesias seu viros ecclesiasticos
tallīs seu collectis et alijs exacti
onibus qz si monit⁹ nō desiste
rit excōicatus est donec satisfice
rit ex de immu. eccle. non mi
nus. et c. aduersus. et hoc verum
est sic de bonis proprijs clerico
rū qz etiā ipius eccle. vt no. glo
sa. ex. de vita. et ho. de. c. si. opti
me. Circa hoc distinguit domi
nus An. de bu. ibidē. si extorsit
p vim vlt metū absolutionē seu
reuocationē excōis suspēisionis
vel interdicti nec valuit absolu
tio et nonā excōicationēz incur
rit. ex. de his q vi met⁹ ve cau
sa fuit. c. absolutionis. li. vi. si fe
cit seruauit seu seruari fecit le
ges aut statuta ptra immunita
tem ecclesiasticā excōicatus est
ex. de sen. ex. grauē. et c. nouerit
si fecit statuta q soluant v sure
aut solute nō restituant seu ea
nō deleuerit excōicatus est vt i
cle. grauē. de vsur. Si publicos
vsurarios alienigenas et nō ind
oitus ad exercendū fenus in
terris sui admisit vel admissos

nō expulit infra tres mēses epō
cōicatus est vt in. c. vsurar ū. d
vsuris. li. vi. Si emunitatem ec
clesie nō seruauit extrahēdo p
vim pſigentē ad eā ad aliū locū
cum sacrum grauer peccauit
xiii. q. iiii. Ad iro. et debet pun
niri sicut pro crimine lese maie
statis fm Inno. Et nota p Jo.
de legna. et Joh. de imo. in cle. p
ma. de peni. et re. Si ecclesias et
loca sacra seu religiosā violauit
vl pphanauit p incendiū vl ef
fractionē eorū sacrilegiū cōmī
sit ppter qd excōicatus est ipo
iure. ex. de sen. ex. tua nos. et ca
pi. et questi. Cō. Inno. et dñs An.
de bu. ibidē et dicit hoc verum
solū in his duob⁹ casib⁹. In ceo
teris vero sacrilegi nō sunt ipo
inre excōicati s; excōicādi. Cō.
Ric. in. iiii. di. xviii. Bos. durā
et Jo. de legna. Si bona vel pre
dia ecclesiastica inuasit vsurpa
uit seu tenuit absqz pſensu epō
rum seu rectorū earundē eccles
iarū excōicatus est. nisi ea ecc
lesijs restituerint. xj. q. ij. Qcun
qz. et c. se. si abstulit aliqd de bon
is ecclesie seu de pſinentibus
ad ius sacerdotū vt calices pa
ramēta et hmoi dño semel cōse
crata mortaliter peccauit. et vt
sacrilegus debet excōicari. xj.
q. ij. Nulli liceat. Si dedit licen

tiarū grauādi vel molestiādi quo
quomōdō in psona vel rebus iudi
ces ecclesiasticos propter hoc.
q̄ ab eis fuerit suā excoīcatio
nis suspensionis vel interdicti.
in aliquos vñs rectores seu of
ficiales pmulgata excoīcatūs
est vt in. c. q̄cūq; de sent. ex. li.
vi. Si fuit hereticus fautor aut
defensor eorū excoīcatūs est ip
so iure. xlii. q. i. c. i. z. ij. ex. e. ad
abolendā. z. c. excoīcatū. i. z. ij.
z. alias multiplici pena punit i
iure. si misit prohibita sarace
nis seu de suis portubus vt eis
deferatur extrahi pmisit. aut
eis auxiliū vel fauorē p̄stare p̄
sumpsit ipso facto excoīcat⁹ est
ex. de iudeis. ita quorundā. z. c.
ad liberandā. si xpianos naufra
gium patiētes rebus suis spoli
auit nisi reddiderit excoīcatūs
est. ex. de rap. excoīcationi. vide
de hoc etiā sup̄ p̄cepto. vij. Si
fecit vel p̄cessit re p̄salias p̄tra
p̄sonas ecclesiasticas generaliter
seu specialiter nisi infra mē
sem renouauerit excoīcatūs est
vt in. c. z. si pignorationes. d. in
iur. z. clā. da. lib. vi. z. in regula
nō debet. e. li. in mercu. p̄ Jobā
an. Sed si ad ecclesias in q̄bus
patronus fuit ydoneos nō p̄es
sentauit s; ineptos ydeotas vñ
p̄cubenarios z. alias malos p̄es

sentauit vñ subditos suos eccle
siarū patronos tales eligere ac
p̄ntare p̄snaſit mortaliter pecc
cauit. Si recepit pecuniā vt p̄
sentaret aliquē cū esset patro
nus vel vt supplicaret p̄p̄ seu
ep̄o. p̄ bñficio alicui p̄ferēdo ex
coīcatūs est excoīcatione papa
li vide infra. c. x. Si noua peda
gia guidagia z. hñdī posuit seu
instituit. vel etiā antiqua aug
mētauit. q; nō licet nisi de imp
atoris vel regis vel latera. con.
licētia z. autoritate vel ex antia
qua p̄suetudine cui⁹ initij non
ertat memoria introducta sint
ex. de. x. sig. sup̄ q̄busdā z. p̄tra
formā predictā faciens excom
municatus est excoīcatione pa
pali. vt habet in excoīcationis
b⁹. p̄cessus curie. z. tenet ad res
stitutionem omnium que exeg
git illis a quibus accepit si sciū
tur alioquin erogentur in pias
causas si vero autoritate predi
cta ex causa irrationabili noua
instituit vel antiqua z. consue
ta augmentauit z. de hac auto
ritate appareat vt ibi. Tunc si
ip̄e fecit illud propter quod im
posita sunt et in futurum intē
dit facere puta reficere pontes
tenere. stratum publicam secu
ram manu tere. iusticiam z. hu
iusmodi licite potest erigere.

re ab aduenientib⁹ vel trāseuntib⁹ noua et antiq^a adaucta alias si ppter defectū iusticie v^l qⁱ ex negligētia seu cupiditate nō tenet secū itinera nolens expēdere viatores in psona of^f fendunt v^l reb⁹ expoliātur aut aliq^d dānu⁹ patiātur tenet eis ad plenariā satisfactionē scdm hosti. xxiij. q. ij. do. Et q^d sup⁹ dixi q^d licite pōt erigere vectigal intelligit solū pro rebus q^æ negociationis grā deferūtur. nō aut^{em} pro reb⁹ q^æ ad vsu⁹ p^{ri}u⁹ vel ad vtilitatē fisci aut grā ruris exercēdi portātur. L. d. vec. et con. l. vniuersi. et glo. in. d. c. super qbusdā. qⁱ verū est de iure sed nō de consuetudine hoc nō seruatur. s^{ed} hosti. in sum. e. ti. dicat q^d hec consuetudo est irrationabilis nec pōt facere q^d debeatur vecti. p^{er} p^{re}dictis reb⁹ q^d videt^{ur} verū quo ad forēses s^{ed} quo ad incolas forte pōt tollerari tal^{is} consuetudo. s. q^d soluat^{ur} vecti. etiam pro reb⁹ ad vsu⁹ propriū p^{er}tinētib⁹ saltē de fructib⁹ nouis terrarū que supponūtur ad supponenda onera loci de qbus nullū ad hoc foret solutū vectigal q^{ui} eis. secus aut^{em} de his quas emerent p^{er} qbus semel solutum fuisset. et sic videtur sentire Jo. de imo. in cle. si. de cen. Si fuit

rebellis p^{er}tumax et in obediens superioribus suis in his q^æ de iure tenent^{ur}. p^{ri}ncipue pape vel ep^o nō curādo snias excoicationis aut interdicti cum excoicatus seu interdictus esset diuinis se ingerendo vel alias seruare nō pmittendo est excoicatus. vt i cle. grauis de sen. ex. si bellū sci enter assumpsit iniustus seu de quo p^{ro}babiliter dubitauit mortaliter peccauit. Nam si hosti. ex eo q^d bellum nō apparet clare iustū presumit iniustum ex p^{ar}te mouentis. extra. de iuriur. si cut est et tenetur ad restitutionem omnium damnorum inde sequentium. licet subditus in bello dubio excusetur vt supra precepto septimo. vbi de hoc plen^{ius}. Si bellum iustum cu⁹ autoritate superioris mouit rea q^{ui} iusto bello dⁱ iure seruari debēt seruauit et pro posse seruari fecit. Nam alias peccauit et tenetur ad restitutionem omnium ablatorum extra de restitu. spo. lia. olim et ibi Innocen. Si fidē promissam etiam inimicis violauit vel treugas non seruauit mortale est. nisi ipsi fidem p^{ri}us violassēt vicesima tertia quest. i. noli. si obsides suos nō liberauit mortale est. si a subditis erexit vel extorsit vi v^{el} metu col

lectas seu seruitia indebita in
 psonis vel rebus suis aut alias
 quoquomō grauauit indebite.
 ⁊ ptra pcta ac pūcta cū eis ra-
 pinā cōmisit. vide plene in pisa
 c. talia. si bona imobilia aut iu-
 ra cōitatis vel subditorū quo-
 quomō sibi usurpauit v^l aliqūē
 iniuste pscriptit ⁊ ei⁹ bona con-
 fiscauit mortale est ⁊ tenet de
 omni dāno. si decedentib⁹ sine
 filiis nō pmisit testari vel lega-
 re ad placitū. aut decedētib⁹ in
 testat⁹ noluit succedere eos ad
 quos de iure ptinebat heredis
 tas. s³ sibi eā vendicauit tene⁹
 oia eis restituere nisi ibi ess³ cō-
 suetudo pscripta s^m hostiensia
 Si leges statuta vel decreta g-
 uia ⁊ iniusta fecit vel q⁹ fierent
 causa efficax extitit naz si sint
 ptra ius naturale ipō iure non
 tenet. ol. viii. q⁹ ptra mores. rrr
 iii. q. iiii. flagicia. ⁊ hmoi pctor
 statutorū vel legū ⁊ ei⁹ heredes
 tenet⁹ restituere dānificat⁹ omne
 damnū qd ex eis ptingit scdm
 duran. Si officia regiminis vē-
 didit cūiter peccauit. nam hoc
 strictissime prohibet. C. ad. l. iu-
 lia. ⁊ pe. l. si. Si xō mutuū acce-
 pit ab officialib⁹ hoc pacto seu
 pentione q⁹ sibi satisfaciāt de
 officio usura est. q⁹ p mutuo ip-
 si officiales accipiūt officij pta

tem Un⁹ ⁊ ipi tenent⁹ resigna-
 re officio ⁊ restituere qdqd ha-
 buerint vltra sortē. ⁊ ipe dñs q⁹
 dedit eis peccādi occasionē p-
 ticeps est criminis s^m tho. ⁊ iu-
 pisa. vbi. s³. Si officiales tyrann-
 nos ⁊ cupidos iterris suis sciē-
 ter posuit vel ex quo eos se ma-
 le habere in officijs suis intel-
 lexit nō remouit seu puidit cū
 potuerit sine dāno reipublice
 ⁊ sine periculo pprie psonē te-
 net⁹ in solidū restituere omne dā-
 nū qd ipi officiales intulerunt
 iniuste subditis suis s^m sco. i
 iii. di. xv. Si in officijs publicis
 posuit indeos. nā hoc phibetur
 liiii. di. Nulla. xvi. q. iiii. Consi-
 tuit. nec licet eos gravare colle-
 ctis vltra cōsuetū scdm. Tho.
 nec repellere vt in. c. C. de sup-
 his. extra de vo. notat Inno. et
 Jo. an. Si nimis dur⁹ ⁊ vindica-
 tius fuit seu homicida mutila-
 tiones ⁊ hmoi scena iuste. v^l e-
 tiā iuste. nō tñ iusticie zelo. spo-
 tius vindicta ⁊ odio pcurauit.
 vel pmisit. Nā vtroq⁹ casu est
 mortale ⁊ in primo tenet⁹ de oī
 dāno. si penas velemēdas i pe-
 cuniā. ppter cupiditatē vel odi-
 um ⁊ nō ppter correctiones de-
 linquentiū extorsit vel vltra de-
 bitū accepit vel penas corpora-
 les aut mortis in pecuniariam

Solum

propter cupiditatem et auariciam contra iusticiam committunt. quia mortale est et tenet de iusto dono. si iusticiam vendidit vel munera unde quod accepit vel impedivit seu debuit ministrare noluit aut in trones fures et homini malefactorum in terris suis inualescere ex eius defectu permisit aut sustinuit seu non obuiavit. tenet de omni dono. si ex his ipse vasallus alterius non seruauit ei fidelitatem in his que de iure debuit iuxta formam iuramenti quia mortale est. Si in terris dominus sui sustinuit iniustas measuras et potestatem aut iniustas preces rerum venalium scienter quia mortale et teneri videtur si commode potest obuiare. Si pupillos viduas et pauperes non defendit contra oppressores suos ut tenetur lxxiii. di. error. et lxxvii. d. p. totum. Si abiciuosus fuit inordinatam aspirans ad dignitates et diuina vel sic ad ea afficiat quod ne statum perderet seu ut applicaret peccare mortaliter potest foret vel hanc vitam nunquam finire vellet mortaliter peccauit. Si partialis est ad partiales suos fouit et sustinuit mortale est. Si nimis sumptuosus et curiosus fuit in edificijs vestitus et apparatu ciborum equorum et familie in canibus auibus conuiujs popis et homini. si nimis se

Sexagesimum tertium

occupauit et familiam in venationibus et aucupijs precipue diebus festiuis obmissis missa et diuina. Et propter hoc subditos grauauit vel eorum sata vel nemora vastauit ultra mortale tenet de illo dono. si duella bastiludiarum torneamenta aut alia spectacula aut vel corpori periculosa fieri fecit vel permisit mortaliter peccat. Si histrionibus superflue tribuit rebus inmodi turpes personas in curia tenuit. quia non licet. vide infra. et. ti. c. xii. Si de honestate morum et castitate familie sue non curauit sed impudice se habentes cum masculis et feminis retinuit nec curare posset correxit mortale peccat. Si est pinguis interroga ut in precedenti. c. Si iudicibus ordinarijs seu delegatis laicis vel ecclesiasticis et alijs personis qui in iudicijs percurrunt assessoribus actoribus reis et testibus Ca. iiii.

Quia iudicem seculare ordinariu seu delegatu potest sic fieri interrogationes. Primo si iurisdictionem seu potestatem iudicandi sibi usurpauit. nam sic iudicando mortaliter peccauit cum talis potestas nullam tribuit auctoritatem et sibi mortaliter peccauit si fines mandati sue potestatis sciens ter vel ignorantia crassa excessit

Si timore cupiditatis odio vel amore vel alia causa iniuste iudicauit. nā si hoc scienter fecit mortali pec. et tenet in foro iudiciali et etiā penitēntiali leso ad omne interesse si ille pro quo iniūm tulit iniūstā nolit vel non possit satisfacere. ex. de iniur. si culpa. ij. q. vi. hoc etiā placuit i glo. d. Rai. hosli. et vuer. si iniuste et male iudicauit p. igno. rantiā. Nā siue sit ordinari? siue delegat? siue arbiter si ex igno. rantiā crassa hoc fecit vt qd p se nesciebat qd cōter scire d. beat nec a peritis inuestigare curauit aut si sciebat studē tñ et videre materiā nēglexit v. assessorē assumere noluit seu minus ydoneū assumpsit i foro penitēntiali tenet ad omne interesse parti lesi. vt in pmo casu secundū Rai. et vuer. Si xō igno. rantiā pbabili et pbabita omi d. bita diligētia studēdo. s. et pios p. s. lēdo et nil de ptingentib? ad rei veritatē vestigandā omittēdo male iudicauit excusat? est ab obligatiōe restitutionis et eo casu si b? d. p. s. lio assessor? fecit ipse assessor in solidū tenet pti lese siue male p. s. luerit sciēter siue igno. rantiā vel negligētia sua ff. q. d. s. q. iur. l. ij. d. Rai. hosli. et vuer. si accepit pecuniā vt ma

le iudicaret nō solū tenet vt supra ad omne interesse s. et etiā pecuniā sic acceptā tenet restituere nō ei q. dedit cū turpiter d. derit s. ei in cuius iniuriā recepit. i. q. i. jubilem? et c. se. Si accepit pecuniā vt iudicaret vel vt nō male iudicaret tenet restituere ei q. dedit nisi dedisset vt animū iudicis corrūperet. ij. q. iii. Qui recte. et ibi glo. et arch. cū hosli. et Rai. Si cū tenet iudicare noluit et propter hoc aliquis amisit ius suū tenet restituere totā litis extimationē ei q. propter hoc lesum est. xlii. q. ij. dñs. et q. v. admittit. r. c. d. vl. Si exns iudex inferior a p. cipe penā a iure taratā reo totaliter relaxauit seu diminuit cum de iure nō possit peccauit. et tenetur satisfacere communitati vel accusatori cuius quādo q. interest vt reus puniatur p. p. ter aliquam iniuriā sibi illatā scdm Tho. ij. q. lxxij. Con. b. si. Si iniuste reo auxit penam a iure taratam tenetur ei restituere si soluit scdm tho. et Rai. Si iudicauit scdm allegata et pbata contra tamen veritatem quam ipse nouit licet thom. vbi supra. et ij. q. lxxij. dicat in hoc casu iudicē excusari si non potest alteri innoxius liberare

attamen p̄trariū tenet. Alex. d̄
 bat. in tertia pte sum. di. xli. ar.
 iii. q. i. z Nico. de ly. exo d̄. xxi.
 Con. hosti. Al. z vuer. Semi. i
 c. cū eterni. de sen. z re. in li. vi.
 dicit q̄ opi. tho. pōt. pcedere v̄
 bi agit de pena retractabili et
 in snia q̄ pōt retractari p viam
 appellationis. secus. vbi agit d̄
 pena corporali q̄ est irretractabil.
 Et hee opin. videt̄ satis inniti
 rōni. Si iudex sine indigētia in
 fraudē accepit assessore nā tūc
 de suo ei puidere tenet̄. vt in
 c. statutu de rescrip. li. vi. vbi de
 claratur p archi. z Jo. an. qñ di
 catur in fraudē assumere asses
 sozem. Si ex̄is iudex ordinari⁹
 accepit aliqd a partib⁹ peccauit
 mortalitet z restituere tene
 tur vt sup. q. nō licet iudici in
 sum iudiciū v̄dere nec aliquid
 p salario accipere. xi. q. iii. non
 licet nec etiā sumpt⁹. Delegas
 tus vero nihil p̄ter expēsa pete
 re pōt z modica ensenia. i. oscu
 lenta z poculēta vt ibi et ex̄ de
 vi. z ho. cleri. cū ab oi. z p spe. ti
 de sar. i. con. pisa. in. i. iiii.
 Si ex̄is minister iudic⁹ execu
 tus est ei⁹ sniam iniustā. nāz si
 hoc scit certitudinaliter nō ex
 cusat a mortali nec debet obe
 dire. Si vero dubitat tūc enim
 excusat obediendo. lxi. q. iii. qd

ergo. z. xxi. q. i. qd culpa. z no
 tat Tho. ii. q. q. lxi. Con. Rai
 mū. a iudice ecclesiastico ordi
 rio seu delegato. Si officiu al
 sumpsit. iudicādi nesciēs iura q̄
 uiter peccauit. Nā z si laico illi
 terato dūmodo habeat p̄suetu
 dinē z peritiā iudicādi possit
 causa cōmitti nō tñ ecclesiasti
 co iudici hoc pōt committi nisi
 sit perit⁹ mediocri saltē iur̄ sen
 tētia. C. de iudi. Certe iuris. di.
 xxi. c. i. Si p iurisdictione aut po
 testate ecclesiastica obtinenda
 dedit aliqd tpale. nā cū tale ius
 sit spūale nō est dubiū q̄ morta
 l̄ ter peccauit z symoniā cōmi
 sit. extra ne p̄lati. vi. su. c. i. xi. z
 xxx. Et idem est s̄m hosti. si co
 uenit. de certa quotta puentus
 seu lucri licitū tñ est ego z cuili
 bet alteri p̄lato pure z simplici
 ter cōmittere vices suas z deis
 de tali ei⁹ vicario p̄stituere cer
 tum salariū. vt. no. glo. in. d. c. i.
 z Ab. sy. ibi. si ex̄is ordinari⁹ v̄
 delegat⁹ p̄tra p̄ciam z iusticiā
 in granamē alteri⁹ p̄tis in iudi
 cio quicqz fecit. p gra vel p pe
 cunia suspēsus est p annū ab ex
 ecutione officij extra d̄ en. z re.
 iudici. cū eterni. li. vi. sentētias
 excōicationis suspēsonis v̄ in
 terdicti nimis de facili fulmina
 uit. Nā hoc nō licet nisi p con

inimacia: et peccō mortali. xi. q. iij. nemo. z. c. si aut nobis. et si sine monitione legitima pmissa vel sine scriptis seu alias ptra ordi nē iuris gūiter peccauit et ē sus pēsus ab ingressu ecclesie p mē sem vñū ex de sen. ex. sacro. **I**udice tā seculari qz ecclesiasti co. Si ordine iudiciario nō fua to iudicauit grauiter peccauit. nā nullus est pdegnād' nisi iu dicio ordinabiliter habito aut cōuincat' aut reū ipse p fiteat' nisi alias crimē foret manifestū ij. q. i. his oībus. si ptem ptra riaz iniuste quoquomō gūauit dilaciones ptra ius aut qstioēs seu inqstiones ad quas rñde re nō tenebat' fecit. si dolose lo cū appellādi dedit. aut post apo pellationē legitimā in cām pro cessit. seu allegationes friuolas fecit vel admisit. Si dieb' festi uis exercuit iudicialia phibitū est ex de fer. c. i. si paupibus vi duis et orphanis nō subuenit vt teneat. nā si sciēter deliqt i quo libet pdictorū videt' esse morta le ab accusatore seu actore.

Quoniam accusator seu actor requirit' in iu dicio. **N**ā iudicis est neminē sine accusato re dānare. ij. q. i. multi. Ideo ab eo pōt sic interrogari. Si aliquē

accusauit de crimine nā si calū niose egit imponēdo ei falsum crimē ex malicia vel petendo ei aliqua bona tanqz sibi debita q tñ nouit sibi nō deberi in vtro qz casu peccauit mortaliter. Et de omī dāno inde secuto teneat' leso sibi modo sibi possibili siue lesus fuerit in tpalibus siue in fame vel in psona. xiiii. q. v. **N**ō sane in fine et eadē causa qstioe sexta si res tñ se manifestare p' factū vbi vite immineret picu lū nunqz teneat' si p igressu cau se criminalis pecunia corrupt' aut rei accusati vel amicorū ei' p'cibus indut' inordinate desti tit a psecutione cause inchoas te. s. colludēdo cū reo et nō indus cēdo legitimas pbatioēs quas bz ptra est mortaliter peccauit qz impedit bonū reipublice qd' pcurat' p punitionē criminum fm Tho. ij. q. i. q. lxxviii. sec' si eēt in causa ciuili vbi agit' de tpali bus et de indēnitate siue acqsi tione iure ipius actoris nā quili bet pōt renūciare iuri suo. vij. q. i. qz piculosus hñs. si iustā cām siue criminalē siue ciuile p inde bita media eā psecut' est vt en do medacijs in iudicio falsis in strumētis et testib' ac pbatioi bus alijs ne pderet eaz qz licet mortaliter peccauerit fm tho.

ubi. s. q. lxx. z. xx. q. ij. faciat non
tū tenet propter hoc ad aliqd
alteri pti cū cert^o foret vel fals
tem psumeret habere cām ius
tā z sic in veritate tādē repe
rit. Et hoc verū in causa ciuili.
sec^o aut in criminali qz nisi cer
tus sit de crimie z possit legitti
me pbare si accusaret nō accu
saret a mortali. Si qñqz aliqd
obtinuit ex iniusta snia data p
eo a iudice. Mā fm omīs docto
res. si habuit malā psciam dum
pēdebat litigiū rstituire obliga
tur nec snia eū defendit vl si p
falsos testes vl falsa instra vel
falsas allegatiōes sciēter obti
nuit tenet vt. s. vt in. l. i. l. l. si p
pter falsas. Si xō tpe late snie
fuit bone fidei sz posse a habu
it certā noticiam qz snia pro se
data fuit iniusta qzuis snia ex
quo iā trāsnit in rē iudicatā z
pdenat^o nō se appellauit videat
tur excusare eū pro quo data ē
fm hoī. in sum. de sen. s. ij. tam
qz hoc est ptra ius naturale. et
qz nemo dz locupletari cū alte
ri^o iactura vl dāno de re. iur. lo
cupletari. li. vi. Ideo fm theolo
gos tāl tenet restituere sic ha
bita z sic notat Inno. z dñs an.
de bu. e. de immu. ec. qz pleriqz
zi reo. si aliquis accusat^o seu ipso
dit^o sup aliqua re iuridice a suo

iudice dixit falsitatē vel tacuit
xitatē nā siue hoc fuerit in cau
sa ciuili cū ageret de re tpali si
ue in causa criminali cuz accusa
ret d aliquo crimine z adderāt
semi probatiōes vl cū inqreba
tur sup crimine de quo erat ifa
mat^o peccauit mortalr fm tho
ij. ij. q. lxx. sec^o aut si de hoc re
qeretur a nō legitimo iudice vel
etiā a legitimo sz nō iuridice. si
accusat^o vl impedit^o calūniōse
se defendit. l. falsitatē dicendo
vel veritatē tacēdo quā dicere
tenet. vt. s. aut alias fraudē et
dolū adhibēdo mortaliter pec
cauit etiā si cām iustā habuiss^o
z si iuramētū calūnie pñterat
vt in causa criminali fieri debz
eē de iuramēto calū. inherētes
piur^o est. vt notat Tho. ij. ij. q.
lxiii. si post sniam ptra eū lataz
se appellauit causa offerēdo mos
re ve ptra eū iusta snia exequa
tur peccauit mortaliter. qz ptra
iusticiā egit ideo puniēdus est z
leso tenet de dānis z expēsis.
scda. q. vi. patet. cō. tho. sec^o au
tē si appellauit credēs habere
iustā cām. A teste. Si i iu
dicio requisitus sciēter dixit falsi
tatē mortalr peccauit fm tho.
ij. ij. q. lxx. z est piur^o. nā testis sp
iurat dicere verū alias nō cred
retur ei quātecunqz religionis

foret. ex eo. nup. iii. q. ix. hortas
mur. pōt tñ in criminali causa re
mitti iuramentū de plensu par
tium. nisi in cā mñimoniali. ex.
eo. tuis. tenet insup sciēter falsū
sum testificās in foro pētioso.
de omī dāno leso inde secuto. ij.
q. i. notū. z. xiiii. q. vi. si res. si rē
sibi dubiā testificādo certā as
seruit mortali peccauit z est p
iurus si iurauit se scire qđ nesci
cit z tenet ad restitutionē si ex
inde qđ dānificat^r est iuste dby
igit certū pro certo asserere et
dubiiū pro dubio pferre. cōcor.
tho. si tñ ex labili memoria cō
tingeret qđ qđ crederet se certi
tudinaliter scire qđ nescit vide
tur excusari a mortali z a resti
tutione sñm tho. vbi. s. ar. xiiii.
q. v. de occidēdis. secus si ex im
pmeditatione z negligētia. si
pro testimonio ferēdo pecuniā
accepit mortali peccauit xiiii.
q. v. nō sane. z si hoc fuit in cau
sa spūali sicut est mñimonialis
de decimis z hñmōi symoniā cō
misit. pōt tñ testis accipe expē
sas ab eo solū qđ euz producit si
forte ptingat ex testimonio fe
rēdo dietā vel opam suā vñ lū
crū z hñmōi dimittere vñ pdere.
Accipiēdo aut illicite pecuniā
p testimonio filitnet ei a quo ac
cepit nisi ille dderit ad corrupē

dū testē nā tūc debet ei in cui^r
iniuriā accepit vel paupibus.

Ab aduocatis iuriscōsultis
z procuratoribus. **Ca. v**

Drimo interroget cō
fessor ab aduocato si
aduocauit. phibit^r a
iure. nā si sciēter hoc fecit vide
tur peccasse mortali. Si sciēter
dēfendit cām iniustā vñ despera
tā mortali pec. z tenet ad resti
tutionē alteri pti sñm tho. ij. ij. q.
lxxi sñ si ex ignorātia sua nō co
gnouit iniustā esse cām z ideo
eā defendit excusat eo modo
quo ignorātia excusare pōt Si
nō ignorāter ab initio iniustas
susceperit z postmodū i pcessu
iudicij cognouerit eā talē omni
nō relinqre dñ z cliētulo pfulere
qđ desistat z cedat vel cōponat
cū aduersario de cōi pcordia si
ne fraude vt in. l. rē nō nouā. C.
de iudic. hec tho. z Ray. in cau
sa nō dubia licite pōt pfocinas
ri sñm. xñ. Si fideliter z legalis
ter iquātū iusticia pmittit cāz
sui cliētuli fouit z defendit ni
hil de ptingētib^r omittētō. Mā
ad hoc tenet. z si. ppter suā im
prudētiā vñ negligētiā notabio
lē qđ noluit diligētēter iudē et la
borare prout causa exposcebat
amisit eaz mortaliter peccauit
z tenet ad restitutionē damni

inde secuti cliētulo suo. ff. d. of.
psi. l. utilitas. Idem Rai. et hosti.
Si pdidit aduersario secreta
cliētuli sui vel alias dol o malo
fecit ei pdere cām iustā mortā/
liter peccauit et tenet. ff. s. ff. d.
iudic. l. filiusfamilias. Si in ad/
uocādo debito modo vsus est.
Nā nō licet pponere vel aduo/
care pcaciter puiaciādo seu vo/
ciferādo et tales pcaces aduo/
ti q nō rōne s; pbris putāt esse
decertandū reddūtur infames
iii. q. vii. si qs a deo. Si falsa iur/
ra leges v; glosas allegauit seu
falsa instrumēta aut falsos tes/
tes vel corruptos ac falsas rō/
nes seu pbationes iuris vel fas/
cti induxit v; produxit mortāl/
peccauit. Si quoquomō aduer/
sario sui cliētuli bonā cāzabstu/
lit. vel in aliquo eū quauit petē/
do dilationem supflūā faciēdo
positionē duplicē vel canillosaz
vel p instructionē falsi testis v/
q; induxit clientulū suū vt nega/
ret veritatez et hmōi. In oibus
his fm hosti. tenet in solidū ad/
uersario quo ad verū interesse.
Idem dicendū de iuriscōsulto et
pcuratore si sciēter opē vel cō/
silii dederint in cām iniustā. et
eorū ope v; p silio obtēta est vi/
ctoria causē alias nō. ex. de reg.
iur. null. li. vi. Si inuit vllū ptra

ctū v; vllā pactionē fecit cū col/
litigatore quē in ppriā recepit
fidem nā hoc phibitū est. iii. q.
vii. si qs a deo. Si salariū imo/
deratū recepit peccauit et resti/
tuere tenet. fm tho. Nā qzuis
licite possit petere moderatū et
de eo pacisci siue ab initio siue
finita causa. xliii. q. v. c. nō sane.
nō tñ imoderatū petere p; rat/
tendit moderamē salariū scdm
Alex. de hal. in. iii. pte. di. xliiii.
fm quātitatē causē laborez ad/
uocātis sciam et faciēdiā assensio/
ris v; aduocati et p;uetudinē re/
gionis. iii. q. vii. apud vrbē. Ld.
tho. si pactū inūt cū cliētulo de
quotta pte litis puta de decia
v; cētesima. nā hoc nō licet et p/
hibet. iii. q. vii. S. arcēter. si dies
b; festiuis se occupauit i studio
et alijs ad officiū aduocatiois p/
tinētib; nō p elemosina v; itui/
tu pietat; s; lucri causa v; pmo/
di tp alis pctmē. Si aduocauit
psuluit vel pcurauit scienter in
causa vsuraria mortāl; pecca/
uit. et si ei? ope vel p silio aliquis
sentētiat ad soluēdū vsuras vel
q; solute nō restituant; videt ip/
se teneri. Si in causa pauperū
et miserabiliū psonarū iusta pas/
trocinii pstitit. Nā ad hoc tes/
net eo mō quo ad alia opamie
de qb; lxxxv. di. nō sat. Nec se

re oia interrogari pnt a iur. cōsultis z procuratoribus.

Notarius. Ca. vi
 3 officiū tabellionis
 1° exercuit impitius z
 inerp^t eris. nā si ex
 notabili ignorantia.

male dictavit instrumēta v^l testamenta seu debitas solēnitates z clausulas omisit qbus validant^r ptract^r z instrumēta ppter qd exorta sunt litigia z bona p^lita mortāl^r peccavit z tenet de omni dāno inde secuto. Idē est si hoc accidit ex eius notabili negligētia. Si falsificat aliq instrumēta aut scripturas suas vel alienas addēdo vel minūdo mortāl^r peccavit z tenetur de omi dāno in d^o secuto. Si rogat^r in testinīs eorū q non erāt mētis sue cōpotes s^z a sen^lu alienati sciēter notavit testamentū eorū tanq^z v^l rōis habentū. nā pecca. mortā. z tenetur vt. s. si quoquomō fecit contra statuta q qū creat^r fuit notari^o obfuare iuravit. nā si contra fecit piur^o est. Si aliq statuta dictavit v^l in scriptis redegit aut redegi fecit sup appbatione vsurarū v^l ptra ecclesiasticā libertatē. Nā in vtroq^z casu mortāl^r pec. z ex cōicationē incurrit vt in cle. ex graui de vsur

z ex de sen. ex. nouerit. z c. guez si sciēter fecit instrumentū d^o vsuris vel in fraudē vsurarū v^l hosti. piur^o est. qz cū creant^r notarii iuravit nō facere z psequenter infamis effect^r est nec de cetero poterit testificari nec instrumēta pficere. ex de testi. licet ex quadā. s. si. nō tñ tene^r reiti tuere pecuniā habitam p labore suo qzuis illicito. Sed si ptractui feneratio dedit cāz efficacē iducēs ptes ad talē ptractū tenet vt. s. dictū est d^o psoneta pcepto. vii. Si maliciose occultauit v^l nō exhibuit instrumēta seu scripturas publicas aut testamenta. seu cōes rōnū libros d^o struxit z h^omōi v^l alteri dedit. nā vltra p^lctm tenet d^o oī dāno lesis ex hoc cū p^let cām efficacē. l. d^o edēdo. l. is apud quē Si dieb^z festinis absq^z necessitate s^z lucri cupiditate pfect^r instrumēta copiauit v^l extēdit scripturas cū differre posset mortale videt^r z phibitū. ex. d^o fer. c. i. si imoderatū p^lciū extor^rit z vltra p^luetū p scripturū v^l mercede sua nō licet. de hoc in spe. plena. ti. d^o sala. s. ij. si ex^o nota^r epi. p scribe^ris nomib^z ordi nādorū v^l alias ab eis pcepit z ē salariat^r symoniā p^lmisit ex. c. i. si aut nō est salariat^r tunc si

Id qđ ei soluit puenit ei pſidera
to labore ⁊ qualitate negocij li
citū est alias nō vt ibidē no. do
An. de bu. ⁊ clarus.

A doctorib⁹ magistris seu
scolaribus. Ca. vij.

Officiū docēdi seu
doctoratum illicite
obtinuit pecuniā. p
mittēdi vel tributa
dādo mortali peccauit ⁊ pbi
bet ēē de magistris. pbiemus
⁊ exigēs crimē ꝑcuſſionis com
mittit ēē. e. c. i. ⁊ c. v. idē hostiē.
⁊ Hof. si graduū vel magisteriū
nō ad vtilitatē aiarū ⁊ honore
dei s; ad sui ostentationē ⁊ glo
riaz q̄siuit pncipaliter mortale
est si doctor publice docens les
ges vel phisicā sciēter admisit
ad lectionē suā religiosos aut
sacerdotes seculares v; etiā cle
ricos s; i dignitate ꝑstitutos ex
cōicatus est ēē ne de. v; mo. su
per specula. Si legēs in quacū
q; facultate publice sciēter ad
misit ad lectionē religiosuz sū
proꝑo religionis habitu incur
rit excōicationē vt in. c. ꝑculos
sa. ne de. vel mo. li. vi. Si scola
res retraxit vel subtraxit alijs
doc. vel magistris sub q̄bus au
diebāt. nā scōm Johem de leg
si hoc fecit in odiū doctorum ⁊
scolares iā intrabant illorū sco

las tenet eis ad restitutionē sal
larū ⁊ honoris sibi subtrācti. se
aut nondū intrauerāt dic vt. s.
ꝑcepto. vij. habet dō q̄ retrax
it volentē religionē ingredi. si
mutuauit pecuniā scolariū ad
hoc pncipaliter vt intraret sco
las suas vsurā cōmisit ⁊ si ex h⁹
ꝑsecut⁹ est aliquā vtilitatē que
possit pecunia extimari vt quia
accreuit scolis suis maiorē cō
cursuz ꝑsonarū ⁊ effect⁹ est do
ctor maioris fame tenet eroga
re omne illud lucrū paupibus vt
no. 30. an. in regula ꝑctm. de re
gu. iur. li. vi. in mercu. 30. de les
gna. ⁊ Jac. cal. in. c. nauigāti ēē
de vsur. si magister exiis scolari
bus collectam imposuit vel ab
eis aliqd exegit. nā si h; salariū
am publicā sufficiēs vel bñficiū
um magisterio annexū ⁊ ꝑ do
cēdo a scolariū exigit ꝑmū sy
monia cōmittit fm hosti. q; vē
dit obsequiū spūale ad qđ tene
tur ex officio ēē de simonia. ca.
nemo. i. q. iii. vendētes. ⁊ c. non
solū. spōte tñ oblata recipe po
test. Si xō nō habeat salarium
sufficiēs nec bñficiū pōt acci
pere collectā ꝑ laboribus suis
xxxvij. di. de q̄busdā in glo. art.
xij. q. ij. Caritatē. ⁊ c. quicūq; et
c. se. ⁊ videt hosti. innuere q; eo
tiā possit exigere non tñ a pau

pere nec vt scolares expellat & scolis aut accipiat libros aut res eorū s; potius inopiā suā eis exponēdo. Cō. Inno. ab. sy. de magistris. c. penl. aliter & meli' distinguit. si didicit vel docuit scientias prohibitas vt est scia nigromantie artis notorie. vel libros p̄tinētes turpia v; inhoneſta seu poetarū figmēta. mortale videt & prohibitiū. xxxvij. dis. Ideo si sciēter v; ignorātia docuit errores notabiles est mortale. & tenet satisfacere modo possibili retractādo q̄ docuit. si se iactauit de doctrina vel alijs detraxit & inuidit se eis p̄ferendo aut sectas inter scolares nutritiū seu aliqd ad emulationē aliorū magistrorū fecit & eis scolares subtraxit grauit̄ peccauit & tenet vt. s. dictū est de doctore. Si nō adhibuit debitā diligentia circa profectū scholarū in scia morū disciplina nō curas q; virtuose & honeste viuunt vel nō cōpescens eos a vicijs inquantū potuit vel docens eos nō vtilia s; curiosa & faciles nimis vacationes. In hmoi notabilis negligētia mortale videtur. Si fuit nimis rigidus & crudelis in corrigēdo pctm̄ est. q̄a leuis tñ castigatio est ei p̄missa de sen. ex. cū volūtate & extra

de homi. ad audientia. Si verberauit clericū in minoribus grauius seu nō causa discipline etiā leuiter aut existem in sacris exēdicatus est. d. ca. cū voluntate. Si studio vacat & scientie aliquo fine illicito p̄ncipaliter vt propter ambitionē honores lucri cupiditatē & hmoi pctm̄ est. Si scientijs & disputationibus supfluis vel etiā piculosis se occupauit vel etiā negligēs fuit studere lectionibus necessarijs Si actus suos in ecclesijs fecit naz prohibitiū est de immu. ec. decet. Si iuramenta vel statuta vniuersitatis seruauit naz alias mortale est. Si pompis dissolutionibus p̄uijs & huiusmodi se inordinate & vltra sui statutus p̄decētiā dedit vel alios ad hec quoquomō induxit. si ex secta vel partialitate practicauit voces rectoris eligendi vel subtraxit scolares alterius doctor vt audiant sub suo. Nam mortaliter peccauit & tenetur vt. s. Si obediēs fuit preceptorū suo vel doctori in his que tenetur. nam alias peccauit. Si diebus festiuis in studendo vel scribendo se occupauit p̄ncipaliter cā lucri vel temporalis vtilitatis. Naz nō licet nisi vt habet sup̄ p̄cepto. iij. Si vt interesset acti

Folium

bus aliquorū obmisit missas au
dire in festis vñ obmisit ieiunia
eccle p̄fessōes ⁊ hñmōi mortale
est.

A medicis phisicis ⁊ cirogis.
Ca. viii.

I se ad practicandū
posuit in medicina si
ne sufficiēti peritia.
Nā si ppter hoc de
dit medicinā vel remediū noci
uum infirmo mortaliter pecca
uit. qz nō licuit ei vsurpare qđ a
lienū est s̄m hosti. in sum. ti. de
homic. ⁊ ex. e. tua nos. N. hoc eo
tiā tenet. Inno. ⁊ dñs An. d. bu.
facit ex de iunr. si culpa. si cri
stus perit? ⁊ sufficiēs negligēs
ter se habuit ad infirmū. Nā si
ex notabili ei? negligētia omi
sit aliqd necessariū infirmo ⁊ ex
hoc ei? infirmitas inualuit pec
cavit vt. s. qz negligētia piter ⁊
impitia sunt in culpa. lxxiii. di.
c. i. Si curādo infirmū nō est se
cut? artis traditiones s̄ capit?
sui op̄inione. Nā si ex hoc p̄tin
git in infirmo aliqd mali nota
bilis ⁊ tenet? ⁊ peccavit vt sup.
s̄m hosti. vbi. s. Si nō adhibuit
debitā diligentīū circa curā in
firmi psonaliter eū visitādo si
gna interiora vidēdo. medicinas
dietas ⁊ regimē vite ordinādo
in culpa est ⁊ peccavit vt notat

Sexagesimum octauum

hosti. ⁊ dñs An. de bu. in. d. ca.
tua nos. Si dedit medicinā in
firmo dubitās an deberet noce
re vñ p̄ficere mortālī peccavit
qz nullomō d̄z dare nisi s̄m ar
tem p̄set sibi ex scia qz debeat
p̄ficere. Nā i dubijs tutior via
est eligēda. vt notat Inno. ⁊ dñs
An. de bu. in. d. c. Tua nos. Si
sciēter obmisit dare ifirmo me
dicinā oportūā Nā peccavit
vt. s. ⁊ si studiose quoquomō ag
grauavit infirmitatē grā maio
ris lucti p̄cipiēdi vñ fecit infirmo
mū recidiuare vltra mortale s̄
uiter est puniēdus scđm Inno.
hosti. ⁊ do. An. de but. vbi. sup.
Si adhibuit debitā diligentīā
in ordinādo medicinā infirmo.
Nā si ppter defectū corruptio
nē vel vetustatē specierū vñ re
rū in medicinā positārū ifirmo? i
currit piculū ⁊ ipe diligentiam
oēm quā debuit nō adhibuit i
reb? medicinalib? eligēdis nō
excusat scđm Inno. hosti. ⁊ do.
An. de bu. vbi. s. sec? si adhibu
it. Si hñs apothecā aromatiz
coegit directe vel indirecte in
firmos quos habuit in cura sua
emere ab eo medicinalia vñ ab
alio cū quo puenit p̄cipare p
tez lucrī. Nā si ppter hoc secu
tū est infirmis aliqd damnum
corpale vt qz alibi emissent res

meliores & utiliores vel tpale vt
q: habuissent miori p̄cio tenet
de omī dāno. Si seruauit p̄ce
ptū ecclesie qd̄ p̄cipit medicis
s. vt cū eos ad infirmos vocari
p̄tigerit ip̄os ante oīa moneāt
& ad p̄fessionē inducāt. s. cū effe
ctu ante q̄ ad curā manū appo
nāt nec sufficit suadere nisi cuꝝ
effectu infirmus obediat. ut no
tat hosti. Jo. an. 2. do. An. d̄ bu.
in. c. cū infirmitas. eē. de pe. & re
vbi dicit hosti q̄ medic⁹ hmōi
p̄stitutionis trāsgressor peccat
mortalr. Si dedit p̄siliū v̄l me
dicinā v̄l alias suasisit aliqd̄ pro
salute corporū qd̄ vertat in p̄i
culū aīarū. puta qd̄ q̄s fornicet
vt euadat ceteras infirmitates
vel medicinā dedit pegrinanti
ad occidendū puerperū p̄ cōs
uationem matris ve potū inebri
antē & hmōi mortale est & p̄bi
bitū. vt in. d. c. Cū infirmitas. i
fi. Si extorsit salariū immoder
ratū a diuitib⁹ vel etiā curare
renuit infirmos paupes. Nam
ad hoc tenet alias mortalr pec
cat. lxxiii. di. c. i. vbi dicit glo.
q̄ medic⁹ tenet curare ḡtis nō
solū pauperē s; etiā diuitē qui
nollet aliqd̄ dare & siue p̄ualue
rit diues siue moriatur poterit
medic⁹ exp̄f̄as repetere vt ibi
& plene p̄ spe. ti. de sal. §. postre

mo. Si paupib⁹ vel religiosis
vel q̄buscūq; alijs aliqd̄ dolose
vel ad exp̄ientia cū piculo d̄dit
nā mortalr peccauit si nimis d̄
facili p̄suasit infirmis vel debi
lib⁹ frāgere ieiuniū vel comede
re carnes in dieb⁹ p̄hibitis abs
q̄ rōnabili causa p̄ctm̄ est. si ve
ro hoc p̄suasit sanis p̄ p̄seruan
da sanitate vel alia causa rōna
bili mortale videt. Si emulati
one detraxit alijs medicis v̄l a
lias damnū itulit tenet. Si sta
tuta sue vniuersitatis seruare
iurauit & postea trāsgressor eorū
fuit. Nā toties piurus fuit &
mortaliter peccauit. si visitādo
mulieres infirmas & causa infir
mitatū tāgendo eas d̄ industria
& intētiōe libidinosa processit
ad aliqd̄ inhonestū est mortale.
Si existēs cirogicus incidit ali
quē. Nā si scdm̄ artē clare co
gnoscat v̄tile esse illū incidi in a
liqua pte corporis nō peccauit in
cindēdo. lv. di. si q̄s absceiderit
capitulis se. Sec⁹ si dubitat de
incisione vel etiā de incisore q̄
nesciat bñfacere. q: tūc abstinere
de & pot⁹ d̄mittere infirmū
sine incisione in manu dei quā
cū dubio incidere fm̄ Innoc. &
dñs An. de bu. vbi. s.

Ab officialib⁹ p̄siliarijs & au
litis principum. Ca. ix.

Sexagesimū officialis
pncipis seu cōitatū
iuste et fideliter in
officio suo se habu
it neminē pcutiendo. nā si erat
sufficiēter salariat⁹ quicqd ex
torisit p imphilitatē ptextu of
ficij sui tenet restituere seu pau
peribus erogare. si xō nō erat sa
lariat⁹ et hī morē vel p̄suetudi
nē officiū sui aliqd accepit vide
tur excusari. l. iiii. q. v. *¶* De sane.
Et ibi glo. et archi. si de imposi
tione pncipis ab ei⁹ subditis a
liquid plus debito scienter exe
git vel extorsit ad restitutionē
tenet etiā si ad eū nil puenierit
l. xiii. q. i. *¶* Militare. Con. Inno.
in. c. q. pleriq; de immu. ec. Si
quantū potuit obuiavit malis
et proximorū dānis. nā quando
alicui pstat de iniuria seu dam
no alteri illato et obuiare pōt si
ne piculo ppe psonē et sibi hoc
ex officio incūbit si non obuiat
mortaliter peccat nisi obuiare
vergeret ad rei publice maius
malū. et tenet in solidū de omni
dāno. l. xxvi. di. faciētis. *¶* Cōcor.
sco. in. iiii. dist. xv. Si castriū ter
rā vel villā fidei eius cōmissam
abstulit dño suo legitimo pos
sessori et proditorie tradidit al
teri nullū ibi ius hñti. *¶* Nā tene
tur ei de oib⁹ dānis de secuti

extra de iniur. si culpa. Si etiā
officialis seu vicari⁹ ptatis ca
pitanei vel alterius rectoris in
iulū aliqd cōmittētis in officio
suo nō rexit vel cōtradixit ei p
posse videt⁹ ultra pctm teneri d
omni dāno lesis. *¶* C. de appel. l.
qm scda. et hoc ibi tenet. Balz.
si etiā p̄siliari⁹ p̄siliū ddit, frau
dulentiū pncipi cōitati seu alte
ri p̄sone puate. nā si fuit circa
maleficiū vel quasi et ex tali cō
silio secutū est damnū etiā ali
as secuturū tenet lesis p quos
datū est cōsiliū plene satisfac
re. ff. de re. iur. l. p̄siliū. et c. null⁹.
de reg. iur. li. vi. Et ibi p vinuz.
et Joh. an. i. nouella. Si xō frau
dulēter p̄siliuit circa ptractum
vel quasi tenet ei cui p̄siliū des
dit vt in lege qd si cū scres. Et
notat etiā in dicta regula nul
lus. secus aut si nō fraudulēter
p̄sertim si alias nō erat secutus
vt ibi si cū proponeret aliquan
do a pncipe vel cōmunitate in
eorū p̄silijs quib⁹ ipse habuit in
teresse aliqd statuendū seu deli
berandū qd cederet in damnū
reipublice vel etiam alterius
persone priuate vt imponendo
collektas aut alia onera indebi
ta clericis vel laycis. *¶* Nā si exp̄s
se p̄sensit tenet de omi dāno in
de secuto lesis. Si vero nō plen

fit s; tñ nō p̄tradixit exp̄sse r̄pu-
blice ex pusillanimitate vel ne
ceteri reputēt eū infidelem p̄n-
cipi vel illi statui hoc casu licet
mortaliter peccet nō tñ secūdū
quosdā satisfacere tenet nisi cō-
tradiciēdo obuiare potuisset illi
malo seu grauamini vel nisi ad
eum pueniret cōmodū particu-
lare seu bursale q; tūc videt̄ ef-
ficaciter p̄sentire. Immo etiam
tacens sic ex quo vocat̄ ad hoc
vt cōsulat inuoluit̄ pena r̄ pecc-
cato cū his qui exp̄sse p̄senset̄
vt notat̄ Immo. c. i. de his q; fi. a
ma. pte. c. Si quoquomō in lit-
teris vl̄ favorib; p̄ncipis alicui
bona sua vel iura vsurpauit. at
alias impediuit. puta ne credi-
tores potuerūt suos debitores
puenire vel cām suā p̄sequi r̄
h̄mōi. Mā vltra p̄ctm̄ tenet̄ de
omī dāno lesis inde secuto. Si
adulat̄ est p̄ncipi laudādo euz
d̄ bono qd̄ in eo nō est aut si est
malo sine laudauit. vel lauda-
uit de malo nā grauiter pecca-
uit r̄ si laudādo euz de malo vt
de rapina de v̄dicatione r̄ hu-
lusmodi ille mot̄ est ad aliquid
malū faciendū propter illā lau-
dem qd̄ alias p̄babiliter nō fe-
cisset tenet̄ de omī nocumento
cū ip̄e dederit ad hoc cām effi-
cacē que v̄z h̄z p̄sensus ad hoc

Xciii. di. si inimic⁹. Si possessio-
nes locorū piorū vel ecclesiarū
malicijs seu astucijs circūueni-
endo p̄duxit paruo p̄cio in gra-
uamen ecclesie vel pauperū vltra
p̄ctm̄ tenet̄ de omni. dam-
no satisfacere. si possessiones vi-
cinas vel suis contiguas vsuro
pauit ampliando terminos su-
arū vel alias quoquomodo oc-
casionem adinuenit vt dñi eas
rum cogere sibi eas vendere
vel locare puta molestādo eos
directe vel idirecte. Vel eis cō-
minando seu apud p̄ncipē cas-
luminando. vltra mortale tene-
tur lesis de damno. Si petijt a
p̄ncipe bona dānatorum. Mā
prohibet̄ vide in capitulo fina-
li. de rescrip. li. vi. Si p̄ pecunia
data intercessit apud p̄ncipē
p̄ accusatis vel carceratis vt li-
berentur nam si tales sunt culo-
pabiles r̄ merito puniendi gra-
uiter peccauit iusticiā impediē-
do r̄ tenet̄ pecuniā pauperib;⁹
erogare. ar. xiiii. q. v. Qui habe-
tis. Si nō sunt innocētes r̄ ip̄s
se intercessor nō est salariatus
pōt̄ eā retinere. s; si salariatus
est d̄z eis a q̄bus pecuniam ha-
buit restituere. nisi foret ei li-
beraliter data r̄ donata p̄cipue
post liberationez r̄ absq; pacto
precedente.

Aciuibus. Ca. i.

Cine pmo querendū
est vtrū ociose vinat
z si solū de ppijs p-
uentib⁹ an esse alicui
exercitio intēdat licito. Nā oci-
osus fims pūcit in tenebras ex-
teriores. Matth. xxv. Si locā-
do possessionē pecuniāz rustico
mutuauit vt eā colat. Nā si p-
pter mutuū aliqd emolimenti
plus iusto ab eo recipiat vsura
est. sec⁹ aut si propter mutuum
in nullo quē rustic⁹ licet talis
pstatio fiat ei in adiutoriu vsqz
quo possessionez laborauerit. si
mutuauit frumentū vel aliud
granū rustico quādo erat vile
receptur⁹ tantūdez alio tpe et
cū reddit⁹ est cari⁹. Nā si mutu-
auit intētionē vt lucret⁹ vsura ē
secus si vt rustici necessitati s⁹
ueniat. idem si dedit ei certam
pecuniā tpe quo frumētū erat
carissimū hoc pacto qz certo tē-
pore reddat ei tñ frumēti quā-
tum poterit tūc haberi pro il-
la pecunia qz licet tūc maiores
quātitatē frumēti haberet pro
illa qz habuisset tpe date pecu-
nie nō est tñ ibi vsura nec pctm
nisi intētio praua fuerit. riii. q
iiii. si qz cleric⁹. z ibi archi. si co-
lonos suos gūauit indebite de-
cepit v⁹ carcerauit vide. s. ti. iij

si decimas soluit integre vt te-
nes vide. s. ti. iiii. c. ij. si deposui-
t pecunias apud cāpsorē v⁹ ar-
tificē vide. s. pcepto. vij. Si des-
dit alia infocidā vide infra. c
se. Si absqz necessitate rōnabi-
li mutuo accepit sub vsur etia
si ab eo qz patus nō licet Tho.
si infideliter se habuit in fidei
cōmissis tutela seu administrati-
one pauperū v⁹ pupillorū tene-
tur etiā de leui culpa. Si exis
patron⁹. p pecunia aliquē pre-
sentauit symonia est vt in. c. de
iure. ex. de iur. pa. z in. c. Que-
relā. de symonia.

Mercatoribus cāpsoribus
z psonetis. Ca. ii.

Quia hoc capitulū est
sciendū qz negociator
dī qui rem integram
immutatāqz venden-
do lucretur z hoc prohibet cler-
icis z religiosis. extra ne cler.
vel. mo. p totū. Laycis nō mer-
cari licet cum debitis circūstā-
tijs. vnde possunt sic interroga-
ri. Si ferrum lignamina arma
z alia quecūqz mercimonia ve-
tulit in alexandriā v⁹ ad alia lo-
ca saracenorū terre egypti. vel
ad aliā terrā soldano subiectā
sine licētia pape quā licentiam
veneti solū quo ad victualia dī
cūf generaliter habere vt fer

tur q̄ddaz p̄uilegio. **M**artini
quiti incurrit excoicationē pa-
palē ex. de iudeis. c. ita quorum
dā. z. c. liberandā. **N**egociat fu-
ne debito z honesto. **N**ā scōm
Eller. de al. tertia pte sum. **E**ti-
am layco mercari nō licz nisi p-
pter duo. **P**rimo. ppter neces-
sitatē vt. s. possit satisfacere sibi
z sue familie fm p̄decentiā pro
prij stat. **S**cōdo. ppter pietates
vt lucrēt. s. ad subueiendū pau-
perib⁹ vel distribuendū in alias
pias causas puta ad puidēduz
reipublice. s. res necessarie ad v-
sum z vitā ciuiū vel patrie deo
sint z lucrū inde expedit nō q̄si
finē. s. quasi stipendiu laboris
ad aliū xō finē mercari morta-
le est. p̄cipue vbi mercādi finis
p̄ncipaliter in lucro ponit. **C**ō-
tho. ij. ij. q. lxxvj. **S**i cōuenit seu
pactū fecit cuz alijs mercatori-
bus. q̄ om̄s vendāt certo p̄cio
tales merces vel q̄ ip̄e sol⁹ ven-
dat z nō ali⁹ certā reruz speciē
seu mercātiā illicitū est pactuz
fm hosti. z a inre p̄hibitū. **C**ō-
monopol. l. vnica vbi dī q̄ talis
exercēs monopol. bonis. pprijs
spoliat⁹ exilio p̄petuo damnet.
z tene⁹ ad interesse si q̄s ex hoc
dānificat⁹ est si q̄n q̄ cuz p̄sciue-
rit. naues p̄ducentes aromata.
aut alias mercantias fore sub-

mersas inarrauit seu emit oēs
mercantiā ciuitatis illi⁹ specis
ei submerse nō licet. **N**ā hoc dī
monopolii. z ideo talis incidit
in penā p̄dicte leg. i. **S**i exercus
it mercantiā q̄ de sui natura il-
licita est z mala sicut est vsuraz
facere z h̄mōi vlt q̄ vt plurimū
hoies vtant⁹ ad mortale vt est
mercātia alearū taxillorū z car-
tarū seu naiborū vel raptorum
pannorū. nō videt⁹ posse excusa-
ri a mortali faciēdo vendēdo te-
nēdo vel quoquomō ea alienan-
do. z oia p̄ctā q̄ eorū occasione
p̄petrat⁹ ei tā q̄s coopatorij ipu-
tant⁹. ij. q. i. notū z ideo talis nō
est absoluedus nisi illā dimittat
mercantiā. de pe. di. v. falsas. z
duob⁹ capitulis sequētib⁹. **C**ō-
tho. ij. ij. q. clxix. ar. ij. in fi. si mer-
cantiā exercuit dieb⁹ festiuis nt
si p reb⁹ necessarij mortale est.
Quia. **E**xo. d. xxi. p̄hibet omne
opus vtile sicut est negociari vī
de de hoc. s. p̄cepto. iiii. **S**i exer-
cuit mercantiā in ecclesia vlt lo-
co sacro p̄hibitū est z p̄ctm. xliij
di. nō oportet. z. xvi. q. viij. cap. z
hoc. **H**inc est q̄ dñs eiecit d̄ tē
plo om̄s vēdentes z ementes.
Matth. xxi. **S**i negociādo vs⁹
est piurijs mēdacijs vel iuramē-
tis z h̄mōi. nā hoc est p̄ctm q̄n
q̄ ventale q̄nq mortale. vide. s

Precepto. ij. z. viii. Si mercantiā suā sciēter plus iusto p̄cio vēdit vel alteri? minori emit. **Mā** si p̄ciū illi? mercātie est p̄ recto res ciuitatis statutū z taxatus nō licet augere vendēdo nec minuire emēdo. Si vero nō est sic taxatū licet cuiq; vēdere vel emere rem sicut cōmuniter vēditur in loco vbi vendit̄ tpe p̄tractus z illud est iustū p̄ciū vt notat glo. in. c. In ciuitate. ex de v. suris z ibi dñs An. de bu. si igitur sciēter vt p̄dici plus iusto p̄cio vēdidit vel mīori emit mortaliter peccauit z tenet̄ ille qui plus habuit restituere ei q̄ dānificat? est si sit qd notabile secundū tho. ij. q. lxxvij. z Seco. i. iiii. di. xv. 3dez est si ignoranter z ex errore extimās rē tm̄ vale re. qz licet non peccet tenet̄ tm̄ satisfaciēdo cū aduerterit de errore alias tūc peccaret mortaliter z hoc verū intellige nisi emptor vl̄ vēditor lesus sit p̄sona sagacissima nec ad hoc necessitate vel paup̄tate coacta. qz tūc verisimile nō est q̄ sit decept? ex quo aduertit de p̄ciū ex cessu z tm̄ volūtariē cōsensit et sciēti z p̄sentiēti nō fit iniuria. neq; dolus de reg. iur. sciēti. lib. vi. Si aut̄ excessus sit qd mini mū z p̄trahēs bona fide credit

illud esse iustū p̄ciū licet rigidū nec peccat nec tenet̄ ad restitutionē. Sz si p̄tra p̄sciam licz in modico sciēter excesserit non pōt excusari a p̄cto saltē veniali cū ois deceptio z frans sit peccatū z debet illud paupib? erogare. xlii. q. v. q̄ habetis. z sic d̄ clarat Jo. de ripol. z Gera. odo nō ob. p̄dictis. c. cū dilecti. ex de emp. z ven. vbi d̄ qz licet cōtra hentib? inuicez decipe vsq; ad dimidiā iustū p̄ciū qz illa decre. bz locū iure fori tm̄ ad vitanda litigia. non aut̄ iure poli. f. dei z lex diuina nil iniustū relinquit impunitū z reputat illicitū si i p̄tractib? iusticie nō seruiet. **Lō** cor. p̄dictis Inno. ex de vsuris. In ciuitate. dñs An. de bu. in. c. qz pleriq; de immu. ec. glo. z archi. x. q. ij. hoc ius. Si solū ratio ne termini rē vēdidit plus quā valeat vel minori emit rōne p̄ mature solutionis. nā in vtroq; casu sura est. vide. s. p̄cepto. vij. Si vēdidit rem plusquā valeat qz emptor ex re quā emit multū inuat. **Mā** hoc est iniustū et illicitū nisi cū res q̄ vendit̄ infō trimentū cederet vēditoris qui multuz illa re indiget z sibi est putilis tūc enī poterit vendere licite plus qz valeat fm̄ se quā tū est damnū qd incurrit ex ei?

vēditione fm tho. ij. q. lxxvij.
 z Sco. in. liii. di. xv. q. ij. vbi ad-
 dit q idem est in tractu pmuta-
 tionis accommodati pductio-
 nis z locati. Si tñ hoc casu em-
 ptoz libere voluerit aliqd plus
 quā valeat res dare qz inde ml-
 tum iuuat seu lucrat pōt reci-
 pi. si aliqñ rem emit vt integrā
 immutatāqz vēdendo lucretur
 nā fm Criso. nō licet sic lucrari
 carius eā vēdēdo qz emerit ni-
 si eā cū labore de vna regiōe ad
 altā trāsulerit vel cū piculo v-
 nauerit aut industria sua meli-
 orata fuerit. sz modo emere vt
 statim lucret cū proposito sine
 oibus pdictis pditionibz nō cer-
 tificā. Io emptorē de valore ip-
 sius rei vēdēde omnino illici-
 tum est z tales negociatores a
 republica cūciēdi z eculādi sūt
 fm Sco. z Alex. vbi sup. Tōcor
 dat hosti. in sum. si in suis mer-
 cātis volū cōmisit vel fraudes
 rem viciōsam exponēdo venā-
 le. nā cū ex hoc det emptori dā-
 ni z piculi occasiōē. Damni q-
 dem si propter ei⁹ viciū seu de-
 fectū res sit minoris precij z ip-
 se nil de p̄cio minuit. piculi vō
 si propter ei⁹ viciū vsus rei red-
 dat impedit⁹ vñ noxiū puta cū
 q̄s vendit equū claudicantē. p
 veloci domū ruinosā pro fur-

ma cibz corruptū aut veneno-
 sum pro bono si vēditōz non de-
 tigit in spē z clare hmōi d̄fect⁹
 z vicia occulta venditio est illi-
 cita; z dolosa z cōtractus nullus
 xij. q. ij. c. q̄squis. in fi. z tenet ad
 restitutionem precij emptori eo-
 quum sibi restituenti. vt notat
 tho. ij. q. lxxvij. z spe. ti. de em-
 pti. z ven. §. antepenl. Si ven-
 didit aurū vel argentū alebimi-
 cuz pro vero vide infra. c. se. Si
 cōmisit fraudem in ipsa re seu
 spem rei vt vēdēdo auricalcū
 pro auro. lapidē nō p̄ciosum. p
 precio vinū limphatū pro puro
 carnes hircinas pro castratis.
 vnum aroma mixtū cuz alio p
 puro. cerā mixtā cum rapina vñ
 alio pro pura vnum medicina/
 le pro alio hmōi. nā qui hoc sci-
 enter facit si decipit vel decipe-
 re. intēdit proximū peccat mor-
 taliter z tenetur ad restitutio-
 nem si est notabile qd fm Tho
 vbi supra. Si vero ignoranter
 venderet vnam rem pro alia nō
 peccat quidem. sed cum d̄ erro-
 re suo perpenderet satisfacere
 tenetur z qd dictum est de ven-
 ditore idem est z de emptore q
 scienter emit rem p̄ciosā
 quam venditor credit esse vi-
 lem vel modici valoris. Quia
 et ipse iniuste agit et ad restit-

tutionē tenet. Et aduerte pro
clariori intelligētia p̄dictorū q̄
vbi nullū p̄culuz imminet ipsi
emptori. nec in vendēdo. iustus
p̄ciū multū excedit et ēptor cen
sent in emēdo satis industrio
sus et res venalis p̄libito sibi ex
amināda exponit tūc venditor
nō tenet defect⁹ rei venalis si
ibi manifestare p̄cipue cū eos n̄
zelat nisi solū vt de re sua habe
at iulū p̄ciū. Si fraudē adhibu
it vendēdo v̄l emēdo circa quā
titatē rei. s̄ in pondere numero
vel mēsurā. Utēs p̄derib⁹ vel
mēsuris p̄ supiorē vel antiquas
p̄suetudinē nō appbatis vel al
teri exēpli gr̄a de p̄dere si de
dit. xi. vncias p̄ vna liberā car
niū aromātū pisciū lane lini et
hmōi. exemplū de numero vt si
res quas dare d̄z incerto nūe
ro tribuit diminutas. Exēpluz
de mēsurā vt si dedit decē bra
chiopanni linei vel lanei. p̄ vn
decim vel sextariū grani dimi
nutū seu materiā vini olei v̄l al
terius liquoris nō plenā In om
nib⁹ his si emētes a iusto p̄cio
fraudātur oēs q̄ sciēter sic de ci
piūt mortaliter peccāt et tenen
tur ad satisfactiōē dānificat⁹
vel si parū est damnū paupib⁹
Si tñ hmōi corruptio p̄deruz
vel mēsurarū est cōmunis et cō

sequēter oibus nota nō videt⁹
ibi pprie esse fraus nec mortalo
le. Tenere aut vñā mensuram
ad emendū et alterā ad venden
dū sp̄ est mortale nisi illis cū q̄
bus mercator hoc innotescat.
deutro. xv. Si negociādo fecit
p̄mutationē rei ad rē q̄ vulga
riter d̄z brato. puta existēs lani
fer vel trapecida dedit pannū
vñū laneū extimetū ab eo flore
c. alteri mercatori q̄ dat. p̄ illo
ballā vñā lane aglie extimataz
eb eo flor. c. Vñā in hoc p̄tractu
p̄mutationes pōt interuenire
fraus duob⁹ modis. aut i q̄lita
te rerū cōmutatarū et tūc si ē
fraus ex pte vni⁹ tñ q̄. s̄. sciens
ferdat alteri rem defectuosam
igo ignorāte cū tñ recipiat ab
eo rem bonā mortali peccat et
tenet ei satisfacere si notabili
ter lesit. ex de iniur. si culpa. si
aut vterq̄ intēdit alterū deci
pere et ab vtroq̄ dat⁹ alteri res
defectuosa. p̄ bonā vtroq̄ igno
rāte fraudā alteri⁹ vterq̄ mor
taliter peccat. p̄pter malā intē
tionē. xxi. q. v. qui p̄ iura. Quo
vero ad satisfactiōē pōt fieri
recompensatio vt vnus alteri
nō teneat. si deceptio fuerit eo
qualis. si tñ vtriq̄ v̄l practici
scirēt sic p̄suetū fieri non videt⁹
ibi fraus nec alter alteri teneri

de reg. iur. sciēt. li. vi. Aut dece-
ptio iteruenit in p̄cio. qz. s. vn?
q̄sqz eorū excedit in extimatio-
ne rei sue z tūc videt̄ simili mo-
do distingui posse vt. s. Si p se
fraudaui vel p aliū defrauda-
ri fecit pedagya vl̄ gabellas in
ite z licite impositas puta occl̄
te mercimonia introducēdo in
ciuitatē vel asserēdo vnū aliud
esse aut mīoris quātitat̄is vt
sic vel nihil vel min⁹ solueret.
Nā sic rapinā cōmisit seu furo-
tus f̄m Ray. z tenet̄ restituere
illis q̄bus talia debent̄. Rom.
xiii. reddite oib⁹ debita cui⁹
ctigal verū ad penas q̄ inflicte
sunt a iure cōmuni vel nuptia-
li p̄tra h̄mōi deceptores nō te-
net̄ in foro p̄cie nisi p̄us p̄dem
nat⁹ fuerit. xj. q. ij. fraternitas.
in fi. Cō. tho. ij. ij. Si soluit cre-
ditōib⁹ p mercimonijs empt⁹
in termino p̄stituto. nā si secus
fecit tenet̄ eis ad om̄ie interes-
se. extra de pigno. significante.
Si dissulit mercedē reddere o-
perarijs seu laboratorib⁹ in op⁹
suū p̄ductis vltra t̄p̄us p̄uentū
cū eis vl̄ aliqd de p̄cio p̄uento
subtraxit seu falsas monetas p
bonis dedit grauit̄ peccauit
z tenet̄ eis satisfaccere de omni
dāno z incōmodo qd̄ p̄pessi fu-
erint. si p̄ductis pro certo p̄cio

nō soluit iuxta p̄missa. s. dedit
pannū vinū z h̄mōi loco precij
nā illicite egit nisi hoc fecerit
cū eorū libera volūtate. s. hoc
casu si illi nō indigēt vsu rei ill̄
date z necesse habuerint eā. vē-
dere minori p̄cio tunc p̄ductor
tenet̄ eis resarciri qd̄ min⁹ has
buerūt. sec⁹ aut̄ si a p̄ncipio ope-
ris hoc pacto p̄duxit eos vt de
labore suo p̄tim daret pecuniā
p̄tim pannum z alia victualia.
nā tūc si pannū vel alia sibi det
p pte solutionis f̄m p̄uentionē
z vēdat iusto p̄cio. s. f̄m q̄ alijs
cōmuniter vēdit licet p̄derent
reuendēdo nō tenetur p̄ductor
Idem esset si vēderet sibi plus
iusto p̄cio qz sic cōmuniter so-
let fieri z conducti a p̄ncipio
hoc sciebat z alias expti erant
nā sciēt̄ z cōsentiēt̄ nulla sit i-
uria de re. iudic. sciēt. li. vi. Si
fideiussor fuit pro aliquo soluē-
di ei⁹ creditori. nā si ex hac fide-
iussōe aliqd accepit nisi inter-
esse suū si ptulit vsura est. ex. e.
puenit. Asscurare tñ p mare
vel terrā merces suscipiēdo in
se piculū earū z rōne piculi cō-
uenire q̄ mercator sibi tradat
certuz qd̄ p quolibz cētenario
valoris ip̄arū mercū licitū est
f̄m Lauren. de ridol.

De societate.

k

Subtrahit societates
cuz aliquo ad cōmu
ne lucrū ⁊ dānū ⁊ in
fideliter se habuit i
ea subtrahēdo vel retinēdo ali
qd occulte de cōmuni pecunia
seu lucro societatis pecca. mor
taliter ⁊ restituere tenet. si con
trahit societate hoc modo. scz
dando pecuniam mercatori ad
mercandū vel artifici ad exer
cendū. nā si hoc p̄trahit cuz pa
cto vl etiā sine pacto. s; tñ hac
intētiōne p̄ncipali q̄z capitale
sit saluum ⁊ p̄tem lucrī habeat
cōtractus est vsurari⁹ vt notat
glo. in c. pleriq; xi. q. iii. Con.
azo. ⁊ accur. ff. p. sol. l. si non fue
rint. Si p̄tracta societate fuit
diligēs in reb⁹ societatis. Nāz
i societate imputat etiā culpa
levis q. i. s; siderat qñ q̄s nō est
sic diligēs in reb⁹ societatis sic
erat in reb⁹ p̄p̄ijs tpe inite so
cietatis. ff. p. sol. l. socius socio. ⁊
sic restituere tenet vide de hac
materia plene in summa p̄sa. c.
societas. i. ⁊. ij.

De sociis.

Socii dedit aialia in soci
dam ⁊ quomodo vel
quo pacto. Nā bñōi
aialia vel pecora multipliciter
tradi solent. Si ergo hoc modo
tradi ad custodiā. s. alicui dan

do viginti capita pasceda sub
certa mercede vel etiam certa
portioe puent⁹ eorū tūc si dñs
sibi retinet piculū aialū s; x. x.
est p̄tract⁹ locatiois ⁊ de se lici
tus. se c; si nō retinet piculū sibi
excepto tñ eo q; p̄tugeret ex me
ra negligētia custodie qd sp̄ p̄i
net ad custodientē si tradidit p
modū mutui dādo alicui ⁊ ruit
co. xx. capita cū pacto q; sint fir
ma in numero vl in p̄cio eorum
in oēm euentū tūc si accipit ali
qd de lucro vsura est. q; cederz
ei solū rōne mutui qd p̄hibet.
xiii. q. iii. vsura. si tradidit per
modū societatis ⁊ hic p̄tract⁹
pōt etiā fieri mltipliciter iuste
⁊ iniuste. Iuste qd sit qñ in soci
etate vtriusq; cōmunis est ⁊ eq
p̄ditio ad iudiciū boni ⁊ practi
ci viri. vt. l. equaliter p̄ticipent
lucrū ⁊ damnū p̄portionabilis
exēpli ḡra. vn⁹ h; viginti capi
ta. Ali⁹ totidē vel etiā solus de
cem ⁊ cōicant ea ad inuicē ⁊ p̄i
culū ⁊ emolimentū ⁊ etiā expē
sas equaliter cōicant ea ad inu
icē si equaliter ponūt in socie
tate vl p̄ rata s; m q; q̄libet por
nit alias p̄tract⁹ est illicit⁹ ⁊ cō
tra iusticiā qñ. l. melior est p̄ditio
vni⁹ q̄z alterius vide de hac
materia plene in summa p̄sa.
vsura. ij.

De cambijs licitis et illicitis.
 Circa cambia notandum
 quod ad hoc ut quis ex
 eis lucrum reportet li-
 cite oportet quod tale lu-
 crum pueniat aut ratione custodie,
 aut ratione patrie, aut ratione mone-
 te, potest circa hoc sic interroga-
 ri. Primo si capsores cambiando
 florent, in monetam vel econuerso
 quod dicitur cambiū minutū recepit
 unum denarium pro florino, nam ut dicit
 Iohannes de legibus in causa si de usu, hic
 casus non videtur bene excusabilis,
 ab usura nisi attento interesse et
 finaliter concluditur quod ubi quis plus
 accipiat non est bene tutus in con-
 scientia nisi etiam illud plus ratione
 interesse ut supra recipiat, scilicet la-
 boris itineris operum pensionum
 salariorum et factorum que pro huius-
 iusmodi arte exercenda subiit, si
 in huiusmodi cambijs minutis scienter
 miscuit monetas falsas incisas
 vel diminutas peccauit morta-
 liter et lesis restituere tenetur,
 si est quod notabile alias est pau-
 peribus erogandum, si fecit cambi-
 um hoc modo mediolani exiens
 aliquis indiget pecunia veneti-
 is et dat mediolano floren, capso-
 ri qui habet etiam cambiū venetijs ut
 consignet seu reddat ei venetijs
 prefatos, cum ducatos indemnes, pro-
 pter hoc capsores accipit ducatum

unum secundum quosdam videtur turpe lu-
 crum. Proinde quod capsores absque picu-
 lo labore et expensis facit videri
 venetijs, scilicet quod ante quod reddat
 eos potest exhiberi traditis ducatis
 in mediolano mercari et lucrari
 Et saluo meliori iudicio quam ta-
 li cambienti quod de hoc facit artes
 imminet expense ut in casu prece-
 denti potest accipere moderatum lucrum
 precipue ratione interesse sui, Secundo
 autem de eo qui hanc non exercet artem
 Si cambiū fecit hoc modo puta
 in ciuitate mediolani exiens cum
 mille ducatos venetos veneti-
 as vellet ferre tibi cambire seu
 eos expendere inuenit in medio-
 lano capsores habentem tabulam
 cambiū in ciuitate venetiary cui
 tradidit eos tanquam cambiens iue-
 netijs et persequens ad forum cam-
 biū venetiary, nam licet predicti
 ducati veneti plus valent vene-
 tijs quam mediolani ubi tradidit
 eos non est tamen ibi usura, nisi tra-
 des aliquid intendat quod in cambijs
 potest interuenire lucrum ratione preie-
 ti. Si fecit cambiū alio pueris mo-
 do et dicitur cambiū plus, in floren-
 tia exiens indiget pecunia in ve-
 netijs et dat florentie capsores, cum
 vel, cum, florino, ut per litteras suas
 faciat consignare ei vel alteri pro
 eo, cum ducatos venetos, nam licet
 capsores inde lucrent tamen tal-

tractus illicitus est. tñ qz rōne patrie supuenit lucrū. tñ qz credit ad vtilitatē vtriusqz. tñ rōne interesse. s. expēsarū. z dī cābium p litteras. Si fecit cābiū p venetias siue cābiū siccū vel cābiū a libere dī grossoni. i. ducas torū qd fit hoc modo. ego egēs hic mediolani. x. libris grossorū id est. c. ducatorū scipio a te cāplore mediolani. ibidēz. c. vi. vel plus vel min⁹ sicut tūc mediolani cābia currūt z valent. x. libris grossorū. Et inde z vnū mēsem teneor tibi ad restitutionē tñ qztuz infra x. dies pputādos a die celebrati tractus valebunt x. libris grossorū in ciuitate venetiāz q aliqui valent plus aliqui min⁹ z sic aliqui pdit aliquādo lucraf cambiēs licet vt iplurib⁹ lucres. Nā hic cōtractus est vsurari⁹ qz campfor in hoc casu pncipaliter intēdit lucrū z sperat illas. x. libras grossorū recipere in maiori valore qz dederrit. qz vt plurimū sic ptingit alias nō mutnaret licet qñqz etiam ptingat illas in minori recipere z sic ibi est vsura cū interueniat mutū cū intentione lucrari. xiiii. q. iiii. c. l. ar. e. ti. In ciuitate con. laurē. de ridol. si exis thesaurari⁹ seu depositari⁹ alius cuius dñi vel cōmunitatis aut

officij v. gabelle habuit recipere eorū pecunias seu intratas. vt pro loco z tpe distribuit alijs officialib⁹ z supēdarijs seu alijs salariatis iuxta eorū dispositiōnem. nā si talis recipiēdo hmoi pecunias vel numerādo a quo qz exegit aliqd puta vnū denariū p floreno. z est sufficienter pro labore salariat⁹ teneat sic acquisita vel extorta paupib⁹ erogare. xiiii. q. v. Non sane. nec in hoc casu excusaret psuetudo cū foret irrationabilis z ex nimia cupiditate introducta. Secus aut si nō esset sufficiēter salariatus de labore suo. Si exis depositari⁹ vt. s. negociatus ē cūz pdictis pecunijs z cū eis lucrat⁹. Nā si talis pecunia sit piculo cōitatis vel dñi lucrū inde pceptū ptinet ad eos deducta tñ mercede laboris ipsius. Aut si ex hoc exercitio dānificauit creditores ipsius dñi vel cōitatis nō soluēdo eis salaria sua tēpore statuto vel nō integre tenetur eis de omī dāno z grauiter peccauit. Si vero pecunia stat in ei⁹ piculo vt cōiter ptingit qz tales solēt dare fideiussores. Nec dñs seu cōmunitas nec eorū creditores ledātur. Nō lud lucrū erit suū rōe industrie. Si qñqz ptingit eū habere pe-

cuniā speciale quā timens mi-
norari volūtatē pncipis futuro
tēpore mutauit eā alicui hoc
pacto vt restituat sibi inequa-
li p̄cio in quo erat cū ab eo mu-
tuo daret. Nā si facto mutuo
minorata est pōt recipere in illo
equivalēti in quo erat quando
mutauit nec cōtractus est illi
citū scdm alex. de alexan. et no-
tat in ptractib⁹ sancti Bernar-
dini sermone. xl. ar. iiii. ca. i. si fe-
cit cōtractus vsurarios vlt̄ als
fraudulētos et illicitos et iiquos
nā si sciēter fecit mortali pec-
cavit et tenet satisfaccere lesis.
Si sensalis psoneta vel media-
tor fuit sciēter ptractū fraudu-
lentoꝝ mortaliter peccavit et
restituere tenet idēz si fuit me-
diator ptract⁹ vsurarij cū disti-
ctione tñ que habet sup̄ prece-
pto. vii. si mediator extitit in a-
lijs ptractib⁹ licitis puta vēdi-
tionis equoꝝ domoꝝ et hmoi.
et sciēter male p̄suluit emptori
in ei⁹ damnu⁹ et sui ac vēditoris
vtilitatē mortaliter peccavit et
tenet ei satisfaccere de re. iudi.
nullus. li. vi. in nouella. et idēz est
si male p̄suluit vendenti. si fuit
mediator in m̄simonijs p̄trahē-
dis et mēdacys vsus est in p̄iu-
diciū notabile alterius p̄tra-
hentiū mortale videt. xxi. q. ii.

capl. i. si emit res raptas vlt̄ fur-
tas et hmoi. vide sup̄ p̄cepto se-
ptimo. Si propter lucrū expos-
uit se sciēter piculo mortale ē.
Si se trāssulit ad ptes longins
quas vel p multū tēpus absēs
fuit a cōiuge sua absq; vrgenti
necessitate et absq; eius licētia
non videt absq; piculo peccati
mortalis cū probabiliter p̄stet
ei occasionem mali.

Ab artificibus mechanicijs
operarijs et huiusmodi. Ca. xij.

Sci facit artē cui⁹ arti-
ficiū est indifferens
ad bonum et malū
vsū vt facere gla-
dios lāceas balistas sagittas et
quedā venena qbus vtimur ad
sanitatē et hmoi. nā scdm Ray.
si talis hoc facit vel vendit pro-
pter hoc vt hoies tallibus abu-
tātur vel si sciēter vēdat vlt̄ do-
nat eis quos scit abusuros mor-
taliter peccat et grauissime. ii. q.
i. notū. Et oia p̄ctā que occasio-
ne illarū rerū ab alijs ppetrant
sibi imputant et re⁹ est apud de-
um oim aiari⁹ q ppter hoc pe-
reunt. Si aut̄ habuit bonā intē-
tionē nec credit illos talib⁹ abu-
sos vel hīs animū indifferētē
nihil super hoc cogitabat aut
ignorabat q esset illicitū talia

facere vel videri nō videt peccare nisi forte ex qualitate pso ne vel tps cognosceret vl pba biliter sibi pscia dictaret qd emēs nō querit illā rē nisi ad malum ppetrandū qd tñ defacili credere nō dz. Lon. Tho. z ho li. ij. q. c. lxx. ar. ij. Si vero fac artē omnino pnciosaz z ad nullum vsuz humanū vtilē. sua qd dixi in pncipio capituli pcedentis vbi multa hñtur q etia tan gūt artifices. si in arte sua mē dacys sciēter vsus est z cū intē tione fallēdi proximū mortale est. xxi. q. ij. c. i. z tenetur restituere lesis. Si aut nō intendit nocere s; se indemnē seruare veniale est s; m thom. z Rich. in. liii. Nisi assidue z ex mala cōsuetudine mētiat. qz tūc s; m hostie. mortale est. Si vsus est iuramētis vl piurjs vide. s. ti. lii. pcepto scdo. Si vsus est iniurijs seu falsis mēsuris vel pōderib; vide supra capitulo pcedenti. Si humectauit mercātijs sic quā doq; sit in pipere zinzibero crocho lana z psumilib; q pondere vendūtur vt magis ponderent grauitur peccauit z dānificatis restituere tenet. Si iniuste difsamauit aliorū merces opa vel artificia vt sua melius vēdat et eius apotheca maiorē pcursum

habeat tenet. si nouitatus fuit curiosus inuentor. nā z ipse peccauit z ceteris occasione peccō cādi pbnit scdm tho. vbi supra proinde. Trifosti. inquit ab arte calceorū sutorū z tectorū mltā abscindere oportet s; in arte sua fidei sue se fiducialiter committētes decepti in qualitate. seu quātitate rei aut in pccio videtur mortale. z eis restituere tenetur.

De aromatariis.

Drimo querendū est si in cōponendis medicinis min; diligēter se habuit aut nō posuit ea que medicus ordinauit vl nō posuit ita bona z rēctōtia sicut oportuit vel tanquā in expert; male cōposuit. Nam si medicina fuit nociua vel nō p ficia infirmo pdictis de causis cum ex hoc habeat sequi necessario grauior egri infirmitas vl mors atq; medici infamia non videt excusari a mortali z tenetur de omi dāno. si sciēter vendidit vnā rem pro alia vt corruptam pro bona antiquam p recenti vilem pro pnciosa mortali ter peccauit z lesis tenetur de omni damno. Si sophtificauit aromata commiscendo res viles pnciosis minns bonas op;

timis et vendidit pro puris ut so-
let fieri in siropis confectioni-
bus electuarijs speciebus cereis
et huiusmodi. nam ultra pecca-
tus lesus satisfacere tenetur eo
modo quo dictum est supra. ca.
xij. si tamē huiusmodi mixtura
nō sit nociva sed sit ut res red-
datur magis delectabilis et de-
trahatur de precio quantum co-
uenit nō videtur illicita si scien-
ter excessit in precio vendendo
res viles pro preciosis vel cari-
us quā communiter fit ab alijs
aromatarijs. Nam ultra pecca-
tum tenetur lesus satisfacere si
est quid notabile alias est pau-
peribus erogandum. Si docu-
it vel scienter vendidit ea quis
bus procreat abusus et ad hoc

effectum vel vendidit venena-
eis quos credidit abusus mor-
tale est. Si vendidit scienter re-
defectuosam alicui vel expen-
dit monetam falsam credēs sic
alium posse decipere. quia in e-
mendo eam vel in recipiendo
monetam ipse est deceptus. nā
hoc nullomodo licet ex quo de-
fectum rei vel monete nouit si
alicui mutuauit pecunias pri-
paliter propter hoc ut iret ad
apothecam suam usura est. vi-
de. eo. ti. capi. vij. Si in diebus
festiuis vendidit vel alios ven-
dere fecit seu permisit indiffe-
renter vel tenendo apothecas
apertam. Nam hoc nō licet nisi
imminenti necessitate.

k iiii

Rubrica vide. s. p̄cepto. iii.
Et lanifrice vel trapecida.

Idolum nō in arte
sua vel fraudē quo-
quomō cōmisit faci-
endo pannos lane
minus p̄ciose et bonitatis et vē-
dendo pro pannis lane maiorē
p̄cij et bonitatis vel vnius tin-
cture pro alia nil minūdo de p̄-
cio vltra p̄ctm̄ tenet restituere
lesis. Si cōmisit fraudem faci-
endo trahere pannos ad tira-
torium vltra modū debitū ar-
tis. Mā cū hoc cedat ad dānuz
ementis q̄ p̄anus deficit a mē-
sura si postea madidat et rōndi-
tur vt moris est tenet vendēs
vltra p̄ctm̄ emptori satisfacere
idem dico de his qui vendunt
caligas factas ex panno minus
debito balneato que postea cū
eis emptor vtitur restringunt
et decurtantur et cito lacerantur
Si tradēdo lanā ad filandū de-
dit vncias. xiii. pro libra fraudu-
lenter nolens tñ solvere nisi p̄
filatu vni⁹ libe peccat. et tene-
tur satisfacere. nisi ita esset de
more patrie. Si vendidit panno-
s laceratos ad tiratoriū licz
reemēdatos aut male textos.
vel tinctos vel cartatos pro bo-
nis. Mā hoc nō licz nisi demat
de p̄cio quantū importat ille d̄

fectus alias fraudē et dolū com-
mittit. et tenet satisfacere. vt. s.
e. ti. cap. xij. ad idem tenent me-
diatores qui sciētes tales dese-
ctus faciūt vēdere pro bonis.
Si distulit soluere creditorib⁹
suis vel mercedē reddere ope-
rarijs vide supra.

Ab aurifrice.

I fecit vel vendidit
aurum vel argentū
alchimiticū pro ve-
ro vltra p̄ctm̄ tenet
emptori satisfacere de damno
Concor. r̄ho. ij. q. lxxvj. si tamē
expenderet tñ pro tāto et tale
pro tali sine aliqua falsitate for-
me vel materie nō videt illicitū
scdm̄. d. ol. in con. suo. Si e-
mit pro se calices sacros nō cō-
flatos prohibitū est. x. q. ij. hoc
ius. Si cudit monetā vel num-
ismata sine cōsensu p̄ncipis.
Nam sine auctoritate ei⁹ nō licz
scdm̄ Barto. l. de fal. mo. l. ij.
et. iii. Vel auctoritate regis dñi
seu vniuersitatis superiorē non
recognoscētis vel qui in hoc tā-
to tpe p̄scripsit q̄ initū nō extat
memoria. extra de verb. signifi-
sup quibusdā. Et qui cōtra fecit
grauiter peccat et multipliciter
punif. Si cudēdo vel fabrican-
do monetā fraudē quoquomō
cōmisit in materia formapōde

re vel valore. **N**ā si in vnoquoqz horū quattuor defect⁹ repitur iusta pecunia defraudat⁹ vnde notat glo. ⁊ Inno. in. c. iiii. de iur. iur. si moētā fabricatā falsificauit tōtēdo vñ tingēdo. s. mo netā eneā inargentādo seu de aurādo. aut monetas graues e ligēdo ⁊ pñādo ⁊ alias transire pmittēdo sicut faciūt cāpsores **N**am hi oñs sunt infames etiā falsarij ⁊ multipliciter puniunt⁹. C. de fal. mone. l. i. ⁊ d. c. v. Con. ibi hosti. Si alicubi emit monetas diminuti ponderis. p ut ibi currūt vt aliū locū porta ret cū lucro vēditurus. **N**am si vbi eas vēdidit indifferēter sic expēdūtur sicut integre mone te nō videt⁹ in hoc peccare cum nulli inferat damnū ⁊ sibi ex industria sua ⁊ labore qrat lucruz sicut ptingit etiā de alijs mer. cimonijs que plus minusue valeant in vno loco qz in alio.

De tabernarijs

Si vēdidit vnā speciem vini pro alia vel postqz exposuit vinum venale ⁊ attrahit hoies miscuit illud aqua vñ min⁹ bono vino grauiter peccauit nisi subtraxerit de pñcio qz tum debuit. Si ad clarificādū vinū aliqd corporib⁹ nocuum

miscuit. Si vēdidit vinū mēsuris iniustis vel min⁹ plenas de dit⁹ vltra pctm tenet restituere vel paupibus erogare. vt. s. co. ti. ca. xij. Si postqz vendidit vinum aut alia comestibilia occul te subtraxit ea comedit vel bibit ad hoc vt etiā alia emāt vñ trapctm restituere tenetur. Si dieb⁹ festiuis vēdidit pñcipaliter propter lucrū summō mane etiā in qualibet maiori solēnitate aperies tabernā mortaliter peccauit. Si sciēter vendidit vinum se inebriare volētibus nō curās de pctō dūmodo lucret⁹ mortale est. Et idem si propter lucrū pñcipue dieb⁹ festiuis procurat qz ibi videātur quedā ad potū pñtātia vt magis bibat. Si i domo sua tenuit meretrixes latrones ribaldos ⁊ alearū lusofores pñtando eis naybos carticellas ⁊ taxillos ⁊ erigēdo p eis pecunias mortale est. Et eficitur pñiceps oim pctōruz talium. q. q. i. **N**otū. Si cari⁹ ⁊ pl⁹ debito vēdidit simplicibus vel ignotis aut trāsēuntib⁹ qz alijs qz phibitū est ex. re empti. ⁊ vendi. c. i. Si fidelis fuit in seruādo res suas hospitib⁹. **N**am ad hoc tenet⁹ ⁊ si amisse fuerint satisfacere obligat⁹ s. m. Bart. l. i. ff. de fur. aduer. nau. cau. ⁊ nō

tat collec. ex. de loca. c. i.

Si futor.

Iretinuit seu occit
te subtrahit de pā
no vel serico tella
bōbice z bñdī. nā
furtū cōmisit. Et si sit qd nota
bile restituere tenet nisi pbabi
liter psona cuius est mercedez
laboris eius vel omnino nō de
disset v. l. diminute. Si aliquan
do pmisit aliqd facere cū scirz
nō posse attēdere pctm est. Si
diebus festinis z noctibz pcedē
tibus laboravit vel laborare fe
cit aut permisit seu toto mane
maiorū solennitatē se occupas
uit inuestiēdo novas vestes tā
viros qz mulieres nō videt ex
cusari a pctō. z si ppter hoc ob
mittit missa est mortale Si sic
vestiēdo mulieres vel aliqd cir
ca eas faciēdo se habuit inho
nelle vel alicui scādalum dedit
mortaliter peccavit. Si in arte
sua aliqd illicitū p se fecit. v. l. p
alios puta vestes nimīū cauda
tas scolatas impudicas z hui
modi nō excusat a pctō. Si fa
mulos seu operarios quos mer
cede pduxit bene z fideliter tra
ctavit z eis pacta servavit. nā
alias tenet illis satisfacere. Si
puerū quē pduxit graviter per
cussit vel vulneravit. tenetur dō

dāno qz lenis tm castigatio tas
libus pmisa est. ff. e. Item que
ritur si p errorem vestē alicui de
dit alteri tenetur ei ibidem

Si locatore z cōductore

Isciēter locavit ali
quā rez viciosa z pu
ta domū ruinosa e
quum claudicātem
vel alias defectuosus hoc igno
rante pductore peccavit mor
taliter si inde secutū est verisi
militer sequi poterat notabile
damnū pductori z tenet ei de
omni dāno inde secuto. z simili
ter tenet si locavit rē viciosa m
ignorāter licet non peccaverit.
ff. loca. z cōduc. l. si addes. §. i. z
notat hosti. z durā. in sum. suis
e. ti. z Jo. an. ex. e. ca. i. Si nota
biliter carius quā debuit rē su
am locavit p fideratis pditioni
bus occurrētibz peccavit plus
z min⁹ scdm quā pductore gra
vavit. Si locavit operas suas i
faciēdo aliquā rem z damnū i
tulit dño rei rem ipam destrue
do in totū vel in partē. Nam si
hoc ptingit culpa sua etiā levi
aut illorū quorū opere vel ope
ra vitur tenet de dāno dato
scdm hosti. secus si diligentiaz
adhibuit quā diligēs paterfa
milias adhibuisset. ff. eo. si mer
ces. §. qui columnā de casu. No

fortuitu nō tenet nisi p pactu
exp̄sum fuerit vel aliquib² casti
bus exp̄sis cū clausula genera
li vt no. 30. an. vbi supra. Si lo
cauit opas suas tñi vel locauit
rem z operā simul vel accepit
speciē ex innoiato p tractu vt a
liquid faciat in ea licet postea
casu fortuito impeditus fuerit
totā tñ mercedem accipiet nisi
mora vel culpa sibi possit impu
tari vel nisi tēpore quo nō potu
it in ea operari alteri opatus ē
a quo mercedē habuit vt notat
Inno. z Jo. an. vbi supra z host.
in sum. eo. ti. Si pductor male
tractauit rem sibi locatam vt e
quum vel boues nō pascēdo et
nimis fatigādo z hmōi tenet
ad arbitriū boni viri scōz Ray
mū. in sum. Si pductus ad op²
alicuius ex festinātia vel negli
gentia nō fideliter z diligenter
opat² est sepe pausando vl mo
ram trahēdo tenet satisfacere
de dāno. Si seruiens seu labo
rator exis alicuius magistri fi
deliter se habuit in omi sibi cō
misso. Itaqz si aliquid occulte ei
subtraxit vel in aliquo decepit
peccauit mortaliter si est quid
notabile z restituere ei tenetur
vel etiā si sit qd minimum z fe
cit animo dānificandi fm tho
ū. ij. q. xvi. z. xiii. q. vi. c. vltimo.

De pistore

¶ I fecit panem ni
mis ponderosum.
ita q emētes sint
decepti vel minor
ponderis qz debuit vel alteri²
farinā bonā accepit illis quib²
faciebat panē z posuit min² bo
nam vel cū nimio furfure quia
peccauit z tenet ad restitutionē

De macellario

¶ I macellari² vēdidit
carnes corruptas p
sanis est mortale. Si
vēdidit vnā speciē p alia vt ca
prā pro castrato z hmōi. aut vi
minutū pōdus vt vndeci vnci
as p libra peccauit z tenetur d
damno.

De cerdone.

¶ I vēdidit speciē eorū
p alia nimis bona i so
tularibus peccauit et
tenet de eo qd plus accepit ra
tione hui² deceptionis. Si vē
didit sotulares maiori p̄cio p
pter solutionis dilationem

De histriōe

¶ I fecit representatio
nis seu iocos cum ver
bis turpibus vel acti
bus turpia representantibus
vel cum incantationibus.
Nam hoc illicitum est z morta

le. Et talia exercentes nō sunt
absoluēdi nec cōmunicādi nisi
omnino de stiterint. Et de his
loquit. c. p dilectione. de cō. di
ij. z di. lxxvi. q̄ donāt. Ubi di
cit q̄ q̄ talib⁹ donāt pro opere
suo gūter peccāt. Facere autē
ad recreationē z solatiū ho mi
nibus exhibendū dūmodo fiat
in locis tpiibus z modis oportu
nis z a psonis laycis nō videtur
prohibitiū fm tho. ij. ij.

A musico.

Si vsus est instrumētis mu
sicis. Nā q̄uis de se vsus tali
um sit licit⁹ z psequēter fabri
catio z veditio. Idōt tñ multo
pliciter esse pctm in vsu eorum
vt si ad lasciniā prouocandā et
nimia pplacentiā sensuale pre
cipue cū in diuinis officijs pul
sanf ballate z cātionēs layca
les cū hoc cedat ad magnā dei
irreuerentiā. Que enī puetio
xpi ad belial. s. an hoc sit mor
tale vl veniale relinquo dei iu
dicio. Si pulsat organa in festi
ad officia pncipaliter propter
lucrū turpe est illicitū.

A rusticis z agricolis.

Nextimo si quoquo
modo excōdicat⁹ fu
it vt pro dānis illa
tis vel furtis z hu
iusmodi seu cū excōmunicatis

participauit vide. s. e. ti. ca. i. si
scit z credit oia sacramenta ec
clesie z si est pfirmatus de hoc
supra pte. iii. ti. iiii. c. ij. Si scit o
rationē dñicam z simbolū apo
stolorum z credit que in eo pti
nentur implicite vel explicite.
vt habet ibidem. c. i. Si obser
uauit festa ipe cū familia sua
in eis missam integrā audiuit.
vt tenet vide sup pcepto. iiii. Si
obseruauit ieiunia quantū po
tuit nō tñ ad ea tenetur nisi vt
habet sup pcepto. ij. Si sacer
doti suo inobediēs fuit in his
ad q̄ tenet aut ptra eū se pter
ue habuit ei detraxit in re nō
tabili mortale est. Si decimas
nō soluit integre fm bonā con
suetudinē loci seu qd vili⁹ erat
de idustria ddit mortale videt
Si furat⁹ est aliqd vicino suo
puta asportādo fruct⁹ vnas nu
ces castaneas pullos z hmoi pec
cauit fm itentionē qz habuit
z tenet restituere oia fm tho.
Vnas aut comedere i vinea al
teri⁹ z spicas pterere nō videt
pctm. de cō. di. v. discipulos. Si
p aialia sua dānificauit agrum
vel vineā alicui⁹ pascedo ea vl
als ledēdo. Nā vltra pctm te
net vl aialia dare vl extimatio
nē dāni restituere ex de iniurijs
ca. si leserit. z. ca. fina. Si alias

quoquomodo nocuit primo suo.
vel dānificauit p se vel familiā
suā. Vel distrūpendo sepes aut
incidēdo arbores ⁊ nemora ras
portādo ligna ⁊ hmoi. Et pci
pue si mutauit terminos agros
rū vel possessionum addēdo ali
qd de terra vicini sui agro suo
arādo vel alias. In his omib⁹
peccauit ⁊ restituere tenet. ex
tra de iniurijs. ca. si. Si regula
uit facta seu negocia cōitatis ⁊
infideliter se habuit vel iniuste
⁊ exculpa sua dānificauit cōita
tem in generali seu aliquē d cō
munitate in speciali. qz tenet.
vt. s. Si tenēs possessionē adu
ctum male tractauit seu nō dis
ligēter curauit vel cēsum inte
gre rōbito tpe dño nō tradidit
seu alia cū eo puenta nō serua
uit cū tñipotuerit peccauit et
satisfacere tenet. Si partiari⁹
fuit ⁊ aliqd subtraxit de fructi
bus fingens se min⁹ recollectis
se vel alias fraudē vel notabilē
negligentiā in dānum dñi com
misit vt nō scindēdo culcinādo
aut nō seminādo terrā. vel fru
ctus debito tpe nō colligendo
aut boues nimis fatigādo a dō
vt perierint vel notabiliter de
teriorati fuerint pci pue ppter
propriū commodū peccauit et
tenet ei deē āno. Si aialia ter

nens in sonidū nō respōdit ex i
tegro de lana fetib⁹ ⁊ hmoi ei
qui sibi dedit animalia qz tene
tur ⁊ est mortale. Si familiā su
am gubernauit scdm pcepta
dei ⁊ ecclesie vt habet sup. eo.
ti. c. ij. Si de flagellis dei ⁊ in
fortunijs impatiēs fuit vel aliz
qd ptra deū inordinate locut⁹
est. Mā si deliberate fecit mor
tale est. Si testimoniū falsū di
xit pciō vel odio ⁊ si vicino suo
inuidit ⁊ accusauit eū apd dñm
seu officiales iniuste ppter qd
dānificat⁹ est peccauit mortali
ter ⁊ tenet ad restitutionē d dā
no dato. vide. s. e. ti. ca. iiii. De
uarijs ac falsis opinionib⁹ quas
hnt rustici ⁊ vetule multiplici
ter ⁊ de incantationib⁹ ⁊ diuina
tionib⁹ ⁊ similib⁹. De hoc dici
tur pleni⁹ sup in pmo pcepto.
Si impleuit vota sua vl nō vis
de. s. pcepto. ij. Si impatiēs fu
it in laborib⁹ aut ex ibercia ma
luit mēdicare qz. laborare. Si
volūtarie occasione laborādī i
die festi sibi pparauit vessecādo
fenū tali die qz cogat laborare
in die festo in curādo pgregan
do vel recōdendo mortale. videtur.
De maledictionib⁹ iniuri
is rixis ptētionib⁹ choreis ⁊ va
nitatib⁹ potationibus supfluis
ludis iuramentis piurijs ac men

dacijs. Vide de singulis supra
in locis suis.

A publicanis seu datlarijs.
Capitulum. ciii.

Exercuit seu exegit p seipz vel p alios datia seu gabelas illicitas. nā huiusmodi exactiones iure canonico civili et diuino sunt repbate nisi ab impatore vel rege vel lateran pſilio sunt pceſſe vel alias ex lōga pſuetudine cuius initij nō extat memoria debeant et supra. e. ti. c. iiii. plene habet et aliter exiens ſcienſ mortaliter peccat et reſtituere tenetur. Si exegit vel extorſit vectigal pro eis rebus pro quibus ſolui nō debet. vel ſi de eis pro quibus debet ſolui exegit plus q̄ debuit. Nā ſi ultra data ſtatuta ſeu cōſuetudines rōnabiles eiſdē pedagij aliqd ſciēter exegit mortaliter peccauit et reſtituere leiſis tenet. Si falſo et mēdaciter adinuētiōnes fecit imponēdo. alicui qd pedagij defraudauerit. Nā ultra pctm tenet eis ſatisfacere de omni dāno inde ſecuto et de culūnis ſibi impoſita. Si vero exegit penā et emēdā in quā quis iuſte incurrit pro eo q̄ decepit ſeu decipere voluit pedagij occulte deferendo reſ

obnoxias pedagio nō eſt illicitū dūmodo non exiſcat vel extorq̄at ultra q̄zei de iure pmittitur ſcōm datū rōnabile tñ eiſdey. Si exegit p ſe vel p alios pedagium a clericis etiā prime tonſure tñ vel a religioſis ſeu pſonis eccleſiaſticis pro pſonis vel rebus proprijs ſeu eccleſiarum ſuarū quibuſcūq̄ quas nō cauſa negociationis deferūt vel de ferre faciūt excoicationem incurrit. vt in. c. quāq̄ de cen. lib. vi. a qua excoicatione abſolui nō poterit. ſ. ab epō niſi p̄us facta reſtitutione ſcōm glo. ibidem in ſi. nec ſufficeret cauſatio ſed requirit actualis reſtitutio vt notat glo. in de. pſen. e. ti. con. ſe. Joh. de legna. et Jo. de imo. Si vero pro rebus q̄s hmōi pſone eccleſiaſtiche cauſa negociationis deferūt nomine ſuo vel etiā alieno vel dferri faciunt exiſcat vectigal ſeu pedagium libitū. eſt tñ ſtabit iuramto eorū vel etiā nunciōrū ſuorum. niſi pſonarū qualitas diſſuadeat. ſi queſtio ſit de clericali. ſ. an deferēs ſit clericus vel nō vel q̄ res portet cauſa negociationis vel nō. Con. p̄dicti docto. Si exegit p ſe vel p alios pedagium pro rebus quas portāt layci pro vſu proprio d̄ hoc

vide supra. e. ti. c. iij. Si exis d
positarius seu careparius pecu
niarum exactarū pro pedagio i
fideliter se habuit. Nā si occul
te aliquid eregit a socijs vel sū
traxit aut sūtinuit seu alias quo
quomō defraudauit vltra peco
catum tenet omnia restituere.

Rectorib⁹ seu administra
toribus hospitalium ⁊ aliorum
locorum piorum ac domorum
religiosorum. **Ca. xv.**

Nouit se nō ydos
neuz regimini hu
iusmodi locorum
piorū. nā eorū gu
bernatio nō pōt sine dei offen
sa cōmitti nisi viris prouidis y
doneis ⁊ boni testimonij q̄ scio
ant velint ⁊ valeāt loca ipsa ac
bona eorum ⁊ iuravtiliter rege
re ⁊ eorum prouent⁹ ⁊ redditus
in psonarum miserabiliū vsum
fideliter dispensare. vt habet i
de. q. contingit. de relio. domi.
Si existens rector seu admini
strator alicuius hospitalis seu
loci pū p̄fecit inuentariū bono
rum omniū eiusdem loci et in
ramentū p̄stitit. Nā ad hoc te
netur vt ibi. ⁊ iurabit iuxta for
mam quā ponit spe. in ti. de tu
tore. in principio. Si bona ⁊ p
uent⁹ hospitalis seu loci pū quo
quomodo in vsus proprios con

uertit. nam hoc nullatenus licet
vt in dicto. c. q. cōtingit scilicet
vltra victum ⁊ vestitus nec fru
ctus etiam a solo separatos fa
cit suos talis rector vt notat.
glo. ibidem ⁊ sic. in hoc habet
minorem potestatem q̄z prela
tus qui huiusmodi fructus fa
cit suos vt plene dicitur infra.
ca. xvij. Et si scienter eos cōuer
terit in vsū propriū aliter q̄z
predixi mortaliter peccat et ad
restitutionem tenetur. vt no. in
dicto. ca. quia contingit. et ibi
per Joh. de imo. ⁊ alios docto.
Si fuit negligens recuperare
bona res ⁊ iura ipsorum loco
rum a manibus occupantium
seu vsurpantium. Nam ad hoc
tenetur ⁊ si nō facit peccat cuz
⁊ negligens acquirere quando
potest teneatur. xij. questio. iiii.
quicunq; Concordat Johānes
de imo. vbi supra. Si ex negli
gentia sua permisit collabi et
disperdi domos aut edificia
ruinis deformari tenetur ad e
mendam. Nam hoc est signum
euidens male administrationis
et debent huiusmodi repara
ri de redditibus locorum qui
superfunt vt notat glo. vbi
supra. Sicut que ad certum
vsum sunt oblata seu relictā
in vita vel in morte ad alium

vsu puerterit etiā piū. Nā hoc non licet autoritate sedis apo-
stolice ꝑcipue qū pnt pueri ad
vsuz deputatū fm Lapū. Si ve-
ro nō pnt ad illū vsuz pueri po-
terūt ad aliū pueri etiā p infe-
riorē a papa fm quosdā viō no-
tata p Joh. de imo. vbi. s. z do.
An. s. bu. i. c. significatū. s. pbe.

Si clericis z in sacris ordini-
bus constitutis. Ca. xvi.

Circa clericos z i sa-
cris ordinib⁹ pntu-
tos pnt sic formari
interrogatōes plus z min⁹ put
pditioni eorū videbit⁹ expedire
Primo si rite ordinat⁹ est. Nā
si exis irregularis puta biga-
mus homicida mutilator illes-
gitim⁹ z hmoi z absqz dispēsa-
tione ordinē recepit mortalit⁹
peccauit. Nec hz executionem
ordinis nisi dispense⁹ cū eo ali-
as si exquere⁹ peccaret adhuc
mortalr. Si fuit ordinat⁹ ante
etatē legitimā mortalr pecca-
uit z dz suspēdi ab executione
hui⁹ ordinis vsqz ad etatē legit-
timā. eē de tēpo. ordi. vel nō est
con. glo. in cle. generalē. s. eta.
z quali. vide vbi. Si fuit ordia-
tus ex tpa pgrua dz deponi. eē
e. c. sane. Si fuit ordinat⁹ p sal-
tuz. i. vno ordine ptermisso aliū
superiorē recepit. vltra pctm s

bet deponi sz ex dispensatione
epi si nō ex malicia hoc fecerit
pōt ad ordinē omisus pmoneri.
ri. di. lii. sol. citudo. z ex. de cler.
p sal. pro. c. vnico. Glo. Rai. dic
qz hoc casu etiā ad superiores or-
dines pōt pmoueri p epm. Se-
cus videt⁹ si ex malicia. Si p sy-
monia ordinē recepit aliqd tē-
porale dādo vel pmittēdo pro
ipā ordinatione ordinatori vel
alteri cuiusqz siue sit min⁹ a ma-
nu siue ab obseqz vel a lingua
Nā si excoicationē z suspensio-
nē incurrit a qua nō pōt absol-
ui vel dispēdari nisi a Ro. pon-
tifice in mortis articulo vtpa-
tet in extrauaganti. Martini
quisti. q incipit dānabile. z alia
eugenij pape. iiii. q incipit cā s
testabile. Si sciēter ordinat⁹ fu-
it ab epō symoniaci licet nō sy-
moniace. Nā mortalr peccauit
z nō recepit executionē ordinis
sz est ipō iure suspēsus z irregu-
laris fm Ray. nec pōt p epz di-
spēdari. i. q. i. si qz a symoniaco
Sec⁹ si ignorāter qz tun epō te-
rit ab epō sz nō ab eodē. Cō. ho-
sti. Si exis excoicatus maiori
excoicatione ordinē sacrū vt e-
tiā nō sacrum scienter suscepit
mortalr peccauit. nec ordinis
executionē recepit. Si vero i-
gnorāter ignorātia probabili

tūc si est cleric⁹ secularis sol⁹ pa
pa dispensat. Si xō religiosus
abbas vel plat⁹ ei⁹. ex. de sent.
excō. cū illorū ⁊ ibi glo. ⁊ doc. ⁊
Rich. in. iiii. dis. xviii. ar. iii. q. i.
Si exis in mortali pctō etiam
occulto ordinē recepit. Nā mor
talr peccauit fm Ray. sic recio
piēdo ordines sicut ⁊ alia sacra
mēta. xl. di. multa. xcy. di. Illud.
Lō. tho. ⁊ pe. in. iiii. sen. di. xxiij.
Si sciēs se excōicatū vel i pctō
mortali exhibuit se in aliquo a/
ctu seu officio ordinis vt facien
do acolitātū. subdyaconatū. dy
aconatū. aut solēniter aliqđ sa/
cramētum ministrādo puta ba
ptismū. sacrā eucaristiā seu pei
tentia ⁊ hmoi mor. pec. ⁊ totis
ens quotiēs hmoi actū fecit fm
tho. ⁊ Alex. Si excōicat⁹ maio
ri excōicatione solēniter cele
brauit Nā ex hoc efficit irregu
laris. xi. q. iii. Si qđ ep̄s. pmo ⁊
scdo. Nec pōt dispēsari nisi per
papā de sen. excō. is q. li. vi. Lō
lūitut⁹ tñ in minorib⁹ solū si mi
nistrat seu exercet officiū suū e
tiā cū solēnitate fm quosdā nō
efficit irregular. qz illa duo ca
pitula nō loquunt⁹ de eis. Sed
hostiēs sentit qz si talis se inge
rat diuinis tanqz in suo ordine
vel officio. Nō tanqz acolit⁹ vl
exorcista irregularis efficit. vt

capitulo cū medicinalis. d sen.
excō. li. vi. ar. xiiii. di. acolitus. ⁊
trib⁹. c. sequētib⁹. idē colle. ex. d
cle. ex mi. illud ⁊ arch. xi. q. iii. si
qđ a suo. Et hec opinto verior
vt habet in spe. ti. deleg. Si v/
sus est ordine a quo erat suspen
sus. Nā siue suspēsus erat a iur/
dice siue a iure. Et misit in
ordine a quo erat suspēsus irre
gularitatē incurrit. xi. q. iii. si qđ
ep̄us. ⁊ p solū papā dispēsari pōt
vt in. d. c. cū medicinalis. Si ex
istēs interdict⁹ vsus est ordine
Nā irregularitatē ptraxit siue
ei sint iterdicta diuina siue eccle
sie ingressus. vt in. ca. is cui. de
sen. exc. li. vi. Si celebrauit scē
ter in loco iterdicto nō exis su
per hoc pūilegiat⁹ nec in casu a
iure pcesso irregularitatē incur
rit a qua nisi p Ro. pōtificem
dispēsari poterit. ex. de sen. ex.
is q. li. vi. Si vsus est ordie quē
nō habeat. Nā fm Rai. q nūl
lū hñs ordinē vel aliquē hñs ex
ercuit officiū alteri quē nō ha
buit. In pmo casu si non velit
cessare dz excōicari ⁊ nunqz or
dinari. ex. de nō or. mi. c. i. In se/
cūdo casu dz deponi ab ecclesi/
astico ordine quē habeat. c. i. et
ii. ⁊ irregularis vt nō. sco. in. iiii
di. xiii. q. ij. Si vsus est ordine in
irregularitate. Nā totiēs incur

rit nouū irregularitatis vincu-
lū vel saltē trāsgrediť toties ōi
z ecclesie pceptū. ex de tempo
ord. sepe. li. vi. de sen. ex. is q. z. c.
Is cui. eo. li. Si extitit notorius
fornicator altero de trib' mōis
vt qz p̄fessus est in iudicio p se
ip̄z v' p̄uict' v' crimē adeo ma-
nifestū est q nō pōt vlla tergi-
uerfatione celari. Mā talis ip̄o
iure suspēsus ē quo ad se z quo
ad alios. xxxij. di. c. p̄ter hec. lxx
di. i. si q̄ sunt. z hoc verū siue ta-
lia fuerit in sacris siue in mior-
bus ordinib' p̄stitut' vt no. ar-
chi. xxxij. di. c. ad hec. Et est sus-
pēsus ab oib' actib' ordinū qz
dū in vicio p̄uenerit si inte-
rim officia sua exeq̄tur efficit
irregularis z hz op' p Ro. pon-
tificē dispēfari etiam si a vicio
cessasset fm Inno. z host. vt no
tāt archi. z dñs An. de bu. An
licet a vicio cessauerit si añ dis-
pēfationē vti' officio suo mor-
talr peccat. Si aut' sic suspēsus
nō est execut' officia sua idiget
tñ absolutōe qz poterit tūc ep̄s
facere fm Inno. dz etiā tal' ab
alijs euitari in missa z diuinis
officijs. di. xxij. null' z. c. p̄ter hec
etiā ante qz sit admonit' fm cō-
munē opinionē doc. quā tenēt
tho. Mal. xx. Inno. hosti. Joh.
ca. z dñs An. d. bu. z hoc verū

fm ea q̄ p̄tinent in corpore iuris
scz q a tali nō dñt audiri diuina
nec recipi sacramēta nisi baptis-
mus z eucharistia in extrema
necessitate. xxxij. di. S. verū. Cir-
catñ aliq̄ innouata sunt p cali-
um basilien. vide in pisa. cleric'
iij. S. i. in additiōe. Si tōsuram
nō portauit v' nimis breuē pec-
cauit. Si intēdit vti priuilegio
clericali fm Rich. in. iiii. di. xxij
ar. ij. q. i. Si exercuit officia vel
cōmercia secularia maxie cleri-
cali honestati indecētia vt mi-
nistrare in taberna vel publice
stare ad maccellū. aut se tirannū
di imiscuit seu arma portauit.
ad aleas lusit comā nutriuit ve-
stes nimis breuē v' de pāno rus-
beo v' viridi detulit. Mā hec
oia clericis p̄hibita sunt ex de
vi. z ho. cleri. p totū. Si nimis
familiaris v' domestic' fuit cū
mulierib' p̄cipue extraneis vel
habitauiť simul cū eis. Mā hoc
est p̄hibitū ex de cohabita cle-
ri. An nobis. Si exercuit officiū
alicui' ordinis sacri sine debiti
ornamētis vt faciēdo subdiacono
natū sine manipulo dyaconatū.
sine stola vel celebrādo missam
sine vestib' ab ep̄o bñdictis. s.
sine amictu alba cingulo stola
manipulo z planeta. Mā cele-
brās sine his gūiter peccat fm

Rich. in. iiii. di. iiii. Ubi tñ p sue
tū est cingulū nō bñdici nō cre
dit Richard⁹ q celebrās cū ci
gulo nō bñdicto peccet. L. cor.
archid. de con. di. c. Cōcedim⁹.
z Semi. de pe. c. de gdatio. lib.
vi. Si celebravit sciēs sine lapi
de sacro. Aut sine licētia. Aut
sine adiutore vel sine missali vl
hmōi. Nā in quolibet horū vi
det mortale. qz phibitū est de
con. di. i. c. i. z. c. Cōcedim⁹. z de
con. di. iiii. hoc quoz. nec excus
sat ignorātia iuris. Si exis i sa
cris omisit horas canonicas di
cere. Nā totiēs pec. mor. quoti
ens sciēter z ex idustria seu ma
liciosa negligētia omisit vnam
horam vel plures nō q sunt tot
mortalia quot sunt hore omis
se in die. s. si yñā omisit est vñū
mortale. si duas vel ples eodez
die est etiā vñū tñ pctm mor
tale s. tātō gñius quāto plures
omisit. qz totū officiū vñ⁹ diei
cadit sub vno pcepto z sic omi
tēs officiū vñ⁹ diei siue in toto
siue in pte trāsgredit solū vñū
pceptū fm Al. Sec⁹ si omisit
ex obliuione vel infirmitate. l.
mo. fm Inno. Infirmi excusan
tur a dicēdo officiū vel etiā ab
audiēdo si directe vel occasio
naliter eis possit obesse. Si di
cēdo officiū diuinū alijs exerci

tijs extrisecio seu manualibus
se occupavit aut mentē euaga
re nō curauit trāsgressor est pce
pti ecclesiastici ex de celeb. mis.
volēt. vbi districte p̄cipiū cle
ricis in x̄tute obediētie vt di
urnū officiū pariterz nocturnū
q̄stuz eis de⁹ dederit studiose
celebrēt z deuote. Si fec̄ omē
ciū fm ordinē ecclesie romas
ne vl metropolitane. nā ad hoc
tenent clerici seculares secūdū
Guil. Et no. Joh. de imo. in cle.
Graui. de cele. missa.

¶ A sacerdotib⁹ simplicib⁹.

I celebravit missas in
locis ab ego nō conse
cratis. Nā hoc nō li
cet nisi p sūma necessitate pu
ta vbi ecclesie cōbuste sunt vl
itinere cū defuerit ecclesia. q̄a
tūc licet celebrare sub aere seu
intētorijs cū tabula tñ cōsecre
ta de con. di. i. c. sicut. z. c. pcedi
mus. alias x̄o in domib⁹ orato
rijs puatis nō licet nisi ex p̄uile
gio pape vel ex rōnabili causa
de licētia epi. Con. Rich. in. iiii.
di. xiii. ar. iiii. q. i. si celebravit in
mortali exis nisi p̄us de eo con
fessus licz p̄trū peccauit mor
tali nisi in casu de quo sup pte
tertia. ti. iiii. ca. ii. Si celebravit
nondū dictis matutinis peccauit
mortali fm Guil. z hostie. An.

Ho primā celebrare nō est mortale nisi sit p̄tra p̄ceptū v̄l in iūritū vel p̄suetudinē loci s̄m. e. Guil. Si celebravit ad faciendū b̄nficia vel maleficia mortale ē et p̄hibitū. xxi. q. v. q̄cunq. Si celebrādo nō p̄secrauit. Aut si p̄secrauit sacramētum nō sum p̄sit vel solū sumpsit hostiā absq. sanguine. Nā hoc p̄hibituz est de con. di. ii. relatū. et cap. se. Si nō ex̄is ieiunus celebravit mortali peccavit. vi. q. i. nihil. de con. di. ij. li. q̄do. Si nō in azi mo p̄secrauit s̄z in fermentato ḡuiter peccavit agēs p̄tra statutū et p̄suetudinē ecclesie s̄m tho. Si cū hostia corrupta vel vino acetoso sciēter celebravit ḡuiter peccavit s̄m tho. in. iiii. di. ij. Si obmisit aquā cū vino in calice ponere ex ignorātiā v̄l certe scia graviter peccavit de con. di. ij. ca. i. et se. Si euomuit sacramētū ex foracitate vel ebrietate mortale est. de con. di. ij. si q̄s ebrietatē. Si stilla sanguinis cecidit sup̄ terrā v̄l alibi ex calicē pōt de facili esse mortale. de con. di. ij. Si p̄ negligētiā. Si post pollutionē nocturnā p̄cedentē ex causa mortali imediate celebravit sine necessitate videt mortale etiā si cōfessus fuit de ea s̄m Tho. Si

nimis raro celebravit p̄cipue in solēnitatib⁹ magnis sine causa rōnabili celebrare noluit vide tur mortale s̄m Tho. Si p̄les missas in die dixit in casu nō cōcesso mortale est. casus p̄cessos ponit Hosti. in sum. e. ti. et dicit An. d. bu. in. c. p̄soluisti. Si missas celebravit tardi⁹ q̄z debuit mortale videt p̄cipue si notabiliter excessit t̄ps statutū de cō. di. i. nocte. et ca. solēt. Si corporalia vestes sacras et vasa mitterij et h̄m oī mūda tenuit et n̄tida. nā ad hoc ex p̄cepto tenet ex d. cu. eucha. c. reliq. Si semel edācata cultui diuino aliquā cōuer tit ad alios vsus. Nā hoc p̄bitū ē. xii. q. iii. q̄ semel. Si con suenit mēsam b̄ndicere et post refectionē ḡratuz actiones red dere vt d. xliiii. di. nō liceat.

De beneficiatis canonicis et curatis Ca. xvij.

Quoniam circa canonicos et beneficiatos ultra multa in p̄cedēti capitulo dicta q̄ etiā eos tā gūt p̄nt de infra scriptis p̄ ordinē interrogari. Primo si p̄ b̄nficio simplici vel curato officio vel dignitate ecclesiastica obtinēda symoniā cōmisit. Nā q̄ p̄ talib⁹ quomodolibet pecunias vel aliud qd p̄cio extimari possit

sit dederit vel receperit aut in hoc mediator extiterit suspēsi onē ipso facto et excoicationē incurret. siue symonia fuerit occultā siue manifesta nec ab eis pter q̄s in mortis articulo ab alio quē p summū pōtificez absolui poterit. Et sic p̄mot⁹ elect⁹ vlt p̄firmat⁹ p symoniā nihil iuris acq̄rit in eis. s; ipso iure talis electio seu collatio nulla est nec facit fruct⁹ suos s; ad illorū hominū q̄ pcepit restitutionem sub aie sue piculo est ascript⁹ vtpat⁹ in extrauagātē Martini quiti q̄ incipit Multe et in alia eiusdē q̄ incipit. Dānabile. et in alia Eugenij. xli. q̄ incipit. Cuz detestabile. Si bñficiū officiu vel dignitatē ecclesiasticā obtinuit oblata ab alio pecunia p eo. nā si ipso sciēte vel etiā ignorāte symonia cōmissa est cū ep̄o seu collatore beneficij cū ex hoc collator excoicationē incurrat vt supra collatio nulla est. Si vero pecunia data est vel pmissa alteri q̄s collatori et p̄motus exp̄sse p̄tradixit nō obest ei ex. e. sicut tuis. Qd̄ verū videt quādo pecunia data est p p̄firmationē post electionē ab. sy. tenet q̄ nō sit symonia. secus si p electionē licet p̄tradicat nisi hoc fieret ab initio volēte promoti

onem impedire vt ibi Con. ho. si. Si dō pecunia data fuerit ab amico vel pmissa eo ignorāte et h̄m dī p̄missione interueniēte postmodū elect⁹ fuerit vlt promot⁹ licet ip̄e promot⁹ non sit symoniac⁹ ex quo hoc ignorauit tñ renūciare tenet bñficio. ex. e. de symo. et c. nobis. Lēcor. Rich. in. iiii. dī. xxv. ar. ij. q. iiii. et qñ symonia est cōmissa p ipsū vel p aliū eo sciēte et nō p̄tradictē tenet restituere oēs fruct⁹ pceptos. xliii. q. vi. si res et ex. de restit. spol. grauis. Generaliter enī possidēs sine titulo tenetur ad oia dāna et lucra pcepta vel p̄cipiēda. ff. de rei ven. si maius deductis tñ exp̄sis q̄ fuit grā fructū querendorū et p̄seruandorū q̄ deducūtur tā a bone fidei q̄ a male fidei possessore et deductis etiā exp̄sis in seruitum vel vtilitatē ecclesie factis. Cō. Ray. et Lbo. et idē iuris est d̄ illo q̄ et si p̄us nesciuit tñ post quā sciuit nō statim renūciavit ex. e. de symoniace. Si quoquo modo emit vel v̄didit aliq̄d officij ecclesiasticū vt vicariā prepositurā siue yconomatū procurationē. s. rerū ecclesiasticarum administrationē aduocatiā cassaldionatū et h̄m dī. Nā in his oib⁹ dicūt Hugo. et Bar. bñx.

semp cōmitti symoniā si eman-
tur et hoc q̄ prohibētū est. ex. e.
Ad nostrā. i. q. i. Si q̄s ep̄s. Et
dicit dñs An. de bu. in. cap. tua
nos. ex. e. q̄ dare pecuniā vel a-
liud tpale adcausandū dationē
iuris spūalis. siue cū pacto siue
siue pacto siue ante siue post sy-
monia inducit. i. q. i. Emēdari
dicit tñ in. c. veniēs. e. ti. q̄ dati-
one pecunie siue p̄uentione nō
cōmittitur nisi symonia mēta-
lis scōm hosti. q̄ p̄ p̄niam abo-
letur et sufficit sola p̄uentione ad
inducendū symoniā dato q̄ nō
seruetur promissus hec ille. Si
obtinuit beneficiū p̄ p̄ces car-
nales. Itā fm̄ doct. si q̄s porri-
git p̄ces pro se pro obtinēda di-
gnitate bñficio seu ecclesia ha-
bente curā aīarum tales p̄ces
inducūt symoniā etiā si alius
erat dign⁹ q̄s eo ipso q̄ se i hoc
ingerit ambiciosus et p̄sequen-
ter indign⁹ reputat. et hec opi-
nio est cōmunior et securior quā
tenet hugo hosti. Sof. tho. ij. ij
q. et indirectorio inf. l. iii. eo. tit.
Si autē porriget p̄ces pro bñ-
ficio simplici et indigeat nec di-
gnus est eo propter aliq̄d crimē
vel impedimentū nō est symo-
niacus nec peccat fm̄ eos ex. e.
tua nos. Si xō nō indigeat v̄l
si indignus peccat fm̄ Ray. et

Tho. i. q. ij. clericos. ij. q. i. Illi
autē satis cōcor. ab sy. d. inf. pa.
p. vras. Si alter⁹ p̄cibus bñfisi-
cium obtinuit et p̄ces sunt car-
nales vt q̄ ille q̄ p̄catur attēdit
p̄ncipaliter ad parentelā tunc
om̄s doc. Si p̄ces porrigātur p̄
indigno symonia est. i. q. i. sunt
nōnulli. et c. de ordinationibus
Si vero porrigat p̄ digno et e-
lector seu collator h̄z p̄ncipalit̄
respectū non ad p̄ces carnales
sed ad meritum et dignitatē p̄mo-
uendi nō est symonia. ex. de eta-
et quali. tuā. i. q. i. latoz. Secus
si p̄ncipaliter facit fauore p̄cuz
vel timore rogātis expectās ex
hoc p̄sequi laudē vel fauore ab
eo cui⁹ p̄cibus satis facit. quia
tūc symonia cōmittit fm̄ tho.
ij. ij. q. c. nō tñ ex hoc beneficio
renūciare tenet. ex. e. ca. si. in di-
rectorio etiā inf. vel. iii. e. ti. di-
citur q̄ siue q̄s pro se siue pro a-
lio etiā indigno roget siue ele-
ctores siue quoscūq̄ alios siue
pro dignitate siue pro bñficio
nō d̄r beneficiū symoniace ha-
bere licet iniustas sunderet p̄-
ces nisi intēderet ex p̄cibus se
obligare collatori beneficij vel
per auditionē p̄cum ipm̄ quem
rogat exonerare ab obligatiōe
alieni⁹ seruicij ei p̄us exhibiti. et
sic ydē p̄clusiue dicere q̄ sy-

monia p̄ces inducta nō puni-
tur ab ecclesia vel cēsurā eccle-
siastica iure nisi propter hoc si
at aliqua pactio vel p̄uentio e-
tiaz si pecunia daret̄ fm̄ Inno.
Si obtinuit beneficiū propter
obsequiū alicui puta plato p̄sti-
tum. Nā fm̄ doc. si obsequium
fuit illicitū et inhonestū. vt q̄ v̄
uluit plato in mercātīs seu ad
utilitatē p̄simonij sui seu p̄san-
guineorū suorū ac intētiōne p̄n-
cipali vt beneficiū obtineat et
platus propter hoc p̄ncipaliter
p̄fert vterq̄ symoniā cōmittit
i. q. i. ordinationes. et i. q. iii. sal-
uator. Con. tho. et Rich. in. iiii.
nō tñ tenet̄ beneficio renūcia-
re nisi vt supra dictū est de pre-
cibus interuenerit pactio vel
p̄uentio vel nisi eo alias indign⁹
fuerit puta q̄ illitterat⁹ vel no-
torius fornicator et h̄mōi. Si
vero obsequiū sit licitū ex̄is di-
gnus seruauit sine pacto. nō est
simonia nisi habere respectus
p̄ncipaliter ad obsequiū. vt no.
glo. in. c. cū essent. e. ii. jāba. ibi
clarius et ab. sy. si electus a p̄ro-
nis vel a collegio nō petiūt p̄fir-
mationē ab eo ad quē spectat.
Nam si ante p̄firmationē ad-
ministravit vel infra tres men-
ses post p̄sens electioni de se
celebrate p̄stitum ipsius elec-

tionis p̄firmationem nō peti-
it eo ipso cadit ab omni iure ex
ip̄a electione sibi quesito de ec-
lec. anaricie. et c. quam sit. li. vi.
Nec post tempus trimestre po-
terit amplius p̄firmari. Suffici-
cit tñ petere p̄firmationem li-
cet nō obtineat ex quo p̄ euz nō
stat. vt ibi not. glo. et Semi. de
hoc plenius ibidem. Si de ma-
nu dñi tēporalis vel per poten-
tiam ecclesiasticā beneficiū ob-
tinuit. Nam talis dicit̄ intrus-
sus et cū nō intrauerit per hosti-
um fur ē et latro. nec pōt aliqd
de t̄palib⁹ vel sp̄ualib⁹ dispone-
re nec absoluerē aut sacramen-
ta prochiāns illi⁹ ecclesie mini-
strare et necesse h̄z resignare vel
dispensationē ab eo q̄ pōt ob-
tinere. extra de elec. nihil et de
ressi. spol. In litteris. Et ibi ple-
ne p̄ Inno. et do. An. de bu. Si
ex̄is illegitimus absq̄ dispensa-
tione beneficiū recipit. Nāz
hoc est p̄tra iura. ex de elec. In-
notuit. Ideo illud tenere nō po-
test. in b̄nficio tñ simplici ep̄us
cū tali pōt dispensare. s̄z de cuo-
rato vel dignitate solus papa
vt in. ca. is qui. de fil. p̄sbi. li.
vi. Con. Rich. in. iiii. di. xxv. ar.
iiii. q. iii. Si beneficiū vel eccle-
siam permutauit cū beneficio
vel ecclesia alterius. nāz si hoc
l iiii

fit solo tractatu ⁊ puentōe par
tium sine autoritate superioris
ad quē spectat collatio illorū be
neficioꝝ symonia reputat. ex
tra de rerū pmu. cū vnuerforū
⁊.c. quesitū. p̄cipue quādo eēnt
diuerse dignitates vel p̄bende
diuersarū ecclesiarū vel etiam
vni⁹ ecclesie sꝫ vna hꝫ onus an
netū vt in decre. significatū. de
p̄ben. Sec⁹ si essent p̄bende vni
us ecclesie parilis vꝫ vniformis
p̄ditiois ⁊ solū esset diuersitas
tpaliū. qꝫ tūc sꝫ pau. possꝫ vn⁹
canonic⁹ cū alio canonico eius
deꝫ ecclesie pmutare sine auto
ritate supioris sicut tpale cum
tpali. **Mā** aliud est canonica. **Al**
liud est p̄benda. de p̄bendis. ca.
Relatū. idēz Inno. in. c. q̄situm
Luti⁹ tñ videt sꝫ hosti. in sū.
eo. ti. **Et** dñs An. de bu. in. d. c.
quesitū. qꝫ nō fiat talis pmuta
tio sine autoritate supioris. ⁊ ā
te factū hoc esset tenendū post
factū xō satis forte posse pces
dere opinio. Inno. vt no. Jo. de
imo. in clemē. neꝫcessio. e. ti. vbi
plene de hoc. si aliqđ officiū vꝫ
beneficiū ecclesiasticū hñs res
nūciat illi eo pacto vt deꝫ al
teri. puta nepoti sꝫ aliquo sit i
dato vel pmissio symonia est se
cundū Boss. ⁊ hostiē. viii. q. iii.
talia. etiā si nō processerit ad a

ctum renūciādi. sꝫ solū ad actū
paciscēdi ⁊ vterqꝫ pec. mortalr
nec ille cui sic collatū est bñfici
um illud retinere pōt tale. **Mā**
renūciatio bñficiꝫ vel officiꝫ ec
clesiastici dꝫ fieri in manib⁹ ei⁹
qꝫ hꝫ illud p̄ferre vel p̄firmare.
ex. e. admonet. ⁊ dꝫ fieri pure ⁊
absolute. i. sine pacto ⁊ cōuētio
ne. ex de off. del. ex pte primo.
Si hñs litteras a sede apostoli
ca sup prouisione sibi fīda de
aliquo bñficio renūciat litte
ris pro aliquo tpali pecunia vel
p̄sione interueniēte pacto sy
monia cōmisit sꝫ Inno. ⁊ hosti
⁊ talis priuat litteris ⁊ p̄sione
si quā recipit. **Sed** si ex officio
iudicis vel bonis iuris median
tib⁹ pure renunciet ⁊ ex altera
pte aliqđ tpale dat ei nō est sy
moniacū. ex de renū. sane. ⁊. ca.
veniēs. ⁊ ex de pac. cū pridē. **Si**
plac⁹ exñs cōmisit alicui vices
suas seu iurisdictionē suā sub an
nuo cēsu. nā cū tale ius spūale
sit pro eo aliqđ dare vel recipe
symonia est. ex ne pla. vi. su. c. i.
⁊ se. **Et** vt dicit hosti sicut pro
tali cōmissione iurisdictionis nō
licet recipe certā quātitate pe
cunie multo min⁹ licz recipere
certā quotā id est certā ptez p
uent⁹. **Co.** dñs An. de bu. ibidē
c. ij. **Si** exñs cleric⁹ vel canonic⁹

pbendari^o locauit pbendas seu fruct^o bñficij sui ultra tps vite sue. **Mā** hoc nō licet ei nisi fue rit rector vel platus ecclesie vt no. **Inno.** in. c. qrelaz. eē ne. pla. vi. su. zibi p doc. Si beneficiuz seu ecclesiā male tractauit p mittēs eā ruere aut edificia col labi. Vel possessiones culpa vl negligētia sua deteriorari. **Mā** ultra pctm̄ teneē satisfacere. si lesio grauis fuerit vt notat i di rectorio. li. i. ti. xvi. Idēz hosti. i. sum. ti. de pe. z re. §. q pena. Si male psumpsit vel distraxit fru ctus sui bñficij. **Mā** fm̄ doc. fru ctus tales aut erāt ad mēsam seu propriū vltz deputat z tūc licet peccet male vtēdo vel cō sumēdo eos tñ ad restitutionēz nō teneē nec ipi nec illi q ab eo receperūt vt in cle. illa. de excef si. pla. sup xbo ad mēlaz. **Diui** tes tñ z potētes q p extorsionē fraudē seu violentiā z hmoi de eis reciperēt bene tenent scōz **Alr.** z tho. ij. q. clxxxv. Aut e rant fruct^o siue prouent^o bene ficij z de his oibus plat^o z qlibz cleric^o hñs beneficiū cuz admi nistratiōe qzdiu vinit z sanus est donare pōt intellige de iaz pceptis z recōditis moderate tñ eē de donac. ceterū. **Hosti.** vero in sum. e. ti. §. z qd. z d pe

ni. z re. dicit q cōsuetudo gene ralis tenet q plati si sani sunt. z sui cōpotes pñt donare pecu nia fruct^o z hmoi pro sue libitu volūtatis. **Tū** aut incipit infir mari nihil iuris hz in eis nec d iure cōmuni de ipis testari pōt licet possit elemosinā facere eē de testa. ad hec. si tñ cōsuetudo specialis vel statutuz ecclesie q nō nimis gūaret ecclesiā dispo neret qd posset testari secus: es set qz tūc posset testari. eē de te sta. **Relatū** scdo. z de pcef. pbē. expte. Et notat **Seminia** in. c. pñti de offi. ordi. li. vi. z **Jo.** an ibidē in mercu. Cleric^o vero nō hñs administratiōē sz simpli citer z psonaliter beneficiatus pōt de fructib^o vel stipēdio qd ei ex tali bñficio aduenit in vis ta donare z in morte testari ad libitū z generalis psuetudo qst vbiqz hoc oppbat vt notat glo sa in. d. cap. pñti. ecclesia tñ ei succedit in eisdē fructib^o si de cedat ab in testato. eē de testa. relatū scdo. z ibi plene p do. an. de bu. de hac materia. aut erāt reddit^o capitulo seu clericis vl ministris distribuēdi z hos si p latus sibi retinet vel alicui do nat mortāl^r peccat z restituere teneē. qz nec dāda est elemosis na^o de alieno. xliii. q. v. neq. **Aut**

erant reddit⁹ ad diuinū cultum
 specialiter deputatū seu paupe
 rib⁹ erogādi aut etiā fidei sue
 vt fideliter distribueret simpli
 citer pmissi et de his si dat cau
 sa necessitatis seu elemosine vt
 etiā psonis honestis pro recom
 pēnsatione patrociniū et laboris
 quē impendūt ecclesijs fm quā
 titatē laboris et industrie sue be
 ne et laudabiliter facit. xij. q. ij. q.
 cunq. ij. Si xō dat p sanguineis
 suis nō indigentibus vel causa
 turpitudinis aut fanoris hūa
 ni et hmoi vltra pctm tenet re
 sistuere de bonis pmonialib⁹
 vel p industria acq̄sitis si hñi
 si in vltimo casu daret vt redi
 meret verationē suā. et nisi ipe
 satisfecerit tenent illi q̄ talia
 ab eo male acceperūt. Dō. tho.
 vbi supra. Si canonic⁹ seu bñ
 ficiat⁹ exis in cathedrali vel a
 lia collegiata ecclesia recepit
 quotidianas distributiones q̄
 loco p̄bende danē interessenti
 bus horis canonicis cū ipse ab
 sens fuerit vel etiā p̄s. s. hor⁹
 nō interfuerit. Nā talis illicite
 recipit eas nec facit suas imo
 ad oim rstitutionē tenet. Nec
 valet p̄suetudo in cōtrariū nisi
 infirmitas et rōnabilis corporalis
 necessitas aut iura et euident
 ecclesie vtilitas excusaret. ex dō

cleri. nō resi. c. p̄suetudinē. li. vi.
 et ibi plene. p. Semi. Si p̄ncipa
 liter vadit ad horas pro lucro.
 q̄ tñ habebit grauiter peccat
 et videt symonia mētalis vt no
 tat. glo. ibidem in fi. Si deserui
 uit ecclesie sue celebrādo et offi
 cium suum dicēdo sicut debuit
 Nam si nō fecit fruct⁹ benefi
 cij illicite pcepit et ad eorū resti
 tutionē tenet vt notat. Ia. cal.
 extra de cele. mis. c. i. et Semi. in
 c. fi. de rescrip. li. vi. Archi. xliiii.
 di. c. i. et scdm eū talis pec. mora
 taliter. Conc. Rich. Si deserui
 uit ecclesie s. nō debito modo
 cū. s. in mortali culpa foret. Nā
 talis fm archi. vbi. s. tenet res
 sistuere fruct⁹ quos pcepit qua
 druplici rōne vide ibi et idez dic
 cit cal. de cele. mis. c. i. do. An. et
 car. ibi tenet p̄trariū. ab. sy. dic
 q̄ licet prima opinio sit rigida
 tū tutior est in foro aie. Si i be
 neficio fecit residentiam psona
 lem. Nā vt dicit Inno. ex de cle
 ri. nō resi. c. cleric⁹ oīne benefici
 um residentiam requirit nisi cōstet
 p̄trariū videt tñ Tho. et hosti.
 et Joh. an. post eū q̄ sufficiat de
 seruire p̄ substitutū ydoneū si
 sic se habeat p̄suetudo qd verū
 intelligit archi. xxi. di. Sacer
 dotibus in p̄ben. nō in dignita
 ribus vel curatis. Et no. Semi

nia.in.ca.fi.de r.scrip.li.vi. Ex
causa tñ rōnabili pōt ep̄s ad tē
pus dispensare. vt in.c. licet ca
non. de elec. li. vi. Si plura bñfi
cia cum cura habet nā de iure
cōmuni hñs dignitatem seu p
sonatum que idem sunt vel bñ
ficiū curatum si scōm talem
recipiat absq̄ dispensatione pa
pe ip̄so iure vacat p̄mum eē de
preben. de multa. 7. de p̄sue. c.
i. li. vi. Sed si primū retinere cō
tenderit. secūdo expoliari pote
rit vt in dicto. ca. de multa. vbi
dicit dñs An. de bu. hoc verū
esse possq̄ p̄secutus est benefi
ciū 7. eius pacificā possessionē
cum fructibus 7. habetur in.c.
fi. si tibi p̄cesso cum glosa sua.
li. vi. licet tamen habere perso
natum cum cura seu beneficiū
curatum 7. p̄bendam cui anne
xa est parochialis ecclesia v̄l a
liud beneficiū curatum. Nec
est p̄tra predicta etiam si sint ī
eadem ecclesia dummodo des
nire faciat ecclesie annere per
ydoneū vicarium perpetuū.
vt in.c. super. e. de preben. li. vi.
7. ibi glo. 7. Semi. Si habēs bñ
ficiū curatum vi occupat se
cundum etiam curatum seu se
scienter iniussu intrudit eo p̄ua
tus est p̄mo. Secus si habens
ecclesiam curatā 7. postea v̄io

lenter occupet prebendam vel
simplex beneficiū etiam si ei
est annexa alia ecclesia curata
vt in.c. eum qui. de preben. li. vi
7. ibi. Si duas vel plures eccles
ias seu prebendas habet. Mas
de iure cōmuni absq̄ dispensa
tione nō licet nisi in quinq̄ cas
sibus. Primus est quādo eccle
sie sunt ita tenuēs q̄ neutra suf
ficit ad sustentationē. Secūdu
est si vna dependet ab altera.
Tertius est propter raritates
clericorum. Quartus est si ec
clesia annexa est dignitati vel
prebende. Quintus est si habz
vnam intitulatam 7. aliam cō
mendatam vide plenius in p̄
sa. beneficiū. i. g. iii. ep̄s tamē
super pluralitate prebendarū
seu beneficiorum simpliciu 7.
etiam q̄ quis habeat benefi
ciū curatum 7. simplex dispens
sare potest vt notat glo. in cap.
litteris extra de preben. quod
videtur etiam sentire ibidem
dñs Andreas de butrio. quan
do beneficia sunt ī diuersis ecc
lesijs. secus si in eadem eccle
sia glo. in dicto capit. primo de
consue. super verbo nisi vnicū.
dicit q̄ ep̄iscopu potest dispē
sare q̄ quis habeat vnum per
sonatum vel officium cuius cano
nicatu 7. prebenda etia 7. in ea

dem ecclesia. q̄ aut̄ habeat du
as canonicas eiusdem ecclesie di
sp̄sare nō pōt quāquā induer
is possit. z sic videt̄ debere in
telligi opi. Innoc. ex de cleri. nō
resi. c. si. Si plura bñficia etia
simplicia bz cuz nō indigeat et
vnū vel pauciora sibi sufficerēt
scdm statū suū nō licet nec tal
videt̄ in bono statu fm Ray. z
tho. etiā si habeat cū disp̄sati
one ep̄i vel pape q̄ disp̄satio
etiā p papā facta sine iusta cā
nō excusat quo ad deū. ex devo
to nō ē. z ibi glo. z do. An d̄ bu.
Si bñficiū curatū aut prochia
lis ecclesie regimē recepit. an
te tps a canone p̄firi. nā q̄ hui
iusmodi curā suscepit antequā
xxv. annū attigerit ip̄o iure pri
uat⁹ est nec pōt ep̄s disp̄sare
q̄ an p̄dictā etatē curā talē ha
beat sz solus papa. vt in. c. licet
canō de elec. li. vi. sup. xbo care
re. Si ad prochialis ecclesie re
gimen assumpt⁹ est nō exiis sa
cerdos. Nā si se infra annū cō
putādo a die assignati sibi regi
minis ad sacerdotiū se promo
ueri nō fecerit lapso āno p̄uat⁹
est nisi fuerit ecclesia collegia
ta. vt in. c. statutū z. c. cuz ex eo.
de elec. li. vi. Ip̄o sunt tñ ep̄i dis
p̄sare cū talib⁹ causa studiū q̄
nō promoueat vsq; ad septen

nūz nisi ad ordinē subdyacona
tus. z illo inter medio tpe debz
de sufficienti vicario ecclesie p
uideri q̄ curā exerceat diligen
ter. vt in dicto. cap. cū ex eo. Si
scientia z morib⁹ se sentit ydo
neum ad hmoi curā z regimen
nam si nō est p̄petenter littera
tus z vita z morib⁹ cōmendan
dus vt d̄ in. c. cuz in cūctis de
elec. z. c. licet canon. eo. ti. li. vi.
nō videt̄ in statu salutis nisi re
nunciet. vt in. c. nisi cū p̄idez. S
pro defectu. extra de renun. Si
pro baptismo vel crismate peo
cuniā exegit. nā symonia est et
prohibitū. i. q. i. c. dictū est. z. c.
baptisandis. z ibi glo. z archi. d̄
hoc plene. Rich. z. Sco. in. iiii.
di. v. Si pro eucharistie collati
one aliqd̄ exegit symonia est et
prohibitū. i. q. i. nullus. z. c. dictū
est. Si pro celebratione misse a
liquid ex pacto accepit. Nā se
cundū Ray. si hñs beneficiū vt
ecclesiā in titulū quā tenet of
ficiare z aliqd̄ exigat etiā p̄tes
rtu laboris vel sumptuū symoi
am cōmittit. i. q. i. Iudices z ibi
glo. z archi. d̄. i. q. iii. vendētes. si
tñ talis sacerdos paup̄ est cogi
possunt prochiani ei offerre vel
assignare vnde sustentari possit
xvi. questi i. statuimus. xxvi. di.
preter hec. Si vero ad hoc non

tenet et deficit ei sumptus potest accipere. i. q. i. iudices. et de prebendis. significatur. ubi hoc idem notat Jo. an. et dominus An. de bu. et hoc casu possit aliquid recipere prebendo nisi tamen si per prebendam debet gratia uis celebrare. i. q. ii. sicut episcopus. quod si sumptus habet nec ad hoc tenetur aut de celebrare gratia aut cessare quod licet forte quoniam non tenetur ad ista aliquid recipere non esset symonia. eo quod non tenetur quod suis stipendium militare est tamen turpe lucrum. Ceterum theobaldus. ii. q. c. et Ricardus. i. iii. Si per annuarius celebrando ex pacto puenit de alio quod dādo symonia est et illicitus. Si tamen ex deuotione aliquid ecclesie deest ecclesia tenetur per illis celebrare per quibus dātū fuerit secundum Ricardum. in. iii. di. xv. ar. v. vide de hoc plene et de prebendis. c. significatur. per Jo. an. et do. An. de bu. Excusari tamen uidentur a symonia seculares qui iuxta morem patrie pro annuariis seu missis celebrandis dāt certā pecunie quantitate quous dādo ex simplicitate preferant christiana ac si l. mōi emere uellent. Nā uidetur in hoc potius eorum intentio pie posse interpretari quod dēt per modum elemosine quod uelint emere sicut christiana per lata sonāt. Si erexit aliquid pro professione audiēda alias non au-

ditur. Nā talis symonia cōmittitur etiā ab ecclesia puniēda. i. q. iiii. quā pio. Si non petierit aliquid sed tamen principaliter propter lucrum audiuit symonia mentales cōmisit. Si licentiā alteri prebende suo prochiano dare noluit nisi si per pecunia symonias cōmisit. Ray. Si tamen pecunia exigat in absolutione ab excoicatione suspensione vel interdicto quasi per pena culpe pcedētis pro qua fuit excoicatus suspensus vel interdictus non est symonia nisi intentio fuerit corruptam theobaldus. ii. q. ii. per. et hosti. Si per sepultura quicquid erexit symonia cōmisit. sed nota quod quicquid accipit nomine sepulture officium ecclesiasticum quod impediret sepeliēdis et hoc quod est quid spirituale uēdi non potest. i. q. i. dictus xiiii. q. ii. Precipiendū. quicquid sepultura accipit per loco et terra ab episcopo consecrata seu cimiterias et talis locus non potest uēdi siue ibi sit sepultus alius siue non. quia sacer est. xiiii. q. ii. quia. quicquid sepultura dicitur tumba marmorea vel lapidea et hec uēdi non potest si ibi sit sepultus alius quod ex hoc factus est locus religiosus. xiiii. q. ii. quous ista. et c. post quod. secus si ibi nullus sit sepultus. et sic habes quod per excoicationis mortuorum nihil potest exegi nec per eis de aliquid dādo pacisci

Si tñ sit p̄suetudo q̄aliqd̄ def
pro sepultura p̄nt layci post se
pulturā a clericis libere exhibi
tā cōpelli p̄ ep̄s ad suandā lau
dabile cōsuetudinē. ex. de sy. ad
apostolicā. Idē notat Jo. an. et
do. An. de bu. ex. de sepul. Abos
lēde q̄ si clerici aliqd̄ cor̄p̄ sepe
lire nollēt nisi fieret eis cautio
ab heredib⁹ defuncti de redimē
do ea q̄ veniūt cū funere symo
niā cōmittit ⁊ multomaḡ quā
do pecunias exigūt nolētes ali
as sepelire. d. c. q̄sta. Facere au
tē pactū de redimēdo lectū p̄s
nos equū ⁊ h̄mōi etiā an̄ porta
tionē defuncti ad ecclesiāz lici
tū est s̄m hostien. q̄z hec t̄palia
sunt dūmodo nō neget̄ sepultu
ra vel immisceat̄ ius sepulture
Si h̄ns diuersa cimiteria ap̄d
ecclesiā suā taxauit p̄ quāta pe
cunia q̄s ponat̄ in tali cimiterio.
Idē s̄m hosti. simonia est ex
eodē. Audiuim⁹. ⁊. ca. sicut. Et
eodē modo si pro pecunia crux
specialis portet̄ ad fun⁹. d. cap.
Audiuim⁹. Si solerter ⁊ diligē
ter curā sibi cōmissāz exercuit
⁊ quō se habuit i sacramētorū
admisratione infirmorū visita
tione ⁊ h̄mōi. Et p̄mo si eucha
ristia ⁊ crisma sub fideli custo
dia clauib⁹ adhibitis p̄secrauit
vt p̄cipit de custo. eucha. ca. i.

Si sepe eucharistiā renouauit
vt debuit. Idē si ex hoc q̄ mul
tū distulerit renouare aliqd̄ est
corruptū vel p̄ditū mortaliter
peccauit. Si cū debita reueren
tia eucharistiā misit ac ifir
mis detulit cū innotuit apte ⁊
cū lumie vt debuit. Idē si secus
fecit aut ex eius defectu absq̄
cōsione ⁊ ceteris sacramētis q̄
liq̄s obiit q̄uiter peccauit. Si
sciēter exāti in mortali aut sen
su deficiēti vel infirmo comitū
pacienti cū p̄babili piculo euo
mēdi eucharistiā dedit morta.
peccauit. Si audiuit p̄fessionē
alicuius nullā sup̄ eo iurisditio
nē h̄ns seu autoritatē a iure vt
ab eius superiore ⁊ eū absoluit
mor. pec. Idem etiā est si absol
uit subditū suū a casib⁹ superio
ri reseruati siue hoc faciat sci
enter siue ignorāter s̄m Rich. i
q̄rto. Nec valet absolutio. ⁊ te
net̄ in q̄stuz pōt sine scādalo er
rore suū taliter absolutio signi
ficare. Si sciēter absoluit a pec
catis eū quē sciebat excōicatū
maiori excōicatione mortaliter
peccauit nec absolutio valuit
sc̄dm doctores cōiter. Si scien
ter absoluit nolentē a mortali
discedere nec q̄d alijs d̄z satisfā
cere morta. pec. Si audiēdo cō
fessiones nimis festinauit. Nec

put oportuit seu de q̄b' nō des-
buit interrogauit. Aut in pple-
ris casib' peritiores nō p̄sultit
Nā in his defacili mortaliter
peccare potuit. Si in iūgendis
penitētis indiscrete se habuit
vt q̄ nimis parua seu magnas
vel scādaloſas dedit. Si p̄ctm̄ i
p̄fessione auditū sine licētia cō-
fiteas quomodo reuelauit
morta. pec. Si oēs subditos suos
os post ānos discretionis p̄ſte-
ri z cōicare fecit z nolētes quā-
tū potuit suast idurix z coegit
vel saltē ep̄o denūciauit. Nam
ad hoc ex officio tenet alias q̄-
uiter peccat. Si sine autorita-
te ep̄i vota disp̄ſauit vel com-
mutauit morta. pec. nec ualuit
talis disp̄ſatio. ex de voto. c. i.
Si nimis facilis fuit ad disp̄-
ſandū in ieiunijs ecclesie pecca-
uit Si m̄rimonijs clādestinis i-
terfuit. Nā hoc est phibitū z
ex hoc talis sacerdos triēnio sus-
pēdit ab officio sacerdotij. vt in
c. cū inibitio. e. ti. Si sciēter se-
cūdas nuptias vel clādestinas
b̄ndixit. Nā hoc est phibitū vt
in. c. i. z l. c. vir aut. ex de secū-
dū. Et sacerdos b̄ndicēs secū-
das nuptias dz suspēdi ab ep̄o
z sic suspēsus nō pōt absolui cir-
ca sedē apostolicā. vt no. hosti.
in. d. c. i. cui. Con. Archi. xxxv. q.

iii. in copulatione. Si rite bapti-
satū etiā a muliere scienter ite-
rū rebaptisauit morta. pecca. d̄
con. di. iiii. rebaptisare. z hoc a-
gēs si est cleric' dz deponi. e. di.
c. eos. z. c. q̄ his. z si est publicus
efficis irregularis. ex de apo. c.
ex litterarū. Con. Rich. in. iiii.
di. v. art. iiii. q. ij. Si baptisauit
cū crismate nō nouo. i. nō eius-
dē āni. Nā hoc fieri phibet p̄-
ter q̄z in mort' articulo. Et cō-
tra faciēs dz puniri e. di. si onis
Si cognouit carnaliter filiam
spūalez quā baptisauit. Vel in
p̄fessione audiuit aut ei' cōma-
trē. quissimuz scel' cōmisit. Si
boneste z modeste in p̄uersati-
one sua se habuit x̄bo piter et
exēplo infide z morib' subditos
suos instruēdo admonēdo z cō-
pellēdo iuxta posse ad b̄n uiuen-
dū z vt p̄ viā salut' ambulēt sic
teneť z habet ex de reg. iur.
Quāuis. Si ptumaces cōcubi-
narios vsurarios z hmōi notos
rios pctōres nō correxit z argu-
it publice z p̄uate quantū eorū
saluti expedire cognouit graui-
ter peccauit. Nā ad hoc ex pre-
cepto tenet s̄m doctores. Si
quantū bono mō potuit ludos
illicitos z malas corruptelas in
prochia sua nō extirpauit ḡuis-
ter peccauit. Si sortilegas diui

nas ⁊ hmoi in prochia sua susti
nuit ⁊ nō corerit gūiter pecca
uit. xxvi. q. v. puenit. ⁊. c. cōtra.
Si mulieres xpianos in domo
indeorū suire vñ eorū filios la
cte nutrire pmisit. Mā. hoc p
hibet. ex de inde. c. indei. Si in
dulgētias dedit cū nō posset vñ
ob questū ecclesiā suā maiores
indulgentiā qz hñet sciēter pro
nūciauit morta. pec. Si qñores
falsas indulgētias in ecclia sua
pnūciare aut reliqas nō veras
seu ab ecclesia nō ap. pbatas ve
nerādas pplo exhibere sciēter
pmisit ⁊ hmoi. Et si cuz eis de
quota elemosinarū pticipauit
⁊ de pticipādo pactus fecit. In
oibus his mortalr peccauit ⁊ re
stituere tenet. xlii. q. vi. ca. pte
rea. Si bñdictionē mēse ⁊ gñia
rū actionē dicere psueuit vt dz
Si vsurarijs alienigenis ⁊ alijs
de ipsius terre nō oriūdis publi
ce vsurā exercentib⁹ ad hoc do
mū suā locauit vñ alio titulo cō
cessit. Mā. ex hoc ipso facto ex
cōicat⁹ fuit vt in. c. vsurā. de v
suris. li. vi. Si induxit aliquem
cū effectu ad vouēdū iuranduz
seu pmittendū vt sepulturā a
pud ei⁹ ecclesiā eligat vel iā ele
ctā vltari⁹ iā nō immutet ipso
facto sniam excōicationis incur
rit a qua ab alio qz a papa pre

terqz in mort⁹ articulo absolut
nō poterit vt in cle. Lupiētes
de penis. Si sciēter ⁊ spōte pti
cipauit cū excōicatis a papa et
ipos ad officia diuina recepit ex
cōicat⁹ est ⁊ absolutio pape re
seruat. ex de sen. excō. significa
uit. Si falsificauit litteras pap
vel falsis vsus est sciēter vel res
monit etiā vnā solā litterā ab
eis excōicatus est ex de crimine
falsi. ad falsariozū. Si sciēter in
cimiterijs sepeliuit tpe interdi
cti in casib⁹ nō pcessis a iure vt
excōicatos publice aut noiatis
interdictos vel vsurarios mai
festos excōicatos est vt in cle. i
de sepul. sepeliētes. aut occidē
tes se vel in mortali decedētes
mortaliter peccant.

Ab epis ⁊ ceteris prelat⁹ su
perioribus. Ca. xviii

W Epīs ⁊ alijs pre
lat⁹ secularib⁹ pos
sunt qñ fere oia q
dicta sunt supra vt
clericis bñficiatis ⁊ curatis de
inde qñ pōt si se cognoscit ido
neū scia morib⁹ ⁊ vita. nā epm
optet sacrarū litterarū habere
ptiā ⁊ scire erudimēta fidei cū
ex officio teneat docere popu
lū sibi cōmisi⁹ ⁊ rōnem redde
re omī poscēti cū de fide ⁊ alijs
ad salutē ptinētib⁹ nec sufficit

plati bona puerfatio ⁊ morum
honestas nisi addat doctrine
scia. xxxvi. dist. s. ecce. ⁊. xxxviii.
di. c. oēs. Et si nō est saltē ppe-
tēter litterat⁹ epus pōt ab offi-
cio remoneri. ex de eta. ⁊ quali.
Quāuis. Si legitime affecut⁹
est dignitatē seu plationē ⁊ an
ipō exīti irregulari bigamo il-
legitimo ex cōicatu suspēso ho-
micida aut notorio ꝑcubinario
Nā in his oibus sciēter existēs
Si ad plationē est assumpt⁹ nō
pus dispēsat⁹ vel absolut⁹ assi-
due in mortali manz. Si electi-
onē ꝑfirmationē dignitatē seu
ꝑsecrationē symoniace obtinu-
it vel alias iniusto titulo. Nam
talis nō est pastor s; aīaruz des-
ceptor ⁊ ex cōicatu ex cōicatione
papali ⁊ tenet resignare ⁊ oīa
q̄ ꝑcepit restituere vt. s. c. xvij.
Si ante ꝑfirmationē episcopa-
tus vel alteri⁹ dignitatis admi-
nistationē se ingessit ꝑ se vel ꝑ
aliū. Nā talis si qd ei ꝑ electio-
nē iuserat q̄stuz eo ipso ꝑuatus
est vt in. c. auaricie de elec. li. vi.
Si de religione ad episcopatū
assumpt⁹ est. nā talis adhuc te-
net voto ꝑtinētie ⁊ paup̄tatis
licet fact⁹ sit dispensator bono-
ruz ecclesie nec a voto obediē-
tie absolut⁹ est s; ꝑ accidēs non
tenet obedire cū superiorē nō

habeat sicut ⁊ abbas monaste-
riū vt dicit tho. ij. q. q. lxxxviii. te-
net etiā portare habitū scē re-
ligionis ⁊ ad alias obseruātiā
regulares q̄ nō impediūt ponti-
ficale officiz s; eundē Tho.
ibidē. q. lxxxv. ⁊ hostiē. Si mo-
nachū vel aliū religiosuz dmo-
nasterio ad officiz ecclesiasticū
traxit ꝑtra voluntatē abbatis
vel alteri⁹ plati sui. Nā hoc est
ꝑhibitū ⁊ graue ꝑctm̄. lviij. di.
c. i. ⁊ ij. ⁊ xviii. q. ij. q̄z sit. ⁊. c. se-
si ꝑtulit ordinē vel bñficiū sy-
moniace ex cōicationē papalez
incurrit ⁊ tenet ad restitutionē
oīm ꝑctōuz vt. s. c. xvij. in ꝑnci-
pio. ⁊ ex de iniur. c. fi. Si ꝑtulit
bñficiūz retētis sibi fructib; us
vel aliqua ꝑte eorū. Nā hoc est
ꝑhibitū ⁊ symonia. si fiat expa-
cto vel ꝑsuetudine ex vt ecclesi-
astica bñficia. Si dimi. Con. c.
vt nrm. ⁊ extra de cen. iubem⁹
i. q. iii. si q̄s ꝑbendas. Si vni cō-
tulit plura bñficia. Nā hoc est
ꝑtra iura. lxxxv. di. c. singula. ni-
si in aliq̄bus casib; de q̄bus. s.
in. c. ꝑcedenti. Si aliquē sciē-
ter ordinauit infra etatē legiti-
mā mortale est ⁊ dz suspendi a
collatione ordinuz. ex de tēpo.
ordi. c. vel nō est. Nec i etate ꝑt
epus dispēfare vt notat glo. in
cle. generalē. d. eta. ⁊ qualitate.

Si stulit sciēter ordines p salu
tum aut duos seu q̄tuor mino
res simul cū subdiaconatu mor
tale est ⁊ prohibitū ⁊ debet de
poni. lxxv. di. c. i. ⁊ extra de eo
q̄ fur. or. sus. c. cuz hoc. Si stulit
ordines sacros extra tpa cōsti
tuta mortale est ⁊ debet p̄uari
auctoritate ordinādi. ex de tem
po. or. sane. Si ordinavit alteri
us prophanū sciēter sine licen
tia sui superioris suspēsus est p
annum a collatione ordinū. vt i
ca. eos de tempo. or. li. vi. Si in
ordinatione aliqd omisit d̄ sub
stātib⁹ p̄cipue in quib⁹ impo
nitur character mortali peccat
uit ⁊ tenet iterū totū iterare i
alia ordinatione. Si vero qd o
misit nō est substātiāle nō opor
tet rite factū iterari. s; si quod
omissum fuit suppleri in alia or
dinatione nec priusquā sit sup
pletum debet ordinat⁹ exercere
officiū. Vide theologos in. lili.
di. xliii. ⁊ in. c. p̄sbiter de sacra
mentis nō iterari. ⁊ ibi p̄ docto
res. Si fecit ordinādos diligen
ter examinari de etate scia et
moribus. Nā ad hoc tenet aliz
as peccat mortali. xliii. distin.
quādo epus. Si sciēter vel per
ignorātiā inexcusabilem indi
gnū admisit ad ordinē vel bñ
ficiū mortali peccat scdm

tho. ⁊ Alber. Si promouit aliz
quem sine titulo ad ordines sa
crum. Nam hoc prohibet⁹ est
extra de pben. epus. ⁊ c. cū fm
Si singulis annis renouauit in
die cene dñi sacrum crisma qd
p̄ficatur ex oleo ⁊ balsamo. Nā
ad hoc tenet de con. dist. iiii. s;
quis de alio. nec debet cōferre
hoc sacramentū nisi ieiunus de
con. di. v. vt epi. Nec debet ite
rari. ibidē. c. dictum. ⁊ ca. se. Si
nō visitauit vt d. buit dyocesis
suam singulis annis s; sustinuit
it clericos in delictis suis absq;
correctione pecunia corruptus
vel obsequiū sibi p̄stiti
seu fauore carnali grauiter pec
cauit. lxxiii. di. si quis epus. et
c. error. ⁊ c. p̄sentire. ⁊ ex. de offi
or. irrefragabili. ⁊ c. nihil. ⁊ lxxx
iii. di. puenit. ⁊ c. se. Si aliquid
accepit vt correctionē faceret
vel vt ab ea cessaret aut minus
pctm puniret vel vt vices suas
cōmitteret seu sup aliquo dispē
sationē faceret. Nā in his ⁊ hu
iusmodi symoniā cōmittit seu
pro pecunia pctibus vel obseq;
is f. cent fm tho. ij. ij. ⁊ ex de sy
mo. nemo Et idem si accepit a
liquid vt fernet iusticiā. Si ergo
ga paup. res fuit auarus. Nā
erga eos tenet esse liberalis et
ipsis qd sibi sup est erogare. lxxx

vi. diff. fratrem nostrum et capitulum
non satis. Si fuit pater refugium
et defensor viduarum et orphanorum
et pauperum et aliarum personarum
miserabilium. Nam si non fecit
sic graviter peccavit. lxxxvii. di.
hinc. p. totum. Si visitationem sue
diocesis fecit vel fieri fecit per alium
et aliquid eregit propter procuratoriam
quod exigi debet solum in
actualibus prohibitu est. ut in. c.
exigit. de cen. lib. vi. Si delicta
clericorum et aliorum subditorum
laycorum puniuntur ex avaricia pecunia
pecuniaria et non potius ad reprimendum
et compescendum eorum delicta morum peccati. Si in visitatione
sua non diligenter quesivit de
quibus debuit precipue de vita.
et honestate sacerdotum et officiantium.
scilicet quomodo se habent in officijs
suis in confessione et administratione
sacramentorum. Et si ritum et formam ab ecclesia
traditam servant. et quomodo se habent
in audientia confessionum et cura
animarum suarum sibi commissarum.
Et si tenent ecclesiarum mundiciam
et vestimenta sacerdotalia et altaris
ornamenta sicut tenentur ut supra. c. xvi. Nam si homo
i. venit eos notabiliter deliquisse
se et non puniunt vel providit quod
aut ille se emendent aut de alio
loco eorum si illi sunt. incorri-

gibiles graviter peccavit et omnia
mala et damna animarum que in
de sequuntur ei imputantur. extra
de iniur. cap. si. Si sustinuit
in officijs et beneficijs notorios
concupinarios vel alijs sceleribus
manifestis infectos ut vultu
ris ludis tabernis negocijs secularibus
venationibus et homini vacantes.
Nam in his omnibus non potest excusari a mortali. si eos
non punit cum potest sine periculo
lo scissure vel maioris scandalis.
xlvi. di. Conuersiones in glossa.
xlvi. quest. iiii. Cum quisque.
Si laycos sibi subditos notorios
peccatores quos per se vel
ex aliorum denunciatione novit
adulteros usurarios inimicos
aservantes non corrigit per censuras
et per alios modos quibus
melius potest graviter peccat
nisi omittat quia non sperat emendationem
sed potius deterioratio. et timetur
de scandalo ut in. d. capitulo
cum quisque. et. s. lxxxiii. distinctione
nemo et capitulum. se. Si malas
consuetudines quas novit in sua
diocesi existit quantum potest
auferre. ut vendere et laborare
diebus festis non confiteri nec
communicare semel in anno tripudiare
seu alia secularia in ecclesijs et locis
sacris fieri violare ecclesias liber

tatē vel emunitatē vt qz clerici
pueniant in iuditio seculari vt
qđ debitorēs z malefactores o
locis sacris violēter extrabanē
in casib⁹ nō pcessis z hmoi. **¶** Nā
ptra hec oīa tenet inuigilare.
z obuiare ne fiat z post admo
nitionē nolētes desistere excoi
care z punire als q̄uiter peccat
si timore vl negligētia omittit
xlvi. dist. sit rector si inuigilauit
ptra hereticos sortilegos z di
uinos eos ad fidē verā reducē
do. aut si emēdare noluerint a
crius puniēdo. **¶** Nā ad hoc tene
tur ex officio. xvi. q. v. c. ptra. z
c. se. z ex. de hereti. abolendam
z in de. ex graui de vsur. Si ali
quē pprijs manib⁹ verberauit
nā hoc ei nō licet. xlv. dist. ep̄m.
Si bona ecclesie male guber
nauit vel illa nō indigētib⁹ tra
didit seu alias inutiliter expen
dit. nā q̄uiter peccauit. x. q. ij. e.
piscop⁹ z tenet restituere vt. s.
ca. de curatis. Si res vel bona
ecclesie vel episcopatus aliena
uit sine necessitate z debita iu
ris solēnitāte q̄uiter peccauit.
x. q. ij. c. d. z fi. Si iura aliarū ec
clesiarū nō suauit sibi oīa vēdi
cādo z paulatim ius prochiele
subtrahēdo. **¶** Nā hoc est omni
no illicitū z phibitū. xvi. q. i.
Constitutū. Si bona aliarū ec

clesiarū vacantium sibi vsurpa
uit. **¶** Nā q̄uiter peccauit cū des
buerint in vtilitatē ecclesie ex
pēdi vel futuris successorib⁹ fu
deliter reseruari z est suspēsus
donec plene restituerit. ex d. es
lec. q. sepe. li. vi. Si vltra morē
antiquū a prochieanis p̄f biter
sue dyocesis aliqd eregit vl eol
grauauit grauiter peccauit. x.
q. iii. q. z. c. sequenti. z ex de ex
ces. p̄la. c. i. vbi iudez notat ab. sy.
z plene de testi. requisiti. Si has
buit yconomū clericū q̄ p̄sit re
bus ecclesie sub cui⁹ testimoio
res ecclesie gubernent. **¶** Nā ad
hoc tenet fm iura. lxxix. di. vo
lum⁹. z. c. q. in quibusdā. z. c. in
dicatū. alias suspēdi dz vt in. c.
indecēter. e. dist. Si aduocatos
vel sibi seruīētes nō debite re
munerauit. ptra iura fecit. xij. q.
ij. q̄cunq. z capitulo sequenti.
Si debita su a vel a p̄decessore
suo relicta occasione ecclie sue
nō soluit. **¶** Nā ad hoc tenet fm
Inno. ex ne p̄la. xi. sua. ca. quire
lā. z ibidē ab sy. ibi. Si exēptos
vt q̄ttuor ordines mendicātes
z alios hñtes p̄uilegiū exēptio
nis iniuste molestauit vel eorū
p̄uilegia nō seruauit ad suū ius
diciū traxit vel als eos quoquo
modo impugnavit q̄uauit vel
male tractauit q̄uiter peccauit

nam p̄tra iura fecit. districte ei
platis p̄cipit vt p̄dictorū exem
ptorū p̄uilegia seruet̄ z eos as
fectu beniuolo habeāt cōmen
datos nec seip̄is difficiles gra
ues duos aut asperos. sed poti
us fauorabiles propitios beni
gnos z liberales studeāt exhibē
re ex de excess. pla. c. nimis. p̄
mo z ij. z ex de p̄uile. dilecti. et
c. quāto. z. c. in his. z. e. ti. ca. vo
lētes. li. vi. z in. ca. Budū de ses
pul. z. c. religiosi. de p̄uile. §. sa
ne. in de. Si monasteria moni
alium diligēter visitauit. nam
qd ei^o officiū ptinet ea singulis
annis visitare etiā si sint exem
pta. vt in de. attendētes de sta
tu mona. Si q̄stōres vel alios p
misit mēdaciter p̄dicare seu fal
sas indulgētias p̄nunciare. vel
ip̄emet p̄cessit vel p̄nūciauit i
dulgētias quas nō potuit ḡui
ter peccauit. ex de pe. z re. cum
ex eo. Si nō tenuit vicariū peo
ritum z bonū ad tractandū z iu
dicandū causas in foro p̄tentis
oso. Nam ad hoc tenet p̄cipue
quādo nō est sufficiēter doctus
in iure. Si fuit p̄sonarū acce
ptor z propter hoc iusticiā po
scenti nō exhibuit distulit̄ ne
gauit aut qd magis est s̄nias i
quā protulit. Nam in oībus his
mortaliter peccauit z ad satis

factionē tenet vt. s. e. ti. ca. liii.
Si sine iusta causa vel cause cō
gnitione aut ordine iuris iudi
ciario p̄termisso aliquē excōica
uit vel alias iniuste ḡnauit mor
taliter peccauit z ḡuiter puni
ri o^z z ad interesse tenet graua
to. xliiii. q. iii. de illicita. z ex de
sen. excō. c. sacro. Sed si pro mi
nimis culpis z dānis z paratos
corrigi excōicauit. Nam hoc pro
hibitū est. xi. q. iii. ep̄i. z. capi. ne
mo. Si causas deficles minus
diligēter p̄ seipm̄ examinauit
pōderauit z iudicauit vt est ma
trimoniū diuortū vel alijs deleo
gauit p̄cipue ydeotis z lenibus
Nam h̄mōi nō debuit cōmittere
nisi iusta causa z necessaria im
pedit^o z tūc p̄sonis in iure peri
tis z exptis. extra de p̄san. z af
fi. ex litteris. Si proprias iniu
rias dure vindicauit. Nam hoc ē
detestabile. xli. di. soliciarios.
Si testamēta z vltimas volun
tates p̄cipue in legatis ad pias
causas non fecit exequi. nā ad
hoc tenet. extra de testa. si beo
redes. Si dispēsauit in votis y
l iuramētis in quib^o non potuit.
vel si potuit indiscrete tñ z s̄n
rōnabili causa grauiter peccauit.
vide. s. p̄cepto. ij. Si incerta
male dispēsauit y^l sine rationa
bili causa pro minorī quātitate
m ij

cū vsuarijs raptoribus ⁊ hmōi
cōposuit gūiter peccauit vt su-
pra pte pma. ca. i. in fi. Si pape
⁊ alijs suis supiorib⁹ ac sacris
canonib⁹ obediuit. Nā ad hoc
tene⁹. xcij. di. obedientiā. ⁊. xxy
q. i. p totū. Et ptra facientes q̄
uiter puniri debet e⁹ de exces.
pla. nimis. ⁊ duob⁹ capitulis se
quētib⁹. Si habitu vita ⁊ mori-
bus exēplaris fuit in vita sobri-
us. Si supplectilibus p̄ciosis vi-
titur. Si in apparatu ⁊ ornatu
domus ⁊ equorū aut familie ni-
mis sumptuosus fuit ⁊ nimis
curiosus. Si ecclesiā suā visita-
uit ⁊ insolēnitatib⁹ missam cā-
tauit diuinis officijs interfuit.
⁊ deuote exoluit. ⁊ ab alijs ōbi-
te celebrari ⁊ cātari fecit vt te-
netur. Si orationi puate ⁊ lē-
ni sacre scripture vacauit vt de-
bet. xxxvi. di. p totū. Si existēs
erudit⁹ p̄dicauit populo vel sal-
tem ei de vtilib⁹ p̄dicatoribus
⁊ cōfessoribus prouidit. Nā ad
hoc tene⁹ e⁹ de offi. ordi. inter
cetera. Si exis in mortali vsus
est ordie suo. Quia totiēs mor-
taliter peccauit quotiēs hmōi
actum facit vt t̄gendo res sa-
cras quasi officio suo fungens
⁊ hmōi scdm Tho. ⁊ Alber.
Si mulierū familiaritatē quas
si pessē vitauit ⁊ raro de domo

exiit. Si adulatores ab horru-
it ⁊ hmōi. Si in cōiuijs multū
se occupauit. Nā hoc est epō ō
testabile ⁊ prohibitū. ⁊ ex hoc ē
acriter corripiedus. xliiii. di. m̄-
tis ⁊ capitulis sequētib⁹. Si
detractores susurrone⁹ ⁊ hmōi
male loquētes libēter audiuit
vel tacuit. nec correxit vt debu-
it ⁊ potuit. Nā hoc mortale vis-
detur. sm tho. ij. q. q. lxxii.
Si ad mēsam suā sacras lectio-
nes legi fecit. Nā hoc ep̄is ⁊ sa-
cerdotib⁹ p̄cipitur. xliiii. di. c. p
reuerentia. Si familiā hone-
stam habuit ⁊ eā xbo ⁊ exēplo
salubriter gubernauit ⁊ erudit
uit. Nā de his rationē reddere
oportebit deo in die iudicij. he-
bre. vlti. ⁊. xlvj. di. S. necesse. Si
exercuit officiū inq̄sitionis cō-
tra hereticos vt tene⁹. Nā si
carnali amore odio vel timore.
aut cuiuslibz comodi tp̄alis af-
fectione. Vel obtentu malicio-
se ⁊ fraudulēter. labē heretice
prauitatis seu q̄ ipm in execu-
tione officij inq̄sitionis impedi-
at falso alicui p̄sumpserit im-
ponere vel quoquomō verare.
vel ptra iusticiā ⁊ p̄sciam suā
omiserit ptra quenqz pcedere
vbi fuerit procedendū suspens-
sus est ab officio p trienniu vt
in cle. multorū. de here. ⁊ circa

finē. Alij vero inq̄sitores ep̄o i
feriores in hoc vt supra delin
quētes eo ipso excoicationis sē
tentia incurrūt. a qua nisi per
Romanū pontificē p̄terquā in
mortis articulo absolui potest.
Si locauit aliquā domū vsura
rijs alienigenis ad fenus exer
cendū. Nā ip̄o iure suspēsus est
extra d̄ vsuris quāq̄s. li. vi. Idē
si pmisit q̄ hmōi vsurarij in ter
ris suis et eius iurisdictioni sub
iectis fenus exerceāt nisi infra
tres mēses eos expulerit vt ibi
Si p̄secrationes altariū vel ec
clesiarum calicū et patenarum
aut b̄ndictiones corporalium et
vestium sacrarū seu cōsecratio
nes. Abbatū vel abbatissarum
nō secundū formā et ecclesie ri
tum vel pro pecunia fecit. Nāq̄
mortaliter peccauit et symoniā
cōmisit p̄ma questione tertia si
quis p̄bēdas.
Si pro aliqua iusticia vel gra
tia sp̄uali aliquid accepit mor
tale est et symoniacum.

De p̄latib̄ religiosorū. Ca. xix

De Relati religiosorū
possunt de multis i
terrogari que dicta
sunt supra capitulo.
viii. vt eorum p̄ditioni et statui

melius videbit̄ expedire. Be
de si symoniace religionis ordi
nem ingressus est vel ad ea ali
um symoniace recepit. Nā pro
religionis ingressu siue viroꝝ
siue mulierum nō licet aliquid
dare vel recipere quasi p̄ciū es
tia paupertatis p̄textu ex de sy
mo. Quoniam symoniaca. Si
tamen monasterium sit tenue
dicūt. Vincentius. Lan. Ray
mundus. Joh. et Hostiensis gre
cipientes volenti intrare pos
sunt dicere. Nos libēter et gra
tis te recipimus ad consortiū
nostrum spirituale. sed cum bo
na nostra non sufficiant nobis
et tibi porta tecum vnde possis
viuere. vt sic provideas tibi vn
de viuas. tunc enim si ingredit̄
ens monasterium aliqua bona
conferat non committitur sy
monia dūmodo pure fiat hoc
et in fraudem non dicatur et sūt
aliquo pacto. ar. i. questione ses
cunda capitulo primo si quis
propter Sed Bernardus. Inno
centius. Bartholomeus bairē.
et Archi. dicūt q̄ nec ante nec
post potest aliquid peti prima
questionē eos qui. et questionē
secunda si quis p̄bēdas. et
sic dicēdo symoniā committūt
tam recipientes q̄s recepti eti
am si ignorēt. i. questione. ij. q̄.
m iij

Folium

ij. z extra. eo. quoniā. z bec opio
tutior est. Et quantū ad mulie
res approbata. eē de statu regu
la. piculoso. li. vi. ibi. **D**istrictius
inhibemus vide ibi glosam su
per xbo absqz penuria pōt dici
vt notat in direc. li. iii. ti. xvi. §.
qđ si monasteriū vbi bec omia
referunt. Qđ si monasteriū est
ita tenue qz absqz penuria non
possint ibi plures viuere pnt re
cipientes dicere vt supra. Et
hoc casu vera est opinio prima.
nec est symonia dūmodo nihil
vltra addant. Si aut pnt absqz
penuria sustentari licet nō cōmo
de. nō possent p̄dicta xba dice
re. extra. e. quoniā. z. c. nō satis.
hec ibi do. **A**n. de bu. in. d. cap.
quoniā recitat opi. vide ibi. spō
te aut oblata sp̄ licet recipe. z si
p̄mo gratis sit recepta puella z
monasteriū tenue sit. **D**icit ho
lli. qz pnt moniales agere p̄tra
patrem pro alimētis filie. vel si
pater decessit agere pnt ad par
tem sue hereditatis vt in autē.
de san. epi. §. nullaz. collatione
nona. Si illegitime nat⁹ est. nā
talis si dignitatē vel prioratuz
qui creat in religione p̄ electio
nem obtinet nō pōt sine pape
dispēsatione retinere de filiis
psbiteroruz. c. fi. Si trāsuiit d
ordine mendicantiū ad nō mē

Monagesimū secundum

dicantium. **N**ā talis nō pōt in
eo prioratum nec aliquā admi
nistratiōē aut regimē animarū
habere eē de regula. vt po
fessores. in cle. Si recepit ali
quem ad religionē nō p̄ncipali
ter propter d. ū. s. propter tpa
lem vtilitatē aut alia sinistra io
tentione vel sine debita exami
natione vel si recepit nō recipi
endum vel repulit sine causa ex
sua ydoneitate recipiendū gra
uiter peccauit. Si in ordine
mendicantium aliquē infra an
num probationis ad professio
nem recepit. **N**ā talis mortali
peccauit z ipso facto suspensus
est a receptione cuiuslibet ad
professionē in eodē ordine. eē d
regula. nō solū. li. vi. si tñ tali sus
pensione durāte aliquē recipi
at nō irregularis sit vt no. Jo.
an. ibidem. Si exns de ordine
mendicantiū locū seu domum
ad habitādūz recepit seu dimi
sit sine licētia pape nā talis ex
cōicationem incurrit. vt in. ca.
cum ex eo. de excels. pla. li. vi. et
in cle. cupiētes. de penis. Si
abbas exns p̄fuit diuersis mo
nasterijs. nā hoc est prohibituz
extra de reli. do. c. fi. Si solcite
z fideliter quo ad spiritalia z
tpalia administrauit propter de
um soluz sine ambitione z alia

sinistra intētiōe alias cū periculo aīe sue administravit. Si sciēter criminosos indignos et nō ydoneos scia cōscientia ad p̄fessiones audiēdas vel ad officia regiminis vel p̄dicationis promouit vel sustinuit cū possit illos iuridice remouere nō videtur posse excusari a mortali. lxxiii. cl. error. et c. se. Si in visitatione subditorū iuris ordinem seruauit. Nā ad hoc tenetur extra de ac. qualiter et quādo l. et ij. et ex de symo. licet. ubi dicitur quod si platos errauit et excessit tenetur errorē suū corrigere. ideo cauendū est diligenter plateau ne in corrigēdo sit nimis remissus vel nimis rigidus. xlv. d. Disciplina. Et nō faciāt precepta indiscreta et nisi pro re ardua. Nā si cogeret per preceptum vel suam subditū ad aliqd in quo subditus nō tenetur ei obedire mortali peccaret. nec sit nimis credulus in processu accusationis inquisitionis vel denunciationis criminū. nec p̄ceptis in probatione sentētie excoicationis vel alterius censure alias quicquid ter peccat. Si cura hūius monasterii diligēter et honeste eas visitauit et ad earū regulā seruandam efficaciter induxit prouidendo eis de cōfessore ydoneo

scientia et p̄scia quantū potuit et quod penitus abstineat a familiaritate suspecta quorūcūque virorum laycorū clericorū et etiā religiosorum ne exeāt claustrū vel etiā admittāt aliquos intra monasterium nisi ex rōnabili cā ut p̄cipit in ca. p̄culoso de sta. regula. li. vi. Si in dispensando in ieiunijs in esu carnū in habēdo sup̄flua ad vsum in penitentis taxatis per regulā et p̄stitutiōnes hūius indiscrete se habuit. Nā si sine rōnabili causa dispensauit sic inducēdo regularis discipline relaxationē et religionis enervandō rigore quicquid ter peccauit. et ipse de hoc reddet deo rationem. Si nimis se secularibus negotijs et tpalibus implicauit per curias p̄ncipum discurrendo vel pro minimis eū aliorum scādalo litigādo et propter hoc a cura subditorū defessēdo et ipse spūalibus orōni et lectioni nimis vacādo. Nā in his oībus quicquid et leuius peccauit secundū quātitatē excessus. Si nimis curiosus et sumptuosus fuit in edificijs monasterij ecclesie ornamentis et hūius. Nā est testabile et prohibitū. xij. q. ij. aurum. et c. gloria ep̄i et hūius autē exhaurit sepius in plato omnis spūs et deuotio.

Si moribus et vita fuit exemplaris in cessu habitu et gestu modestus in locutione suavis et fructuosus cauens discordias pacem nutriendus omnis paciēter audiens et tollerans singularitates cuitas communes vitas sequens cum potest ne mini bladiens piunctis affabilis susurrations detractioes irrisiones cofabulationes male dictiones et pentiones in se et in subditis eliminans. Si malas consuetudines seu corruptelas contra regulam et religionis decetiam induxit aut prius inductos non extirpauit quantum potuit ut proprietatis vicium. Fratrum discursum ad placitum familiaritates mulierum esum carnis ubi est prohibitum. et alia huiusmodi precipue tria essentialia vota religionis grauiter peccauit. Nam nihil apud deum est damnabilius officio plantationis si pfunctorie exerceatur xl. vi. an. oia. Debet igitur platus omni circumspectione diligentia sollicitudine et timore sic de sibi commissis curam querere quod sit irreprehensibilis apud deum et homines quod si non potest huiusmodi corruptelas et relaxationes extirpare nec posse sperat in futurum propter pertinaciam et pumatiam seu rebellionem subditorum eorum curam dimittat. ij. q. i. §. quando vero.

A religiosus. Religiosus potest que ri ea que habetur super c. xv. de clericis. et c. se. si habet beneficium curatum Si sunt predicatorum potest ab eis queri si predicauit ex istens in mortali. nam mortaliter peccauit toties sic predicauit se cundum Tho. idem videtur quotienscūq; scandalosa predicauit aut scandalum vel seditionem in plebe excitauit. Si sine licentia suorum superiorum officium predicationis exercere presumpsit mortale videtur. Si predicauit principaliter hac intentione ut reciperet pecuniam vel laudem vel fauorem popularē mortaliter peccauit et symoniam mentalem commisit. i. q. iii. ca. non solus. Con. thom. et Rich. in ii. di. xv. art. iii. q. ij. et si super hoc paciscitur symoniam incurrit. etiam quo ad ecclesiam. Si predicauit nimis curiosa principaliter ad sui ostentationem et inanem gloriam ibi constituendo finem suum mortale est Si huiusmodi gratiam predicandi a predicatione se subtraxit precipue cum a superioribus sibi iniungeretur peccauit. Si predicando aliquid qua ad retrahendum personas a solutione decimarum dixit ipso facto excommunicatus est. ut in de. cuspientes. de penis. et ideo de om

ni religioso etiā nō p̄dicatore.
vt ibi. s; vt habeat locū hec ex
cōicatio requiritur q̄ talia v̄ba
proferātur intētiōe retrahē
di a solutione vt supra z obliga
tis ad decimas ecclesijs p̄soluē
das. Secus si nō hac intētiōe
retrahēdi v̄l nō obligatis ad d
cimas v̄l etiā obligatis s; non
ecclesijs. vt ibi no. 30. d. leg. 30.
de imo. z 38. d. Si requisit⁹ fu
it a rectorib⁹ ecclesiāriū vel vi
carijs aut loco tenētibus vt in
p̄dicatione vel p̄fessione p̄scias
faceret p̄dicationem audienti
bus z p̄fitentib⁹ q̄ decimas sol
uant. **Itē** si nō fecit mortaliter
peccauit. si cōmode facere pos
tuit z alijs penis grauib⁹ pun
nitur vel puniri debet vt in. d.
c. cupiētes.

Si religionem ingressus est sy
moniacē sciēter vel ignoranter
nā talis nō pōt in illo monaste
rio remanere extra de symoni.
quoniā symoniaca. 2. ca. ex insi
nuatione. vide ibi z plenius de
hoc in p̄sa. symonia sexto i p̄i
cipio. Et hoc intelligitur de sy
monia cōmissa ex pacto vel cō
uentione z h̄mōi etiā si ceteris
preterq̄z cōmittentib⁹ sit occl⁹
ta scdm Ray. ar. dicti. c. quoni
am. Si religionē ingressus est
nō intētiōe pura deo seruiēdi

sed q; paup erat v̄l laborare te
debat vel si puella erat q; nube
re nō poterat vel coacta a parē
tibus iniūta ingressa est. nam si
voluntatē nō mutauerit videt⁹
in mortali z nō in bono statu.
Si ingressu religionis mendas
cia dixit vel aliqd dolose tacu
it p̄fertiz notabilē infirmitatē
vel debita seu infamiā vel alia
scandolosa peccauit grauit⁹.
Si fecit professionē cum inten
tione nō seruādi eā mor. pecca
uit. Si professus est in monaste
rio dissoluto vbi r̄gulariter nō
viuitur.

Si pōt mutet locū z si op⁹ fue
rit cum dispensatione. qd si nō
potest z alios ad regule obser
uantiam z ordinis reformatio
nem reducere nequit ipse solus
seruare studeat. z si ibi nō viuit
tur in cōmuni z necesse habeat
sibi de necessarijs prouidere ca
ueat ne pecuniā vel aliquid re
cipiat teneat expendat v̄l alijs
tribuat sine bona licentia p̄lato
ti sui generali vel speciali v̄l ei
us b̄n̄placito. z sit ip̄e semp pa
ratus omnia ponere in cōmuni
z in manibus prelati ordinis.
Nec thesauriset aut superflua
vel d̄liciosa habere querat seu
solicitet. **Nec** ad h̄mōi affectū
habeat inordinatus. z sic forte

poterit cū salute ptransire si in ceteris bñ se habeat. Tuti⁹ tñ esset vt pdici locuz mutare. Si habēs votū religionis artioris ad aliā laxiorem ingressus est. Nā si adhuc professus nō ē nō pōt ibi licite remanere sine dispensatione. si vero iā profess⁹ est in laxiori. licz peccauerit zp voto nō cōpleto sit ei pnia imponenda pōt tñ in eadez licite remanere fm archi. in. cap. qui post votū de reg. iur. li. vi. Si p fessus in aliqua religione appbata vult trāsire ad aliā equalē vel laxiōrē nō pōt sine dispensatione. vt no. Jo. an. Semi. in c. cum singula. de pben. li. vi. et dñs An. de bu. extra de reg. si gñificatum. De ordine xō mēdicatium ad nō mendicantiuz Vel monachalē nō pōt sine dispensatione pape nisi ad ordinem carthusiēsem alias taz ingrediens qz recipiēs incurrūt excoicationem papalē vt in extrauagati. Martini quinti. si ad religionem aliquē induxit symoniace vel dolose puta asserendo qz ibi regula seruat⁹ et est falsum vl dicēdo qz regula sua nō obligat ad mortale vel reticendo austeritates religionis. quas ille si sciret nullo pacto ad eas se obligaret peccauit mort

taliter. Si volentē ingredi religionem seu monasteriuz obseruantie regularis auertit vt tra heret ad suā alterā infamādo suam vero vlqz ad tertiū celuz extollendo. Nā talis damnatio nem eternā nō euadet cū ptra caritatem iusticiā et sacram scripturam fecerit. Si sufficiēter nouit et intelligit substantia sua e regule et ad eam ptinentia. Et si ptra illam aliquid egit p cipue ptra obedientiā castitatem et paupertatem. Nam horum transgressio semper ē mortale in alijs aut nō omnis regule transgressio. scdm tho. secunda secūde q. clxxxvi. est mortale ideo etia circa hoc possunt sic interrogationes formari. pmo si fecit ptra aliqđ pceptum a prelato ore tenus factum puta cum dicit pceptio vel mando in virtute obedientie vel spiritus sancti vel sub pena excoicationis vel p alia verba huiusmodi vt fiat istud vel illud intendens subdituz sub peccato mortali obligare ad illud faciē dum. Nāqz huiusmodi trāgressio semper est mortale fm tho. ij. ij. q. lxxxvi. Nisi qđ precipitur esse tale qđ in quo subdit⁹ non teneatur ei obedire vl esset peccatum. xi. q. iii. non semper. Si

doloſe ſeu p̄ importunitatē plā
 ti voluntatē traxit ad ſuā idem
 videt̃ Si p̄tra aliq̄d p̄ceptū re
 gule vt cū aliq̄d in ea p̄ceptorie
 mandāt ſub pena excoīcatiois
 aut carceris vel pene grauior̃
 ⁊ hmōi. Nā talia vera cōiter cē
 ſent obligare ad mortale. Et
 idēz de p̄ceptis in p̄ſtitutionis
 bus ordinis p̄tētis. Si trāſgreſ
 ſus eſt alia in regula p̄tēta que
 nō ſunt p̄cepti vt crimonialia
 ordinis vel ſilentiū ⁊ hmōi hoc
 eſt tñ veniale niſi fieret ex cō
 tēptu ſm tho. vii. ſ. Nā q̄ p̄ſi
 tet̃ nō vouet ſeruare oīa q̄ ſūt
 in regula ſub obligatione pcti
 ſi aliq̄d hz vel habuit dedit vel
 accepit p̄tra voluntatē prelato
 rū tacitā vel expreſſam. p̄travo
 tū paup̄tatis fecit ⁊ mort. pec.
 Idem videt̃ ſi litteras ſcripſit
 vel recepit occulte ſine licētia
 plati. xij. q. i. nō dicatis. Si vo
 tū caſtitatis violauit quoquo
 modo ope vel tactu enereo lo
 cutione turpi ⁊ amatoria vel e
 tiā cogitatione carnali ⁊ imū
 da deliberata ſeu delectatione
 moroſa. Nā in horū quolibet ē
 mortale vt dictū eſt ſup̄ precep
 to. vi. ⁊ nono. Si p̄uerſatioē ⁊
 ſcādalozoſa ſeu nimīa familiari
 tatē habuit cū mulierib⁹. Nāz
 ſi ſic reperit̃ eſſe eē caſum neo

ceſſitatis p̄hibēdus eſt etiaſ ſi
 ſint affines p̄pter p̄babile p̄i
 culū. xxxij. di. hoſpitiolū. ⁊ diſtū.
 lxxi. p̄ totū. Alias nō abſoluen
 dus. Si ſine manifeſta cauſa ⁊
 rōnabili monaſteria monialiu⁹
 frequētavit. Nā cū hoc ſit om
 nino clericis p̄hibitū eē de vi.
 ⁊ ho. cleri. monaſteria. multo
 magis religioſis ⁊ ſi ingreſſus
 eſt monaſteria monialiu⁹ ſacte
 clare ſine licētia ⁊ in caſu nō cō
 ceſſo excoīcat⁹ eſt ⁊ abſolutio
 pape reſeruāt. Idēz eſt ſi igreſ
 ſus eſt monaſteria monialiu⁹ or
 dinis p̄dicatorū. q̄ nō pōt abſo
 ſolui niſi a papā vel a magiſtro
 eiūſdē ordinis. Ingrediēs vero
 alia monaſteria de iure cōmun
 ni nō incurrit excoīcationē ſed
 in multis locis eſt excoīcatio ſy
 nodalis hoc tñ nō ligat ignorā
 tes. eē de p̄ſi. vt aimarū. li. vi.
 Si dixit horas canonicas. Nāz
 q̄libet regularis p̄cipue p̄feſ
 ſus tenet̃ ex p̄cepto ad eas etiā
 ſi nō hz ordinē ſacrū alias pecc
 cat mortali. vt. ſ. e. ti. c. xvi ⁊ ſe
 cundū Guil. tenet̃ dicere illas
 ſm ordinē ſue regule vt puato
 rū ſtatorū vt no. Jo. de imo. i
 cle. graui. de cele. miſ. Si abſq̄
 rōnabili cauſa officium dixit ex
 tra eccleſiā p̄cipue in dieb⁹ ſol
 lēnibus vel ſtetit ſomnolentus

aut dominus. nā si ex hoc nō di-
xit integre illud idē redicat vel
aliqd loco ei⁹ suppleat. ⁊ si pro
maiori pte omisit illud iteret.
Si in choro incōposit⁹ corpore
fuit oculis vagus ⁊ mēte distra-
ctus p̄cipue aduertēter. Si ri-
sit v̄l alios ridere fecit propter
ei⁹ leuitatē aut x̄bz dissolutū.
Si ceremonias officij ex negligē-
tīa nō seruauit. male legit v̄l
cātauit in oib⁹ his veniale est
nisi fiat ex p̄ceptu tūc enī mor-
tale est. Si penas v̄l penitētiās
taratas a regula v̄l a p̄stitutio-
nibus aut p̄latis nō fecit. Mā
si ex negligētia v̄l obliuione o-
misit veniale videt⁹. Si x̄o ex
p̄ceptu mortale est. Si vltra of-
ficiū diuinū p̄uatim pro se ⁊ p̄
alijs sibi p̄iunctis b̄n̄factoribus
⁊ tribulat⁹ p̄cipue recōmenda-
tis viuīs seu d̄fūctis aut medi-
tationi deuotioni ⁊ sacre lecti-
oni q̄stuz debuit nō vacauit s̄
poti⁹ legit curiosa ⁊ inutilia. v̄t
doctores gētuz ⁊ fictiōes poe-
tarū qd̄ est p̄hibitū. xxxv̄. dist.
ideo. Si q̄q̄s scienter elegit in-
dignū in p̄latū v̄l nō elegit illū
quē iudicauit meliorē ad illud
officiū haliū rōne amicitie aut
alia nō recta intētiōe mortālī
peccauit. Si accusauit calūnio
se p̄latū v̄l p̄fratrē ⁊ aliquo cri-

mine v̄l testificat⁹ est aut iniu-
ste ab accusatione destitit vel a
lias p̄latū subditū v̄l p̄sociū fal-
so infamauit vel etiā vera dicē-
do intentione infamādi fecit in
his oib⁹ mortālī peccauit. Si
fecit vel coopatus est ad aliq̄s
p̄spirationē p̄tra p̄latos vel ad
inuenit tenuit vel nutriuit in
monasterio vel cōuentu sectas
partialitates ⁊ diuisiones mor-
tale est ⁊ detestabile crimē. Si
fratrē deliquentē iuxta formas
euangelicā nō admonuit vel in
uisitacione iuxta p̄ceptū p̄lati.
in cōmuni vel in particulari fa-
ctum dicēda ⁊ correctione dig-
nō reuelauit. Mā si sciēter dicē-
da tacuit mortālī peccauit. Et
idem dico si in dicēdo ordinez
fraterne correctionis nō serua-
uit. debet enī accusationē legi-
timā p̄cedere inscriptio ⁊ inq̄si-
tionem clamosa insinuatio de
nūciationes aut caritativa cor-
rectio. extra de symo. licet. ⁊. i.
q. ij. c. si peccauerit. pōt tam cri-
men fr̄is etiā occultū denūcia-
ri ecclesie vel p̄lato absq̄ secre-
ta admonitione p̄uia in plerisq̄
casibus v̄t notat Rich. i. iiii.
dist. xix. ar. iiii. q. i. Si inutiliter
tēpus expēdidit ⁊ ocio vacauit
quod est omnium sentina vici-
orum. Si fuit obstinatus curia

lis vel cauidie? si vsus est pan-
nis preciosis et cibis exquisitis.
si in habitu curiosus. si in clau-
stro vel capitulo fuit litigiosus
irreuerens ad maiores vel cir-
ca altare iurans in comuni ser-
mone. Nam in his omnibus est
mortale vel veniale secundum inten-
tionem et qualitatem facti. Si
comedit carnes quando est phi-
bitum ex causa infirmitatem. Si
vsus est lineis ad carnem vel le-
ctis plumis. Si omisit ieiunia
ecclesie regule vel constitutionu
ordinis peccauit ut supra. Si e-
gre et cum indignatione repro-
bationes maiorum sustinuit vel eo-
rum obedientiam non affectuose
sed tarde querulose dissolute se-
cit peccauit ut supra. Si alioru
mores conditiones et infirmita-
tes in caritate non supportauit.
vel alijs se grauem reddidit aut
eos irritat peccauit ut supra. Si
nimis leuis vel dissolutus fuit
verbis gestibus vel locis alios
ad risum induxit. Nam licet re-
creationis causa quandoque fiat
et raro ad subleuandum tedium sit
tollerabile laudabilius tamen est ab-
hominari cessare. Si singularitates
in cibo potu vestitu et homini quod
fuit vel propter hec murmura-
uit peccauit. Nam ex his sepi-
us oritur scandalus murmura-

tio et indignatio inter fratres.
Si nimis tenax fuit in retinen-
do vel prodigus in dando aut p-
sonarum acceptor dando vel di-
tribuendo de rebus communibus
vni magis quam alteri iuxta affec-
tiones suas peccauit magis et
minus secundum quantitates exces-
sus. Si confessionem communem
secundum regulam morem vel con-
suetudinem religionis non fre-
quentauit. Nam hoc aliquibus
preceptum est semel in mense ut
clemente. ne in agro. de ista mona-
chi. Aliquibus sepius. aliquibus ra-
rius. Si fuit tepidus in dilecti-
one dei et proximi non dolens de
eorum offensa et non ardentem af-
fectans honorem dei et animarum
salutem ut decet. Si nimis
carnaliter dilexit consanguines
os suos et affines. nimis dolens
de eorum aduersitate et gau-
dens prosperitate vel eam sibi
affectans.
Si nimis eos visitat et querit
vel gaudet ab eis visitari.
Si cum eis vel alijs secularibus
loquitur vel interrogat que non
expediunt ut de guerris et huius-
iussimodi vel pro eis procuret be-
neficia ecclesiastica vel tempo-
ralia officia. Nam hoc est valde
periculosum precipue si tales
sunt inepti vel indigni.

Si artificium aliquod vel exercitium fecit illicitum aut honestati religionis indecens ut bursas vel vestes rechamites vel linea reticulata et huiusmodi quod sepe reperitur in monialibus modernis prohibenda sunt. Si perficere non curat sed inuit per facit quod seruat et se male contentum esse in religione reperit nec recognoscit se per hoc beneficio et ceteris ad recompensandum deo obligatum. talis ypocrita est et in statu donationis secundum theodorum. Si quando dimisit habitum. Nam religiosus seu religiosa spiritus debet tenere habitum sue religionis siue in lecto quiescens. Siue alibi persistens nisi sit adeo virgines necessitas vel quavis infirmitas quod habitum non pateretur. xx. q. i. vidua. Alias videtur peccare mortaliter. Et si temere sine habitu appareat in conspectu secularium ipso facto excommunicationem incurrit. ut in c. ut piculosa. ne de. vel mo. lib. vi. Et idem est si apparuerit coram eis in habitu suo. Sed cooperato habitu clericali sine causa rationabili. ut no. 30. an. in clem. quoniam. de vi. et ho. de. de regu. iur. certum. in nouella. Si ad studia litterarum inuit non licet iatus a patre suo et cum consilio maioris partis sui puenit. Nam talis ipso facto excommunicationem incurrit.

ut habetur in. d. c. ut piculosa. Si ad audiendum leges vel philosophiam inuit nam si infra duorum mensium spacium non reuerterit ad claustrum ipso facto excommunicationem incurrit ex ne de. vel mo. c. super specula. Si religionem et habitum sue religionis animo non reuertendi alio quando deseruit. nam talis apostata iudicatur. ff. de re. mi. l. deserto. re. et est excommunicatus ut. s. propter temerariam habitum dimissionem quod est speciale in religiosa apostata. nam alias apostata non est excommunicatus sed excommunicandus ut notat glo. in. d. ca. ut piculosa. super verbo ipso facto. Si induxit alio quem ad vouendum iurandum vel fidei interposita seu alias promittendo ut sepulturam apud eius ecclesiam eligat vel iam electam alteri non mutet. Talis suam excommunicationis incurrit ipso facto de sepultu. c. i. li. vi. et in c. cupientes de penis. Si clericis vel secularibus sacramentum eucharistie vel extreme unctionis ministravit aut infirmum solenniter benedixit non habita super his prochialis prebiteri licentia speciali. Nam excommunicationem incurrit papalem ut in c. religiosi. de priuilegiis. Si excommunicatos a canone sine speciali premissione absolueret presum

psit preterq̃ in casibus a iure
pmisus vel propter p̃uilegia se
dis apostolice ei p̃cessa eandē
excōicationem incurrit vt ibi.
Et hoc intelligit̃ indistincte
de excōicatis a quocumq̃ ca
none a papa promulgato etia
si talis religiosus absoluerit ex
cōicatos a canone minori excō
municatione propter p̃icipati
onem et sic sentit̃ glosa ibidē su
per verbo a canone. Con. Guil
l̃ Pau. Joh. de leg. et Jo. de imo.
in dicta cle. religiosi. Si a sentē
tijs p̃ statuta pronuntialia vel
synodalia p̃mulgatis seu a pe
na et a culpa absoluere quenq̃
p̃sumpsit eandē sniam excōica
tionis incurrit ip̃o facto etia
si religiosus et p̃cium ab h̃mōi
absoluere p̃sumpserit vt ibidē
no. glo. sup̃ verbo quamq̃.
Si et̃s monachus vel canoni
cus regularis nō h̃ns admittā
tionem absq̃ licētia p̃latorum
suorū ad curias p̃ncipuz se trā
ferre p̃sumpsit vt p̃latis ṽl mo
nasterio aliq̃d damnū inferret
talis ip̃o facto excōicationis se
tentiā incurrit vt in cle. ne in a
gro de sta. mo. Si monach⁹ ex
istens sine licētie sui abbatis i
tra septa sui monasterij arma
tenuit excōicationem incurrit
vt ibi si de facto p̃traxit matri

monij et excōicatus est. et̃ de cō
san. et affi. eos in cle. Si nō ser
uauit interdictū qd̃ seruat ca
thedralis seu mater ecclesia lo
ci illius excōicationis sniam in
currit nō obstātibus p̃uile. se u i
dultis statutis ṽl p̃suetudinib⁹
quibuscūq̃ ei p̃cessis vt in cle.
ex frequētibus de sen. excō.
Si et̃s in ordine minorū tem
pore interdicti recepit ad diui
na fratres vel sorores tertij or
dinis excōicationem incurrit.
extra de sen. exc. cū ex eo. in cle

Incipit quarta ps huius op
pusculi de p̃nie iniunctione et
peccatorum absolutione.

Expeditis trib⁹ huius
opusculi p̃ncip
palibus p̃tibus re
stat nūc videre vlti
mam que in duob⁹ p̃sistit. s. in
penitentie iniunctie. et p̃ctōrū
absolutione. sed qm̃ nō pōt deo
bita forma p̃ ministris apponi
nisi p̃mo materia debita sit in
tegre p̃parata. et cū materia pe
nitentie sit p̃tritio. p̃fessio. et sa
tisfactio. sine quib⁹ nō p̃ficatur
hoc sacramentū merito in hoc
sacramento sacerdos hoc ordi
ne procedit vt p̃mo diligenter
p̃ctōrū p̃fessionem audiat. et
de hoc supra. Secō p̃nam in
n

iungat. Tercio absolutionē im-
pendat vt notat. Guil. 2. 30. an
dreas in cle. Bndū de sepul. In-
tendēs igit̃ ego hūc ordinem
seruare declarabim⁹ pmo quos
modo se cōfessor habere debes
at in penitētie impositione. de
inde in pctōrū absolutione

Capitulum primum.

Quæ circa primū. s. peni-
tentie impositionē
pro maiori declara-
tione sciendū est q̃
triplex est penitētia. s. solennis
publica. 2. puata. Solēnis est il-
la que fit in capite quadragesi-
me cū solēnitāte que habet. d.
l. In capite. 2. imponit solus ab-
epō vl' de ei⁹ mādato fm hosti.
in sum. de offi. Archi. Publica
xō pnia proprie dicit̃ illa q̃ fit
in publico nō tñ cum p̃dicta so-
lennitate vt cū iniungit̃ perez-
grino ire p modū cum baculo 2
pera b̃ndictis 2 h̃mōi h̃ac pōt
imponere quilibz sacerdos par-
rochiano suo nisi adsit in p̃tra-
rium p̃suetudo in aliqua eccles-
sia. Puata aut̃ pnia dicit̃ il-
la que quot̃idie fit saltē semel
in anno cū q̃s secreta 2 soli sac-
doti pctā sua p̃fiteat̃ de pe. di-
iii. iustus. 2. ca. reperiūtur. 2. ca.
omnis. de pe. 2. re. 2. h̃ac pōt im-
ponere etiā quilibet sacerdos.

sed quoniā regulariter pro quo
libet mortali pctō debet septē-
nis imponi pnia. xxxiii. q. ii. hoc
ipsum. 2. 5. se. 2. xxij. q. i. p̃dicans
dum nisi maior vel minor inue-
nias p canones exp̃ssa ideo eos
vt maturius procedat̃. 2. ne alio
cui ignorātia sit occasio delin-
quendi hic inferere volui.

Incipiūt canones puales.

Primus canon dicit̃
q̃ si p̃s biter fornic-
ationem fecerit. x. an-
norum pniā agat
scōm formā traditā. lxxxij. di. p̃s
biter si fornicationem. Scōnus
canon q̃ sacerdos cognoscēs fi-
liam suā spūalem. s. quā bapti-
sauit vel ad p̃firmationez tenu-
it vel in p̃fessione audiuit. xij. a-
norum debet pniā agere. 2. si
publicus sit deponēdus est. ep̃s
aut̃ qui talia cōmisit. xv. annis
peniteat 2 p̃s biter 2 mulier re-
ligioni tradant̃ rebus suis pau-
peribus erogatis. xxx. q. i. si q̃s
sacerdos. 2. c. nō debet.
Si quis peccauerit p̃tra natus-
ram 2 est clericus deponat̃ 2 re-
ligioni tradat̃.
Si laycus excomunicet̃ 2 a ce-
tu fiat vsq̃ ad satisfactionē cō-
dignam fidelium alienus sup̃ ō

exces. p. zela. c. clerici.

Si quis cum brutis coierit plus
quā p septem annos peniteat.
xxxiii. q. ij. hociū. z. s. se.

Si quis cōmiserit incestum ea
dem pena puniat. vt in iuribus
supra proxime allegatis adde.
q. viciū ptra na turā grauius
est qz cum matre propria pecca
re. xxxij. q. vij. c. Adulteri maluz
Si sacerdos clādestinis nuptiis
interfuerit triennio suspendas
tur z si culpa hoc exegerit gra
uius puniatur. supra de clādes.
despon. c. cum inhibitiō. q. peni
si quis votum simplex violauit
tribus annis penitere debz.
xxvij. dist. si vir.

Si quis excommunicat⁹ celebra
uit triennio penitere debet z a
vino z carnibus abstinere q̄rta
z sexta feria. ij. q. iii. de illis qui
alium iniuste accusat ad mortē
xl. dies in pane z aqua cū septē
annis peniteat si mors secuta
fuerit.

Si vero debilitatus mēbro fu
erit accusatus p tres quadrage
simas peniteat accusato sup⁹ d
accu. accusassi. quicunqz filiam
suam spiritualem vel cōmatres
cognouit p septem annos pei
teat. z similiter pſentientes. scz
mulieres. xxx. q. iii. nō oportet.

si quis desponsatam alij duxerit
eam dimittat z p. xl. dies in pa
ne z aqua. z p septem annos pe
niteat supra de spō. duc. c. acce
piti. z intellige desponsatā. scz
pverba de piti qui cognouerit
duas cōmatres vel sorores siue
sit vxoratus siue nō ad min⁹. vij
annis peniteat licet plus debe
ret. xxx. q. iiii. si pater homicida
volūtarius sine spe reſtitutiōis
deponit z septē annis penite
re debet. l. d. miroz. vel si causa
subsistit vt magis casuale homici
dium qz voluntariū pſumatur
quinqz annis peniteat. l. vi. eos
vero. z. c. si qua femina. z. ca. si
quis voluntatem. Matrīcida
per decem annos peniteat fm
formā satis asperam traditam
xxiii. q. ij. latorez. Vxorīcida to
to tpe vite sue peniteat z satis
durior sibi pniaiponit qz mas
tricide. xxiii. q. ij. admonere. z
c. quicunqz.

Si quis propriū filiū interfece
rit ex proposito induci debz vt
tēpore vite sue peniteat in mo
nasterio. vt. c. i. de his qui filios
occiderūt z si nō possz ad hoc in
duci annozū triū pnia indica
quozū vnū in pane z aq pagat.
etiā si oppſerit i lecto dormies
vt in. c. si. ex de his qui si. occi.

Solum

Si quis piurauerit. xl. dies in pane et aqua. et septē annos peniteat et nunq̃ sit sine p̃nia. s. interiori. hoc est vt semp̃ delectat de pctō. vi. q. i. quicūq̃ facit. l. dist. Clerico. Pro falsa mensura. xxx. dierū in pane et aqua imponat p̃nia. s. de emp. et ṽe. c. ij. vt ibi. Si quis solēniter peccauit et postmodū ad vomitū rediit decē annis peniteat. de peni. di. v. si qui vero. Qui deuotā vel monialem cognouerit decē annis peniteat. xxvij. q. i. deuotam. et c. p̃cedenti.

Qui cātat missas et non cōmunicat anno penitere debet et interim a celebratione et cōmunionē cessare. de con. dist. ij. Relatum nec alia ibi exprimit̃ peccetia. Si sacerdos clericū mortuum in palla altaris inuoluerit. x. annis et quinq̃ mensib⁹ peniteat. dyacon⁹ vero triennio et dimidio. de con. di. i. nemo clericus p̃ ignorantia. Qui cōmittit sacrilegiū violādo ecclesiā vel crisma seu calicē sacrum polutis manib⁹ accipit vel similia cōmittit. vij. annis peniteat et in duob⁹ nō intret ecclesiā et vsq̃ ad quartū nō offerat et trib⁹ diebus in hebdoma a vino et carnibus abstineat ieiunādo. s. alia p̃siderāda sunt q̃ habent̃.

Nonagesimumoctauū

ri. q. ij. de viro nephādo. Si q̃ parētes frangūt sp̃salia filiorum triēnio separent̃ a cōmunionē et filij similiter si in culpa sint. xxxi. q. iii. si parētes. art. de pe. di. i. sicut. q̃ ducit in vxorem quā pulluit p̃ adulteriū quinq̃ annis peniteat. xxxi. q. i. si quā vidua. Maldedicius p̃tra deum vel aliquē sanctorū p̃ vij. hebdomadas penitere d̃z eo mō quo tradit̃ sup̃ de cle. male. ca. ij. Si sacerdos reuelat p̃fessionē de iure antiquo deponi debeat. et toto tpe vite sue ignominiosos peregrinari p̃ mundū. de pe. di. i. l. i. cancat sacerdos. postmodum determinatū fuit q̃ depositus ad agendā p̃niam p̃petuam in artū monasterij detrudatur. infra. eo. ti. c. ois. in fina. Qui cōpulsus p̃ditionaliter piurat si liber est. xl. dieb⁹ in pane et aqua peniteat cū septē annis sequētibus in cōmuni peccetia. si x̃o seruus eiusdē est p̃ tres quadragesimas et legitimas ferias. s. scđam quartaz et sextā peniteat. xxij. q. v. Qui cōpulsus. Qui piurat in manibus ep̃i aut in cruce p̃secrata tres annos peniteat. si x̃o in cruce nō p̃secrata vnū annū peniteat. Qui aut̃ coact⁹ et ignorans piurauerit si postea cognō

uerit tres quadragesimas pe-
teat. xxiij. q. v. qui piurat. Qui
scienter falsus iurat vel alium
iurare cōpellit vel inducit. xl. di-
ebus in pane et aqua cū septem
sequētibz annis peiteat et nū-
q̄ sit sine pnia et alij si cōscij fu-
erint similiter peniteāt. xxiij. q.
v. si quis se piurauerit. et c. si q̄s
conuictus.

Si quis coact⁹ pro vita redimē-
davel alia necessitate periurat
tres quadraginta vel scdm ali-
quos tres annos peniteat. xxiij.
q. v. Si quis coactus.

Qui in dicēdis horis canonicis
et alijs diuinis officijs a p̄suetu-
dine metropolitane proprie ec-
clesie discrepat sex mensib⁹ cō-
munione p̄uatur si hoc ex p̄tē-
ptu fecerit. xij. di. de his.

Ep̄us qui correctionem subdi-
torum pro venditione ministe-
riorum dissimulat duob⁹ men-
sibus excom̄icationi subiaceat.

Ceteri vero clerici eadez pena
vel alia p̄petenti plectat. i. q. i.
quidquid. sortilegijs diuinis et
maleficijs secularib⁹ quadragi-
ta dieb⁹ peniteat.

Si p̄ctm̄ est occultum extra d̄
sortil. c. i. Si vero est notorium
cōmunione fideliz p̄uetur. de
con. di. ij. pro electione. Sacer-
dos qui videt i astralabio duo

bus ānis peniteat. extra de sor-
til. capitulo ex tuarum.

Clericus qui scienter et malicio-
se magicis artibus in cātatio-
nibus et hmōi vsus fuerit vlt̄ ta-
les alij p̄saluerint honore digni-
tatis sue p̄uatus in artum mo-
nasterium detrudat⁹ ad p̄petu-
am p̄niam agendā. xxvi. q. v. nō
oportet et c. si quis ep̄us. et cap.
aliquant i.

Si quis stillauerit in terras sis-
ue tabulā de sanguine p̄secrato
xl. diebus peniteat. si sup̄ altare
tribus dieb⁹. si sup̄ lintheū al-
taris et ad aliud stilla p̄uenerit
q̄ttuor diebus. si vsq̄ ad tertiā
nouem dieb⁹. Si vsq̄ ad quar-
tum. xxx. dieb⁹ peniteat de cō-
di. ij. si p̄ negligentiam.

Si quis laycus p̄ ebrietate et vlt̄
voracitatez eucharistiā euomu-
erit quadraginta annis penite-
at. Clericus vero vel monach⁹
lxx. diebus. Ep̄us aut̄ nouē die-
bus peniteat. Sed si propter i-
firmitatez hoc acciderit septē
diebus peniteat de con. di. ij.
si quis p̄ ebrietatem. Qui p̄so-
biterum interfecerit duodeci
annis peniteat. extra. eo. ca. ij.
Si quis domū seu areaz cuius-
cunq̄ volūtarie incenderit sub-
lata vel incensa oīa restituat et
tres annos peiteat ex de iniur.

Si quis domus. Qui cōmunis
cat cum heretico scienter quibz
q̄ annis peniteat. xliiii. q. i. Si
quis dederit. z. c. se.

Qui ignorāter cognoscit duas
sorores vel matrem z filias vel
amicam vel neptem septez an
nis peniteat. Si scienter perpe
tuo careat p̄ugio. xliiii. q. vlti
si quis cū duobus capitulis se
quentibus.

Patronus res ecclesie dilapi
dans anno peniteat. xvi. q. vlt.
filijs. qui lustrat domū suāz cuz
magicis incantationibz quinqz
annis peniteat. xvi. q. v. si quis
ariolos. z duabus causis sequē
tibus qui iurat nō facere paces
cum proximo suo viuo penite
atqz ad pacem redeat. xli. q. iiii
qui sacramento.

Periurus adulter homicida
regulariter septem annis peni
teant. z idem pro fornicatione
licet non ita aspera p̄nia impo
natur. xli. q. i. p̄dicandū cū glo.
z. xlii. q. ij. hoc iḡm. z. s. sequēti

Quāquā hos cano
nes penitētiales h
inferuerim nō tamē
hoc ideo feci qz con
fessor debeat aut teneatur sem
per penitential prout in eis cō
tinetur imponere cū bodie om

nes penitentie arbitrarie sint
z p̄fessoris arbitrio cōmittant
xvi. q. vij. tēpora. z de pe. dis. i.
mensuram. z extra. e. c. questū
z. ca. de his qui. sed vt ex hoc sci
at melius differential peccato
rum cognoscere z scdm eorum
gravitatem cuilibet penitenti
prout p̄gruit p̄niam iniungere
p̄sideratis tamen p̄ditione z p̄
sone dignitate sexu officio pau
pertate p̄plexione societate ac
dispositione vt dicit Hostiē. in
sum. e. ti. s. que penitencia. De
bet enī p̄nia peccato corespon
dere vt. s. superbo humilis in iū
gatur oratio. auaro z cupido es
lemosinarum elargitio. luxurio
so z guloso abstinētia z carnis
maceratio. qd̄ verum est nō de
necessario vel etiā de p̄gruo in
speciali. sed de cōgruo tñ inge
nerali vt dicit Sco. in. iiii. dist.
xv. q. i. Nam sepe p̄tingere pōt
qz aliquis peccet pctō superbie
auaricie luxurie z gule cui d̄ cō
gruo deberet corespondere alī
quod p̄dictorum operum pena
lium z tñ talis p̄nia vel satisfas
ctio nō poterit ei cōpetere. Ex
empli gratia. elemosinas facis
at qz nō habet unde faceret.
Nec pauperi qui furat^r est non
competit ei dare pro p̄nia vt a
ret vel ieiunet aut corpus ma

ceret licet peccauerit pctō sup
bie vel luxurie qz cum oporteat
eum p̄tinue laborare pro victu
necessario nō posset postea sus
tinere laborem p̄similiter pōt
p̄tingere qd diues qui peccauit
peccato carnis sit adeo delicat
us qd nō vult ieiunare nec cor
pus macerare vel p̄sumitur qd
si sibi talis p̄niā imponeret ci
to eam abiceret z sic nouo pec
cato peccaret. Unde in his ca
sibus z similibus discretus cō
fessor imponet aliam p̄niā qz
cognoscat penitentes libentius
recipere. z credit qd debeat me
lius adimplere. cauens sp̄ ne in
iungat p̄niā que alteri faciat
preiudicium vel ex qua sequat
aliquod scandalum seu pericu
lus. Et si peccator omnino nul
lam p̄niā velit accipere a sacer
dote sibi impositā dicit tamē
se habere displicentiā alias cō
tritionem de peccato cōmissō z
firmus propositus nō recidiuā
di absoluendus est ne cadat in
desperationē scdm̄ Sco. vbi. s̄
idem. xx. est tñ hoc casu z quo
tenscūqz imponit p̄niā minor
debito p̄sistenti nunciāda p̄niā
que sibi pro peccatis suis esset
imponenda z inducendus qd eaz
in se vel in equivalēti absqz im
positione velit adimplere. alioqz

quā oportebit euz in purgato
rio soluere z complere. Loco.
Tho. in. iiii. di. xix. nullo tamen
casu p̄fessor debet exigere pro
missionem a p̄sistente licet cre
dat qd non faciat p̄niā aut ali
ud qd promittit sufficit ei si di
cat se habere propositū facien
di scdm̄. xx. Salubre etiā p̄sili
um doctorū est qd cuilibet cōfē
tenti ad vitandū ambiguitatē
de iterāda p̄niā facta in pecca
to mortali. p̄fessor vnum pater
noster vel aliquā aliā breues sa
tisfactionē quā statim in statu
gr̄e exequat iniungat. z deind
ei declaret si p̄tingat reliquam
satisfactionē sibi p̄ eū iniunctā
agere in pctō mortali an debeat
at illā iterare vel nō. nō tñ dici
tur in mortali qui p̄tritus est

De cōmutatione penitētie
Verit̄ an sacerdos
possit cōmutare pe
nitentiā quā iniun
xerit. Et dico breui
ter fm̄ hosti. in sum. ti. de remis
si. s̄. z an sacerdos. qd sic. vuz tñ
discrete z ex causa rōnabili et
circa subditos suos. di. lxxij. p̄
biter. aliter nō. Con. Raymūd.
Tu dic fm̄ vuer. qd aut p̄fessor
a quo commutatio petitur iste
idem est qui iniunxit eam siue
n iij

successor eius vel superior ordinarius iudex penitētis et hi omnes pnt pñiam cōmutare vel relaxare. Aut est alius pffessor a pōdictis et tunc si talis pñia est secreta et in tali casu iniuncta in quo ipse scōus pffessor poterat ab initio solvere et pñiam iniungere poterit etiam eo casu relaxare et cōmutare. Hecus autem est si in casu quo ipse ante non poterat absolvere. aut si talis penitētia iniuncta fuerit a superiore qui sibi talem cōmutationem vel relaxationem referuaverit Archiep. ad hoc. l. vi. accedens. et. xxiii. q. ii. latorem. et ibi glo. idem in direc. t. e. §. ccl. hoc tñ etiam casu cū penitētia iniuncta est a superiore vel i casu sibi reservato poterit inferior fm. xx. eam cōmutare vel relaxare si vigeat necessitas aut suadeat utilitas etiā si sit publica. Idem est enim interpretari i his casibus qd superior cōcesserit inferioribus potestatem cōmutandi vel relaxandi. hec ille. nec videt necesse ex hoc iterare pffessionem. vt dicit expresse Idem. de palu. licet aliqui ptrari um dicant.

Quomodo pffessor circa infirmos se habere debeat.

Quamqz periculum sit pñiam vsqz ad extremū vite differre de pe. di. vi. Si quis. Alitame qz nemo est desperandus vuz in hoc corpe pstitut^{us} est. e. d. nemo pfbiter. qui morietur^{us} vel in mortis piculo constitutis pñiam negauerit eorū aiarum reus erit. xxvi. q. vi. si pfbiter. et c. se. debet igit pffessor cū ad infirmū pro pffessione vocat cum omni sollicitudine eū adire et diligencia ei^{us} saluti intendere facile. est eni prudēter pffessor in tali casu aīam etiā cuiuslibet magni peccatoris ad deū puertere et ad omne bonū pñiare et disponere ac tādē ei^{us} aīam de inferni baratro liberare. Studeat igit pmo et añ oīa si sue mētis cōpos est infirmus pro posse eū ad pñitionē cum spevenie inducere. Deinde ab eo querat a quāto tpe citra nō est pffessus et toti^{us} illi^{us} tps quo nō est pffessus oīm pctōrū suorum ab eo erigat purā pffessionem eū interrogādo in generali vel speciali plus et min^{us} put eius discretioni et pñitētis pñitioni expedire videbit et infirmitatis gūitas sine multo detrimento patiet et pñipue d^{icitur} his

Interrogāndus est. Si cōtentat̃
de omi eo qđ deo placuerit cir
ca iḡm disponere siue de sanio
tate vel in firmitate siue de vi
ta siue de morte. Et si dolet d̃
omi offensa dei ⁊ proximi ⁊ ei i
urias remittit. Vaz alias sal
uari nō pōt.

Si ad curā sue infirmitatis vo
cauit medicū iudeū vel in fide
lez aut ab eo recepit medicinā
nā hoc est prohibitū ⁊ mortale
⁊ ex hoc d̃z ex cōdicari si est layc⁹
Si cleric⁹ est d̃z deponi. xxviij
q. i. c. nullus. ⁊ c. om̃s. Et notat
collec. extra de inde. ad hoc. et
Arch. in. d. c. nullus. Ubi tam̃
dicit qđ si q̃s moriat̃ nisi iunet̃
a medico iudeo ⁊ aliū inuenire
nō possit credit Hugo qđ intan
ta necessitate licz ei vocare eū.
Si veneficorū vel incābantiu
remedijs aut medicamine pro
sanitate sua recuperāda vsus
est. prohibitū ē ⁊ mortale. xxi.
q. ij. c. illud. ⁊ c. que sine saluato
re. ⁊ c. causa. q. vij. admoneat. ⁊
et de pe. ⁊ remis. c. cuz infirmi
tas in fine.

Si debz aliqd alicui causa ma
leficij p̃tract⁹ depositi vel p̃de
cessorū suorum legati nō soluti
aut alio quouis respectu. Nam
nō remittit̃ pctm̃ nisi restitua
tur male ablatū. Ideo si pōt si

ne mora restituat ne cuz alieno
discedēs vānet̃ in eternū. Sed
si protue nō pōt sufficiēter ordi
net ⁊ disponat ṽl talē cautionē
faciat qđ creditores sint securi.
⁊ executores sui si decesserit q̃s
primū fieri poterit satisfacere
cogātur. Qđ si alienū noluerit
restituere ṽl vt p̃dixi p̃ testamē
tuz ṽl alias sufficiēter dispone
re nullaten⁹ absoluat̃.

Si aut̃ vere p̃tritus ⁊ ad omia
bñ dispositus satisfactione vel
cautione p̃missis vt p̃dicat̃ tūc
si nō est multū grauāt̃ infirmi
tate imponat̃ ei p̃nia prout cō
fessor videbit̃ p̃sideratis pctō
rum gravitate ⁊ p̃pone p̃ditio
ne vt supra quā faciat cuz sana
tus fuerit. Melius est tamen
errare in misericordia remittē
di quā in seueritate. vlciscendi
xxvi. q. vij. alligant.

Si vero fuerit infirmitate gra
uatus seu in periculo mortis cō
stitutus nō est ei penitentia in
iungenda sed tm̃ innotescēda
quā titas ⁊ qualitas ea. causa.
⁊ q. c. ab infirmis declarare tm̃
debet ei sacerdos. si tu esses sa
nus talem p̃niam tibi darem ⁊
vsq; ad tale tempus q̃zuis etiā
multo maiorēz facere deberes
scōm canones. Et si p̃ualueris
facias hoc vel illud.

Si vero ad deum migraveris
facias pro pnia talem elemosi-
nam vel iniungas heredib' tu-
is vel amicis vt pro te faciant
Et si hec acceptat secure eum
absoluat. Talis etiā erit viati-
co reficiendus ⁊ ante mortem
oleo iniungēdus ⁊ amicorū ora-
tionibus ⁊ elemosinis adiun-
dus. vt in. d. c. ab infirmis.

Si vero talis infirmus infirmi-
tate oppressus loquelaz amise-
rit vel in frenesim puerfus fue-
rit distingue. qz aut talis bene
viuebat ⁊ vt fidelis xpian⁹ sino-
gulis annis ptebatur ⁊ se cō-
municabat ⁊ hmoi. licet sacra-
menta nō poterit qz talia ex in-
sperato acciderunt vel etiā si
malus ⁊ obstinatus diu in pec-
catis pseuerauerit ⁊ a longo tē-
pore nō est pessus petijt tamē
sacerdotes pro pessione ⁊ ostē-
dit se omnia velle facere q̄ de-
buit. ⁊ de hoc dent testimoniū
qui eum audierunt ⁊ periculus
est in mora. qz p̄tinuo creditur
moriturus. in vtroq; casu talis
psupponitur p̄tritus. Ideo alio
quo de circūstantibus faciente
pro eo p̄fessionem generalez sa-
cerdos absoluat eum ab omni-
bus censuris casibus ⁊ peccas-
tis. iniungens aliquid circūstā-
tibus vel psanguincis aut he-

redibus pro anima eius facien-
da si voluerint acceptare. Deī
de proprius sacerdos ministra-
bit ei sacramentus eucharistie
licet nō sit pessus eo qz nō pos-
tuit. xxvi. questio. vi. is qui. Al-
ius scdm Archi. e. q. cap. si ps-
biter. Nisi timeretur de ei⁹ ex-
pultione vel vomitu. Idem vidē-
tur si quis a natiuitate amens
fuerit. Nam talis potest bapti-
sari. ⁊ ei in necessitate scilicet
mortis articulo p̄stituto. scilicet
corpus xpi dari vt notat glosa
xxvi. questione. vi. qui recedunt
Nō aut ministrabit ei religiosus
qz etiam in hoc articulo mortis
hoc sacramentum ministrando
sine licentia propriū sacerdotis
incurreret excomunicationez pa-
palem vt notat Pau. Ioha. de
legna. ⁊ Ioh. de imo. in clemen.
religiosi de priuile. Extrema ve-
ro vinctio omnino talibus dan-
da est etiā si nō potuerint com-
municare. qz licet propter fren-
nesim nō pmitterent se iniungi
potuerunt ligari ⁊ sibi violēter
dari. secus aut de eo qui a mul-
to tēpore citra nō pessus ē no-
torius peccator existens subis-
to incurrit amentia vel loques-
lam pdidit nec prius vel postea
ostēdit signa p̄tritionis. Nam ta-
li sacramēta nō debēt dari nec

In ecclesiastica sepultura sepeliri
De absolutione quomodo
pfeffor se habeat circa eas. Ca
pitulum secundum.

Octo superius qua
liter pfessor debeat
pniam iniungere re
stat psequenter hic
declarare quomodo circa ab
solutionem peccatorū se debe
at habere. Ubi nota ante om
nia qd debet in tāto ministerio
se immunē ab omni crimine re
perire vt digne & salubriter fa
ciat illud exercere. Nam vltra
modum sacerdotum crimen de
testabile est qui nō prius se ius
dicant & alios aligant de pe. di.
vi. §. sacerdos. quotiens enī sa
cerdos existens in mortali ali
quem absoluit totiens mortas
liter peccat. vt no. glo. e. dist. vi.
§. penul. super verbo 'iudicād'
& archi. ibidem & habet in di
rec. e. ti. si tñ pteratur & dispo
nit pfiteri nō dicitur in morta
li. Iustificato igitur prius seips
so & iā integre audita peniten
tis pfessione & debita pnā im
posita & pficiens dicat se ex cor
de de omni dei & proximi offen
sa dolere & iniurias ei remitte
re & alterius famā & rem velle
restituere & pro iniurijs debite
satisfacere vt supra. c. pcedenti

tunc si pfites in articulo seu pi
culo mortis sit positus ab omi
bus censuris casibus & peccat
tis poterit pfessor eum absol
uere vt supra parte scda. c. i. §.
vi. Si vero sanus fuerit & liga
tus reperitur aliqua excōicatis
one iudicis remittat eū ad ex
cōicatorē seu ad eius superio
rem ad quos de iure ptenet ab
solutio scdm Rich. in. iiii. dist.
xviii. ar. ix. q. v.

Si aut sit excōicatus excōica
tione iuris absoluat eum ab ea
si pōt modo infrascripto. si aut
nō pōt remittat eum ad habēs
tem auctoritatem absoluendi &
absoluat eum a peccatis prius
qz fuerit absolutus ab excōica
tione. qz excōicatus maiori seu
minori excōicatione nō est par
ticeps sacramentorum ecclesie
scdm doc. Et no. p Rich. in. iiii.
dist. xviii. ar. ix. q. iiii. & duran. in
sum. li. i. dist. iiii. q. xxv. Immo
si scienter maiori excōicatione
excōicatus absoluat a peccatis
priusquā ab excōicatione ean
dem incurrit excōicationem. li
cet quidā dicant ptrarum. sed
prima opinio tutior est quaz te
nent Guil. Jo. de leg. & Joh. de
imo. in de. religiosi. de priuil. d
hoc etiā in direc. li. i. c. ij. §. ciii.
Secus aut si ignoranter absol

nat. Si xō nō sit excoīcat⁹ sed
h3 aliquos casus vel pctā supe
riori reservata. tunc sūm tho. et
duran. in sum. d3 eū absoluer
ab his a quib⁹ pōt. Deinde re
mittere eū ad superiorē de re
siduo absoluendū informando
penitentē q̄ illa pctā a quibus
ip̄e nō potuit eū absoluerē p̄fi
teat ep̄o vel ei⁹ vicario ⁊ faci
at se ab eis absolui nec per hoc
dicif cōfessio diuisa q̄ integre
p̄fitetur p̄mōr absolvens sc̄do
p̄firmat ⁊ proficiat qđ inceptū
erat vel si p̄fessus persona sim
plex fuerit vadat ip̄e p̄fessor si
pōt ad ep̄m pro autoritate op̄
tinenda. Aut si p̄fidentem mit
tit de eius licētia illa pctā ince
dula quā ip̄emet penitēs por
tet ep̄o vel eius vicario scribat
sub hac forma vel simili videli
cet. Latorē vel latricē p̄nitium
pro homicidio vel incestu in ta
li gradu cōmisso absoluendum
p̄nitati v̄re trāsmitto vt b̄nfi
ciū absolutionis impendēdo et
salutarē p̄niam iniungēdo ip̄m
sancte ecclesie recōciliētis. Et
p̄fessor cautū ip̄m reddat ne il
lā cedulā alteri legēdā tradat.
⁊ si ep̄us remittat eū ad p̄fesso
rē p̄ius autoritate absoluēdus
tūc absoluat eū integre ⁊ omī
sus pctis imponēdo illi p̄niam

solū p̄ illo pctō p̄ quo p̄us nō
imposuerat. Et ille si nō h3 ca
sus reservatū. v̄l etiā si h3 ⁊ ip
se p̄fessor ab oīb⁹ absoluerē pōt
libere absoluat eum modo in
fra scripto.

De forā absolutionis a pctis
T̄ca absolutionem
p̄sideranda est forā
debita v̄l p̄pā ⁊ cō
pletina vbi nota q̄
sicut qđlibet sacramentū h3 su
am p̄pā formā ita etiā sacra
mentuz p̄nie q̄ est ista. s. ego te
absoluo. ⁊ importat ego te ab
soluo. i. sacramentū v̄l misseriū
absolutionis tibi impēdo v̄l cō
fero. nō aut̄ importat vt qđam
dicūt male. Ego te absoluo. i.
absolutus te oñdo q̄ se q̄rēt ex
hoc q̄ in sacramētis noue legi
nō esset nisi ostēso vel significa
tio qđ est falsus eo q̄ sacramē
ta noue legis nō solū figurant
⁊ significāt sicut sacramēta legi
veteris s3 etiā efficiūt qđ figu
rāt. Unde sacerdotes x̄tute cla
uū absoluit a culpa mortali nō
p̄ncipaliter s3 vt instrumētum
disponens ad infusionē gr̄e tm̄
per quaz sit remissio culpe. Ab
soluit etiā a pena non eter
nali que cum sit infinita ⁊ inse
parabilis a culpa nō pōt remit
ti nisi a x̄tute seu potētia iūst

ta et ab eo a quo remittitur culpa
sed a temporalis sic. Nam cum p[er]tri-
tione pena eterna commutetur i[n]
temporalem hic vel in purgato-
rio soluenda de illa pena tempo-
rali cuius homo debitor remanet
hic vel in purgatorio ut pre-
dixi soluenda virtute clauum a
liqua pars non tota diminuitur
secundum Alex. de al. iiii. pte sum. q.
clxxix. et tho. in. iiii. sen. vi. xviii.
ar. iii. Sed quoniam alia est abso-
lutio a peccatis et alia ab exco[m]muni-
catione de his singulatim infra
dicitur quo ad absolutionem a pec-
catis. Sciendum quod licet ut predi-
xi de substantia forme sint tantum
hec verba. Ego te absoluo. exp[er]s
illis super quibus absolutio de-
terminatur. scilicet a peccatis. De pec-
catis vero que premitte[n]t. et reliqua
que subsequuntur non sunt de ne-
cessitate sed tamen congrue et lauda-
biliter apponuntur. Postquam igitur
penitens integre omnia pecca-
ta sua confessus fuerit et prout re-
quiritur pro futuro tempore be-
ne dispositus ut supra premissa
a sacerdote ofone. Misereatur
tui omnipotens deus et dimissis
omnibus peccatis tuis producat te
ad vitam eternam Amen.
Indulgentiam et absolutionem om-
nium peccatorum tuorum tribuat
tibi omnipotens et misericors deus

minus Amen. Libere et sine co[n]-
ditione absoluat eum. Nam cum
p[er]ditione absolutus. non esset sim-
pliciter absolutus. extra de reg-
iure. Actus. li. vi. et dicat. Dominus
noster iesus christus qui te creauit
et redemit te absoluat. Et ego
autoritate ipsius qua fungor
quatenus possum et debeo absol-
uo te ab omni vinculo exco[m]muni-
cationis minoris si teneris et pressis
tuo te sanctis sacramentis eccle-
sie si indiges. Iterum absoluo te
ab omnibus peccatis tuis confessis.
et oblitis mortalibus et venialibus
et circumstantiis eorum. Passio
domini nostri iesu christi et omnia bona que
fecisti et facturus es et aduersa
que sustinulisti et sustinebis sint
tibi in penam et remissionem pec-
catorum tuorum et in augmentum
diuine gratie. In nomine patris
et filii et spiritus sancti Amen.

**Quando satis factio debet
precedere absolutionem.**

Ant tamen aliqui casus
in quibus ante satisfac-
tionem nullatenus
penitens est absolue[n]-
dus nec in vita nec in morte nisi
si prius satisfaciatur vel ydonee ca-
ueat. per iniurias vel damnis et ma-
le ablatis quorum prius est de ex-

communicatis vt infra dicetur. Scđus est de vsurarijs manifestis dicif eni vsurarius manifestus p euidentia facti. puta qđ mensam paratā tenet ad vsuras vel qđ de hoc in iure pfectus est vel puctus vel si sint d hoc argumenta cū fama. sola autē fama nō sufficit vt no. glo. in. c. vsurarum. de vsuris. li. vi. super verbo manifestos. tales eni vsurarij manifesti nec ad pfectionē nec ad sepulturā recipi debent licet dicāt se velle restituere vlt etiam in vltima voluntate mandent de vsuris satis fieri sed oportet qđ de ipis vel fuerit putatiuē facultates eorū plenarie satisfactū. vel illis quib⁹ satisfacienda est restitutio si pito sint ipi aut alij qui eis possint acquiescere vel eis absentib⁹ loci ordinario vel vices ei⁹ gerēti. Aut de cauo Archip⁹ bitero vel abbatib⁹ qđ alias iurisdictionē hz in spūalibus de p̄suetudine. Aut rectori prochie. ipius vsurarij vel eius cui d̄ fieri restitutio corā aliquib⁹ fide dignis aut seruo publico. i. tabellioni de ipi⁹ ordinarj aut p̄dictorū mādato d̄ restitutione ydonee sit cautum dando. s. pignora vel fideiussores si pñt alias sufficit cautio iuratoria. Et si vsurarij quanti

tas sit manifesta illa sp̄ in p̄fessione expr̄matur. Alioquin moderanda erit arbitrio recipientis. Ip̄e tñ si scienter minorem quam verisimilr credidit modetur. ad restitutionem residui tenetur. Alias nullus d̄z inter esse eorum testamētis. aut eos ad ecclesiasticā sepulturā seu p̄fessionem admittere vlt absolueri vt in. c. quāquā. de vsuris li. vi. Si igit vsurarius debite cupit satisfacere ad hoc vt eivere pctm̄ remittat quattuor obseruare debet. Primo si habz pecuniam ynde restituere valeat priusquā moriat p seipm̄ vlt p fidelem amicū restitutioni illam exponat. Scđo faciat publice proponi edictum in locis a quorū incolis sunt ex torte vsure quod om̄s veniāt ⁊ si aliqđ appareāt quib⁹ fides sit adhibenda p̄us alias potius illis restituat quā pauperibus. erogetur vt notat. glo. ibidē sup verbo satisfieri. Tertio si aliqd fuerit p cautionem ydoneā suppleat vt. s. Quarto si vsurarius habet aliqua instrumēta vlt scripta ex tunc ea casset p publicū instrumētus vel redigat ad debitum veritatis.

De forma absolutionis ab excommunicatione.

Quo ad absolutionē ab excomunicatio-
ne. Sciendū qđ ou-
pler est excomunicatio.
scz iuris et hominis. Ab excom-
municatioe iuris maiori seu mino-
ri et regulariter epus subditos
suos. et plati exempti sibi subdi-
tos absolvere pnt. nisi papa ab-
solutionem sibi reseruauerit ex
de sen. excō. nupt. vel etiā sede
vacante. capitulum aut ille ad
quem epalis iurisditio pertinet
ex de ma. et obe. capit. ij. li. vi. Si
sua vero hoīs nō pōt absolue-
re nisi qui eā tulit vel eius suc-
cessor si hz eandem iurisdictionē
sup excomunicatum quā ipse qui tu-
lit habuit. ij. q. iiii. si epus. ij. vel
etiā superior scdm Rich. in. iiii.
cum tñ alia sit excomunicatio perti-
nens ad forū pteniosus et alia
ptinens ad forū penitentialem
Sciendū qđ a prima absolvere
pōt etiā nō sacerdos. ex de sen-
ten. excō. cū illorū. et c. canonica
et de psue. quanto. Mā absolue-
re potius est iurisdictionis quā
ordinis. ij. q. i. nemo. solēnia tamē
absolutionis sicut dicere orati-
ones cū stola psalmus penitēti-
alem et in ecclesiā introducere
est ordinis et officij de excō. pre-
la. c. fi. et de sen. excō. nupt. Ab il-
lo vero qđ procedit ex vi clauis

solus sacerdos absolvere potest
Ipe. tñ de pu. et Jo. sup decreta
lem. Si nobis extra de sen. excō
clarius dicit. scz oīs superior e-
tiam nō sacerdos hñs ptatem
excomunicandi hz etiā et absoluēdi
quātum ad restitutionem excō-
municatū ad actus legitimos
habilem et cōmunioni fidelium
sed quātum ad tollendū culpā
ratione criminis vel ptumacie
ptracte requirit absolutio sac-
dotis. Con. Rich. in. iiii. di. xvij.
ar. x. q. iiii. vbi dicit qđ in prima
excomunicatioe nō est necessariū
qđ absoluēdus dicat p̄cise absol-
uo te. sed sufficit dicere reuoco
relaxo et hñōi verba. In illa ve-
ro que fit ex vi clauis in foro
pscientie debet sacerdos dice-
re. Ego te absoluo. Joh. an. sup
verbo reuocationem. extra de
his que vi metus ve causa. ca. i.
libro sexto. Circa hoc tripliciter
distinguit et soluit vide ibi. Li-
gatus tamē pluribus sentētijs
vl vna ex diuersis causis si vult
vere absolui debet exprimere
omnem sententiam et causam.
et sic vna absolutio sufficit ad
plures excomunicaciones tollē-
das aliter nō teneret absolu-
tio quia p surreptionem obtē-
ta eēt extra de sen. excō. officij.
et de hoc dicit clari. Rich. vbi

supra. ar. iii. q. r. regulariter igitur in absolutione ab excoicatuone maiori quattuor obseruanda sunt. Primum est vt excoicatus in omni casu ante qz absoluatur iuret stare mandatis ecclesie vel ipsius absoluētis siue q parebit iuri. Et licet ho. dixerit iuramentū esse de substantia absolutionis tñ p̄trariū tenet cōmunis opinio. Unde si omitatur qd fieri nō dz tenet nibi/ lominus absolutio. ex. e. Cū de fideres. Et dñs And. de bu. ibi dem. Con. Bos. r. x. de pue/ ris an debeāt iurare relinquē arbitrio absoluētis. Scdm est q si quis excoicatus est pro no/ toria offensa in proximū nō ab soluetur nisi p̄us satisfecerit et expte p̄mo. qd p̄sertim obtinet quādo hoc in iure exp̄sse cautū reperitur. Alias si nō pōt debz absolui recepta ab eo ydonea cautione q satis faciet si ad pl/ guiozem fortunā puenerit. idē dico si pro p̄tumacia aut offensa dubia erat excoicatus qz sifr/ sufficit cautio iuratoria vbi nulle expense petūtur. vt ibi r in. c. Odoardus extra de solu. Absolutio eni negāda nō est. xxvi. q. vi. Si p̄l biter. Tertium est qd absoluat p̄ eus q tulit suam vl/ superiozem suū vl/ alium cui cō

missa fuerit auctoritas absolue/ di debita forma seruata. Sic absoluens eni excoicatum viro/ gis vl/ corrigis scapulas nudas hñtem verberabit dicēdo psal/ mum. Miserere mei deus vel aliū penitentialē cū Gloria pa/ tri. pcutiendo semel in quolibz versu. postea dicat. kyrie. x̄p̄t. Pater n̄r. x. Et ne nos iducas x. Saluum fac seruū tuū. Rñs/ deat. Deus me? sperantē in te x. Nihil proficiat inimicis in eo. Rñdeat. Et filius iniquitas non opponat nocere ei. x. Esto ei dñe turris fortitudinis. Respōdeat. A facie inimici. x. Dñe exaudi oñem meā. Rñ/ deat. Et clamor meus ad te ve/ niat. x. Dñs vobiscum. Respō/ deat. Et cum spū tuo.

Oratio.
Eus cui propriū est misereri semper r p/ cere suscipe depre/ cationem nostram r hunc famulum tuum quem ex/ communicationis cathena con/ stringit miseraio tue pietatis absoluat. Per x̄pm dñm n̄r. a. xi. q. iii. cū aliqs. Quartū est qd absoluto fiāt mādata iusta r rōnabilia alias appellare pos/ set ex de pac. capit. finali. Erit

autem ei precipue iniungendum
quod de cetero non faciat propter eum
canonem propter quem erat ex-
coicatus. ut in cœdario quod nunc
quod incendat percussori clerici quod
nunc percussat et hinc. xlii. q.
ultima pessima. Aliquando etiam
am requirit cautio quod de cetero
ro talia non faciat. extra de sent.
exco. Graues. Sed si appareat
fina iniusta nullum mandatum si
at absolutio.

In absoluteione autem ab excoi-
catione minori non requiritur hec
solennitas extra eodem tit. Dup-
In maiori vero licet sine causa
omitti non debeat. tamen si omitta-
tur absolutio valet. Nam cum quis
possit simplici verbo excoicari.
ita et simplici verbo potest absolui
ut sentiunt. Tho. et Richardus.
ubi supra. et fere omnes doctores
licet. Hostiensis dicat propterea
Immo etiam quo ad ecclesiam va-
let videlicet absolutio siue iusta
sit siue iniusta. l. di. porderet. ex-
tra de reg. iur. cum sunt. lib. vi.
nisi fuerit ex causa falsa. puta si
absolvens dicat se satisfecisse
se vel iniuriam sibi remissam fu-
isse vel aliquid tale quod sit fal-
sum. quod sic iudex non intendit ab-
soluere. extra de offi. ordi. ex-
co. Potest etiam quis absens et
inuitus ab excoicatione absol-

ui secundum thomam et Richardum. ubi supra.
ar. x. q. i. et ii. Et intellige. Rich.
quod quis potest absolui inuitus sen-
tentia hominis non autem a finia iuris
vide ibi.

Forma absoluteionis habent
tium indulgentiam plenariam.

Primo absolvens dicit
cat. Confiteor. Et pre-
missa a sacerdote oras-
tione. Misereatur tui et domini ihesu
christus. Subiungat. Autoritate
dei et beatorum apostolorum. Petri
et Pauli. et sancte romane ec-
clesie inde commissa et tibi concessa.
Ego absoluo te ab omni finia
excoicationis maioris vel mio-
ris suspensionis et interdicti si te-
neris et restituo te unitati fide-
lium sanctis sacramentis ecclesie
Et eadem autoritate inde com-
missa. Ego absoluo te ab omnibus
peccatis tuis confessis et tritis et obli-
tis. Item autoritate dei et bea-
torum apostolorum Petri et Pau-
li. et sancte romane ecclesie. et es-
tiaz autoritate domini nostri Iesu
summi pontificis mihi in hac p-
te commissa et inquantum debeo et
possum si illa vice morieris ab-
soluo te ab omnibus penis tibi in
purgatorio debitis propter cul-
pas et offensas quas propter deum
commisisti. et inquantum inde promit-
titur restituo te illi innocenti

In qua eras qñ baptisat⁹ fuisti.
Si nō ista vice nō morieris re
seruo tibi plenariā indulgenti
am tibi pcessaz a dño papa pro
ultimo articulo mortis tue. In
noie pñs ⁊ filij ⁊ spūsci Amen

Interrogatiōes bñ Anshel
mi faciente infirmo morienti

Primo interrogare de
bet. Si credit oīa que
sunt fidei christiane.

Et rñdeat Credo. Scōdo si gau
det se mori in fide christiana.

Et rñdeat Gaudeo. Tertio si
recognoscit se deū multū offen
disse. Et rñdeat Recognosco.

Quarto si dolet de omī dei of
fensa. Et rñdeat Voleo. Quin
to si proponit de cetero ab omī
offensa pcti mortalis abstinere

Et rñdeat diuino auxilio me
diāte propono. Sexto si credit
se meritis passionis xpī ⁊ nō p

pñs ad gloriā puenire. Et rñ
deat Credo. Ultimo debet si
bi dici. Si occurrerit tibi inimi

cus dyabolus semp ei opponas
merita passionis xpī.

Si quē peniteat scelerum
culpamq; fateri.

Aures clauigeri presulis ā
te velie.

Non indigne⁹ docti prece
pta libelli.

Quicq; salutifere norma sit

ampla vie.

Quis credet. vetus absco
dit sua crimina chaym.

Culpaz percusso fratre ne
gavit Abel.

Et illo soboles italas Chai
ma per oras.

Creuit. ⁊ hos iter Bartho
lomeus erat.

Mūdanas contēpsit opes
sub paupere diues.

Francisco nec auū gaudet
habere Chaim.

Quod fratres dixit pater
occidisse negasti.

Ostendam culpaz dissimu
lare nephas.

Et quo cuiq; modo prestat
delicta fateri.

Si modo post ipm sidera
crimen amet.

Dixit vt hec. sacrū sibi cō
ficisse volumen.

Pergit nō parua scripta
legenda mora.

Turba coit. plenūq; sue si
tibunda salutis.

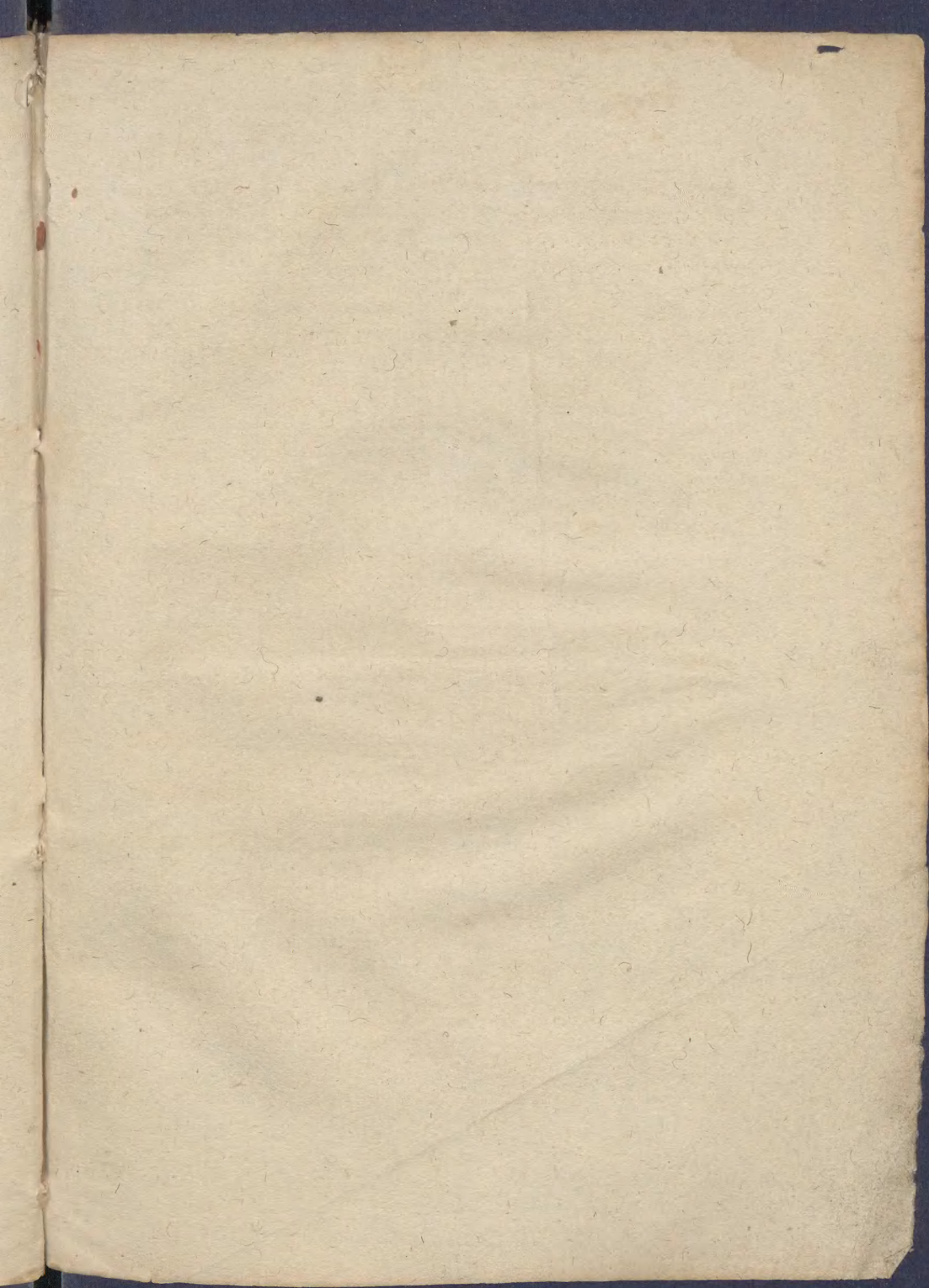
Dignū te repetit Bartho
lomee librum.

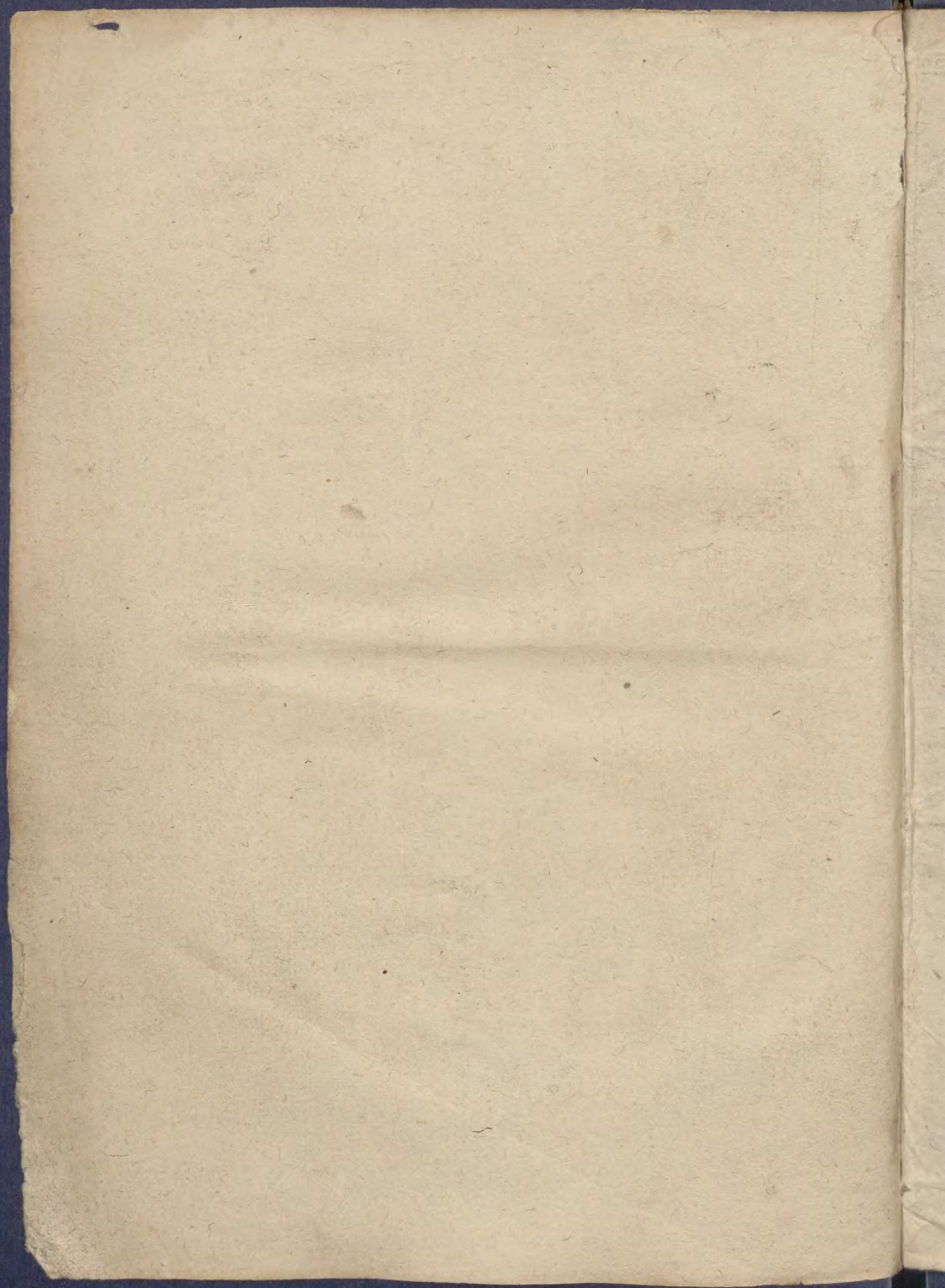
Nec mora Xpōserus popu
lum coisse fidelem.

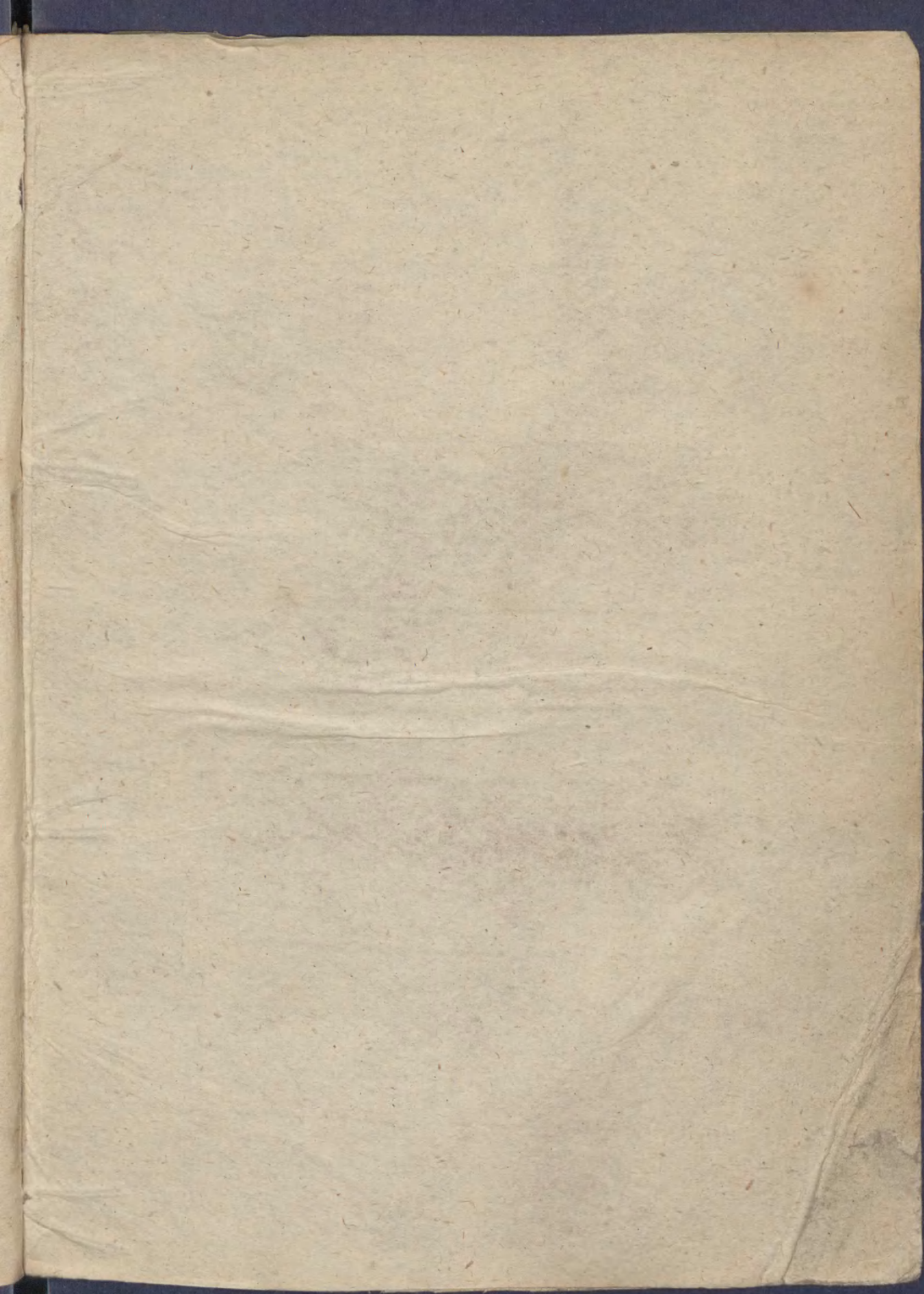
Waldaser attenta protin⁹
aure notat.

Exsaturemus ait dignana
dis agmina votis.

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU

Ine. 284

INKUNABULEY